This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

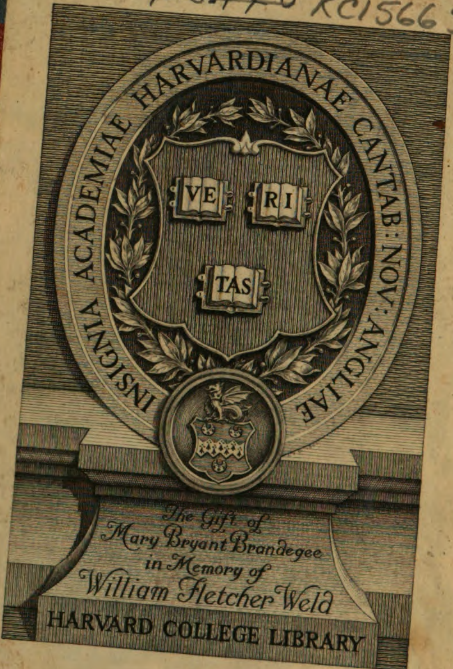
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

KC
15665
NEDL TRANSFER
Digitized by Google

Ga 10.42.140 KC15665



Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

FRANCISCI-JOSEPHI
DESBILLONS,
È Societate Jesu,
FABULARUM ÆSOPIARUM
LIBRI QUINQUE PRIORES

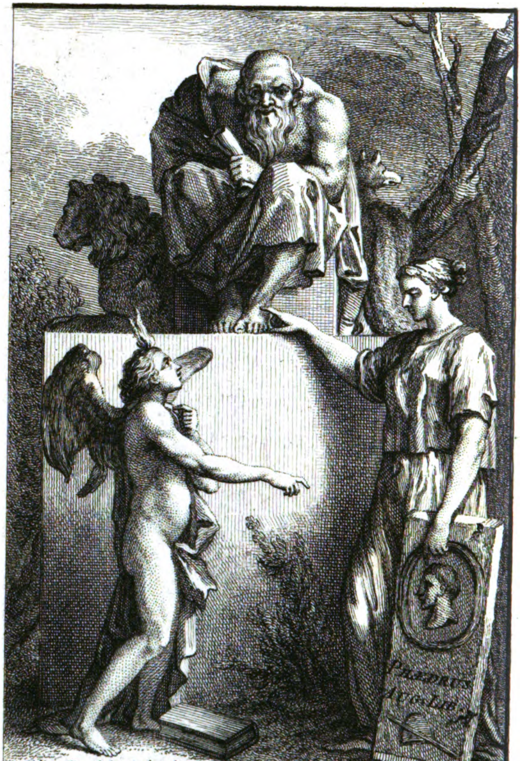
Diligenter emendati.

a

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google



N. Blakey inv. et delin. C. Baquoy Sculp.

Digitized by Google

FRANCISCI-JOSEPHI DESBILLONS,

È SOCIETATE JESU,

FABULARUM ÆSOPIARUM

LIBRI QUINQUE PRIORES

Diligenter emendati.

EDITIO TERTIA,

Quam ſolam Auctor agnoſcit.



PARISIIS,

Typis J. BARBOU, viâ San-Jacobeâ, ſub Signo Ciconiarum.

M. DCC. LIX.

Cum Approbatione & Privilegio Regis.

Digitized by Google

KC 15665
~~Ga 10.42.140~~

Harvard College Library
Bowie Collection
Gift of
Mrs. E. D. Brandegee
Nov. 9, 1908.

PRÆFATIO.

GRATI, memoriſque hominis officium eſt, omni curâ providere, ut, quam operam ſuam favore fuiſſe publico exceptam reſciverit, hanc ipsam novâ ſubinde operâ, utcumque res poſtulabit, augeat atque perficiat. Cùm igitur viderem Fabellas meas à viris approbari cùm eruditis, tum in re omni literariâ æſtimandâ verſatiſſimis; atque alios Literatos complures, qui eas legiſſent, idem fere ſentire intelligerem: ſtatim in animum induxi, nihil prætermittere, quin liberalem, jucundamque iſtam benignitatem, quantùm efficere meditando atque elucubrando poſſem, remunerarer. Quid autem præſtiterim, mox indicabo, poſtquàm primùm de hoc, in quo me exercui, fabularum genere pauca diſſeruero; ac deinde oſtendero, bene latinè, his etiam temporibus, ſcribi aliquid poſſe, contra quàm homines gentis noſtræ nonnulli, ingenioſi quidem, & eruditionis gallicæ non expertes, at ejuſmodi quæſtionis judices minimè idonei, exiſtimârunt, ac pronuntiârunt.

I. APOLOGI, ſive narrationes de animanti-

Digitized by Google

bus, rebusve etiam ſensu carentibus inſtitutæ, & ad utilitatem hominum tranſlatæ; omnes olim ab Æsopi nomine, qui inventor ipsarum vulgò habebatur, Æsopiæ Fabulæ dictæ ſunt. Quintilianus *a* tamen hoc inventum Hesiodo, qui multò ante Æsopum vixit, tribuendum videri significat. Exſtat reverâ de Accipitre & Aëdone fabella *b* Hesiodi. Sed altiùs repetere licet originem Apologorum, ipsisque etiam ab indubitabili veritatis ac ſanctitatis omnis fonte arceſſere dignitatem. Annis enim, poſtquàm obierat Moses, circiter trecentis fictam de Arboribus regem sibi poſtulantibus fabellam ſacri Codices *c* nobis offerunt.

Neque id redarguat animadversionis censoriæ ſeveritas:

d Quòd arbores loquantur, non tantùm feræ.

Licet enim, ſemperque licebit ægras hominum mentes innocentibus jocis delenire, ſensimque ad bonam appetendam frugem ludendo allicere. Fabellæ tamen ita fingendæ, contexendæque ſunt, ut ſuas plerumque partes in iis Belluæ ſuſtineant; quippe quæ propiùs abſunt ab hominibus corporis animati similitudine.

a Inſtitut. Orat. Lib. V. Cap. XI.

b Oper. & dier. V. 201.

c Judic. Cap. IX. V. 8. Apologi quoque ſunt, qui leguntur Reg. Lib. II. Cap. XII. V. 1. Cap. XIV. V. 5. Lib. IV. Cap. XIV. V. 9. ac ſæpius in ſanctis Evangelijs.

d Phædr. Lib. I. Prol. V. 6.

Digitized by Google

Multa igitur poſſunt in hoc ſcribendi genere adhiberi, quæ falsa ſunt. Nam, verbi gratiâ, Lupum & Agnum non modò loqui falsum eſt, ſed naturæ etiam Lupinæ repugnat, illum in altercationem delabi, dum potens illecebra cogit, ut ſtatim in prædam irruat. Tunc autem feritas ejus cohiberi, & quasi ſuspendi fingitur. Quo dato, jam eos ſermones, quos Phædrus & Fontana referunt, Lupum inter & Agnum haberi verisimile eſt.

Ceterum Scriptor Fabellarum diligens

e Reddere personæ ſcit convenientia cuique.

Et ab iſtâ lege si qui receſſerint, vix eos & ſuavitas narrationis, & præceptionis utilitas excusant. Quapropter Critici quidam, paulò fortè rigidiores, id approbari sibi non poſſe dixerunt, quòd apud Phædrum f Vacca, Capella, Ovis, & Leo non modò ſocietate junguntur, ac venentur simul; ſed captum etiam Cervum partiri velint. Prædam totam, ait Phædrus, Leonis improbitas abſtulit. At singulæ partes quid, inquiunt illi, juvare ſocias poterant, quæ carne non veſcuntur? Verumtamen hæc, & alia hujuscemodi nonnulla, quæ Phædro, quæ Fontanæ g minimè absurda visa ſunt, adduci ego certè non poſſum ut improbem. Neque, opinor, poema quodlibet tam ſeverè accipiendum eſt, ut expendatur, an delecta-

e Horat. Art. Poet. V. 316.
f Lib. I. Fab. V.
g Lib. I. Fab. VI. &c.

Digitized by Google

re *h*, an prodeſſe etiam debuerit, poſtquàm utrumque præſtitit.

Quæ quidem duæ res maximè requiruntur, ut laudem fabellæ ſuam obtineant. Eas ergo neceſſe eſt continere nihil, quo virtus, pudor, honeſtas possint offendi. Quam legem Phædrus, ex ipsâ apologorum naturâ emanantem, quòd bis, terve neglexit: illud miſerrimis ævi Tiberiani, quo vixit, corruptelis imputo. Fabellam verò de Legatis *i* Canum ad Jovem, quæ tota putida eſt & inficeta, ſcriptoris elegantissimi fetum eſſe, cùm ipsa ratio, tum ſcriptura veterum Codicum ineptissima, credere me vix sinunt.

Deinde oportet ſtili ſuavitate apologos eſſe commendabiles. Quod eveniet, si comprehensio verborum omnis laborioſa repudietur; adhibeatur autem elocutio pura, nativi lepôris plena, ad narrationem dilucidam, brevemque, id eſt, circuitione vanâ carentem, accommodata; demum feſtivitas quædam, minùs arguta, quàm ingenua, cum simplicitate ſermonis perpetuâ conjungatur.

Hanc porro ſcribendi rationem, ſtudio fortè inutili incenſus, cùm in fabellis repræſentare percuperem; nuncque Phædrum, nunc Fontanam, ſummos ambo artifices, inspicerem: hic adextremùm videbatur mihi tam plenus, tamque perfectus, ut me deterreret, ne linguâ

h Horat. Art. Poet. V. 333.
Aut prodeſſe volunt, aut delectare Poetæ;
Aut simul & jucunda, & idonea dicere vitæ.

i Lib. IV. Fab. XVII.

gallicâ auderem propoſitum exſequi : at ille, præterquàm quòd fabellas nobis haud ita multas reliquit, habet præterea nonnullas, quæ noſtrorum temporum ingeniis parum conveniunt : atque ut id, quod ſentio, magis fortè candidè, quàm prudenter, aperiam ; fatebor, me, dum iſtas Auctoris ceteroquì politissimi fabellas attentè perpenderem, etiamque commentariis illuſtrarem, animadvertiſſe, deeſſe plerisque nonnihil utilitatis illius, quâ præditum tale eſſe debere ſcribendi genus, modò significavi. Itaque Phædrum minore mihi cum periculo, quàm Fontanam, eligendum eſſe credidi, cujus inſtitutum perſequerer :

k Nec hæc invidia, verùm eſt æmulatio.

II. At quid moræ eſt, quin turba eruditulorum hîc mihi reclamitet, contendatque, hominem gente Gallum latinè ſcribere, id certè eſſe periculosiſſimum ? Ego verò rationem eorum omnem facilè, utì ſpero, breviterque refutabo.

Tenemus, inquiunt, in manibus ſcriptores nonnullos exterarum gentium, qui poſtquàm præcepta grammaticæ gallicæ omnia diligenter didicerunt, gallicosque Auctores optimos quosque ſtudiosiſſimè legerunt, ſcribere gallicè ausi ſunt : risumque nobis adextremùm excitârunt. Igitur (sic enim colligunt) quæcumque hominum recentiorum opera latinè ſcripta laudantur maximè ; ea ipsa Auctores antiqui irriderent, si reviviſcerent.

k Phædr. Lib. II. Epil. V. 7.

Digitized by Google

At primùm intelligere adverſarios noſtros cupio, quantum ſit latinam inter gallicamque linguam hoc diſcrimen; quòd verborum illa ad concentum, qui judicatus fuerit optimus, diſponendorum libertate commodiſſimâ gaudeat: hæc contra ſit ſerva legum *l* perpetuarum, quibus oportet omnes voces ita gubernari, ut non poſſint recedere vel leviſſimè de ſtatione præſcriptâ, quin faciant offenſiunculam. Unde evenire prope neceſſe eſt, ut, qui linguam

l Iſtis legibus, quas ignorat Latinitas, hìc mihi per ipſam obtemperare parumper licuit: tantam illa videlicet noſtram eſſe vult ſcribendi libertatem, quantam requirit adhibenda ſtili varietas, quantamque ſenſus aurium doctus ac delicatus poſtulat. Cujus quidem libertatis afferri ex Auctoribus optimis facilè poſſent exempla, quibus eædem ſententiæ omnibus ferè modis expreſſæ demonſtrarentur. Tantùm notabimus, ſic locutum eſſe Terentium, Adelph. Act. V. Sc. IX. V. 5.

Judico Syrum fieri eſſe æquum liberum.... Iſtum
Liberum?

Sic locutum Ciceronem, de finib. bon. & mal. Lib. V. Cap. I. *Venit mihi Platonis in mentem.* Sic locutum Horatium, Lib. II. Sat. I. V. 60.

Quiſquis erit vitæ, ſcribam, color.

Jam verò qui ſcripſiſſet:

Judico æquúm eſſe Syrum fieri liberum.... Iſtum
Liberum?

Qui ſcripſiſſet: *Platonis mihi venit in mentem.*
Qui ſcripſiſſet:

Scribam, quiſquis erit vitæ color.

Is certè latinè ſcripſiſſet. Hinc autem concludendum illud ipſum relinquimus, quod pluribus argumentis explicare ſuperſedemus.

Digitized by Google

gallicam commoratione apud ipſos Gallos diutinâ, & exercitatione longâ propriam ſibi quodammodò non reddiderit, at ex ſolis libris perceperit; is in opere præſertim paulò longiore mendis interdum ridiculis illam inficiat.

Tum deinde velim conſiderari, quid Paulus Manutius, quid Marcus-Antonius Muretus, (ut alios complures omittam) legendo atque imitando Auctores latinitatis optimos, profecerint. Hic epiſtolas, ille orationes, ſummâ ambo curâ atque induſtriâ, ſcripſerunt. Quid porro contigit? utrumque fetum annis abhinc ducentis eruditi Lectores evolverunt, & admirati ſunt: Critici ſagaces excuſſerunt; & qui latinitatem in pleriſque argenteæ, quam vocant, ætatis Scriptoribus paulùm à ſtatu priſtino declinantem animadverterant, vix quidquam, quod non ætatem auream omnino redoleret, in hac omni ſcriptione deprehenderunt. Neque objiciendum nobis eſt, illam ipſam non idoneorum eſſe judicum approbationem; quippe qui tam errare in dijudicandâ latinitate, quàm iſti in latinè ſcribendo, potuerint: in re enim hujuſcemodi, quæ rationem hominum ac diligentiam minimè ſuperat, errari univerſè totis ducentis annis, veriſimile non eſt. Quod ut confirmetur exemplis, nonne hos intra ducentos annos ſtilus Lipſianus, quem ſtatim amplexati ſunt imitatores peſſimi complures, mox à peritis judicibus rectè damnatus eſt? nonne Thuanum, nonne Stradam, nonne alios, qui tantis primùm laudibus excepti fuerant, poſtmodùm animadverſum eſt, non eſſe latinitatis

auctores vel ſatis ingenuos, vel etiam ſatis accuratos? Atque, ut meamet ipse vineta cædam, nonne has fabellas, quas properanter nimis, parumque consideratè, ſemel atque iterum paſſus fueram prodire in lucem, recognovi demum, & nunc offero meliore, ut opinor, ſtilo retractatas, à maculis etiam vindicatas nonnullis, quas incuria noſtra fuderat? Verùm Mureti, Manutiique opera modò laudata, cùm ſuffragationibus peritorum omnium tam diuturnis comprobata sint, bene latina eſſe, fatendum eſt.

POSTREMO si quis vulgarem gentis alicujus exteræ linguam, ſolâ librorum ope adjutus, optimè didicerit; ille certè, linguam latinam eâdem viâ perdisci poſſe, tali exemplo demonſtraverit, maximè, si qua duas inter linguas iſtas cognatio peculiaris interceſſerit. Atqui Menagius, hanc viam ſecutus, ad tantam linguæ Italicæ, cui cùm Latinâ similitudo singularis eſt, cognitionem pervênit, ut eam quamvìs usurpare colloquendo *m* nesciret, ſcriptis tamen expreſſerit accuratè, doctisque etiam commentariis illuſtraverit. Legere me quidem memini apud Auctorem Gallum nescio quem, versiculos Menagii noſtri Italicos ab hominibus Italis *n* irrideri. Ego verò facilè con-

m Menagiana, Tom. II. pag. 59. Edit. 1715. *Les Seigneurs Italiens qui me ſont l'honneur de me venir voir, ſont étonnés de ce que je ne parle pas Italien, ſçachant les ouvrages que j'ai fait imprimer dans leur langue, & que j'en ai même donné les origines.*

n Auctor famâ celebratissimus, qui ævum Ludovici

Digitized by Google

cedam, ejus argutias, omnemque poeticam facultatem non valde probari: at linguæ imperitiam non magis in ipso irrideri puto, quàm in Francisco-Seraphino Regnerio, homine itidem Gallo, cujus redditum versibus Italicis Anacreontem ultro laudant Itali, fatenturque ſtilo eſſe ſuavissimo concinnatum. Nihil, opinor, prosit refellere pluribus homines malevolos, qui ſtudiis noſtris adversantur. Ex dictis facilè colligent æqui judices, bene latinè his etiam temporibus ſcribere eos poſſe, qui ad percipiendam veteris illius optimæ Romanæ linguæ vim atque copiam paulò benigniùs à naturâ informati, ſese in hâc palæſtrâ diligenter exercuerint.

III. Nunc dicam, quid efficere conatus ſim, ut eruditi Lectoris approbatione non indignam editionem hanc noſtram redderem. Primùm in recognoscendis & caſtigandis prioribus quinque harum fabellarum libris operam ſanè magnam posui. Plurimos versus, qui vel nimis abjecti, vel paulò asperiores visi ſunt, ad aliquam ſpeciem, numerosque molliores, quantùm sivit propositi simplicitas, adduxi. Latinitatis formam ſub regulas purè & emendatè loquendi exquisitiores passim redegi. Nonnullas voces minùs latinas, minùs proprias, minùs aptas ad consuetudinem Veterum, minúsve hodie usitatas amovi; feliciores in eorum lo-

XIV. commentatus eſt, aliter ſentiebat; sic enim de noſtro Menagio loquitur: *Ses vers Italiens ſont eſtimés même en Italie.*

Digitized by Google

cum ſubſtitui. Sententias ipsas, aliquando non ſatis inter se cohærentes, copulationibus idoneis continuavi. Quædam à me etiam ſunt interdum adjecta, quæ, ut probabilior exiſteret apologorum veritas, requiri videbantur: quædam vicissim, quæ eſſe planè ſupervacanea judicabam, ſublata ſunt.

Talis autem laboris moleſtiam cùm ſuscipere paulùm refugerem, viri aliquot exculti politioribus doctrinis mihi ſtimulos admoverunt: quorum unus, eruditione insignis, magnumque Academiæ Parisiensis ornamentum, eo me honore dignatus eſt, ut meas fabellas attentè perlegeret, Criticum ageret in re tam levi, utiles demum animadversiones mecum perbenignè communicaret.

Ego verò sic undique excitatus, non tantùm hos fabellarum priores quinque libros emendavi, ſed alteros quinque composui: quos quidem cum aliis etiam quibusdam musæ noſtræ lusibus, nunc primùm in lucem emitto. Præterea Scriptores indicavi quamplurimos, à quibus materiam eamdem, aut prope eamdem, quam mihi ſumpsi, tractatam fuiſſe comperi: notationesque grammaticas, aliquando etiam hiſtoricas, ex Auctorum veterum ſelectis teſtimoniis plerumque conflatas, apposui. Quæ omnia ſub aspectu legentium ad imas quasque paginas, de prudenti hominum peritorum consilio, ſubjeci, majorem hanc ipse ratus opportunitatem fore, quàm si ad calcem rejicerentur. Itaque munus hoc pacto ſatis amplum, ni fallor, ſatisque ſolidum, ex nimiùm tenui,

nimiúmque levidenſi munuſculo, benevolis Lectoribus confeci. Opus omne duas in partes diſtribui: quæ tamen, quamvìs utralibet ſingulatim totum id, quod jam antea edideram, magnitudine ſuperet, facilè poterunt in unum volumen compingi.

Quas autem fabellas fuiſſe jam ab aliis concinnatas ſignifico, eas mihi plerumque more modoque meo diverso proprias feci. Nam si quasdam veteres Æsopicas, Æsopi ingenio dignas; quasdam Gabrielis Jaïi; nonnullas Henrici Richerii; ſatis multas Joannis Fontanæ, à quibus, quàm minimè poſſem, mihi recedendum eſſe intelligebam, exceperis: ceteras fere omnes (ut latinè & ingenuè loquar id quod ſentio) non modo figuravi, & expolivi; ſed adduxi etiam ad rectum ordinem, atque interdum ſub poteſtatem ſenſûs ipsius, qui dicitur communis, redegi. Quòd porro Fontanam non ubique veſtigiis ipsius persequi conatus sim; & quòd fabellas ejus tam rarò fidus interpres reddiderim: nemo id vertere mihi vitio debet. Non ita ſum obdurescere ſolitus ad ingenuam Gratiarum feſtivitatem, ut opus, quod ipsæ concinnaverint, non admirer. Fontanam ergo excellentissimum eſſe apologorum ſcriptorem, & probè intelligo, & ultro prædico. At quemadmodùm permulti ſunt urbanitatis latinæ flores, qui nullis effingi accuratè poſſunt coloribus gallicis; ita ſæpe latini colores nulli ſuppetunt adeò molles, ut venuſtates Fontanæ gallicas repræsentare valeant. Nimirùm varias linguas doctrina, prudentia,

uſus, exercitatio variis opibus facilè augent ac perficiunt : has autem universas opes, id eſt, vim atque copiam prope infinitam conferri simul in unam aliquam linguam, non sinit ipsa, sive providentia divina, sive humanæ naturæ infirmitas.

» OPERÆ pretium me facturum eſſe credidi, » si pauca de fabellarum ſcriptoribus, qui passim in hoc volumine citantur, commemorarem ; ac recensionem quamdam inſtituerem. » Quidquid id eſt, accipi in optimam partem » cupio.

ÆSOPUS, natione Phryx, conditione ſervus, in libertatem ab Idmone quodam vindicatus eſt. Dicitur in Eusebii chrónico interemptus anno primo olympiadis quinquagesimæ quartæ. Sed hanc notationem temporis evertunt, quæ à Plutarcho memorantur in libro de ſerâ Numinis vindictâ, miſſum Æsopum fuiſſe Delphos à Crœso Rege, apud quem florebat : Crœsus enim anno tantùm quarto olympiadis quinquagesimæ quintæ, annis fere ante Chriſtum natum 557 regnare cœpit. Fabulæ ſub ejus nomine exſtant hodie 297, quarum 136 primùm anno 1610 è Bibliothecâ Palatinâ prodierunt. Plura autem de ipso vide à nobis commemorata Fab. Prol. Lib. VII. & VIII.

LOCMANUS Thomæ Erpenio, qui fabellas ejus edidit, videtur eodem fere, ac Æsopus, tempore vixiſſe. Imò eruditi viri complures, quibuscum ipse Erpenius non multùm diſſentit, eumdem, qui Græcis Æsopus fuit, Persis habitum eſſe Locmanum exiſtimârunt. Dicuntur

Digitized by Google

fabellæ iſtæ è Perſicâ linguâ in Arabicam elegantiſſimo ſtilo fuiſſe converſæ. Satis quidem facetæ, ſatiſque ſimplices ex interpretatione latinâ demonſtrantur plerumque : at interdum ſententias vel inſulſas, vel parum probabiles exhibent. Numero ſunt omnino triginta ſeptem : quarum decem & octo Tanaquillus Faber, Cadomenſis, verſibus latinis ſenariis reddidit ; vel potiùs amplificavit ; atque auxit quidem laude non mediocri ; quanquam eſt ejus ratio narrandi paulò verboſior. Obiit autem Faber Salmurii die 12. Septemb. an. 1672. ætat. 57. vir præditus ingenio peracri, variâque & exquiſitâ doctrinâ inſtructus.

PHÆDRUS, forte ſervus, gente autem non Thrax, ut vulgò traditum eſt, at Macedo, ut equidem reor, & in novâ fabularum ejus editione, brevì forſan proferendâ in lucem, demonſtrare mihi videor, in eâ Pierii montis parte, quæ ad Macedoniam pertinet, natus eſt. Vixit temporibus Octavii Auguſti ; quo donante, libertatem recepit. Romæ puer admodùm latinis literis eruditus eſt. Poſteà genio ſuo, paulùm maligno, vafroque, nimiùm indulgens, calamitates ſibi illas facilè arceſſiverit, quarum hiſtoriam narramus, Prol. Lib. X. Accuſatori ſuo Sejano ſuperſtes, adhuc ſentiebat non parum abeſſe, quin fieret ſenio debilis. Infortunio edoctus, ſuppreſſiſſe fabellas ſuas videtur. Poſtmodùm amico cuidam inertiam ejus increpanti, grandiorem ætatem ſuam excuſavit. Itaque ad annum Chriſti 43 facilè pervenerit ; quo anno Seneca ad

Digitized by Google

Polybium ſcribens, fabulas Phædri noſtri non ſibi fuiſſe cognitas indicat. Sunt enim à morte Sejani ad hoc usque tempus anni non ampliùs duodecim. Jam ergo mirandum tantopere non eſt, quòd Seneca vel prorsùs nesciverit, vel sic fuerit locutus, tanquam nescîſſet, an *Fabellas & Æsopeos logos* Phædrus unquam tentâſſet.

Aphthonius Sophiſta, sive Rhetor, Antiochensis, ſub finem ſecundi, aut initio tertii poſt Chriſtum natum ſeculi floruiſſe creditur. Ejus fabulæ, numero quadraginta, græcè & latinè unà cùm ejusdem progymnasmatis ſæpius editæ ſunt. Has autem ſeparatas in ſuam collectionem apologorum compegit, ſuisque caſtigationibus illustravit Neveletus. Stilo ſatis eleganti conscriptas, ratione etiam ordinis, ac dispositionis ſatis idoneâ præditas invêni.

Rufus Feſtus Avienus, qui librum de oris maritimis carmine ïambico ſcripsit, qui Dionysii Afri descriptionem orbis, Aratique Phœnomena versibus hexametris expressit, an Anienus, vel Abienus, vel Avianus, vel denique (sic enim variant manuscripti codices) Anianus ille sit, cujus exſtant Fabulæ Æsopicæ quadraginta duæ elegis expreſſæ, non ſatis compertum eſt. Horum tamen omnium unus idemque auctor apud plerosque Criticos habetur Rufus Feſtus Avienus. Quo autem ſeculo vixerit, quâ sit domo, vel gente oriundus, non magis liquet. Illum enim floruiſſe dicunt alii Diocletiani, alii Antonini Pii, vel Hadriani temporibus, neque teſtimonium ullum, ullam-

ve rationem idoneam ſubjiciunt. Jacobus autem Sponius cùm Romæ in Villâ Cæsarini reperiſſet Feſti Avieni Proconſulis epigramma in ſuimet ipsius memoriam compoſitum, atque in marmore inſcriptum, vulgavit, & Avieni noſtri fetum eſſe pronuntiavit *o*. Deam porro Nortiam veneratur auctor hujus epigrammatis; & ſe Vulsinii (quod nunc eſt Italis *Lago di Bolsena*) natum declarat. Tum colligendum erit floruiſſe hunc ante annum Chriſti 378: quo anno Valens Imperator flammis exſtinctus eſt: Suidas enim Feſtum Avienum memorat à Valente miſſum in Aſiam fuiſſe Proconſulem. At Petrus Melian Hiſpanus, qui Avieni noſtri opera, quæ ſuperſunt, collegit, & anno 1634 Madriti edidit, ſatis rectè ex eo, quòd Auctor, libro de Oris maritimis vers. 83 & 180 fretum Gaditanum, Malacæque portum ad ſuam pertinuiſſe gentem indicet, Hiſpanum eum fuiſſe concludit. Præterea Luitprandi Ticinenſis Diaconi verba refert, memorantis, Avienum noſtrum *virum catholicum, & Hiſpanum, civemque Eborenſem, in Hiſpaniæ Carpetaniâ* (quæ hodie Talavera de la Reyna vocitatur) *eodem p & die & anno quo ſanctus Auguſtinus aſcendit ad Cœlos, obiiſſe*. Et hæc quidem cum Aurelii Theodoſii Macrobii ætate aptiſſimè conveniunt; quem eſſe illum ipſum Theodoſium, cui ſuas Avienus fabellas dedicat, plerique

o Jac. Spon. Itiner. Tom. II. pag. 148. & Lib. de ignotor. Deor. aris, pag. 41. & ſeq.

p Anno 430. die Aug. 28.

Digitized by Google

Critici exiſtimant. Diſceptationem ſuſcepiſſe de tali Scriptore tam moleſtam me prope pœnitet. Ejus enim fabellas quis peritus & incorruptus Judex, si diligenter examinet, non fateatur, eſſe plerumque inficetas: interdum contra leges metricas, ſæpe contra elegantiam atque proprietatem latini ſermonis repugnare; multò ſæpius artificio, sive ordinandi res prudenter aptisque verbis connectendi ratione indigere; neque dignas eſſe, quas Petrus Crinitus, Gaspar Barthius, Philippus Brietius, aliique tam benignè laudarent?

Gabrias, qui & Babrias, & Babrius ab aliis nominatur, apologorum versibus græcis *choliambicis*, sive *ſcazontibus* expolitorum libros, ut refert Suidas, decem confecerat. Sed qui hodie apologi ſub ejus nomine circumferuntur, ii omnes, excepto uno, ſcripti ſunt versibus ïambicis. Memorat Vossius, hos in quibusdam codicibus manuscriptis adscribi Ignatio Diacono: quod & ante Vossium ſe comperiſſe declaravit Fabius Paulinus. Is ergo fuiſſe mihi videtur Ignatius ille Diaconus, qui Tarasii Patriarchæ Conſtantinopolitani vitam memoriæ mandavit. Ibi enim num. 56. narrat ſe à Tarasio initiatum rite faciendis trimetris, tetrametris, trochaicis, anapæſticisque, & heroicis versibus. Trimetri autem versus iidem ſunt qui vulgò ïambici vocantur. Porro hunc Auctorem non multò poſt annum Chriſti 806 ſcripsiſſe Tarasii vitam comperio. Nunc ut nonnihil de fabellis dicam, quas ab eo retractatas eſſe puto: has animadverti inſcitè ad-

Digitized by Google

modùm tetraſtichis, sive quatuor versibus, ſingulas includi, vel potius conſtringi plerumque ac ſuffocari.

Seb. Gottofr. Starchius ſpecimen ſapientiæ Indorum veterum græcè primus edidit Berolini anno 1697; interpretationemque latinam adjunxit. Liber eſt colloquiis Belluarum inter ſe politicis, ſtudio ſanè parum ſolerti inſtitutis, refertus. Hunc annis ante Alexandrum Magnum trecentis ex Indico ſermone in Arabicum fuiſſe conversum teſtatus eſt Abrahamus Echellensis: ego verò confictum ſuſpicor à Simeone Setho Græculo, qui anno Chriſti, circiter 1100 vivebat. Ibi certè Monachorum & Eremitarum creberrima fit mentio; novique Teſtamenti quædam ſententiæ adhibentur, quæ venire in mentem priscorum Arabum, Indorumve non potuerunt. Ceterùm pravo ac nonnunquam barbaro ſtilo opus omne pertextum eſt: fabellas tamen ſatis rectè compositas tres, quatuorve continet. Liber Pilpæi Indi ab iſto non multùm discrepat.

Sub Sancti Cyrilli nomine apologos morales edidit Balthasar Corderius Viennæ Auſtriæ; anno 1630. Nunquam illos, nisi hoc ipso latino ſermone planè barbaro, qui exhibetur, ſcriptos fuiſſe exiſtimo. Auctor eorum ineptus non vixiſſe nisi poſt ſeculum decimum ſecundum videtur.

Anonymus ab Isaaco-Nicolao Neveleto unà cùm Æsopo, Aphthonio, Gabriâ, Phædro, Avieno, Laurentioque Abſtemio editus Francofurti anno 1610, jam antea, nec ſemel, at

Digitized by Google

mendoſiſſimè prodierat. Scriptor eſt incurſione verborum ac ſententiarum importunâ horridus; dicacitatis appetens, ineptiarum prodigus; aliquando tamen ridiculè facetus, ac prope ingenioſus. Alii dictum hunc nomine Romulum, alii vocatum Salonem, & gente Parmenſem fuiſſe volunt: vixiſſe autem ſeculo decimo tertio opinatus eſt Bernardus Moneta: ego verò parum id omne intereſſe rei literariæ exiſtimo.

Rimicius, Guilelmus Hermanus, Hadrianus Barlandus, ac Laurentius Valla, omnes, præter Vallam grammaticum illuſtrem, planè incogniti, fabellas Æſopicas partim è græcis latinas fecerunt, partim è ligato ſermone in orationem ſolutam tranſtulerunt. Has autem collegit Robertus Stephanus, & unà cum priore Laurentii Abſtemii Hecatomythio, at paulùm decurtato, in lucem emiſit anno 1529. Sordida eſt iſta farrago, ſed aurum continet.

Laurentius Abſtemius ſeculo poſt decimum quinto exeunte florebat. Fabellas 198, quarum primam partem Hecatomythium vocavit, ſermone ſcripſit latino ſoluto. Stilum adhibuit ſimplicem, ſæpe optimum, aliquando nimis abjectum ac prope barbarum. Quaſdam etiam narrationes jocis honeſtis inſeruit homine chriſtiano atque ingenuo prorsùs indignas.

Gabriel Faernus Cremonenſis, bonus poeta; Criticuſque inſignis, bene de Terentio meritus, obiit Romæ die 17. Nov. an. 1561. Centum fabulas vario carminum genere explicatas moriens reliquit. Quæ figuris in ære inciſis elegantibus adornatæ prodierunt Romæ

anno 1564, atque Carolo Borromeo Cardinali ſanctiſſimo dedicatæ ſunt. Has longo poſt tempore vir, ut accepi, non illiteratus, nomine Mayolus, in libros quinque diſtributas anno 1697 Pariſiis edidit. Cujus quidem editionis inſcriptio talis eſt : *Phædrus alter, ſeu Gab. Faerni Cremonenſis fabulæ ex Æſopo aliiſque priſcis Auctoribus, Pii IV. Pont. max. hortatu ſcriptæ, & juſſu editæ anno 1564, nunc primùm in Galliâ, novoque ordine prodeunt, ad uſum Scholarum accommodato.*

JOACHIMUS Camerarius anno 1500 Pabepergæ, ſive Bambergæ in Franconiâ natus eſt; Lipſiæ autem anno 1574 de vitâ deceſſit, relictis variæ literaturæ innumerabilibus monumentis minimè contemnendis; inter quæ non poſtremo loco habendæ ſunt Æſopicæ fabulæ, plures quingentis, ab ipſo curâ magnâ atque diligentiâ undique collectæ, & ad latinitatem uniusmodi, eamque ſatis puram, redactæ. Theſaurus ille eſt apologorum uberrimus, & ab omnibus, qui res amant ejuſmodi, ſtudioſè comparandus, quamvìs multa non ſatis ſcitè excogitata, quædam etiam prorſus inepta contineat.

PHILIBERTUS-Hegemon *Guide* Cabillonenſis anno Chriſti 1595, ætatis autem ſuæ 60, fato functus eſt. Fabellas viginti duas gallicis verſibus ſcripſit parum quidem eleganter, parumque doctè, ita tamen, ut in eo ſimplicem illam veterum poetarum noſtratium non injucundam narrandi rationem agnoſcere liceat. Ille autem in meis notationibus Philibertus

Digitized by Google

Hegemon, omiſſo vero nomine, ideo appellatus eſt, quia non aliter in ſuis opuſculis appellari ipse voluit: quæ opuscula cùm nequaquam obvia sint, inscriptionem eorum en legendam offerimus: *La Colombiere & maiſon ruſtique de Philibert Hegemon, de Châlon ſur Saone: contenant une description des douze mois & quatre ſaiſons de l'année: avec enſeignement de ce que le Laboureur doibt faire par chacun mois. L'Abeille françoiſe du même Autheur: ſes fables morales, & autres poëſies: & les louanges de la vie ruſtique, extraites des œuvres de G. de Saluſte ſieur du Bartas. A Paris chez Robert le Fizelier. 1583. in-8. pag. 150.*

JACOBUS Regnerius Bealni in Burgundiâ natus eſt die 6 Januar. an. 1589, patre Benjamino Regnerio causarum patrono. Literis excultus, pueros nobiles cuſtos ac præceptor, pactâ mercede, rexit, inſtituitque. Deinde operam corrigendis libris apud Typographum locavit. Medicam denique artem propriam sibi aſſumpsit: cujus artis doctor eſt nuncupatus Cadurci die 3 Decemb. an. 1624. eamque demum in fortunam devênit, ut inopiâ perditus, variisque morbis, & calamitatibus aliis permultis consumptus periret die 16 Jun. anno 1653. Apologos ille Divione an. 1643 centum edidit; quos diſtribuit partes in duas, atque Phædrios inscripsit. Longè quidem Regnerius noſter ab Auctore optimo, quem sibi propoſuerat imitandum, receſſit: ſæpe enim & verba & res ipsas malè temperat, ſtilumque etiam aliquando non ſatis latinum adhibet: narrandi

tamen jocandique ratione utitur plerumque non inficetâ ; ſpecimenque nativi cujusdam lepôris interdum expromit.

JOANNIS Fontanæ fabellas qui nescit, barbarus eſt ; qui legit, nec amat, nec ſentit ingenii excellentis monumentum eſſe pulcherrimum ; is profectò feſtivitatem ipsam atque venuſtatem ne de facie quidem novit.

SEX fabellarum libros Fontana jam ediderat, cùm Antonius *Furetiere* Parisinus apologos quinquaginta ſcripsit, vulgavitque anno 1671, at infelici prorsus eventu : quippe quos oblivione vivus vidit obrutos ſempiternâ. Annis ab eorum interitu viginti ſeptem mortuus ipse eſt poſt annum ætatis ſuæ octavum & ſexagesimum.

ISAACUS *de Benserade* Normannus anno 1691 obiit nonagenarius. Fabulas Æsopicas fere ducentas, totidem tetraſtichis inclusas, anno 1678 publicârat. Quam legem tetraſtichorum iniquissimam si non imprudenter sibi ipsi imposuiſſet, rem exsecuturum illum fuiſſe longè feliciùs, ex eo licet conjicere, quòd plerumque, ubi materia ſpatium liberum habebat, versibus hanc polivit lepidissimis.

ÆGIDII Menagii Andegavi, Parisiis anno 1692 demortui, fabellæ exſtant latinæ quinque inter varia ejusdem carmina, non illepidæ, ſtiloque ſatis accurato conscriptæ.

JOANNES Commirius Turonensis migravit è vitâ Parisiis anno poſt partum Virginis 1702, cùm annum ipse ætatis ſuæ ſeptimum ageret ac ſeptuagesimum. Non alium invenio apologo-

Digitized by Google

rum ſcriptorem latinum, qui plus lepôris ac feſtivitatis adhibuerit. Affluentem ſermonis copiam paulò ſeveriùs coercuiſſet; maluiſſet videri simplex, quàm ingeniosus; maculas etiam nonnullas, quas incuria fuderat, ſtudio diligentiore deleviſſet: illum ego certè Phædrum alterum longè veriùs, quàm Faernum, qui paulò quidem simplicior eſt, at multò minùs elegans, appellandum eſſe judicarem.

EUSTACHIUS *Le Noble* Campanus Parisiis anno 1711 mortuus eſt. Fabellas ducentas conscripsit, quas singulas non modò versibus gallicis omnino ſex, at latino etiam diſticho complexus eſt, labore profectò pucrili ac minimè neceſſario. Has tamen inter latinas nonnullæ, inter gallicas autem multò plures occurrunt, quas eſſe pretii alicujus haud negaverim. Sed & comœdiam ille Æsopicam, apologis non inelegantibus refertam, concinnavit, exemplum Edmundi *Boursault* Burgundi, Parisiis anno 1701 mortui, ſecutus: qui, datâ ejusmodi comœdiâ anno 1690, magnos plausus, nec indebitos, excitaverat.

GABRIEL-Franciscus *Le Jai* Parisinus obiit anno Chriſti 1734, ætatis ſuæ ſeptuageſimo ſeptimo. Confecerat labore & induſtriâ non inutili, ediderat que Parisiis an. 1725 Bibliothecam Rhetorum: cujus primum volumen, pag. 739-755, ſcriptas oratione ſolutâ fabellas triginta ſex; alterum pag. 739-758, versibus ſenariis explicatas viginti quatuor exhibet. In hisce porro fabellis, prioribus præſertim, multa eleganter, nonnulla etiam facetè atque ingeniosè concinnata reperiuntur.

Digitized by Google

Henricus Richerius Normannus Pariſiis, anno 1748 die 12 Martii, de vitâ deceſſit ſexagenario major. Quamvis ille conatu aliquando minùs felici facetus eſſe voluerit; neque ſatis virtute quâdam poëticâ pollere videatur: ſcriptor tamen apologorum gallicorum nullus, meo judicio, exſtitit, qui ab elegantiâ Fontanæ, vix & ne vix quidem imitabili, propiùs abeſſet. Reliquit certè Richerius noſter intervallo remotos infra ſe, longo quidem Antonium-Ludovicum *Le Brun* fato functum Pariſiis anno 1743, longiſſimo autem Antonium *Houdard de la Motthe* ibidem anno 1731, demortuum, cujus fabellæ *q* prope omnes demonſtrant, ab hominibus antiquitatis aureæ contemptoribus, quamvìs alioquin ingeniosis, res plerumque & excogitari parum plauſibiles, & infelici prorsùs artificio concinnari.

q Inter Fabellas ejus, quas, numero quidem paucas, excipi de ceteris velim, laudanda præſertim videtur tertia libri ſecundi, de Puero & Avellanis.

EXPLICATIO
NON PRÆTEREUNDA.

Petierunt multi, ut ex his meis fabellis, numero fere trecentis ac quinquaginta nunc ſimul exſtantibus, quas excogitassem, declararem. Dicam ergo bonâ fide: Quæcumque argumenta ab aliis fuiſſe tractata Scriptoribus non indico, ea omnia, si exceperis fabulam de Guttâ, Ponto, & Oſtreo, quæ in volumine, neſcio quo, Spectatoris Anglici continetur, à me eſſe inventa exiſtimo: exiſtimo, inquam; non aſſevero: nonnulla enim, quæ primùm inveniſſe me credideram, aliena poſtmodùm è perlectis quibusdam libris recognovi, ſuiſque inventoribus reddidi.

CLAUDIO SALERIO.

Cui dono, dedico fabulas novas? tibi,
Optime Saleri: namque tu primus bono
Has munerasti perlegens ſuffragio,
Et judicaſti luce dignas publicâ,
Quapropter ipsas animus augurat mihi,
Satis felici prodituras alite:
Etenim ſincerâ, candidâque præditum
Te mentis indole eſſe, nôrunt plurimi,
Tibi quos adjunxit nexibus læta aureis
Neceſſitudo; deinde liberalium
Præſtare te magnâ Artium peritiâ,
Neque te Latinis eſſe, quàm Græcis libris,
Minùs aſſuëtum, quos prisca polivit manus,
Latere opinor literato nemini.
Id ergo totum qualecumque habe tibi
Novi libelli; meque Livor si malus
Amarulentis appetiverit jocis,
Tuo præsidio tutere imbellem, precor.

FABULARUM

Digitized by Google

FABULARUM ÆSOPIARUM

LIBER PRIMUS.

PROLOGUS.

DARE omnes Homines naviter operam decet,
Ut ſeſe honeſtis artibus invicem adjuvent.
Pro viribus ergo efficere conatus ſui,
Ut ne, alma ſtudia Literarum dum ſequor,
Obſcuram inani dicerer vitam otio
Tranſîſſe. Porrò cùm viderem, quas ferunt [a]
Æſopum auctorem reperiſſe Fabulas,
Magno has fuiſſe doctis olim ſeculis
In honore; talem mihi ſumendam cenſui
Materiam, primâ fronte leviſſimam quidem,
At penitùs omni laude verâ præditam.
Ejus enim dotes paulò diligentiùs,
Pauloque rectiùs intueri si velis,
Tute ipſe Luſus eſſe noſtros utiles
Ad corrigendam vitam hominum fatebere.

[a] Phædrus Lib. I. Fab. I. V. 1. & alii. Quanquam, ut in præfatione monuimus, multo ante Æſopum Heſiodus, atque ipſi etiam divinorum voluminum Auctores hoc ſcribendi genus adhibuerunt.

Digitized by Google

Speciosis alii dum eloquentiæ ſtrophis *b*
Severitatem venditant censoriam,
Re vacuas ipsâ nænias effutiunt
Plerumque. Nos paratu verborum levi,
Tenui, modeſto ſimplices, fictis jocis *c*
Lenocinantes, mentibus frugem bonam
Inserimus. Et verò inficiari non licet,
Noſtrum illud omne Fabularum quin genus,
Dum varia proponit, oculisque ſubjicit
Exempla, monitis arguat ſalubribus
Cujusque vitam, quas et ipsa condidit
Natura, ſanctas usque leges ſuadeat,
Officia denique doceat fere omnia,
Quîs continetur Societas Mortalium.
Unde hanc Moralis *d* eſſe Philosophiæ Scholam;
Eamque veram, non ineptè dixerim.

FABULA I. *e*

Lilium.

SATUM feraci, & nobili ſolo, ſuum
Cùm nuper apicem Lilium discluderet, *f*

b Phædrus Lib. I. Fab. XIV. V. 4. de quodam Sutore:
Verbosis acquisivit sibi famam ſtrophis.
c Phædrus Lib. I. Prol. V. 7.
Fictis jocari non meminerit Fabulis.
& Lib. III. Prol. V. 37. de Æsopo.
Quia quæ volebat, non audebat dicere,
Affectus proprios in fabellas tranſtulit,
Calumniamque fictis elusit jocis.
d Cicero de fato. init. *Quia pertinet ad mores, ... nos eam partem Philoſophiæ de moribus appellare ſolemus: ſed decet augentem Linguam latinam, nominare moralem.*
e Hanc veriùs dixeris Allegoriam in ortum
Sereniſſimi Burgundiæ Ducis.
f Lucretius Lib. V. V. 439.
. . . . Discludere mundum,
Membraque dividere, & magnas disponere partes.

Erumperetque *g* ſeſe in auras luminis;
Aurora primùm lacrymulam demittere
Unam, alteramque cæpit. At tam lucidus
Repentè foliis exſtitit apertis nitor,
Ut læta jam Dea pariter nitentibus
Oculis genisque fulserit, & adriserit,
Absolveritque riſu ſimul amabili
Omnem novelli floris pulchritudinem.
Mox Phœbus aureo emicans vultu advolat;
Suâque luce Lilium complectitur,
Fovetque, recreatque; & expleri nequit
Videndo; & omnes hîc velit ſecum Deos,
Deasque adeſſe, gaudium hoc ut gaudeant.
Hucque, ô Deorum ſumme, dixit, huc ades,
Verende genitor. Audiit, adeſt Jupiter;
Videtque, gaudetque, ut Jovem quidem decet;
Ita tamen gaudet, ut hominem tunc diceres.
Intereà amœno cincta Nympharum grege
Natura ſtabat, proprium admirans opus.
Oculo ſagaci perspicit aliquandiu
Penitùs, penitùsque, ſollicita, ne quid ſuo
Decoris alumno desit, ultima quod manus
Adjicere poſſit. Ad ſuum poſtquam omnia
Exacta guſtum convenire intelligit:
Decus meum, inquit, cresce ô Lilium; mea,
Cresce, ô voluptas; teque jam, quotquot micant
In orbe flores, capite ſummiſſo colant.
Dixit; ſtatimque ſeligit fidam è ſuis
Comitibus unam, prævalenti corpore,
Vultuque, Floram, candido, & rubicundulo;
Et mandat, operâ Lilium assiduâ juvet,
Curasque alendo ſedula omnes conferat.
At illa, tanto honore gaudens, exilit,
Simulque retegit nectare plenos sinus,

g Cæsar de Bello civ. Lib. II. cap. 14. *ſe foras erumperet.*

Succosque fundit, quos, futuri præsciæ,
Jam præparârant antea Vita & Salus.
Quò dicta ſpectent, tota novit Gallia.

FABULA II.

Formica & Cicada. h

PATIENS laboris, grana dum ſeges daret;
Opus formica fecerat *i*, hiemis memor;
Frugemque multam in horreum congeſſerat.
Cicada totos interim dies ſonis,
Malè otioſa, ſtridulis indulſerat,
Nil providens quid deinde venturum foret.
Vênit hiems. Triſti miſera contrahitur gelu;
Seque perituram denique præſagit fame,
Si non cibi aliquid unde unde extricaverit.
Formica tutum ſe receperat in cavum,
Paratis opibus jam fruens. Hanc convenit
Cicada ſupplex: Ferque, ait, amica, fer opem
Egenti. At illa: Quid agebas autem, has ego
Dum opes colligerem? Cantabam videlicet.
Cantabas! laudo. Nunc ſaltare quid vetat?
Miſeram ſenectus olim ſubitura eſt vicem,
Laborioſa ni juventus præcavet.

h La Fontaine, Lib. I. Fab. I. Benſerade, Fab. LXII. Æſopus, Fab. CXXXIV. Aphtonius, Fab. I. Faernus, Fab. VII. Burmannus in Appendice ad Phædrum, Fab. XXVIII. S. Cyrillus, Lib. I. Fab. IV.

i Salomon Prov. c. 6. V. 6. *Vade ad formicam, ô piger, & conſidera vias ejus; & diſce ſapientiam: quæ cùm non habeat ducem, nec præceptorem, parat æſtate cibum ſibi, & congregat in meſſe, quod comedat.*

Digitized by Google

FABULA III.

Aquila, Corvus, & Paſtor. k

OVEM rapuerat Aquila curvis unguibus:
Idem experiri Corvus & ipse dum cupit,
Parem è grege toto prædam observans eligit;
Simulque magno devolans ruit impetu.
At nec ovem tollere, impar quippe viribus,
Neque hujus etiam pertinaci vellere
Miserè impeditum ſe expedire jam poteſt.
Accurrit ergo paſtor, & hunc capiens: Tuas
Priùs decebat nôſſe te vires, ait,
Quàm tale facinus niterêris exsequi.
Capere volebas: captus ipse nunc veni;
Meo futurus filio ludibrium.
Docet fabella, tenuiores ad ſuam,
Potentiorum exemplis, perniciem trahi.

FABULA IV.

Lacerta & Teſtudo.

TUI me miseret, aiebat Teſtudini
Lacerta; quæ, quocumque libeat vadere;
Tuam ipsa tecum ferre cogaris domum.
Quod utile, inquit illa, non grave eſt onus.

k La Fontaine, Lib. II. Fab. XVI. Benserade, Fab. LXXVII. Æsopus, Fab. CCVII.

Digitized by Google

FABULA V.

Ericius & Talpa. l

ADVENTARE hiemem Ericius *m* quidam videns,
Talpam rogavit, proprio in cavo locum
Sibi ut vim contra frigoris concederet.
Conceſſit Talpa : ſed receptus hoſpitem,
Ut ſe movere cumque vult, Ericius
Pungit moleſtis hinc & hinc aculeis :
A ſe ergo Talpa hunc ſentiens damno ſuo
Receptum, ferre nec diutius volens,
Precatur, obteſtatur, exire ut velit,
Quandoquidem anguſtus ambo non capit locus.
At eſſe gaudens ille, ubi bene eſt ſibi,
Hinc exeat, ait, qui manere non poteſt.
Fabella docet hunc imprudenter hoſpitem
Admitti qui non poſſit aliquando ejici.

l Benserade, Fab. LXXII. Le Noble, Fab. LIII. & in Comœdiâ suâ Æsopicâ Act. I. Sc. IV. Richer, Lib. IV. Fab. XV. Abstemius, Fab. LXXII.

m Gallicè, Heriſſon. Iſidorus, Origin. Lib. XII. Cap. 3. *Ericius animal ſpinis coopertum. . . . . . . exinde nominatum, quòd ſubrigit ſe, quando ſpinis ſuis clauditur.* Hinc apud Sallustium, Hist. Fragm. Lib. III. & apud Cæsarem de bello civ. Lib. III. Cap. 67. Trabs infixis horrens aculeis ferreis Ericius vocatur.

Digitized by Google

FABULA VI.

Leo, Lupus, & Vulpis. n

LEO ægrotabat: acceſſerunt illico,
Ut ſolarentur, omnes undique belluæ;
Vulpis tamen adhuc aberat. Ergo Lupus datum
Hanc criminandi infenſus arripit locum:
Nil curat, inquit, de ſalute principis.
Dumque alia multa deblaterat ejusmodi,
Conflare tentans invidiam; tandem advenit,
Ejusque verba Vulpis audit ultima.
Vix introgreſſa: Me, ait, excuſatam velis,
Magnanime princeps, ſi fortè videor tibi
Parum fuiſſe diligens: mea interim
Tibi opera impenſa eſt; & fuit pretium in morâ:
Nam circuivi; & hinc, & illinc ſedulò
Rogavi, quodnam remedium præſtantius,
Tuoque morbo magis idoneum foret.
Quid comperiſti, quærit impatiens Leo?
Reſpondet Vulpis: Nil crede efficacius,
Quàm ſi jubebis detrahi pellem Lupo
Viventi, eamque protinus calidam indues.
Placet remedium: Lupus ergo deglubitur
Miſer, & agnoſcit, quæ nihil dominos juvat,
Recidere fraudem ſæpe in auctores ſuos.

n La Fontaine, Lib. VIII. Fab. III. Æsopus, Fab. LXXII. Faernus, Fab. XCIX. Jaïus Biblioth. Rhet. Tom. II. pag. 741.

Digitized by Google

FABULA VII.

Pueruli Fratres.

NATURA, & uſus vitæ communis, duos
Puerulos fratres mutuo conjunxerat
Amore, qualem ferre id ætatis ſolet.
Tentatus eſt fortè unus amborum levi,
Brevique morbo. Venam oportuit tamen
Secari, Medico sic jubente. Quod videns,
Protinus adflere cœpit alter. At mihi
Pius iſte motus miſericordiæ placet,
Ait æger ſecum reputans; ac etiam magis,
Quàm credidi, ab eo nunc me amari intelligo.
Poſtridie cùm prima rediiſſet ſalus,
Germanum aspexit cruſtulorum copiâ
Inſtructum: partem sibi dare ut velit, rogat.
Negat ille verò. Quid? mihi pias heri
Lacrymas dediſti, nuncque cruſtulum negas?
Nego, inquit: lacrymas ſponte natura elicit;
Auro parandum contra cruſtulum puto.
Speciosa ſæpe ſanctam amicitiam nota
Teſtatur: at raró ipsa res fidem facit.

Digitized by Google

FABULA VIII.

Roſæ & Papilio.

SEMOTA ab omni penè conſpectu Roſa
Florebat, & latebat horti in angulo.
Inde tamen aliam, non viſa ipſa, clanculum
Roſam videbat, quæ patenti in areâ
Blandè renidens lumini ætherio, ſuum
Decus aperiret non ſine faſtoſo igneæ
Fulgore formæ. Tum livore carpitur;
Gemitque, genere quòd parem, tam diſpari
Vivendi ſorte ſeſe oporteat frui.
Papilio, ſua quem fortè levitas huc tulit,
Sentit gementem; & : Stulta, cur, inquit, gemis?
Tua iſta nempe clariùs micat ſoror,
Radiiſque Solis vividioribus calet;
Sed te minùs tenella eſt, & vernans minùs;
Et ævum denique brevius, quàm tu, exiget.
Hæc miſera pleroſque homines conditio premit:
Obſcura vita diſplicet; illuſtris nocet.

FABULA IX.

Columba Plumipes, & Columba Saxatilis.

SPERNENS Columba Plumipes *o* Saxatilem, *p*
Superbiebat, quòd ſe ſemper cerneret

o Catullus Carm. LVI. V. 17.
Adde hùc plumipedas, volatileſque.
p Varro de re ruſt. Lib. III. Cap. 7. *Unum* (Columbarum genus) *Agreſte: ut alii dicunt, Saxatile.*

Bene ocreatam ; dum ſuas illa interim
Nudas, turpesque tibias oſtenderet.
Saxatilis ait : Nudis me eſſe tibiis
Quòd ſors voluerit, non modò injustè exprobras ;
Sed etiam, quòd ſic nata ſim, mihi gratulor,
Quippe magis expeditæ : at ocreas tibi
Quòd fata dederint, quid ea jactas munera ?
Vincla eſſe potiùs, quàm ornamenta, dixerim :
Etenim experire : non modò nihil adjuvent ;
Sed etiam impediant, ne ſatis facilè ambules.
His excitata verbis, à ſe Plumipes
Ova incubari non meminit : ut ſe probet
Posse ambulare commodè, nido exilit
Repentè, & ocreis ſimul inhærentem ſuis
Spem ſobolis rapit, & inscia illidit ſolo.
  Vestis luxuriâ gloriantes indicat
Fabella plures ruere in exitium grave.

FABULA X.

Capo.

HABEBAT aliquis Caponem, chortalibus
Præ ceteris alitibus dilectum ſibi ;
Ita ut, pennarum nullo conspicuum licèt
Nitore, pulchrum hunc eſſe totum crederet.
Adeo eſt amantum cæca deliratio !
Etiamque tinctu insignem rubro fasciam
Ad ejus collum ſtultus alligaverat.
Ornatu hic autem glorians novo, additam
Sibi putat eſſe miram pulchritudinem,
Ergo celeriter ſese confert ad ſuos.
Ineptum at illi non ferentes, protinus

Omnes ad unum invadunt, & procaciter
Illudere certant, omnibus & vexant probris.
q Loco est ignominiæ honor indigno datus. r

FABULA XI.

Simius & Hinnuleus.

HINNULEUS olim, Simiusque dum simul
Colludunt; ille genio indulget innocens,
Lusumque ſimplex è lusu ſolum petit:
Sed alter, etiam ludens, innatam sibi
Malitiam continere non poteſt diu,
Et ad usque vivum dente pungens perfido
Hinnulei delicatam ſauciat cutem;
Qui simul acerbans ejulatu, fletibus s
Sensum doloris, hinc cito pede confugit
Cervum ad parentem, defluentique offerens
Cruore tinctam corporis partem: En vides,
Vides, heu! clamat, me miserum natum tuum
Malus iſte agyrta quo tractaverit modo:
Quam nisi tu atrocem vindicas injuriam,
Pater, uti juſtum eſt, hercle perii funditus:
Namque hoc abiſſe impunè poſtquàm viderit,
Ad majus aliquod ſcelus erit paratior.
Causam querendi Cervus eſſe exiſtimans
Parem querelis, territus primùm fuit,
Et ultionis cupiditate percitum

q Pub. Syrus, V. 354.
Loco ignominiæ eſt apud indignum dignitas
r Cicero in Verrem, Lib. V. Cap. 14. *Quæstor ſum factus; ut mihi honorem illum tum non ſolùm datum, ſed etiam creditum ac commissum putarem.*
s Flere dicuntur Cervi.

Sibi ſimul ſenſit fremere, & accendi jecur:
At propiùs omnem deinde rem conſiderans,
Læſam eſſe leviter ut cutem nati videt,
Luctum ejus ipse denique mendacem arguit.
Tenerior animus quamlibet factam ſibi
Exaggerare offenſiunculam ſolet.

FABULA XII.

Gruis & Pavo. t

SIMULTAS, variis orta de cauſis, Gruem
Olim incitavit, & Alitem Junonium,
Ut ſe viciſſim inceſſerent *u* convicio.
Vide, inquit Pavo gemmeum *x* caudæ explicans
Nitorem, in illis miro plumis ordine
Diſpoſitis quanta luminum vis fulguret;
Tuumque lauda poſteà, & mihi, si potes,
Objice colorem cinereum. Retulit Gruis:
Plumarum honore lucido præſtas quidem;
Neque hanc invideo futilem tibi gloriam:
Sed humi te retinet iſte, quem jactas, decor;
His ego dum pennis, quas, ſuperbe, vituperas,
Procul hinc volatus molior ſæpe arduos,
Ultraque nubes, proxima *y* Superis, feror.
Quiſquis es ab aliquâ parte commendabilis,
Ne ſis ab aliâ vituperabilis, time.

t Benſerade, Fab. CVI. Avienus, Fab. XV.
u Suetonius in Tiberio, Cap. 11. *Non defuit, qui eum. . . . convicio inceſſeret.*
x Phædrus, Lib. IV. Fab. XVIII. V. 7.
Nitor Smaragdi collo præfulget tuo,
Pictiſque plumis gemmeam caudam explicas.
y Avienus, V. 14.
Proxima ſideribus, Numinibusque feror.

Digitized by Google

FABULA XIII.

Mala Aurea. [z]

VIR Lusitanus filium habuit unicum,
Cujus venuſtam simplicis animi indolem
Etiam adjuvabat pulchritudo corporis.
Erga hunc (vel aliis, quàm parenti, amabilem)
Erat parentis magnus, at prudens amor.
Oculum ille, curis excitatum providis,
Cùm ſæpe in ipso defigeret attentiùs,
Animum introspexit, usu & exemplis malis
Ad artes flagitiosas exorabilem,
Eo faciliùs, quo magis simplex erat.
Ergo monebat ſæpe, ne ſocios sibi
Habere vellet, ut habebat multos nimis,
Et hunc, & illum memorans, qui parilis quidem
Ætatis, at non parilis innocentiæ
Flore eniterent. Magnâ cum reverentiâ
Monitus paternos audiebat filius:
Atenim, inquiebat, tuta omnia times, pater;
Eosque certè, cum quibus credis mihi
Periculosum inire consuetudinem,
Quàm non nocere possint, haud noſti ſatis:
Imò, aliquid ipsi fortè si contraxerint
Vitiositatis, quidquid id fuerit, meis
Bonis, ita ſpero, exemplis emendabitur.
Neque his placari visus eſt; neque adhuc tamen
Pater eſſe causam, cur ſuccenseat, ratus,
Præſtare verbis quod nequit, tentat dolo
Efficere id innocente. Ciſtulam parat,

z Locmanus, Fab. XXIII. Car. Poreus, Fab. ineditâ.

Digitized by Google

Pulcherrimisque Malis aureis replet,
Nisi quòd tot ſanis aliquot intermiscuit,
Subtilibus quæ signis jam prænuntiant
Corruptionem. Quo facto, natum vocat;
Et: Hoc leve, inquit, pignus habe amoris mei.
Lætus, gratusque filius donum capit;
Mox & ſciendi cupidus, quas habeat opes,
Dum curiosè numerat, atque examinat,
Repentè clamat: Heu! quid feciſti, pater?
Cur insincera miscuiſti his integris?
Ne querere, fili: cum malis enim bona
Communicabunt integritatem ſuam.
Imò, *a* respondet ille, quæ bona ſunt modò,
Brevi malorum mala fient contagio.
Nil tu time, inquam, nate; vel hoc mihi denique
Concede, ut experiamur quem res exitum
Habere possit. Natus nil dum ſuspicans,
Quò tenderetur, annuit, invitus licèt.
Ergo obseratur ciſtula; clavisque in manus
Datur parentis, ipse adeſſe dum velit
Reserandi tempus. Interim impatiens moræ,
Patrem usque, & usque blandâ ſollicitat prece,
Tentatque facere natus, ne diutius
Vetetur visere, quo ſuæ ſint res loco.
Nimis inquietus quid te fruſtra maceras,
Aiebat ille? quin potiùs, quod tu cupis,
Fieri dum liceat, ſuſtines moram brevem?
At ecce, poſtquàm diſtulit ſatis diu,
Tandem veniſſe nuntiat optatum diem,
Simulque clavim tradit: illa ſegniùs
Videtur obsecundare iſti improvido,
Suum expetenti cernere citiùs malum:
Nam vix aperta eſt ciſtula, ingentem videt

a Vox *imò* recurrit ſæpe apud Martialem, & ſyllabam ſemper habet ultimam brevem: at Catullus Carm. 78. V. 2.
Fruſtra? imò magno cum pretio atque malo.

Digitized by Google

Omnibus ad unum Malis, jam non aureis,
Luem inſediſſe, & horridam putredinem.
Et calamitatem non ego hanc prædixeram,
Exclamat? heu me! quàm verus forem, nimis
Intelligebam: ſed aliter viſum tibi,
Pater. Dolore (non tanti eſt) fili, abſtine,
Ait ille, jungens plena amoris oſcula:
Tibi quòd habere ſuper his noluerim fidem,
Quereris: at ipse numquid credideras mihi,
Dum commonerem, vita quorum non foret
Impuritatis expers, quàm facilè in malam
Perniciem eorum ſocietas adduceret?
Periiſſe Mala, dono quæ dederam, doles;
Damnum puta iſtud & leve & reparabile.
Sed adulteratis si te, nate, moribus
Aliquando fieri vitiosum contingeret;
Et iſta quæ nunc tantopere juvat patrem,
Vitæ innocentis si periret caſtitas;
Quid patre miſero fieret? tamque flebilis
Jactura quo ſarciri jam poſſet modo?
Hoc dicitur convictus exemplo puer
Meminiſſe ſemper, insincera quàm citò
Perniciem Malis intuliſſent integris.
  Hæc fabula, puer, quisquis es, ſcripta eſt tibi:
Rarò boni te reddent ex malo bonum;
Malumque ſemper ex bono reddent mali.

FABULA XIV.

Cucurbita, Glans, & Ruſticus. [b]

VENTRE intumentem repere humi Cucurbitam,
Miratus olim Ruſticus : O factum malè,
Ita vivam, dixit ! Nam illa quantò pulchriùs,
Meliùsque ab hâcce dependeret ilice !
Talem, hercle, tales arborem fructus decent.
Næ dormiebat, quem rerum auctorem ferunt,
Hæc dum ordinaret ! Nam Cucurbitæ loco
Cur non vicissim ſerpit iſta Glans humi ?
Pol si vocatus eſſem in partem consilî,
Hæc, & alia rectè ſtatuiſſem, ut equidem reor.
Dum sic movetur, tamque difficilis rei
Nodum expedire miserè *c* quærit, nec poteſt ;
Homines, quibus acris ingenii vis obtigit
Felicior, dormire vix, inquit, licet.
Simul recumbit ; simul hominem invadit ſopor.
At ecce ab ipso vertice ilicis incidit
Glans dormienti, ejusque nasum vulnerat.
Evigilat ; nasoque simul admotâ manu :
Hui ! plaga facta eſt non levis ! ſanguis fluit !
Tantumne verò Glans minima infligat mali ?
Cucurbita autem quid si cecidiſſet ? papæ !
Nil immutandum ; ſentio. Rerum artifex
Suis prudenter cuncta disposuit locis.
Sese haud absimilem credat iſti Rustico
Divinam quisquis culpat providentiam.

b La Fontaine, Lib. IX. Fab. IV. Jaïus Biblioth. Rhet. Tom. I, pag. 753. Cujus verba pleraque retinuimus.
c Horatius, Lib. I. Sat. IX. V. 8.
.... Miserè discedere quærens.

Digitized by Google

FABULA XV.

Lupus pœnitens.

MORES ſceleſtos, ac vitam nefariam,
Inſtinctus olim triſti pœnitentiâ,
Abominari fortiter cœpit Lupus.
Crudelitatis æſtu ſemper abripi,
Fervere ſemper amore cædis impio,
Hæc vita non eſt, inquit; ergo aliam lubet
Vivendi regulam experiri, affectibus
Legem immodeſtis ponere, converti bonas
Ad pacis artes atque mansuetudinis;
Pecudes lanigeras, mite & innocuum genus,
Placet imitari, & illarum commercio
Deformitatem corrigere noſtræ indolis.
His dictis, rectà tendit ad ovium gregem,
Bene certus animi (sic videbatur sibi)
Non modò creare nil mali, at etiam ſuis
Probè mutatis has recreare moribus.
Heu! quanta vis eſt pravæ consuetudinis!
Gentem ille placidam vix propiùs inspexerat,
Simul iras veteres ſentit exardescere;
Simul imperiosos impetus ſequitur volens,
Prædamque, quam ſors objicit primam, rapit.
Fabella demonstrat, homines multos, mera
Quos turpitudo ſceleris à ſcelere avocat,
Occasione retrahi ad ſcelus datâ.

Digitized by Google

FABULA XVI.

Vulpis & Canis.

VULPIS rapuerat gallum gallinaceum,
Voraveratque. At hanc recenti ſanguine
Adhuc madentem fortis occupat Canis,
Crebroque dente membra diſcerpens vorat.
d Ab alio expectes, alteri quod feceris.

FABULA XVII.

Mures duo.

LARDUM è muſcipulo *e* pendulum famelici
Edacitatem Muris inflammaverat

d Verba ipſa ſunt, Pub. Syri, V. 2.

e Rob. Stephanus, Baſil. Faber, & qui hos ſecuti ſunt Lexicographi, id, quod gallicè dicitur *ſouriciere*, dictum latinè *Muſcipulam* fuiſſe teſtantur; citantque Varronem. Varronis quidem de Re Ruſt. Lib. I. Cap. 8. Sect. V. Edit. Lips. 1735. Verba hæc ſunt: *Si parit humus Mures, minor ſit vindemia, niſi totas vineas opplêris muſcipulis*. At cur inde potiùs *Muſcipula*, quàm *Muſcipulum*, in caſu primo ſingulari enuntiandum concludatur? Ego verò adhiberi ad id ipſum poſſe auctoritatem Lucilii exiſtimaveram; cujus Satyrarum, Lib. 30. num. 23. Verba iſta exhibentur: *Hic ut muſcipula contenta*. Sed cùm ſententia ſit imperfecta, ac fortè etiam depravata verba, nihil certi ex hoc fragmento colligi poteſt. Nunc autem Phædrum, qui annis, poſtquàm Rob. Stephanus ultimam theſauro ſuo manum adjecit, ampliùs quinquaginta in lucem editus eſt, controverſiæ omnis judicem adhibebimus. Is enim *Muſcipula* quarto caſu plurali, non *Muſcipulas*, memorat, Lib. IV. Fab. I. V. 16.

Aliquot ſecutis, vênit & retortidus,
Qui ſæpe laqueos, & muſcipula effugerat.

Hinc Apuleius *Decipulum*, non *Decipulam* dixit. Hinc Commo-

Potenti illecebrâ. Victus ille denique
Obſequitur : at vix attigit, captus gemit.
Suam ergo ſortem dum lamentatur miſer,
Quippe ſibi nullam ſpem ſalutis jam videns
Supereſſe ; Mus ſeverus, & retorridus
Hàc fortè tranſit, & : Merito certè tuo,
Quod nunc deploras, inquit, obvênit malum :
Ego jam quidem olim centies ejusmodi
Mihi fraudulentas videram objici dapes ;
Sed animus ſemper abhorruit, quantamlibet
Illæ excitarent appetentiam ſuî.
Etenim profectò capite ſub hoc noſtro viget
Aliqua ſcintilla ſensûs & prudentiæ ;
Rationis autem quàm ſis omnis indigus,
Futilibus antea, indoctisque moribus
Tu perquàm nimiùm ſæpe jam probaveras.
Meme, inquit alter, enecas. Quod arguis,
Ferrem libenter, si meis malis ſimul
Dares medelam ; ſed nihil tu cùm queas
Prodeſſe ; dure, cur tuis meam inſuper
Hanc calamitatem exaſperas conviciis ?

FABULA XVIII.

Aries & Taurus. [f]

NATURA tantis viribus muniverat
Arietis caput, armaveratque tam bonis
Cornibus, ut omnes lanigeros inter greges
Regnaret unus ; & aries occurreret

dianus, auctor vetus Chriſtianarum Acrochiſtidum ita loquitur Inſtructione 48.
Eſcam muſcipuli, ubi mors eſt, longè vitate.

f Abſtemius, Fab. LXXIX.

Jam nullus, ipsi auderet qui reſiſtere.
Elatus ergo tot ſuis victoriis,
Taurum etiam ſtultus ad certamen provocat;
Simulque arietat; & repercuſſus ſimul
Taurinâ fronte campum metitur jacens:
Tunc fermè exanimis, priſtinam ſuperbiam
Damnavit ipse, & hanc miser vocem edidit:
Succeſſus obcæcatum me tenuit diu;
At juſta, qui sim, calamitas nunc me docet.

FABULA XIX.

Cancer & ejus Filius. g

UT prorsùs *h* iret, filium retrogradum
Cancer monebat; at filius: I præ *i*; ſequar.
Cuiquam ne objicias, quod tibi objici poteſt.

g La Fontaine, Lib. XII. Fab. X. Benserade, Fab. XCVI. Aphtonius, Fab. II. Gabrias, Fab. L. Avienus, Fab. III. Camerarius, Fab. CCXLV.

h Prorsùs, sive prorsùm ire, eſt rectà, quasi propositum versùs incedere. Plautus, Pseudol. Act. IV. Sc. I. V. ult.

Non prorsùs, verùm ex transverso cedit, quasi cancer ſolet.

Idem. Pers. Act. IV. Sc. V. V. 5.

Simulato, quasi eas prorsùm in navem.

i Terent. Andr. Act. I. Sc. I. V. 144.

Digitized by Google

FABULA XX.

Agricolæ & Mercurius. k

IN ipsâ ripâ fontis Mercurio ſacri
Agricola quondam dum ſuccîdit arbores,
Securis casu elapsa in undas decidit:
Quam recuperare nullo cùm poſſet modo,
Lacrymare cœpit. Motus misericordiâ
Mercurius homini apparuit, & exquisiit
Lacrymandi causam; quam simul didicit, abit,
Mox &, ſecurim deferens ſecum auream,
Redit; & an hæc sit, quam modô perdidit, rogat.
At eam ſuam eſſe pauper negat. Ergo alteram
Defert ſecundò Mercurius argenteam;
Quam cùm eſſe pauper nunc quoque negaret ſuam;
Ipsi poſtremò ferream Deus obtulit:
Illam ſuam eſſe cùm aſſentiret Ruſticus;
Juſtum & veracem Mercurius hominem volens
Remunerari, simul omnes dono dedit.
Hinc ille lætus ſocios convenit ſuos,
Aperitque id omne quod modò acciderat sibi.
Quam rem experiri de ſociis unus volens,
Ad fontem accedit, atque in undas dejicit
Securim; deinde flens in ripâ considet.
Cujus ubi causam flendi rescivit Deus,
Securim defert auream, an sit hæc, rogans;
Quam perdidit: eam cùm ſuam eſſe diceret;
Mercurius, cognitâ ejus impudentiâ,
Neque auream ipsi, neque etiam ſuam dedit.
  Is meritò, injuſta qui petit, nihil obtinet;
Et qui juſta petit, plura, quàm petiit, refert.

k La Fontaine, Lib. V. Fab. I. Benserade, Fab. XCI. Æsopus, Fab. XLIV. Faernus, Fab. LXII. Jaïus, Tom. II. pag. 742.

Digitized by Google

FABULA XXI.

Aquila & Mus. [l]

IMPLICITA quondam cæcis laqueorum dolis
Aquila, ubi ſenſit, impetum ſimul exerit,
Et ſe expedire quærit; unicè hoc agit,
Irâ & furore fortis; & nil proficit.
Cujus laborem Mus videns, miſertus eſt;
Abroſis ergo dente crebro vinculis,
In libertatem vindicat Armigeram Jovis.
At libera illa: Méne contemptiſſimæ
Debere vitam beſtiolæ? Prô Jupiter!
Dixit: ſuumque liberatorem necat.

FABULA XXII.

Cycnus & Anſer. [m]

CYCNUM, Anſeremque habebat quidam Villicus;
Suæque menſæ deſtinabat alterum;
At alterum ſervare cupiebat diu
Gratum, canoræ vocis ob dulcedinem.
Aliquando, ſeram ſub noctem, ad focum ſedens,
Confabulanſque: Noſter nunc vobis, ait,
O pueri, qualis Anſer eſſe creditur?
Ego verò factum ſatis obeſum judico,

l Richer, Lib. VII. Fab. V. Abstemius, Fab. LXX.
m La Fontaine, Lib. III. Fab. XII. Benſerade, Fab. CLXXVI. Æsopus, Fab. LXXIV. Faernus, Fab. XXV.

Digitized by Google

Respondet unus, hanc ut familiam tuam
Recreare poſſit non illiberaliter:
Sic ille, ſic loquuntur deinde ceteri.
Herus ergo, eorum quandoquidem ſententiam
Non improbat ipſe, ad ſtabulum, Cycno, & Anseri
Commune, pergit, tamque præcipiti gradu,
Ut lumen n etiam ferre ſecum negligat:
Quæritat; omittit Anſerem, Cycnum capit,
Statimque porrò dederet inſcius neci,
Nisi ille ſortem tam feram ut ſentit ſibi
Inſtare, cantum fundere ſimul funebrem,
Suavemque inciperet, mortis ad ſolatium.
Quos ubi canoros Villicus agnovit ſonos:
Heu! quantus error me, inquit, in malam prope
Neceſſitatem peccandi conjecerat!
Cycnoque miſſo, prendit Anſerem & necat.
Quid blandæ virtus ſuavis eloquentiæ
Præſtare poſſit, iſta fabella indicat.

FABULA XXIII.

Equus & Aſinus.

INSTINCTUS odio, calcibus infeſtis Equus
Petivit Aſinum, & vulnere afflixit gravi;
At medio in ictu malefacti pœnam ſibi
Conſcivit ipſe: tibiarum enim alteram
Luxavit, diſſolutâ cartilagine;
Ita ut dolorem ſævientem non ferens,

n Horatius, Lib. I. Epist. II. V. 35.
Posces ante diem librum cum lumine.
Quintilianus Inſtitut. Lib. V. Cap. 12. pag. 452. Edit. Burman.
In rebus verò apertis argumentari tam sit ſtultum, quàm in clariſſimum ſolem mortale lumen inferre.

Digitized by Google

Coactus fuerit languidos artus humi
Deponere, ægro non ſine luctu: quem videns:
Ego, inquit Aſinus, malè valebam; ſed mihi
Bene eſſe jam nunc incipit, cùm ſic jaces.
o Læſo doloris remedium inimici eſt dolor.

FABULA XXIV.

Lupus ovillâ pelle indutus, & Paſtor. p

Ovilla pelle ſe Lupus contexerat;
Sic perſonatus ovium numeroſo gregi
Immiſcuit ſe perfidus. Quotidie
Aliquam bidentem devorabat clanculum.
Sed fraude Paſtor cognitâ, tandem occupat
Incautum; & morte debitâ ſtatim afficit.
Intereà Opilio Junior, rei inſcius
Quid eſſet, quærit cur ovem dedat neci.
Hanc & ego pariter, inquit ille, putaveram
Ovem eſſe; factis at probavit ſe Lupum.
Malos ſi occultat ſpecies, opera detegunt.

o Pub. Syrus, V. 340.
p Abstemius, Fab. LXXVI.

FABULA XXV.

Ruſticus & Silva. [q]

ESTO beneficus ; at cui benefacias, vide.
In Silvam vênit Ruſticus, capulum rogans.
Aptum ſecuri, tollere liceret ſuæ :
Quod cùm, annuente Silvâ, feciſſet ; ſtatim
Ferrum in beneficas vertere cœpit arbores ;
Quarum ingemiſcens una : Meritò cædimur.

FABULA XXVI.

Canis & Lepores duo. [r]

UNUM inſecutus in campo Leporem Canis,
Videt alterum ; & eum ſimiliter ſtudet [s] inſequi ;
Utrumque ſed dum capere vult, neutrum capit.
Sibi ipſa ſemper aviditas nimia officit.

[q] La Fontaine, Lib. XII, Fab. XVI. Benſerade, *Fab.* XXXIX. Anonymus à Neveleto editus, Fab. LIII. Hermannus, Edit. Rob. Steph. pag. 130. Gudius append. ad Phædr. Fab. V.
[r] Le Brun, Lib. IV. Fab. XXI. Mus. Rhetor. To. II. p. 183.
[s] Corn. Nepos in Chabriâ ſub fin. *Primus ſtudet portum intrare.*

10/1
Digitized by Google

FABULA XXVII.

Leo, Simius, & Vulpis. t

QUÆCUMQUE paulò curtiore præditæ
Caudâ fuiſſent belluæ, edixit Leo,
Suo ni excedant regno intra paucos dies,
Malo mulctandas, quotquot potuerint capi.
Pœnam ergo celeri Simius parat fugâ
Vitare; at ipſam ſimiliter Vulpem videns
Effugere velle: Tu verò, inquit, quid times?
Ad tene edictum pertinere exiſtimas?
Respondit illa: Si malâ edictum eſt fide
Facilè oratores invenientur perfidi,
Caudam mihi eſſe curtiorem qui probent.

FABULA XXVIII.

Aquila & Sol. u

RADIANTIS Aquila in Solis adverſum jubar
Oculo irretorto dum obtutum defigeret:
Quàm te, ait, acutùm cernere, ô lucis pater,
Credidero, cùm nil, abſque x te eſſet, cernerem!

t La Fontaine, Lib. V. Fab. IV. Faernus, Fab. XCVII.
u S. Cyrillus, Lib. I. Fab. II.
x Plautus Menechm. Act. V. Sc. VII. V. 33.
Nam abſque te eſſet, hodie nunquam ad Solem occaſum viverem.
Terentius Phorm. Act. I. Sc. IV. V. 11,
. . . . abſque eo eſſet,
Rectè ego mihi vidiſſem.

Digitized by Google

Sol retulit : Ipſa quando cogit veritas
Dicere quod res eſt, audi ; & errorem tuum
Depone : Tantâ luminum quî copiâ
Abundo, ut cœlum, & auras, & terram, & mare
Illuſtrem, cæcus ipſe cernere nil queo.
Hos admonet fabella, qui lucem omnibus
Dilargiuntur, dum ſibi ipſi nil vident.

FABULA XXIX.

Liber & Prelum.

At me premendo cur gemis, dixit Liber
Prelum allocutus, ipſe tacitus dum premor ?
Reſpondit Prelum : Non meam doleo vicem ;
Sed quæ mala tibi incautus arceſſis, gemo.
Frequens videlicet uſus rerum jam diu
Me docuit, qualis expectanda ſit Libris
Fortuna pleriſque ; ac de te ſic auguror :
Sollicita primùm curioſitas levem
Aget huc emptorum turbam ; fors etiam tibi
Plurima politorum hominum inſudabit manus ;
At mox ſeveras vel tibi imponet notas
Cenſura gravis ; & vitia, quæ notaverit,
In luce ponet irridenda publicâ :
Vel, quod gravius eſt, cùm te novitas deſeret,
Aut deſinet excitare Lectores tuos,
Statim ſubibit ingraveſcens tædium,
Et ſempiternæ ſepeliendum te dabit
Oblivioni ; Tum taciturnus *y* inertibus

y Horatius, Lib. I. Epiſt. XX. ad Librum ſuum :
Contrectatus ubi manibus ſordeſcere vulgi

Præbebis epulas tineis, vel amicies ʒ piper.
Prelum hîc quievit. At Liber invicem gemens:
Lector, ait, omen benevolus malum obruat!

Cœperis, aut tineas pasces taciturnus inertes,
Aut fugies Uticam, aut vinctus mittêris Ilerdam.
ʒ Idem Lib. II. Epiſt. I. fin.
Deferar in vicum vendentem thus & odores,
Et piper, & quidquid chartis amicitur ineptis.

FABULARUM
ÆSOPIARUM
LIBER SECUNDUS.

PROLOGUS.

Capit me fabularum ſuavis indoles;
Capit venuſtâ munditie Latinitas
Simplex, & arti prænitens facilis color
Laborioſæ. Ergo meas omnes mihi
Fere propellunt mentis ægritudines,
Deleniuntve versibus lepidis ſuis,
Monitisque doctis Phædrus ac Terentius:
Quibus poëtam vix alium feliciùs
Utile miscere dulci exiſtimaverim.
Ego porrò eorum lene ſcribendi genus
Adhibere, quantùm licuit, adnisus fui
His concinnandis fabulis: quarum tibi,
Lector, ſecundum exordiar jam nunc librum.

Digitized by Google

FABULA I.

Malus exſpoliata.

ONUSTA pulchris, optimiſque fructibus
Superbiebat Malus: nam quotidie
Herilis ad ſe ventitabat familia,
Modò hoc, modò illud pomum, cui maturitas
Pretium addidiſſet, decerpendi gratiâ.
Sic illa amicos facere ſtulta credidit:
At, præter folia, poſtquàm nil ſuperfuit:
Eadem repentè ſeſe deſertam videns:
Heu! fuerat, inquit, diviti nullus mihi
Amicus, quoniam nullus eſt nunc pauperi.

FABULA II.

Cervus & Hinnuleus. [a]

CERVO dicebat Hinnuleus: Tu viribus,
Tu córpore multùm canibus *b* anteſtas, pater;
Etiamque magna cornua in capite geris,
Quibus terribilem capere vindictam queas;
Timendus ergo potiùs, cur eos times?
At ille: Quid ea memoras, quorum me pudet?

a Benſerade, Fab. CLVII. Æſopus, Fab. LVI. Faernus, Fab. XXIII.
b Cicero de Invent. Rhet. Lib. II. Cap. I. *Etenim quodam tempore Crotoniatæ multùm omnibus corporum viribus & dignitatibus anteſteterunt.*

Digitized by Google

Ego fugere quidem nolim ; nec poſſum tamen
Non fugere , ſimul audivi latratus canum.
Fruſtra excitantur , qui timent ; quem finxerit
Natura timidum , ratio nulla corrigit.
Tua tamen , Lector , ſi laboras hoc malo ,
Fata ut ſequare , fabula ſequens admonet.

FABULA III.

Lepores & Ranæ. c

LEPORES perpetuis concitos terroribus
Cepit aliquando magnum vitæ tædium ;
Facto conventu , denique ſtatuunt mori.
Quid enim ? timere ſemper , hoccine vivere eſt ?
Cuncti ergo luctu perditi , ſilentio
Undam paluſtrem ſtagni vicini petunt ,
Finire vitam certi ſub medio lacu.
Mœſta autem ſtagno cùm propinquavit cohors :
Perterrefactæ ſaltu ſe ſubito in aquas
Misêre Ranæ. Hîc unus exclamans Lepus :
Heus , inquit , ſocii , quantus hîc noſtrî quoque
Timor , videte ; & incœptis abſiſtite.
Perſtemus animis : timidi non adeò ſumus ,
Ut inveniri timidiores non queant.

c La Fontaine , Lib. II. Fab. XIV. Benserade , Fab. CLX. Æsopus , Fab. LVII. Gudius in appendice ad Phædrum , Fab. II.

FABULA IV.

Vulpis & Gallina. d

INGRESSA Vulpis Gallinarum tugurium,
Nido ægrotantem Gallinam invenit; rogat
Quomodò valeret. Illa refert: Si tu hinc, ſoror,
Abires, certè haberem me meliuſculè.
Bonos malefici ſolo diſceſſu juvant.

FABULA V.

Teſtudo & Aquila. e

ARTEM volandi contumax addiſcere
Teſtudo voluit, & Aquilam elegit ſibi
Magiſtram. Ab ejus naturâ alienum nimis
Hoc eſſe dixit Aquila: enixiùs tamen
Urgentem, & obſtinatam accepit unguibus;
Tulitque in auras. At ubi dimiſſa hæc fuit,
Cecidit in ſaxum, & effractâ periit domo.
Natura dux eſt optima: ut juvat hanc ſequi;
Sic ire contra impunè nulli contigit.

d Richer, Lib. V. Fab. XX. Benſerade, Fab. CLXXXI. Philib. Hegemon, Fab. XI. Locmanus, Fab. XXXIII. Gabrias, Fab. LXV.

e Benſerade, Fab. XCV. Æſopus, Fab. LXI. Avienus, Fab. II.

Digitized by Google

FABULA VI.

Puer & Agricolæ. [f]

DUM paſceret oves, ter, quaterve per jocum
Puer, lupum adeſſe clamitans, exciverat
Agricolas. At opem poſtulare seriò
Cùm cogeretur, hi deluſi ſæpius
Jam non ſubveniunt; & lupus prædam rapit.
Mentiri aſſueto, vel si [g] verum dixerit,
Fidem non facilè haberi, hoc exemplum probat.

FABULA VII.

Bubulcus & Leo. [h]

QUÆRENS Bubulcus, quem juvencum amiſerat,
Luſtravit omnem fruſtra ſolitudinem;
Demum invenire poſſe deſperans, Jovi
Supplicat; & hædum, si ſibi furem modò
Oſtendere velit, ipsi mactandum vovet.
Inde proficiſcens, in quercetum devenit,
Ibique reperit, quem Leo vorabat, ſuum.

f Richer, Lib. VI. Fab. XIX. Le-Noble, Fab. CXLI. Benſerade, Fab. LXXXVII. Æſopus, Fab. CCLXX. Barlandus, Edit. Rob. Steph. pag. 144.

g Phædrus, Lib. I. Fab. X.

Quicumque turpi fraudè ſemel innotuit,
Etiamsi verum dicit, amittit fidem.

h La Fontaine, Lib. VI. Fab. I. Philib. Hegemon, Fab. XXI. Æſopus, Fab. CXXXI. Faernus, Fab. LXXV.

B v

Digitized by Google

Juvencum. Trepidus igitur, & perterritus,
Manusque tendens ſupplex ad cœlum : O bone,
O ſancte Jupiter, ait, voveram quidem
Tibi hœdum, si fur inveniretur mihi ;
Nunc voveo taurum, si furem vitavero.
Humana ſæpe vota perniciem petunt.

FABULA VIII.

Grues & Anſeres. [i]

AGRUM vaſtabant juncti Gruibus Anſeres.
Quod cùm audiiſſent Ruſtici, illuc ſe ferunt.
Grues, simul eos aspiciunt, simul avolant ;
Verùm capiuntur Anſeres, dum corporis [k]
Onere impeditos pigra ſolo retinet mora.
Suis fortuna quem ſaginavit bonis,
Non facilè emerget præsenti periculo.

i Richer, Lib. II. Fab. XI. Æsop. Fab. LX. Locmanus, Fab. XXXVII.
k Phædrus, Lib. III. Fab. VII. V. 4.
. . . . Unde sic, quæso, nites ?
Vel quo cibo feciſti tantum corporis ?

FABULA IX.

Mula. l

RECREATA poſito largiùs Mula hordeo
Laſciviebat, inordinatos impetus
Molita. Talèm me genuit videlicet
Equus ait, eſſet curſu qui celerrimus,
Cui ſimilis ego ſum. Sed paulo poſt contigit,
Ut eadem ceſſaret, ubi currendum fuit,
Vixque ambulare poſſet. Tum dixit gemens:
Equi putabam celeris me eſſe filiam;
Sed aſinum mihi fuiſſe nunc memini patrem.
Adverſa *m* ſtultos admonent ſortis ſuæ.

FABULA X.

Mors & Ruſticus. n

VETULUS redibat Ruſticus è ſilvâ, ferens
Vix ſe, ſuumque faſcem. Victus denique
Labore, & annis, poſuit infelix onus.
Tum cogitare cœpit triſtis omnia
Quæcumque perfert nunc, vel olim pertulit.

l La Fontaine, Lib. VI. Fab. VII. Benſerade, Fab. CLXXI. Æſopus, Fab. CXL. Faernus, Fab. XXIX.

m T. Livius, Lib. V. Cap. LI. *Adverſa deinde res admonuerunt religionum.*

n La Fontaine, Lib. I. Fab. XV. & XVI. Boileau, Tom. II. Rouſſeau, Tom. II. Æſopus, Fab. XX. Faernus, Fab. X. Tanaq. Faber ex Arabico Locmani, Fab. XIV. Jaïus, Tom. II. pag. 740.

Digitized by Google

Nam quas faventis ille fortunæ vices
Habuit, ad annos si retro elapsos velit
Animum referre? pauperâ primùm in casâ
Vitam o auſpicatus, miserias inter miser
Reptavit infans: hinc malorum quis modus?
Vel quando duri ferreum fati ordinem
Explere paulùm deſtitit? conjux mala:
Desidià inertes liberi: immodicis herus
Juvandus operis: milites, domeſticam
Quîs ſæpe oportet præbere ſupellectilem:
Rigidus coactor: creditor impatiens moræ:
Victûs facultas rara: perpetuus labor;
Ac denique mali plurimum; prope nil boni:
Quæ dum recenset omnia, & simul inspicit
Imaginem præsentis infortunii
Senex miſellus, calamitatis ad gradum
Veniſſe ſummum ſe putat: mortem invocat.
Adeſt: Quid, inquit, me rogas?.... Fascem hunc, age,
In humeros ut recipiam, me, precor, adjuva.
  Mali medela Mors venit, gravius malum.

FABULA XI.

Idem Argumentum.

FASCEM lignorum Ruſticus, ſenex miser,
Portabat ægrè: longiore ſed viâ
Fractus, victuſque, abjecit infelix onus:
Mortem invocavit. Mors advênit. Tum Senex:
Fascem, ait, in humeros hunc mihi reponas precor.

o Plinius, Hiſt. Lib. VII. proœm. *Jacet .... flens, animal cæteris imperaturum; & à ſuppliciis vitam auſpicatur.*

Digitized by Google

FABULA XII.

Agricola & ejus Filii. p

PUGNARE inter ſe Filios quotidie
Suos Agricola cùm videret, nec ſatis
Potis eſſet eos in gratiam reducere;
Jubet complures virgas afferri ſibi,
Omneſque in unum deinde faſcem colligat;
Tum faſcem caperent, ac perfringerent, monet:
Quod illis verò efficere non valentibus;
Virgas diſſolvit, frangendaſque ſingulas
Tradit; ſtatimque cùm fregiſſent: Vos, ait,
Vos pariter arctis unanimitas q nexibus
Si ſociet, eritis firmi, inexpugnabiles;
Sin diſſociârit invida æmulatio,
Facilem offeretis hoſtibus victoriam.
 Hæc vera quàm ſint monita providi patris,
Nemo eſt, opinor, qui mecum non ſentiat:
Res tamen ut etiam fieret omnibus magis
Perſpecta, placuit addere exemplum ſequens.

p La Fontaine, Lib. IV. Fab. XVIII. Benſerade, Fab. XCIII. Laur. Valla, Edit. Rob. Steph. pag. 56. cujus verba nonnulla retinuimus.

q Titus Livius, Lib. IV. Cap. VIII. *Eumenem, Attalumque fratres .... cuilibet Regum hujus ætatis nullâ re magis, quàm fraternâ unanimitate regnum æquâſſe.*

FABULA XIII.

Tauri quatuor & Leo.[r]

SANXERE Tauri quatuor [s], periculum
Cujuſque ut omnes reputarent proprium ſibi.
Simul paſcentes hos videt Leo, nec tamen
Conjunctos audet aggredi, quanquam eſurit:
Primùm ergo verbis dat operam fallacibus;
Segregat; ac demum ſegregatos enecat.
Addit vim invictam fortibus concordia:
Diſcordia frangit ipſam fortitudinem.

FABULA XIV.

Lupus & Ovis.[t]

MULCATUS olim [u] morſibus diris canum
Lupus jacebat potûs & cibi indigens;
Ovem rogavit, potum ut afferret ſibi,
Perituro, ex undâ prætereuntis fluminis:

[r] Benserade, Fab. CVIII. Le Noble, Fab. CIX. Aphtonius, Fab. XVI. Avienus, Fab. XVIII. Tanaq. Faber ex arabico Locmani, Fab. I.

[s] Non modo litera *t* geminanda non eſt in voce *quatuor*, ut longa prima ſyllaba fiat, ſed etiam brevem unquam ab ullo vetere Poetâ factam illam fuiſſe non puto.

[t] Benserade, Fab. CCII. Æsopus, Fab. CVI.

[u] Terentius Adelph. Act. I. Sc. II. V. 9.
.... Ipſum dominum, atque omnem familiam
Mulcavit uſque ad mortem.
Cicero orat. pro Mil. Cap. XIV. *Quâ in turbâ C. Vibienus ita*

Si enim tu potum dederis, ait, egomet cibum
Inveniam facilè. At illa, fraude cognitâ,
Sic retulit: Potum ſtulta si darem tibi,
Cibum invenires facilè; meipsam ſcilicet.
Periculosum eſt adjuvare maleficum.

FABULA XV.

Gallina Ova pariens Aurea. x

QUOD lucrum habetur in manibus, hoc ſæpius
Habendi plura cupiditate amittitur.
Habebat aliquis ova parientem aurea
Gallinam: homo *y* meus hanc auro plenam ratus
Cædit, aliisque gallinis similem invenit.

eſt mulcatus, ut vitam amiserit. Ibi enim *mulcatus*, non *mulƈtatus* legendum eſt; quod & ratio ipsa non minus apertè, quàm optimorum codicum fides, demonſtrat. Aliud eſt igitur, mulƈtare morte; aliud, mulcare usque ad mortem. Vide præterea notam ad Fab. XXXII. Lib. V. Part. II.

x La Fontaine, Lib. V. Fab. XIII. Benserade, Fab. CXX. Æsopus, Fab. CXXXVI. Avienus, Fab. XXXIII.

y Phædrus, Lib. V. Fab. VII. V. 32.
. . . . Homo meus ſe in pulpito
Totum proſternit. Plaudit illudens Eques.

Digitized by Google

FABULA XVI.

Lupus & Anicula. [z]

JEJUNUS obambulabat, eſcam quæritans,
Lupus. Profectus ad locum quemdam, audiit
Puerum plorantem, dicentemque Aniculam:
Plorare deſine. Pergis? Tradam te Lupo.
Ratus locutam ſeriò Aniculam Lupus,
Expectat ad multam horam; ſed cùm veſpera
Demum adveniſſet, rurſus audit puerulo
Adblandientem: Dormi, pupe mi; huc Lupus
Si venerit, eum continuò mactabimus.
Tunc: O doloſos homines, Lupus abiens ait,
Qui dicunt aliud, aliud facere cogitant!

FABULA XVII.

Ovis & Cornicula. [a]

CORNICULA ſedens in Ove dum tergum fodit:
Injuriam ex te quam patior, inquit Bidens,
Cani ſi faceres, ferres infortunium.
Reſpondet illa: Quibus ego illudam, ſcio,
Moleſta placidis, morigera ferocibus.
Malitia ſæpe comitem habet prudentiam.

z La Fontaine, Lib. IV. Fab. XVI. Benſerade, Fab. XCIV. Philib. Hegemon, Fab. XIII. Æſopus, Fab. CXXXVIII. Aphtonius, Fab. XXXIX. Avienus, Fab. I. Faernus, Fab. LXXVI.

a Benſerade, Fab. LXIII. Barlandus, Edit. Rob. Steph. p. 145. Burmannus append. ad Phædr. Fab. XXVII.

Digitized by Google

FABULA XVIII.

Aſellus & Equus. [b]

EQUUM labore nimio confectus rogat
Aſellus, ut, ſe comitem si ſalvum velit,
Juvet, oneriſque parte pauliſper levet.
Quod ille cùm renueret; omnis denique
Labentem Aſellum deſerit vigor. Aſt herus
Onus omne, & ejus corium quoque demortui
Equo reclinat in dorſum; quibus fere
Oppreſſus ille: Merito, dixit, heu! meo
Exerceor nunc, qui laboranti priùs
Aſello durus opitulari nolui.
Qui ſocio ſubvenit, ille providet sibi.

EABULA XIX.

Leo & Capra. [c]

CONSILIA qui dant, ſæpe conſulunt sibi.
Leo conſpicatus in rupe morantem Capram,
Ut pratum in viride potiùs deſcendat, monet.
Capra refert: Faciam; hinc si procul diſceſſeris;
Qui non, ut meliùs mihi sit, hoc ſuades mihi,
Sed ut habeas tu, quod vores famelicus.

b La Fontaine, Lib. VI. Fab. XVI. Æsopus, Fab. CXXV. Faernus, Fab. XVI. Burmannus append. ad Phædr. Fab. XIV. Jaïus Biblioth. Rhet. Tom. I. p. 745.
c Benserade, Fab. CXIV. Le Noble, Fab. CLVIII. Æsopus, Fab. CCXXXIV. Avienus, Fab. XXVI.

Digitized by Google

FABULA XX.

Leo Senex & Vulpis. [d]

SENEX cùm factus eſſet Leo , nec quærere
Sibi victum poſſet , machinatus eſt dolum ,
Quò sibi ſuppeteret alimentorum copia :
Agros reliquit , intimam coluit ſpecum ;
Ibique ſe ægrotare simulabat jacens.
Quæ res ubi famâ crebrescente innotuit ,
Undique complures acceſſerunt belluæ :
At ipsas capiens singulas necat Leo.
Vulpis & accedit ; arte ſed hujus cognitâ ,
Stat extra limen , hinc ſalutat ; & pedem
Procul referrè celeriter cùm jam parat :
Cur non , ait ille voce blandâ conquerens ,
Ingredere , filia ? hæc refert : Videlicet
Venientium ad te multa quidem veſtigia
Impreſſa video ; nulla ſed redeuntium.
  Cùm ſe dolosis artibus demitigat ,
Tunc eſt timenda maximè crudelitas.

d La Fontaine , Lib. VI. Fab. XIV. Benserade , Fab. LV. Philib. Hegemon , Fab. IX. Æsopus , Fab. CXXXVII. Faernus , Fab. LXXIV. Tanaq. Faber ex arabico Locmani , Fab. VI. Burmannus , append. ad Phædr. Fab. XXX.

FABULA XXI.

Fringuilla. e

Auceps fringuillam f cùm cepiſſet, ac pedem
Filo alligâſſet, puerulo hanc dono dedit.
Sed inter homines illa vitam non ferens,
Ubi libertatis aliqua ſe ſpes obtulit,
Fûgit, notisque nemoribus ſe condidit:
Simul autem ramis arboris filum inscia
Implicat; & ultra jam volare non poteſt;
Reperitque mortem, ſervitutem dum fugit.
Leve damnum ſuffer, ne grave incurras malum.

FABULA XXII.

Ranæ duæ. g

Cum fureret æſtas immodica, ſuam duæ
Paludem Ranæ siccatam reliquerant,
Inopesque circùm errabant quærentes aquam.
Ad puteum tandem deveniunt; utque uberi

e Æsopus, Fab. CII. Faernus, Fab. LXXXV.

f Gallicè *Pinson*. Alii fringillam, alii etiam frigillam vocant. Verum nomen fringuilla. Varro enim de Linguâ Latinâ, Lib. VI. ſub fin. *M. Aſſius*, inquit, *in Casinâ: Quid fringutis? quid iſtud tam cupidè cupis?* Casinæ, Act. II. Sc. IV. V. 49. Verba iſta Plauti leguntur: cujus vulgatæ quidem editiones habent *friguttis*: at *fringutis* vera eſſe lectio videtur. *Fringutire* autem ab antiquo *fringuere* deductum, & id cum ſono ſubſilire eſſe puto. Vide Nonium, Cap. I. Sect. XXI.

g Benserade, Fab. CXLI. Æsopus, Fab. XIX. & CXLVII. Faernus, Fab. XXXVII.

Digitized by Google

Illum ſcatere aquarum copiâ vident,
Perbibere cupiunt; unaque: Huc age, ô ſoror,
Quin, inquit, ſaltu mittimus corpuscula?
Sed altera: Hic si puteus aruerit quoque,
Inde remeare quo valebimus modo?
Itus eſt imprudens, de reditu si non liquet.

FABULA XXIII.

Cerva, Venator, & Leo. h

VENATOREM olim Cerva fugiens, in feri
Leonis antrum ſe recepit inscia.
Quæ comprehensa dum necatur: Hei mihi,
Quid, inquit, hominem tam celeri prodeſt pede
Fugiſſe ſævum? ſævior occurrit fera.
Vitas Charibdim fruſtra, si in Scillam incidas. i

h Æsopus, Fab. LXIV. Tanaq. Faber ex arabico Locmani, Fab. VIII.
i Philipp. Gualterus Alexandreidos Lib. V. V. 301.
Incidis in Scyllam, cupiens vitare Charibdim.
Qui versus deinde, reposito *incidit* pro *incidis*, in proverbiorum numerum relatus eſt.

FABULA XXIV.

Formica & Columba. k

FORMICA ſitiens ad fontem deſcenderat ;
Sed illam aquarum fluxus in præceps trahit :
Peribat miſera, cùm ſortem ejus intuens
Columba, miſeranſque injicit ramuſculum :
Quo ſublevata naufraga evadit necem.
Poſt paulò, inſtructus arcu, quidam Ruſticus
Advênit illuc fortè ; & obviam ſibi
Columbam aſpiciens, figere hanc telo parat.
Sentit periclum Formica, & piæ timens
Columbæ, talo Ruſtici ſeſe applicat,
Ipſumque mordet, admitens, quantùm *l* poteſt.
Doloris ille impatiens obvertit caput ;
Simulque volucris admonita procul evolat.
Juva, ut juveris ; rarò beneficium perit.

k La Fontaine, Lib. II. Fab. XII. Benserade, Fab. LXXXVIII. Æsopus, Fab. XLI.

l Terentius And. Act. V. Sc. II. V. 20.
. . . . Sublimem hunc intro rape, quantùm potes.

Digitized by Google

FABULA XXV.

Apes & ipsarum Dominus. m

HERUS dum abeſſet, dumque Apes quamplurimæ
Labore dulci detinerentur foris;
Ingreſſus aliquis in mellarium, favos
Diripuit. Mox reversus, ut apiaria
Effracta, inanesque alveolos Herus videt,
Ingemere primùm, deinde malo, quaquà licet,
Mederi cœpit. Interim redeunt Apes
E paſtu, herumque nihilominus, ac si mali
Auctor fuiſſet, simul omnes aculeis
Fodicare certant. Tunc: O volucres pessimæ,
Ait ille, vel dum si laboro ſedulus,
Delere vobis si queam infortunium,
Meam in perniciem vos agit cæcus furor!
Aliena damna tempore dextro ni leves,
Opera ſæpe tua damno vertetur tuo.

FABULA XXVI.

Asinus silveſtris & Asinus domeſticus. n

SILVESTRIS o Asinus Asinum cùm domeſticum
Pinguem, & nitentem, & herbas inter primulas
Vernantis agri luxuriantem cerneret;

m Æsopus, Fab. LXXXV.
n Æsopus, Fab. CXI.
o Varro de re ruſticâ, Lib. II. Cap. VI. *Horum genera duo:*

Digitized by Google

Sorte hujus, inquit, me frui, nam quid vetat?
Quin adeo? &, ſocium habere me velit, rogo?
Secum hæc locutus, venientem dominum videt,
Clitellas iſti qui beatulo ſuas
Imponit, moxque cogit hinc ſequi ad locum,
Ubi cæsa fuerant ligna, quæ dorso ſuper
Congeſta ſi non is ſatis properè vehat,
Nodoso fuſte dux pigrantem ſuscitat.
Ad ſua tum gaudens latibula revertit Ferus;
Tuasque, non invideo, délicias habe
Tibi ſolus, inquit, bajule ô patiens nimis!
Nulla eſt beata ſervitus; & hæc mihi,
Quantumvis misera, contra libertas placet.

FABULA XXVII.

Mus in ciſtâ natus. p

In ciſtâ natus Mus erat: menses ibi
Aliquot, quietus, & ſuâ quidem ſatis
Contentus ſorte (quippe nil aliud putans
Melius sibi evenire poſſe) vixerat,
Eum tamen incessit aliquando cupiditas
Hinc exeundi, & explorandi, an hâc ſuâ
Ciſtâ pateret mundus multò latiùs.
Peregrinandi cupidò januam exhibet
Fiſſura tenuis; illàc prorumpit levis,
At curiosus singula vix circùm incipit
Luſtrare, varias hinc, & hinc dapes videt;
Deguſtat omnes; invenit omnes optimas;

unum ferum, quos vocant Onagros. In Phrygiâ & Lycaoniâ ſunt greges multi: Alterum manſuetum, ut ſunt in Italiâ omnes.
p Abſtemius, Fab. I.

Tunc : O meâ, inquit, nil melius ciſtellulâ
Mihi eſſe poſſe, quàm ſtultus ego credidi !
Cives ad iſtos hæc fabella pertinet,
Qui ſtultè amantes patrium ſolum, boni
Vix alibi quidquam poſſe reperiri putant.

FABULA XXVIII.

Miluus & Agricola. q

COLUMBAM dum perſequitur, in laqueum incidit
Miluus, &, ipſum dedere cùm vellet neci
Agricola : Parce, non enim te læsi, ait.
At ille : Neque te, opinor, iſta læſerat.
Mortem innocenti qui parat, jure hanc ſubit.

FABULA XXIX.

Femina mortem pro Marito appetens. r

MORBO jacentem Femina Maritum videns
Gravissimo, ut qui jam fere ſuccumberet,
Lamentabatur : An meum poteris mihi,
Mors dura, barbara, eripere, inquit, Conjugem ?
Desiſte, ah ! vel si victimam tibi denique
Mactari oportet, victima en adeſt ; veni.
Simul hæc verba inter, advocata Mors venit ;

q La Fontaine, Lib. VI. Fab. XV. Benserade, Fab. XXXVI. Abſtemius, Fab. III.
r Ricöer, Lib. III. Fab. VI. Benserade, Fab. CXCV. Abſtemius, Fab. LX.

At

Digitized by Google

At mulier trepida, non, me ut tolleres, ait,
Huc te advocavi; victimam cape, en jacet.
Magnifica verba vanus effundit dolor:
Præſens periclum veras voces exprimit.

FABULA XXX.

Asinus, Simia & Talpa.

DUM conqueruntur, Simia quòd deſit ſibi
Cauda, aſinus autem quòd non habeat cornua:
Tacete, dixit Talpa; me miſerrimum
Cœcum videtis, & proteſtis conqueri?
Luctu, & querelis cur ævum conſumimus?
Quin intüemur, ſors ſi quem gravior premit?
Miſero levamen miſerioris eſt malum.

FABULA XXXI.

Lupus & Hyſtrix. s

HOSTES tibi eſſe quamdiu cognoveris;
Pugnandi tempus ſemper eſſe exiſtima.
Jejunus olim in Hyſtricem t incidit Lupus;
Suis at illa ut tota ſpiculis erat

s Richer, Lib. XII. Fab. IX. Benſerade, Fab. LXVIII. Abſtemius, Fab. LXIX. Jaïus Biblioth. Rhet. Tom. I. pag. 742.

t Hyſtrix gallicè Porc-epic. Plinius Hiſt. Lib. VIII. Cap. 35. *Hyſtrices generat India & Africa, ſpinâ contectas, ac Herinaceorum genere: ſed Hyſtrici longiores aculei, &, cùm intendit cutem, miſſiles.*

Vallata, timuit vi prædator aggredi;
Prætentans ergo rem dolo: Cur sic, ait,
Armata ſemper, ut in procinctu milites,
Procedis? atqui milites ipſi tamen
Quadoque ponunt arma; nuncque ubi ſuis
Omnia gubernat pax amica legibus,
Hoſtem tu ſola quem times, vel quem petis?
Age verò, hæc arma pone, quæ te dedecent,
Corpusque tandem delicatum libera.
Cui retulit Hyſtrix: Adversùs ſimiles tuî
Me ſtare ſemper armatam decet, ac juvat.

FABULA XXXII.

Equus ægrotans & Canis. [u]

EQUUS ægrotabat: mandere aſſuetus Canis
Projecta cadavera, illum visitat, rogans
Quomodò ſe haberet: Meliùs, inquit, quàm velis.
Fabella ſpectat ad avarum hæredum genus.

Calpurnius Eclogâ VI. V. 13.
. . . . . . Hirsutâ ſpinoſior Hyſtrice barba.
Hyſtricem maſculini generis facit Claudianus Eidyllio II. V. 4.
Ceterùm hanc ille belluam ibidem fusè latéque describit.
. . . . Stat corpore toto
Silva minax; jaculisque rigens in prælia creſcit
Picturata ſeges. . . . .
. . . . Tortumque per auras
Evolat excuſſo nativum miſſile tergo.
. . . . Fert omnia ſecum:
Se pharetrâ, ſeſe jaculo, ſeſe utitur arcu.
Unum animal cunctas bellorum poſſidet artes.

u Richer, Lib. III. Fab. XVII. Le Noble, Fab. CXL. Abſtemius, Fab. LXIV.

FABULA XXXIII.

Vir eruditus, & Troſſulus. [x]

VIRUM eruditum, cum ſuis ſolum libris
Bene otiantem quidam adivit Troſſulus
Petulanter, ut fit, irridendi gratiâ,
Bellos quòd homines sic peroſus ſcilicet,
Vitam inficetis ſolus in tenebris agat.
At ille : Nunquam memini me, dixit, magis
Fuiſſe ſolum [y], quàm cùm nunc mecum hìc ades.
Si tantùm ineptus, nec etiam fuerit malus,
Nihili menſuram Troſſulus totam replet.

FABULA XXXIV.

Canis infidelis, & Paſtor. [z]

OVES cuſtodiendas tradiderat Cani,
Cani infideli Paſtor, ignarus mali.
Namque ille vitiis corruptus, mores feros
Luporum cœperat imitari, & plurimas
Ore impiato jam bidentes manderat.
Quod execrandum Paſtor ut novit ſcelus,
Simul expiare morte ſcelerati parat.

x Richer, Lib. VIII. Fab. II. Benserade, Fab. CXCIX. Abſtemius, Fab. LXXV.

y Cicero de Offic. Lib. III. Cap. I. Init. *Pub. Scipionem. . . . . dicere ſolitum ſcripsit Cato . . . . nunquam ſe minùs otioſum eſſe, quàm cùm otiosus; nec minus ſolum, quàm cùm ſolus eſſet.*

z Abſtemius, Fab. LXXVIII.

Digitized by Google

Méne, Canis inquit, me quaſi ſi lupus forem,
Mactare poſſis, here mi, violentâ manu?
Reſerva tales hoſtibus pœnas lupis;
Prudensque ſerva me tibi addictum Canem.
At Paſtor: Hoſtes ſunt mihi quidem lupi;
Hoſtes ſed illi ſeſe profitentur meos:
Te contra, amicus qui videbaris mihi,
Nunc morte tantò digniorem judico,
Scelere lupino quòd fefelleris fidem.
Hos fabula eſſe his ſceleratos indicat,
Quos ad patrandum perfidia movit ſcelus.

FABULA XXXV.

Lucius latè regnandi cupidus. a

In amne, piſces qui ſatis multos ſinu
Aleret profundo, regnabat ferus, & potens
Dominator olim Lucius *b*. At eum piget,
Riparum iniquas objici moras *c* ſuæ
Rapacitati: & : Hæc, ait, nobis vago
Quæ pectus igne ſubigit, ac depaſcitur
Cupiditas, ſeſe finibus anguſtis gemit
His contineri; quærendum eſt, ubi latiùs
Excurrere poſſit: Memini cùm mihi diceret
Peregrinus iſte Salmo *d*, commodè ſatis
Patere tractus òceani; certè hòs lubet

a Abſtemius, Fab. LXXXII.
b Lucium memorat Auſonius in Moſellâ V. 122. ad quem locum Vinetus: *Santones*, inquit, *mei* BEQUET *vocant*. . . . *Alii Galli etiam* BROCHET.
c Virgil. Æn. Lib. IX. V. 143.
Foſſarumque moræ.
d Plinius Hiſt: Lib. IX. Cap. XVIII. *In Aquitaniâ Salmo fluviatilis marinis omnibus præfertur.*

Digitized by Google

Invadere : Meis legibus Neptunios
Compellere greges, non adeò magnus labor;
Hìc undique noſtris imperare piſcibus,
Superbéque dominari, ludus eſt mihi.
Vix ea locutus, prono fertur alveo,
Petitque pinnâ præcipiti, quantùm *e* poteſt,
Fluctus marinos : ſed in ipſo amnis oſtio
Captum marinus hunc lupus perſorbuit.
  Ambitio injuſta, quantis afficeres malis
Hunc orbem, haberes ni dementiam ducem !

FABULA XXXVI.

Aſellus viridis. f

ASELLUM quidam per vias urbis ſuum
Voluit colore viridi pictum incedere.
Ridicula primùm visa res eſt omnibus ;
Viridemque Aſellum feminæ, pueri, ſenes
Certatim lepidis concelebrârunt jocis :
At mox ubi illi denique riſerunt ſatis,
In Aſello viridi præter Aſellum nil vident.
  Mirari quidquam non valent homines diu.

e Terent. Adelph. Act. III. Sc. II. V. 52.
. . . . Tu, quantùm potes,
Abi.

f Abſtemius, Fab. LXXX.

Digitized by Google

FABULA XXXVII.

Leo & Rana. g

VALDE loquacem cùm Ranam audiſſet Leo,
Timuit, & aliquod eſſe magnum animal putans,
Retro ſe vertit: at mox è ſtagno videt
Ranam exeuntem, quam indignans calcat pede.
Falſos timores ingenerare fortibus
Periculoſum quàm ſit, exemplum hoc probat.

FABULA XXXVIII.

Agricola & Fortuna. h

AGRICOLA, terram fodiens, theſaurum invenit,
Aufertque, nec eum Fortunæ acceptum refert;
Sed etiam meritis debitum credit ſuis.
Theſaurum hinc aliquot poſt dies fur ſubripit:
Afflictus ergo luctu inconſolabili i
Agricola queſtibus omnia inſanis replet,
Et aſpera inter verba Fortunam increpat.
Cur me, inquit illa, gravibus immeritam probris
Laceſſis? atque, quod tibi ereptum eſt bonum,
Meî faventis munus hoc si non fuit,
Meî reflantis crimen hoc cur nunc vocas?

g Æſopus, Fab. XXXVII.
h La Fontaine, Lib. VII. Fab. XIV. Richer, Lib. XII. Fab. XIII. Æſopus, Fab. LXXXII. Avienus, Fab. XII.
i Ovidius Metam. Lib. V. V. 426.
. . . . Mœrens inconſolabile vulnus.

Digitized by Google

FABULA XXXIX.

Tulipa.

HABEBAT aliquis maximæ Tulipam *k* ſpei,
Ac ſingularì quæ jam pulchritudine
Oculos tuentûm dulci retineret morâ;
Tam recto caule, tamque procero ſuas
Attollebat opes: tam rotundatus bene
Tam ſcitâ incurſitantes differentiâ
Calix colores explicabat vividos!
Florum eruditi quotquot amatores erant,
Cupiditate omnes curioſâ perciti,
Viſuri adibant Tulipam formoſiſſimam,
Omnes amabant, omnes cupiebant ſibi
Habere propriam; quorum unus verſutior,
Audaciorque ceteris, illam, datâ
Occaſione, furaci abſtulit manu.
Difficilè cuſtoditur, quod multis placet.

Mente gerit tacitâ.
Cicero ad famil. Lib. IV. Epiſt. III. med. *Eſt omnino vix conſolabilis dolor.*
k Voſſius de Vitiis Sermonis, Lib. II. Cap. XVIII. pag. 306, 307. *Tulipa .... flos è Turciâ adlatus ..... qui pileum turcicum refert. ..... Pileus turcicus ſic vocatus* (Tulipantum) *Videtur à figurâ globoſâ, quâ refert* τολύπην, *hoc eſt lanam purgatam, inque globos compoſitam, ut colo adaptetur. ... Tulipantum* (Tulban, quod nos vocamus Turban) *ejuſdem eſſe originis arbitror, ac Tulipa.*

Digitized by Google

FABULA XL.

Pueri & Ranæ. [l]

PUERI ad inertis ſtagni venerant aquam
Ranis refertam ; ſimul in ripâ conſident ;
Simul, bacillis inſtructi ut longis erant,
Modò hanc, modò illam, ſi caput fortè efferat,
Ranam jocantes mulcant *m* ; ac dedunt neci.
Tum procul exclamat una : O barbari, quibus
Hæc tanta clades noſtra dulcis eſt jocus !
Ad hos fabella pertinet, quorum procax
Sæpe dominatus miſeros ludendo opprimit.

FABULA XLI.

Piſces. [n]

JACTIS in undas retibus, magni quidem
Capti ſunt Piſces ; at minuti ſe ſimul
Extricavêre, facilè permeantibus
Corpuſculis feneſtras lineæ domûs.
Fortuna rarò ſummis injiciens manum
Fallitur : in imos manca *o* ſæpiùs ruit.

l De la Motte, Lib. III. Fab. V. Camerarius, Fab. CDXVII.
m Vide not. ad Fab. XIV. hujus Libri.
n Benſerade, Fab. CIII. Æſopus, Fab. CLVII.
o Horatius, Lib. II. Sat. VII. V. 88.
In quem manca ruit ſemper fortuna.

Digitized by Google

FABULA XLII.

Puer & Coluber. p

OBAMBULANDO reperit Colubrum Puer
Gelu rigentem; quem recepit in ſinum
Miſericors & refovit, inſcius mali.
At ille, priſtinus ubi redditus eſt vigor,
Furit, impioque dente beneficum necat.
Scriptum eſt in hominem, qui nuper miſerrimus,
Nunc opprimit ſalutis auctorem ſuæ.

FABULA XLIII.

Roſa & Amarantus. q

QUIS non coloris noſtri purpureum decus,
Quis non odoris ſuaves delicias amat?
Dixit Amaranto nimiùm ſibi placens Roſa.
Amarantus autem: Nil, ait, mihi quidem
Contingit horum ſimile; ſed vivo diu.

p Benſerade, Fab. VIII. Æſopus, Fab. CLXXIII. Phædrus, Lib. IV. Fab. XVI. Mea autem hæc Fabula, ſed et decima Libri tertii, ac decima octava Libri quarti imprudenter quidem, & contra quàm propoſueram, concinnatæ à me atque editæ ſunt: eas etiam repudiare decreveram: at poſtmodùm eſſe hoc nomine ſervandas cenſui, quòd paulo diverſam à ratione Phædri, neque tamen abſurdam exhibere rationem viſæ ſunt.

q Benſerade, Fab. CXXXI. Æſopus, Fab. CCLXXIX.

Digitized by Google

FABULARUM ÆSOPIARUM

LIBER TERTIUS.

PROLOGUS.

FABELLÆ, ab ipſo quas Æſopi nomine
Noſtri priores *a* dixerunt Æſopias *b*,
Placuêre priſcis Græciæ doctæ viris,
Summiſque: nec eas, tanquam aniles nænias,
Infantibusve pueris vendibiles jocos,
Contempsit ulla docta gens mortalium,
Pater Sophorum, magnus ille Socrates
Dignas putavit *c*, quas poliret verſibus,
Suffragioque muniit poſtquàm ſuo,
Has eſſe jam omnibus approbandas quis neget?

a Plinius Jun. Lib. III. Epiſt. IV. *Veniebat in mentem, priores noſtros, &c.* quo nomine veteres ille Oratores vocat.

b Dici etiam poſſunt Æſopeæ, ut Phædrus, Lib. V. Prol. V. 11. eas appellat. Sic & Cicero, Acad. Quæſt. Lib. II. Cap. XLVIII. *Ad patris revolvor ſententiam: quam quidem ille Carneadeam eſſe dicebat.* Et ad famil. Lib. VII. Epiſt. XIX. *Institui Topica Ariſtotelea conſcribere.* Pro quo etiam *Ariſtotelica* aliæ editiones exhibent. Libro autem de Orat. III. Cap. XIX. *Vobis hæc Carneadia, aut illa Ariſtotelia vis comprehendenda eſt.*

c Plutarchus de audiendis Poëtis non longè ab exordio. Plato in Phædone, & alii.

Digitized by Google

Igitur materiam, quam mihi ſumpsi in manus,
Feſtivitate liberali cùm ſciam
Pollere; & eſſe moribus etiam utilem;
Hanc ego cavere diligenter debui,
Ne culpâ tenuis ingenî corrumperem:
Atque his profectò, ceterisque fabulis,
Quascumque fingere experiar Phædri ſtilo,
Conabor, ullo ſed sine labore anxio,
Uti ſuum adsit non inconveniens *d* decus.

FABULA I.

Sol & Aquilo. *e*

SOL quondam & Aquilo, uter foret valentior,
Delitigabant. Demum, iter qui carperet,
Hominem videntes: In eum vires, inquiunt,
Vicissim noſtras experiri quid vetat?
Sciſunt *f*, ut, ipsi pallium qui excuſſerit,
Is jure merito ſese victorem ferat.
Tum primus Aquilo flatibus horrisonis furit:
At ſe viator contra vim venti arctiùs
Involvit. Ergo, poſtquàm profecit nihil
Aquilo, calentem Sol emolitur facem,
Radiosque ſensim in intimam insinuans cutem
Viatoris agit. Ille mox exæſtuat;
Mox & gravi humeros pallio ſponte exuit.
Vim vi repellunt homines plerumque: aſt eos,
Quò vult, volentes pertrahit benignitas.

d Phædrus, Lib. III. Fab. XIII. V. 6.
Non inconveniens corpus, & par eſt color.

e La Fontaine, Lib. VI. Fab. III. Philib. Hegemon, Fab. VI. Camerarius, Fab. CCCLX. Tanaq. Faber ex Arabico Locmani, Fab. XVIII. Jaius Biblioth. Rhet. Tom. I. pag. 741.

f Cicero de Offic. Lib. III. Cap. XI. *Athenienses ſciverunt, ut Æginetis . . . . pollices præciderentur.*

FABULA II.

Agricola & Ciconia. g

SATA depaſcebant læta Grues & Anſeres.
Laqueum tetendit Agricola; eoſque & ſimul
Cepit Ciconiam. Illa verò ſupplicat;
Et ſe innocentem dicit; & neque Gruem,
Neque Anſerem eſſe; ſed avium omnium optimam *h*,
Ut quæ piè parentes revereri ſuos,
Senioque fractos alere consuëverit *i*.
Etiamque campis operam, ait, navo utilem,
Angues *k*, lacertas, peſteſque id genus, vorans.
Hæc omnia, inquit ille, vera ſint licet,
Quando tamen capta es unà cum nocentibus,
Quam meruêre illi, tu quoque ſubibis necem.
Qui ſocium hominibus flagitiosis ſe dedit,
Flagitii pœnas jure dat, vel innocens.

g Benſeradde, Fab. LXXXVI. Æſopus, Fab. CLXXV.
h Cælius Rhodiginus Lection. antiq. Lib. XI. Cap. XVII. *Si quidem, ut auctor Ambrosius eſt, Ciconia romano usu pia vocatur; quòd pulli parentibus jam ſenio confectis, nec alimenta ſibi conquirere ſatìs valentibus, in retributionem mutuam, tacitâ quidem, ſed altâ naturæ vi in id propellente, neceſſaria ſummo ſtudio, quod in homine rarum eſt, ſuggerunt.*
i Phædrus, Lib. I. Fab. XI. V. 5.
Ut insuëtâ voce terreret feras.
Lib. III. Prol. V. XIV.
Ut adsuëtam fortiùs præſtes vicem.
Lib. IV. Fab. VII. V. 8.
Omne adsuëvi ferrum quæ corrodere.
k Juvenalis Sat 14. V. 74.
. . . . . . Serpente Ciconia pullos
Nutrit, & inventâ per devia rura Lacertâ.

FABULA III.

Piscator & Pisciculus. l

PISCATOR in aquas cùm jeciſſet hamulum *m*,
Pisciculum eduxit. Orat ille, & obſecrat,
Ut ſeſe abire, sic minutulum *n*, ſinat :
Crescam, ait, interea ; cùmque factus grandior
Fuero, majore tunc me recipies lucro.
Piscator autem : Tu tamen in Sartaginem
Mittêris, inquit : *pretio* nam *ſpem non emo o.*

FABULA IV.

Membra & Venter. p

PRO ſe querentes, proque membris ceteris,
Ventrem incusârunt aliquando Pes, & Manus,
Quòd otiosus bona voraret omnia.
Demum laboret, vel cibum ne poſtulet,

l La Fontaine, Lib. V. Fab. III. Benserade, Fab. CXI. & Fab. CXXXVI. Æsopus, Fab. CXXIV. Avienus, Fab. XX.

m Plautus Stich. Act. II. Sc. I. V. 17.
Arundinem fert, ſportulamque, & hamulum piscatorium

n Plautus Pœnul. Prol. V. 28.
Nutrices pueros infantes minutulos
Domi ut procurent, neu quæ ſpectatum afferant.

o Verba iſta ſunt Terentii Adelph. Act. II. Sc. II. V. 11. Quorum quidem ſensus eſt : *Ego bonum præsens pro lucro incerto non paciscor.*

p La Fontaine, Lib. III. Fab. II. Benserade, Fab. XLII. Anonymus à Neveleto editus, Fab. LV. Regnerius, Part. II. Fab. IV. Tanaq. Faber ex arabico Locmani, Fab. XVII. Jaïus Biblioth. Rhet. Tom. II. pag. 752.

Edicunt. Ille ſemel, iterumque ſupplicat;
Nequicquam. Contumaces alimentum negant.
Exhauſtus ergo longâ Venter deficit
Inediâ: at pariter Membra deficiunt. Suum
Tunc fungi voluit, at ſerò, officium Manus:
Nam factus Venter nimiâ desuetudine
Debilior, omnem repulit omnino cibum.
Sic Membra denique, malè dum Ventri invident,
Pereunt eodem, quo perit venter, modo.
  Quos maximè ceſſare vulgus judicat,
Ab his ſæpe opera maximè utilis datur.

FABULA V.

Canis & Bos. q

PLENO accubabat fortè præsepi Canis:
Ut carpat escam Bos accedit: Hirriens r
Vetat hic. At iſtà cum tuâ invidentiâ
Dî te, Bos inquit, perdant, qui non vesceris
Fœno iſto, & alios vesci eodem non sinis!
  Hæc invidorum abominanda eſt indoles:
Quibus uti nequeunt, neminem his frui volunt.

q Richer, Lib. VII. Fab. III. Benserade, Fab. LXXIV. Le Noble, Fab. LVI. Barlandus, Edit. Rob. Steph. pag. 145. cujus ſatis multa verba retinuimus. Camerarius, Fab. CCXLI.

r Feſtus: *Hurrire; quod genus vocis eſt canis rabioſæ.* Hinc Sidonius Apollinaris, Lib. IV. Epiſt. VII. *Eſt canibus innatum, ut, etsi non latrant, tamen hirriant.*

Digitized by Google

FABULA VI.

Puer & Fortuna. [s]

AD oram putei dormiebat Puerulus.
Eum Fortuna ſuſcitans, abi hinc, ait;
In puteam namque ſi caderes, non hanc tuam
Fuiſſe culpam, ſed meam omnes dicerent.

FABULA VII.

Camelus & Jupiter. [t]

CAMELUS olim ſortis pertæſus ſuæ
Conqueſtus eſt; armari Taurum cornibus;
At ſeſe inermem ceteris animalibus
Objectum: cornua ergo donari ſibi
Jovem rogavit. Deus at iratus preces
Audire ineptas non recuſavit modò,
Sed etiam auriculas decurtavit beſtiæ.
Fortunâ vivat quiſque contentus ſuâ.

s La Fontaine, Lib. V. Fab. XI. Benserade, Fab. CLXX. Æsopus, Fab. LVI. Rimicius, Edit. Rob. Steph. pag. 191.
t Benserade, Fab. C. Æsopus, Fab. CC. Avienus, Fab. VIII.

Digitized by Google

FABULA VIII.

Lupus & Hœdus. u

CAPRA paſtum itura ſtabulo Hœdum concluſerat,
Aperire nemini, ipsa dum redeat, monens.
Quod cum audiiſſet, poſt paulò accedit Lupus;
Pulsat; caprinamque imitatus vocem, jubet
Fores recludi. At Hœdus ſentiens dolos:
Non aperiam, inquit; ad me vox meat quidem
Caprina; ſed per rimulas video Lupum.
Diffidere si quos, maximè tenues decet.

FABULA IX.

Oves & Lupi. x

OVES Luposque, pace factâ junxerat
Solemne fœdus, utrinque obsidibus datis.
Oves dedêre vim canum, catulos Lupi.
Sed illæ cùm vix incœpiſſent simplices
Liberiùs agere, & pace properarent frui;
Catuli ecce, matrum desiderio perciti,

u La Fontaine, Lib. IV. Fab. XV. Benserade, Fab. XXVII. Anonymus, à Neveleto editus, Fab. XXIX. Hermannus, Edit. Rob. Steph. pag. 122. cujus verba nonnulla retinuimus. Burmannus append. ad Phæd. Fab. XXXII.

x La Fontaine, Lib. III. Fab. XIII. Benserade, Fab. XXXVIII. Æsopus, Fab. CCXLI. Aphtonius, Fab. XXI. Hermannus, Edit. Rob. Steph. pag. 130. cujus verba non pauca retinuimus. Camerarius, Fab. CCXVIII. Burmannus append. ad Phædr. Fab. XXI. Jaïus, Tom. II. pag. 745.

Digitized by Google

Ululatus edunt. Audiunt Lupi ; irruunt,
Fidemque læſam criminantur, ac Oves
Laniant, heu ! deſtitutas præſidio canum.
Pax fraudulenta bello ipſo pejus malum.

FABULA X.

Vulpis & Caper. y

In puteum Vulpis, & Caper deſcenderant
Sitim ut levarent. Cùm bibiſſent, & Caper
Reſpicere circùm inciperet, de reditu anxius :
Bono animo es, inquit Vulpis ; hinc enim priùs
Reputavi mecum quî poſſimus egredi.
Namque ad parietem ſi admovebis te modò,
Pedibuſque corpus poſterioribus eriges,
Mentoque ad pectus adducto iſta cornua
Reclinabis, ego per tua terga tranſiens
Evadam è puteo, teque educam poſteà.
Tali conſilio Barbatus habuit fidem,
Et id omne fecit, quod erat præceptum ſibi.
Ergo illa remeat. Quæ quidem dum gaudio
Elata geſtit putei in ipſo margine,
Nec curat, ſocio quid futurum ſit ſuo :
Doloſa, perfida increpatur : at refert :
Age tamen, Hirce ; ſi quantùm in mento geris
Setarum, in mente tantùm eſſet ſenſûs tibi,
An priùs, amabo, puteum in hunc deſcenderes :
Quàm provideres, an remeandi ſit via ?
Vetamur hoc exemplo quidpiam aggredi,
Niſi præſenſerímus exitum facilem fore.

y La Fontaine, Lib. III. Fab. V. Benſerade, Fab. LI. Æſopus, Fab. IV. Phædrus, Lib. IV. Fab. VIII. At paulò aliter, paulò-

Digitized by Google

FABULA XI.

Mulier & Gallina. [z]

GALLINAM habebat Mulier, quæ quotidie
Pariebat ovum : bina ſed, pro ſingulis,
Ova parituram, ſi plus eſcarum daret,
Sperans, incœpit educare lautiùs.
Gallina verò mox effecta pinguior,
Ovum inde parere ne potuit unum quidem.
Tardat, hebetatque luxus hominum induſtriam.

FABULA XII.

Cancer & Vulpis. [a]

MARE Cancer olim deſeruit, in litore
Paſcendi cupidus. Vulpis hunc ſimul aſpicit
Eſuriens, ſimul accurrit; & prædam capit.
Næ, dixit ille, juſta patior, qui, ſalo
Cùm fuerim natus, voluerim ſolo ingredi!
Suus unicuique præfinitus eſt locus,
Quem præterire ſine periclo non licet.

que jejuniùs, quàm Æſopus, aut quiſquis ille eſt, qui ſub ejus nomine latitat; cujus quidem ſingulis ferè veſtigiis inſiſtendum eſſe nobis credidimus. Vid. not. ad Fab. XLII. Lib. II.

z Benſerade, Fab. CCXIII. Æſopus, Fab. XXIV. Laur. Valla, Edit. Rob. Steph. pag. 57. cujus verba nonnulla retinuimus. Tanaq. Faber ex arabico Locmani, Fab. XII.

a Æſopus, Fab. XCV.

Digitized by Google

FABULA XIII.

Muſicus. [b]

BENE incruſtatam calce Muſicus domum,
Rudis canendi, habebat: in quâ dum canit,
Sibi reſonantem pleniùs vocem putat
Valde canoram. Factus hinc ſuperbior:
In publico, inquit, me theatro protinus
Audiri oportet. At experiendi gratiâ
Illùc profectus, triſtem, & exilem ſonum
Cùm diſtribueret tertios vix ad gradus,
Exſibilatur [c] protinus, & exploditur.
Scholarum in umbrâ qui latens placuit ſibi,
Placuiſſe ſtulto clara lux ſæpè hunc probat.

FABULA XIV.

Canis & Aſinus. [d]

HEROQUE, familiæque blanditur Canis:
Canem viciſſim herus, familia onerant bonis.
Quod animadvertens Aſinus, graviter ingemit.
Hoc certè iniquè [e] comparatum exiſtimat,

[b] Æſopus, Fab. XCVI.

[c] Cicero Paradoxo 3. Cap. 2. *Hiſtrio si paulùm ſe moverit extra numerum, aut si versus pronuntiatus eſt ſyllabâ brevior, aut longior, exsibilatur & exploditur.*

[d] La Fontaine, Lib. IV. Fab. V. Benſerade, Fab. XV. Hermannus, Edit. Rob. Steph. pag. 116. cujus verba non pauca retinuimus. Burmannus append. ad Phædr. Fab. X. Jaïus, Tom. II. pag. 747.

[e] Cicero Orat. pro Cluent. Cap. 21. *Jam hoc quoque prope ini-*

Digitized by Google

Quod ille cunctis perplacet, cibum accipit
De menſâ herili, & has, & alias id genus
Ludo fortunas *f* obtinet, vel otio.
Portare contra ſeſe cliteIlas ſuas,
Cædi flagellis, otioſum nullibi *g*
Ceſſare, & eſſe deſpectum omnibus tamen.
At id si fiat *h* autem blanditiis, eam
Decrevit artem, tam utilem, pariter ſequi.
Nec diſtulit enim; ſed hero redeunti domum,
Rem tentaturus, procucurrit obviàm;
Et exſultavit *i*, & palpavit *k* ungulis.
At ille clamat; advolantque ſervuli;
Et ineptus Aſinus, qui ſe urbanum credidit,
Fuſtium inamœnis dedolatur ictibus.
Sæpè, ubi repugnat natura, officit labor.

quiſſimè comparatum eſt, quòd in morbis corporis, ut quisque eſt difficillimus, ita Medicus nobilissimus atque optimus quæritur: in periculis capitis, &c.

f Terentius Andr. Act. 1. Sc. 1. V. 70.
Tum omnes . . . laudare fortunas meas,
Qui gnatum haberem tali ingenio præditum.
Cicero ad famil. Lib. IV. Epiſt. 7. *Cùm tibi nihil deeſſe arbitrer ad tuas fortunas omnes obtinendas, præter voluntatem.*

g Vitruvius, Lib. VII. Cap. 1. med. *Teſſeræ* (pavimenti) *angulos habeant æquales, nullibique à fricaturâ exſtantes.*

h Terentius Adelph. Act. V. Sc. IV. V. 25.
Ego quoque à meis me amari, & magni pendi poſtulo:
Si id fit dando, atque obſequendo, non poſteriores feram.
Martialis, Lib. VI. Epig. XI.
Hoc non fit verbis: Marce, ut ameris, ama.

i Cornelius Nepos, Lib. XVIII. Cap. V. *Verberibus cogebat* (equum) *exsultare.*

k Juvenalis Sat. 1. V. 35.
. . . . Quem Maſſa timet, quem munere palpat.
Horatius quidem, Lib. II. Sat. 1. V. 20.
Cui malè si palpere, recalcitrat undique tutus.
At Nonius, Cap. 7. Sect. 30. *Palpatur* pro *palpat*, quasi antiquè à Lucilio dictum notat.

Digitized by Google

FABULA XV.

Bos & Vitula. [l]

ARANTEM Vitula pinguis aſpiciens Bovem,
Eum contempſit præ ſe, quæ nihil ageret.
Sed ſacrificii mox ut advenit dies,
Bovem reſervat Ruſticus, Vitulam immolat.
Quod cùm videret: Heus amica, Bos ait,
Laboraviſſe nunquam quid te nunc juvat?

FABULA XVI.

Leo Filiam Ruſtici amans. [m]

LEO cujuſdam Ruſtici amabat Filiam;
Cùmque illam habere cuperet; patrem virginis
Rogavit, aſſentiret nubere hanc ſibi.
Ullo ſe pacto, ut Filia nubat beſtiæ,
Adduci poſſe Ruſticus negat. Tamen,
Cùm torvè aſpiceret, frenderetque dentibus
Leo minanti ſimilis, ille exterritus
Mutat conſilium; Filiamque huic nubere
Se velle dicit; modò ſibi dentes ſinat
Revelli & ungues, qui terrerent virginem.
Quod póſtquàm, amore cœcus, permiſit Leo,

l Benſerade, Fab. CLXII. Furetiere, Fab. XII. Æſopus, Fab. CLXXVII. Avienus, Fab. XXXVI. Commirius, Tom. 1. pag. 319. Edit. 1714.

m La Fontaine, Lib. IV. Fab. I. Benſerade, Fab. CC. Æſopus, Fab. CCXXV.

Digitized by Google

Sibi ergo demum Filiam dari expetit :
Sed illum inermem Ruſticus jam non timens,
Arrepto fuſte, pulsat, & abigit domo.
Amor, improbus amor extinguit prudentiam,
Ipsamque deinde fortitudinem domat.

FABULA XVII.

Culex, Leo & Aranea. n

NEQUE ego te timeo, neque me fortior es, ait
Culex Leoni. Túne terrorem mihi
Incutere credis, quòd didiceris unguibus
Lacerare pecudes, dentibusque frangere?
Age verò ad pugnam nunc veniamus, si lubet.
Dixit; simulque cecinit animosus tubâ;
Simulque inhæsit naribus adverſarii,
Cutemque teneram pupugit pertinaciter.
Leo furiosus unguibus proprios sibi
Dilaniat artus, donec exanimis cadat.
Suum ſuperbus tunc victor epinicium,
Idem ipse tubicen, personans, hinc avolat.
At mox tenuibus heu! filis Araneæ
Implicitus, vitam gloriosam finiit,
Lamentans, hoſtem quòd qui tantum vicerat,
Nunc ab animante tantulâ acciperet o necem.

n La Fontaine, Lib. II. Fab. IX. Benserade, Fab. CV. Æsopus, Fab. CXLIX.

o Cicero ad Attic. Lib. V. Epiſt. 20. ſub med. *Osaces, dux Parthorum, vulnus accepit, eoque interiit.*

FABULA XVIII.

Columbæ & Accipiter. p

BELLUM Columbæ gerere contra Miluum
Voluêre : idcirco deligunt regem ſibi
Accipitrem. At hoſtem ſe ille, non regem probat ;
Etiamque miſeras Miluo ferociùs
Rapit, laniatque. Tum ſuam dolent vicem.
Clamantque : ſatius Milui impetum fuit
Tolerare, quàm hujus regiam tyrannidem.

FABULA XIX.

Simius & Vulpis. q

ROGAVIT olim Simius r Vulpem, ut daret
Caudæ partem aliquam, contegendas ad nates ;
Etenim, quod uſui & honori foret ſibi,
Huic eſſe id oneri. Vulpis at retulit, nihil
Sibi nimium eſſe, & caudâ humum verri ſuâ
Se malle, quàm illâ Simiæ nates tegi.
Significat hæc fabella, raro quidpiam
Superfluum eſſe diviti, ut egenum juvet.

p Anonymus à Neveleto editus, Fab. XXII. Camerarius, Fab. CCII.

q Richer, Lib. X. Fab. XVI. Benſerade, Fab. XLIII. Le Noble, Fab. CXXV. Anonymus à Neveleto editus, Fab. LVI. Hermannus, Edit. Rob. Steph. pag. CXXXI. cujus verba pleraque retinuimus. Regnerius, part. 2. Fab. V. Burmannus append. ad Phædr. Fab. XXII.

r Iſidorus origin. Lib. XII. Cap. 2, *Harum* (Simiarum) *genera*

Digitized by Google

FABULA XX.

Auceps, Palumbus, & Serpens. [s]

DOLUM Palumbo incautus Auceps dum ſtruit,
Premit Anguem, cujus dente violatus perit.
Malum jure feres, quod parabis alteri.

FABULA XXI.

Aſellus ejuſque Herus. [t]

IN silvam Aſellus cùm veniſſet, reperit
Cæsi Leonis exuvias. Has induit.
Ad paſcua dehinc, sic personatus, redit:
Greges, armenta territat, fugat. Videt
Herum venientem: pariter & in ipsum ruit.
Sed apprehensis ejus auriculis Herus:
His fortè, dixit, artibus alios licet
Decipias; at ego protinus indolem tuam
Asininam agnoſco, quem libet cultum induas.

quinque ſunt; ex quibus Cercopitheci caudas habent,
Martialis, Lib. XIV. Epigr. 202.
Callidus emiſſas eludere Simius haſtas,
Si mihi cauda foret, Cercopithecus eram.

s Benserade, Fab. CXLVIII. Æsopus, Fab. XXXII.

t Benserade, Fab. XCVII. Le Noble, Fab. XXIII. Avienus, Fab. V. Barlandus, Edit. Rob. Steph. pag. 156. cujus verba nonnulla retinuimus. Camerarius, Fab. CLV.

FABULA

FABULA XXII.

Taurus & Caper. [u]

TAURUS Leonem dum fugit, aliquod ſibi
Latibulum quærens, caprile obvium ſubit:
Sed obſtitit ei cornibus adverſis Caper.
Nunc me, inquit ille, impunè contemnis quidem;
Verùm ſi abierit, quem fugio; tunc ſenties,
A Tauri quantùm viribus diſtet Caper.
Etenim caprile cùm prætergreſſus Leo,
Procul abiiſſet; omni ſublato metu,
In Caprum Taurus irruit, & eum necat.
Dum fòrs breve tempus te defendit à malo,
Potentiorem ne ſpernas hoſtem cave.

u Benſerade, Fab. CIV. Æſopus, Fab. CCLXXXI. Gabrias, Fab. XL. Avienus, Fab. XIII.

Digitized by Google

FABULA XXIII.

Corvus & Urna. x

INVENERAT Urnam aquariam Corvus ſiti
Eneƈtus y. At aqua ʒ brevior, Urnaque altior,
Ne bibere poſſit obſtant. Ipſam nititur
Effundere Urnam; nec valet. Tum denique
Injicit aſſumptos ex arenâ calculos.
Attollitur aqua. Corvus hoc paƈto bibit.
Acuere ſolet induſtriam neceſſitas.

x Richer, Lib. XI. Fab. XIII. Benserade, Fab. CXV. Le Noble, Fab. CLXXII. Avienus, Fab. XXVII. Camerarius, Fab. CCLV. Porro hanc hiſtoriam Plinius, hiſt. Lib. X. Cap. XLIII. de Corvo narrat; non de Cornice, ut Avienus, & alii plerique ſcriptores.

y Cicero Tuscul. Lib. I. Cap. V. *Mento ſummam aquam attingens, enectus ſiti Tantalus.*
Idem de Divinat. Lib. II. Cap. XXXV. *Fame eneƈta* (avis) *ſi in offam pultis invadit.*

ʒ Virgilius Æneid. Lib. I. V. 114.
. . . . Eurus ab alto
In brevia & Syrtes urget.
Brevia autem à brevibus aquis ſic appellata ſunt.

FABULA XXIV.

Venator & Leo. a

Cum Venatore litigans, generis ſui
Leo præferebat vires hominum viribus.
Poſt longa jurgia ducit Adverſarium
Venator ad mauſoleum, ubi ſculptus fuit
Jacens, domituſque viribus hominis Leo.
Sed hoc ſibi Ferus ſatis eſſe indicium negat;
Homines id etenim ſculpunt, inquit, quod volunt;
At ſi Leones ſculpendi artifices forent,
Quot homines à ſe proſtratos effingerent?

FABULA XXV.

Corvus & Serpens. b

Serpentem Corvus eſuriens cùm cerneret
In ſole *c* dormientem; protinus hunc petit
Rapitque. At ille mox ubi ad ſeſe redit,
Corvum remordet; qui ſe moriturum brevi

a La Fontaine, Lib. III. Fab. X. Benſerade, Fab. LIX. Æſopus, Fab. CCXXIII. Aphtonius, Fab. XXXIV. Avienus, Fab. XXIV. Tanaq. Faber ex arabico Locmani, Fab. VII. Burmannus append. ad Phædr. Fab. XXV.

b Le Noble, Fab. CIII. Æſopus, Fab. C. Faernus, Fab. XXIV.

c In ſole ambulare: in ſole apricari: in ſole jacere: in ſole exuri: à ſole abeſſe, vel diſcedere: bonæ locutiones latinæ ſunt. Vide Cicer. de Orat. Lib. II. Cap. XIV. ad Attic. Lib. VII. Epiſt. XI. Tuſculan. Lib. V. Cap. XXXII. Celſ. de re med. Lib. I. Cap. III. Plin. jun. Lib. III. Epiſt. V.

Cùm jam ſentiret : Heu me ! dixit, qui mihi
Hinc ſtultus, unde pereo, quæſierim lucrum.
Deſignat homines fabula incautos, quibus
Id, quod cupière, ſæpius damnum creat.

FABULA XXVI.

Ruſtici & Sarmenta. [d]

Duo cùm quondam Ruſtici ad litus maris
Sederent otioſi : Navem conſpicor,
Unus ait, eamque permagnam mehercule.
Poſt pauló dixit alter : Ego veró id nego,
Hanc eſſe navem ; at eſſe contendo ſcapham.
Expectant ; demum Sarmenta appelli vident.
Magnam ex longinquo qui reverentiam parit,
Si propius adſtet ſæpe erit contemptui.

d La Fontaine, Lib. IV. Fab. X. Æſopus, Fab. CX. Sarmenta autem iſta longinqua non ex ipsâ, quæ immittitur in oculos ſpecie, ſed ex ipsâ imaginandi vi hîc æſtimari cenſenda ſunt. Malè ergo Richerius fabular. præfat. pag. 14. non eſſe narrationem hanc veriſimilem pronuntiavit.

FABULA XXVII.

Avis, ejusque Pulli, & Villicus. e

MONUIT locatos in ſegete Pullos Avis,
Ut diligenter, hinc dum abeſt, attenderent,
De meſſe ſermo si fieret. Pulli anxii
Redeunti narrant matri, amicis Villicum
Suis mandaſſe curandum id negotii.
Reſpondet Mater, eſſe nil periculi.
Item trementes nuntiant alio die,
Propinquos, operam ne recusarent ſuam
Rogatos. Rurſus eſſe ſecuros jubet.
At illa demum ut audiit, cum filio
Statuiſſe Villicum, ut ipsi mane poſtero
Inciperent ambo triticum ſuccîdere:
Fugiamus, inquit: hi cùm jam non pendeant
Alienâ ex operâ, propriam certè dabunt.
Rem gerere ipse potes? alios ne expectaveris? f

e La Fontaine, Lib. IV. Fab. XXII. A. Gellius, Lib. II. Cap. XXIX. Avienus, Fab. XXI. Faernus, Fab. XCVI. Menagius, Fab. I.

f A. Gellius, Lib. II. Cap. XXIX. *Hunc Æsopi apologum Q. Ennius in Satyris ſcitè admodùm & venuſtè versibus quadratis* (trochaicis) *composuit: quorum duo poſtremi iſti ſunt, quos habere cordi & memoriæ operæ pretium eſſe hercle puto:*

Hoc erit tibi argumentum ſemper in promptu situm:
Ne quid expectes amicos, quod tute agere possies.

Digitized by Google

FABULA XXVIII.

Crocodilus & Vulpis. [g]

De nobilitate gloriabatur ſuâ,
Pluresque Vulpi inſtabat commemorans avos
Crocodilus, unde rectâ veniſſet viâ.
At Vulpis: Unde venerim, inquit, me minùs
Id angit, quàm quò vadere liceat mihi.

FABULA XXIX.

Ursus, Leo, & Lupus. [h]

Correptum, jamque ſtrangulatum, mandere
Parabat Ursus hinnuleum famelicus.
Leo, siccis pariter faucibus, ſupervenit,
Et extorquere prædam violentus parat.
Ursus, qui multis antea leonibus
Reſtiterat, avida nunc ubi ſtimulat fames,
Sese videlicet ait nolle cedere.
Exoritur ergo pugna utrinque pertinax,
Et horrida: neuter vincit; neuter ſe imparem
Sentit; pugnantque, dum defecti *i* viribus,

g Benserade, Fab. CXXXIX. Æsopus, Fab. IX.
h Benserade, Fab. CXLIII. Le Noble, Fab. CXI. Camerarius, Fab. XXXIX.
i Tibullus, Lib. II. Eleg. V. V. 76.
Ipsum etiam ſolem defectum lumine vidit.
Phædrus, Lib. V. Fab. VI.
Accessit alter æquè defectus pilis.

Digitized by Google

Et hinc, & inde simul in terram corruant.
Cùm sic jacerent languidi, accedit Lupus,
Cauſamque tollit hinnuleum certaminis:
Quem sic impunè sibi videntes abripi,
Dixêre: Miseri ſtrenuè pugnavimus,
Ut latro pugnæ ferret omne præmium!

FABULA XXX.

Asinus Dominos mutans. k

APUD olitorem peragebat Asinus dies,
Multis laboribús, uti censebat quidem,
Frangi, enecari, paſtuque tenuiſſimo
Recreari ſolitus. Ergo ſeſe duriùs
Haberi, quàm fas, jusque vellent, credidit:
Jovem rogavit, ſortem ut mutaret ſuam:
Ejusque precibus exoratus Jupiter
Poſtinde figulo navare hunc operam jubet.
Sed ferre cœnum, ac tegulas dum cogitur:
Hanc graviùs etiam ferre fortunam incipit.
Mutare dominum, imprudens, rursus expetit,
Rursusque auditur; lege ſed poſitâ tamen,
Ut hæc quæcumque fuerit ultima ſors, ferat;
Nec ſperet aliam deinde venturam vicem.
Is cùm annuiſſet, obtigit Coriario:
Tum': Quid rogavi, dixit lamentans? heros
Apud priores vivere ſatius fuit;
Namque ille poſtquàm durus me laboribus
Necuerit, parcet ne corio quidem meo.
  Quamvis acerba ſors erit, eam ſuſtine,
Ne pejor fiat, obtrectare si velis.

k La Fontaine, Lib. VI. Fab. XI. Benserade, Fab. CXLIX.

FABULA XXXI.

Aper & Cerva. l

DENTES ferus Aper exacuebat m arbore :
Quem conſpicata Cerva : Cur , inquit , facis
Id quod , ut opinor , nunc fieri nil poſtulat ?
Nam nullus hoſtis , aſpice , occurrit tibi ,
Et cuncta pacis undique munus obtinent.
At Setiger : Non temerè facio , quod vides ;
Etenim pugnandi cùm mihi tempus venerit ,
An tunc fore pútas dentes acuendi locum ?
Serò parantur arma , cùm hoſtis ingruit.

FABULA XXXII.

Aſinus & Equus. n

EQUO invidebat Aſinus , quòd totos licèt
Malè otioſus ille ceſſaret dies ,
Tamen aleretur delicatè & largiter ;
Laboribus ipſi dum perpetuis interim

Æſopus , Fab. XLV. Faernus , Fab. LXIX. Jaïus Biblioth. Rhet. Tom. I. pag. 751.

l Richer , Lib. VI. Fab. XVIII. Benserade , Fab. CLVIII. Le Noble , Fab. CXXX. Æſopus , Fab. LIV. Faernus , Fab. LXXVIII.

m Plinius hiſt. Lib. XVIII. Cap. I. *Cùm arbore exacuant , limentque cornua Elephanti & Uri : ſaxo Rhinocerotes , & utroquè Apri dentium ſicas.*

n Benſerade , Fab. CLXV. Æſopus , Fab. LVIII. Faernus , Fab. LXXXIV.

Digitized by Google

Exercitato, vilis alimenti datur
Vix ſatis; & ut ne vita miſerum deſerat.
Sed ad pericla belli poſtmodùm videns
Equum apparari, jam ſuam ſortem incipit
Diligere: Et: Aſinum vivere, inquit, me juvat.
  Eorum, qui beati creduntur, mala
Videre, miſeris non leve eſt ſolatium.

FABULA XXXIII.

Æthiops. o

ALIQUIS loquacem dum ſibi eſſe feminam
Queritur maritus, & modum celerrimæ
Apponere linguæ mille tentat artibus,
Operamque perdit; ſic Æſopus incipit
Narrare: Servulum Æthiopem quidam emerat;
Cujus nigrum colorem contractum putans
Fuiſſe propter ſolam negligentiam
Domini prioris, usque, & usque hunc inſtitit
Lavare, donec immodica vexatio
Eò coegit miſerum, ut morti occumberet.
  Corrigere qui vult naturam, Æthiopem lavat.

o Benſerade, Fab. CLI. Le Noble, Fab. III. Æſopus, Fab. LXXV. Locmanus, Fab. XVII.

FABULA XXXIV.

Muscæ. p

Effusa mellis copia eſt : Muscæ advolant :
Paſcuntur. At mox impeditis cruribus
Revolare nequeunt. Heu ! miseram, inquiunt, vicem !
Cibus iſte blandus qui pellexit ſuaviter,
Nunc fraudulentus quàm crudeliter necat !
Perfida voluptas hoc exemplo pingitur.

FABULA XXXV.

Veſpertilio & Muſtelæ duæ. q

Huc, illuc temerè dum volat, casu evenit
Ut in Muſtelæ nidum Veſpertilio
Irruat, in ipsoque capiatur impetu.
Hæc autem, acerbo quoniam erant omnes sibi
Odio volantes : Sic mei, inquit, ceteri
Tractentur hoſtes & pereant, ut tu modò
Peribis ! prædamque simul vexat unguibus,
Ac devorare jam parat. Periculum
Persentit ille ; ſeque murem, non avem
Teſtatur eſſe : denique ut fecit fidem,
Veniam precatur avolandi, & impetrat.
Sed inde (tanta eſt ejus imprudentia !)

p *Æsopus*, Fab. LXXXIX.
q La Fontaine, Lib. II. Fab. V. Æsopus, Fab. CIX. Faernus, Fab. LXXVII.

Digitized by Google

In aliam rurſus, nec multò poſt, incidit
Muſtelam, cunctis muribus quæ maximè
Eſſet inimica: & hæc: Quod eſt odium mihi
Gentem in murinam, morte protinus tuâ
Solaberis, ait. At quis error te malus,
Reſpondet ille, decipit? cave, obſecro,
Ne pecces id quod poſteà infectum, ſoror,
Volueris fruſtra: non ego ſum, quem tu putas,
Aliquis de gente murium infeſtiſſimâ:
Malè mures pereant; vivat avium gens: avis
Ego ſum; quod alis, aſpice, en meis tibi
Probare poſſum. Muſtelæ hæc oratio *r*
Honeſta viſa eſt. Ergo præſentiſſimam
Evaſit iterum Veſpertilio necem.
  Hominum fragilitas ingenium verſabile,
Variumque, variis pro periclis, expetit.

FABULA XXXVI.

Hœdus & Lupus. *s*

CAPRILIS *t* ipſo tutus in faſtigio
Cùm ſtaret Hœdus, prætereuntem proſpicit
Lupum; ſimulque grandibus conviciis
Laceſſere illum cœpit. Reſpondet Lupus:
Non tu, ſed iſte nunc locus illudit mihi.
  Audacia nulla eſt, nullum ubi periculum.

r Terentius Andr. Act. I. Sc. I. V. 114. *Honeſta oratio eſt.*
s Richer, Lib. XII. Fab. IV. Benſerade, Fab. LVIII. Le Noble, Fab. CLXXXII. Æſopus, Fab. CXXXIX.
t Ut ovili ovilla pecora, bubili bovilla, equili equina, ita caprili caprina concluduntur.

Digitized by Google

FABULA XXXVII.

Tubicen & Hoſtes. u

DELAPSUS in victrices Hoſtium manus
Tubicen rogabat, innocentem ſe virum
Ut ne, quod facere jam parabant, cæderent:
Et hominem, aiebat, occidi unquam neminem x;
Iſtâque ſolâ, quam libens tradam, tubâ
In auras ſpargere futiles didici ſonos.
At illi: Meritæ tu tamen occumbes neci,
Hôcque magis etiam, quòd pugnandi sis licèt
Ipse imperitus, alios ad pugnam excitas.
Jure reputatur is qui impellit ad malum
Nocentior illo, qui malum inde perpetrat.

u Benserade, Fab. CLXI. De la Motte, Lib. II. Fab. XVIII. Æsopus, Fab. CXLII. Avienus, Fab. XXXIX. Laur. Valla, Edit. Rob. Steph. pag. 59.

x Perizonius ad Sanctii Minervam, Lib. I. Cap. I. pag. 7. Edit. 1702. *Quando*, inquit, *Comici dicunt: Nemo homo: à ratione illud certè eſt alienum: si quidem in τῷ nemo jam expreſſum eſt τὸ homo.* At non ſoli Comici hanc loquendi formulam à ratione, si ſuperis placet, alienam adhibuerunt. Nam Cicero ad famil. Lib. XIII. Epiſt. LV. *Ut hominem neminem pluris faciam.* Tuſcul. Lib. I. Cap. XLI. *Hominem quidem ſcire arbitror neminem.* De Nat. Deor. Lib. II. Cap. XXXVIII. *Ut per biduum nemo hominem homo agnosceret.* Ibid. Lib. I. Cap. XLIII. *Neminem Deo, nec Deum, nec hominem carum .... vultis.*

FABULA XXXVIII.

Accipiter & Cuculus. y

MAGNUM Cuculo fecerat convicium
Accipiter, ipſi quòd pares quamquam dedit
Natura vires corporis, animo tamen
Dejectus humili, veſci malit vermibus,
Quàm dulci aviculas pro cibatu z carpere.
Paucis diebus poſtmodò elapsis videt
Cuculus illum, quem necârat Ruſticus,
Pendere ſummo turris è faſtigio,
Ut alios pœnæ terreat ſimilis metu
Accipitres, ne columbas prædari velint:
Tibique ſolis, inquit, veſci vermibus
Si maluiſſes, quantò nunc meliùs foret!
Conditio tenuis paucis eſt periculis
Objecta; magnis ampla casibus patet a.

y Abſtemius, Fab. VII. Camerarius, Fab. CCXCII.
z Plinius hiſt. Lib. VIII. Cap. LV. *In Alpibus candidi* (lepores:) *quibus hibernis mensibus pro cibatu nivem credunt eſſe.*
a Cicero de Offic. Lib. I. Cap. XXI. *Quæ eo faciliora ſunt Philosophis, quò minùs multa patent in eorum vitâ, quæ fortuna feriat, & quò minùs multis rebus egent.*

EABULA XLI.

Vulpis & Ericius. g

REI adminiſtrum publicæ, furtis ſuis
Ditatum, Samii dedere cùm vellent neci,
Æsopus tali fabulâ deterruit:
Tetram in lacunam fortè Vulpis incidit
Nec potuit exire, impeditis cruribus
Limo tenaci. Et hùc simul denso agmine
Muscæ advolantes indefensam aculeis
Fodere inſtiterunt. Quod videns Ericius,
Parabat, quippe motus misericordiâ,
Malas abigere volucres; illa ſed abnuit:
Namque has mihi, inquit, ne moleſtiam gravem
Jam facere possint, ſatietas ipsa impedit:
Succederentque mox aliæ famelicæ,
Quæ, mihi quod reliquum ſanguinis eſt, exsugerent.

g La Fontaine, Lib. XII. Fab. XIII. Philib. Hegemon, Fab. XIX. Faernus, Fab. XVII. Camerarius, Fab. CCCXCVII. Menagius, Fab. IV. De Ericio vid. not. ad Fab. V. Lib. I.

FABULA XLII.

Jupiter, Modeſtia & Virtutes ceteræ.

VARIAS Virtutes cùm creaſſet Jupiter,
Quæ dulces homini & utiles comites forent,
Produxit ultimam omnium Modeſtiam:
At ipſi in homine nulla ſedes eſt ſuper
Relicta, quam non de *h* Sororibus ſuis
Aliqua occupaſſet. Quod animadvertens: Tibi
Nullam quidem, inquit Jupiter, ſedem licet
Habere propriam, his ceteris qualem dedi:
Sed iſtæ quoties emicare cœperint,
Te simul adeſſe jubeo; ne quid audeant,
Quod non tuo ipſa more blando temperes.
Hinc usque laude verâ Virtutes carent,
Quibus Modeſtia pretium non addidit.

h Cicero de Legib. Lib. III. Cap. VII. *Puto poſſe, & quidem aliquem de tribus nobis.*

Digitized by Google

FABULARUM ÆSOPIARUM

LIBER QUARTUS.

PROLOGUS.

AB illo vetere, simplici, mundo ſtilo
Jam tum receſsit paululùm Latinitas;
Ubi romana pubes ſemel abhorruit
Ab ſcriptitandis verſibus ſenarlis,
Quales Poetæ veteres omnes comici
Fundere ſolebant. Imò ferme ceteri
Veteres Poetæ, si qua præſertim vafræ
Lubido Musæ ſcriptionem ludicram,
Menippeamque concinnare juſſerat,
In metro amabant liberum hunc morem ſequi
Suavem profectò, nec vocabulis minùs,
Quàm rebus ipsis aptandis idoneum.
Romanorum ille Varro *a* qui doctiſsimus
Ante, & poſt fata dictus eſt, hujusmodi
Senariorum millia multa ſcripserat;

a A. Gellius, Lib. III. Cap. X. Varronis de numero ſeptenario Librum exponens: *Tum ibi*, inquit, *addit ſe quoque jam duodecimam annorum hebdomadam ingreſſum eſſe, & ad eum diem ſeptuaginta hebdomadas Librorum conſcripsiſſe.*

Digitized by Google

Seu defricandis moribus operam daret,
Urbemque lepidis recrearet lusibus,
Seu fabuloſas callidè contexeret
Narrationes, monitis & perspergeret
b Communem vitæ ad uſum pertinentibus.
Olim hæc fuêre. Deinde ſcribendi genus
Tam facile, tamque delicatum respuit
Illapsa ſensim argutiarum cupiditas,
Demùmque turbo *c* cordubensis obruit.
Jamque hæ regnare peſtes latè cœperant,
Suas fabellas Phædrus cùm primùm edidit:
Quæ fortè causa eſt, cur hodie nullo *d* fere
Munitus exſtet veterum teſtimonio;
Neque hunc sibi eſſe cognitum Seneca *e* indicet.
Meo quidem judicio, si Phædri ſtilus,
Si ingenium, & iſta æquabîlis feſtìvitas
Aliquando ſuerint Romanis contemptui,
Apud eos artem eloquii, & guſtûs indolem
Fuiſſe paulùm corruptas oportuit.
Illius ergo ſemita quà monſtrat viam,
Cupidus ſequendi, passibus haud æquis licèt,
Pergam innocentes expolire fabulas.

b Varronis ipsius verba hæc ſunt apud A. Gellium, Lib. XIII. Cap. XI.

c Turbo cordubensis hic significat importunam illam eloquentiam, quam, veluti quemdam turbinem immisit Latio Corduba.
Martialis, Lib. I. Epigr. LXI.

Duosque Senecas, unicumque Lucanum
Facunda loquitur Corduba.

d Nihil usquam apud veteres de Phædro memoratur, nisi quòd Martialis, Lib. III. Epigr. XX. & Avienus præfat. fabular. meminêre ipsius quidem, at meminêre tantùm.

e Senecà consolat. ad Polybium, Cap. XXVII. *Non audeo te usque eo producere, ut fabellas quoque, & Æsopeos Logos, intentatum romanis ingeniis opus, ſolitâ tibi venuſtate connectas.*

Digitized by Google

FABULA I.

Sus & Leæna. f

FECUNDA Sus Leænæ vertebat probro,
Catulum quòd unum quolibet partu ederet:
Unum, at Leonem; retulit indignans fera.
Res dignitate prævalent, non copiâ.

FABULA II.

Puer, & Paſſer fugitivus. g

PRAVAM, malamque Paſſeris ingrati indolem
Afflictus olim conquerebatur Puer,
Quòd illum quanquam delicatioribus
Alere ſolebat, ipse nutritor, cibis,
Tamen à ſe abiret fugitivus. Dein ſupplicans:
Revertere, ait, Amicule mi, revertere;
Amaritudo nulla mihi pectus movet,
Pacemque tecum, si reverteris, bonam
Reconciliabo *h*: caveam ſaltem respice
Bellam, nitentem; quam relinquis: num nihil
Habet illa, quod te revocet, ac reddat mihi?

f Æsopus, Fab. CCXIX. Tanaq. Faber ex arabico Locmani, Fab. XI. Commirius, Tom. II. pag. 224. Edit. 1715.

g Abſtemius, Fab. XLIII. Camerarius, Fab. CCCXIV.

h Corn. Nepos, Lib. VIII. Cap. III. *Reconciliatâ pace* (Thraſybulus) *legem tulit.*

Digitized by Google

Iſta fugitivum oratio jam cœperat
Mutare, ut eſſet non inexorabilis;
At ſolo caveæ nomine audito avolat.
Pulchrum eſſe fabula carcerem nullum probat.

FABULA III.

Paſtor & Mare. i

PECUDES cùm egiſſet Paſtor ad litus Maris,
Undamque leni cerneret pellaciâ k
Ridentem, amore mercaturæ captus eſt.
Pecuniam ergo conficit: coemit nuces:
Navigio imponit: ſolvit: animo jam movet
Magna: tenet altum. At ecce tempeſtas furit:
Et cùm veniret in vitæ periculum,
Sua ipſe moerens cogitur in fluctus bona
Projicere; portumque etiam vix repetit miſer.
Oves ibidem denuò cùm paſceret,
Et unda ſtaret: O, video, nuces, ait,
Nuces, doloſa, rurſus, at fruſtra, cupis.
Uſu pericli vita fit eruditior.

i La Fontaine, Lib. IV. Fab. II. Benſerade, Fab. CLII. Æſopus, Fab. XLIX. Laur. Valla, Edit. Rob. Steph. pag. 61,
k Lucretius, Lib. II. V. 559.
Subdola cùm ridet placidi pellacia ponti.

FABULA IV.

Leo, Asinus & Vulpis. l

VENATUM iêre Vulpis, Aſinus, & Leo;
Præda ampla facta eſt: hanc Aſinum Leo jubet
Partiri; ſingulaſque partes ſingulis
Æquales ille cùm poneret, eum Ferus
Rapit, laniatque: poſteà Vulpeculæ
Dat idem negotium. Illa vero aſtutior,
Partem Leoni poſuit longè maximam;
Minimam particulam vix reſervavit ſibi.
Leo, à quo fuerit tam bene docta, quæſiit;
Me, retulit illa, docuit hujus calamitas.

FABULA V.

Musculus & Felis. m

OBAMBULABAT, editus in mundum recèns,
Muſculus; & illam ſingulis animantibus
Communem lucis uſuram dum carperet,
Præ gaudio alacer, ac properaret vivere;
Secum otiantem placidè, nixam clunibus,
Reductâ in orbem caudâ ad extremos pedes,
Similemque blanda meditanti, Felem aſpicit.
Mitis profectò bellua, inquit, en adeſt;

l Richer, Lib. II. Fab. X. Benſerade, Fab. CLXIII. Æſopus, Fab. XXXVIII. Faernus, Fab. III.
m Abſtemius, Fab. LXVII.

Digitized by Google

Ipsoque vultu ſpirat ſanctimoniam ;
Hanc compellare , & , ipsa si non abnuat ,
Connectere modò vincla amicitiæ lubet,
Accedit ergo propiùs. At exertis simul
Improba eum Felis unguibus capit , & vorat.
Modeſta ſpecies non hominem ſanctum probat.

FABULA VI.

Invidus & Avarus. a

INVIDO , & Avaro Jupiter quondam annuit ,
Peteret alteruter id quod optaret , ſtatim
Rem ſucceſſuram votis ; at lex eſt tamen
Dicta : ut , petenti quidquid alterutri datum
Fuiſſet , duplum tribueretur alteri.
Honeſtam certè , nec mihi visam hactenus
Benignitatem impertit hodie Jupiter ,
Secum ait Avarus : illam nos autem decet
Apponere lucro , quàm licebit maximo ;
Parcamus igitur votis imprudentibus
Præire ſocio. Pro ſuâ parte Invidus
Attentâ mente pariter omnia ponderat ;
Poſtquàmque , ne quid peccet imprudens , ſatis
Sibi præcaviſſe visus eſt , edit prior
Sua vota ; & unus poſtulat oculus sibi
Ut eruatur : ſocio geminos erui
Hac mercede velit , nec leve reputat lucrum.
Ubi fingit aliquid eſſe venturum boni
Cupido cæca negligit præsens malum.

a Richer , Lib. VIII. Fab. XXI. Benserade , Fab. CCXIX. Avienus , Fab. XXII. Camerarius , Fab. CCLII.

Digitized by Google

FABULA VII.

Gallus, Asinus & Leo. o

In agrum eumdem Gallus, Asinus & Leo
Venêre; Gallus, tritici grana ut legat;
Asinus, palatum *p* carduis ut tergeat;
Leoque, prædam si quam inveniat, ut voret:
Adeſt inventus Asinus: hunc ergo neci,
Occurrit quando nil melius, jam deſtinat:
Irruit. At ecce Gallus argutissimis
Percellere auras cantibus simul incipit;
Simulque fugere cogitur Leo territus.
Natura Gallo hanc nempe virtutem dedit,
Solâ ut Leones voce vertat in fugam.
Tunc Asinus autem, fugere trepidantem feram
Ubi videt, ſe terribilem ſtultè exiſtimat;
Illamque credit, ex ſuî nimio metu,
Fugere, ſuúmque ferre ne aspectum quidem
Potuiſſe; ac tanta cæcitas animum tenet,
Ut etiam persequatur, ignavam vocans.
Sed Galli acutos cùm Leo tandem ſonos
Minùs exaudiret, ſiſtit, obvertit caput;
Miratus Asinum venientem, hùc refert gradum,
Stultamque pecudem ſtrangulatam devorat.
Stultitia comitem si ſors arrogantiam
Habuerit, homines certum in exitium trahit.

o Richer, Lib. XII. Fab. XI. Benserade, Fab. LIII. Le Noble, Fab. CLXXXVII. Æsopus, Fab. LXVI.
p Horatius, Lib II. Sat. II. V. 23.
Vix tamen eripiam, posito pavone, velis quin
Hoc potiùs, quàm gallinâ, tergere palatum.

FABULA

FABULA VIII.

Miluus, Corvus & Aquila.

RAPUERAT carnem *q*, & auferebat Miluus:
Sed illam Corvus eſſe contendit ſuam,
Sibique raptam clamat, & furem arguit.
Tum criminatus alter, de dolo malo,
Calumniâque poſtulat Adverſarium.
Seque eſſe furem jurejurando negat.
Fortaſſe Corvus, apertâ vi irruens, queat
Id recuperare, quod ſibi raptum dolet;
Sed novit hoſtem, quàm ſit roſtro, & unguibus
Pugnare non inhabilis; remque maluit
Finiri legibus. Ergo in jus eum vocat.
Cùmque hùc Aquila veniſſet, hanc humilis cliens,
Ut ne gravetur eſſe ſibi judex, rogat.
Aquila, clientum quæ ſecandis litibus
Debere ſe operam crederet, non abnuit;
Statimque carném, quæ jurgandi occaſio
Discordibus erat, ad ſe deferri jubet;
Quam, juſſa metuens detrectare, Miluus
Sanctum ad tribunal poſteaquàm detulit:
Secedite, inquit illa; decretoriam
Sententiam ipſo craſtinò die feram.
Condicta vênit hora: Corvus adfuit;
Sed expectatus eſſet cùm ſatis diu,
Nec compareret Miluus; Aquila exhibet,
Jam vacuam ab omni controverſiâ, dapem;
Adjudicansque Corvo, ſic pronuntiat:
r Fatetur facinus is qui judicium fugit.

q Phædrus, Lib. I. Fab. IV. V. 2.
Canis per flumen carnem dum ferret natans.
r Pub. Syrus, V. 213.

FABULA IX.

Equus & Lupus.

Tutus ſatis præſidio virtutis ſuæ
Cùm ſolus olim pasceret in ſilvis Equus,
Ipſi, quam prædatus erat, oſtentans ovem,
Felicitatem jactabat ſuam Lupus:
Et miror, inquit, quòd tu tantis viribus,
Animisque tantis præditus, leves cibos,
Et insuaves ab ipsâ decerpens humo,
Tolerare vitam potiùs asperam velis,
Quàm, tot meis edoctus exemplis bonis,
Vi rapere pecudes, fortioris præmio
Frui, veſcique jurulentis carnibus.
Equus ad hæc: Non profectò, non tuam hanc tibi
Invideo ſortem, quam potiùs miſerabilem,
Et execrandam judico. Vitam quidem
Minùs ego lautè vivo; ſed habeo tamen
Alimenta, quæ naturæ conveniant meæ:
At proſum hominibus; & meum nomen ſuis
Apud eos claret insignitum laudibus:
Contra perpetuis imprecationibus
Omnes petunt te, publicam omnium luem;
Et inter iſta, quæ bona falſò nuncupas,
Inureris omni turpitudinis notâ.

Nemo eſſe felix ſimul & infamis poteſt.

Digitized by Google

FABULA X.

Leæna & Ovis.

Ovem Leæna rapuerat ; ſed eam tamen
Lege moriendi miſericors exemerat ,
Etiamque famulam fecerat propriam ſibi ;
At ipsam amare cùm cœpiſſet , ultimâ
Sui latibuli parte clausam ſedulò
Tenebat inter putridas cadaverum
Reliquias. Miſera ferre non poterat Bidens
Fœtorem acerbum , lentisque cruciatibus
Conſumebatur ; nec tamen audebat queri :
Sic tacita tantùm murmurabat : Hòc magis
Dolor ingraveſcit , quò minus erumpit foras.

FABULA XI.

Vir ſapiens & ejus Inimicus.

Vir ſapiens , etſi neminem unquam læſerat ,
Inimicum habebat , qui celare quod diu
Tentârat , odium frangere ultra non valens ,
Verba inter aspera graves ediderat minas.
Simul audierunt , territi properant , monent
Amici. At ille : Jam nôram , inquit , hunc , mihi
Quàm ſit inimicus ; attulitque non leves ,
Fateor , latere quamdiu voluit , metus :
Sed eum fuiſſe factum pejorem mihi
Falsò putatis : Eſſe clanculum malus
Cùm deſinit hoſtis , eſſe tunc bonus incipit.

Digitized by Google

FABULA XII.

Catella.

CATELLAM *s*, valde amatam, delicatiùs
Paſcebat manibus ipsa ſuis muliercula:
Nec alias illa ferre potuiſſet manus,
Vel afferentes ordinariam dapem.
Sed cùm repentè, fatis ita jubentibus,
Domina abiiſſet illùc, unde neminem
Redire dicunt; in poteſtatem venit
Hominum Catella, qui nullas ei, ut priùs,
Sortis benignæ delicias indulgeant,
At potiùs ipsam, tanquam ſi gregariis
De canibus eſſet aliqua, miserias pati
Cogant acerbas victitando duriter;
Etiamque ſæpe tecto abigant interdiu,
Mittantque noctu exclusam, ah! dormitum foris.
Miranti intereà ceteras canes, quibus
Non meliùs eſſet, quàm ſibi, & ſuam tamen
Quæ ſortem non dolerent, una ſic refert:
Hæc vitæ ratio, quæ novitiæ tibi
Videtur aspera, usu & aſſuetudine
Idonea nobis facta eſt, nuncque etiam placet;
Ac ſi quam acerba fortunæ ſeveritas
Feciſſet olim intercapedinem tuæ
Felicitati, idipsum quod nunc tu negas
Te ferre poſſe, ferres vivendi genus.
Beata præsens vita venturæ nocet.

s Theſaurus, tum Rob. Stephani, tum Baſilii Fabri, *Catellam*, quaſi neutiquam à Cane, ſed à Catenâ tantùm derivatam exhibet. Martialis tamen, Lib. I. Epigr. CIX. & Lib. VII. Epigr. LXXXVII. & Lib. XIV. Epigr. CXCVI. Hanc ipſam vocem ad puſillam Canem ſignificandam adhibuit.

Digitized by Google

FABULA XIII.

Ruſticus & Aſinus.

SUA gravatum ſarcinâ, quantùm ſatis
Debebat eſſe, agebat Aſinum Ruſticus.
Cùm carperet iter per frutetoſum locum:
Nî ſum falſus, ait, hinc prope à me conſpicor
Virgulta, quorum non ſit uſus futilis;
Faciuntque prorſùs ad meam cupidinem;
Operæ ergo pretium fuerit hæc decerpere:
Ohe, reſiſte, Barde: id oneris additum
Feres, nec, opinor, magno incommodo tuo.
Reſiſtit ille. Nec mora, imprudens Herus
Virgulta cædit, mundat, aptat, colligat,
Ponduſque juſto ponderi imponens novum,
Plus, ratio quàm ſinat, Aſini dorſum premit.
At ſic tamen eum progredi viam videns
Satis expedito greſſu, ſarcinam putat
Non eſſe tantam, major ut aliquantulò
Non illa fieri ſine periculo queat;
Lapidum ergo fortè cùm ſtrues occurreret
Juxta viam ſepoſita, & ex illis duos
Videret, qui placerent ſibi præ ceteris:
Stultè facerem, ait, ſi, quod objicit mihi
Fortuna tam benigna, negligerem bonum.
Atque duo lapides, quos facilè tollit manus,
Quantillum eſt oneris? hos &, Aſelle mi, feres.
Officium vires propè recuſant: fert tamen
Pecus miſella; colligit etiam breves
Sui vigoris reliquias, & exerit:
Ita ut miretur, gaudeatque Ruſticus,
Aſinum ſibi eſſe talem, quem nullus labor

Digitized by Google

Debilitet : cùmque gravior nudum incedere
Suaderet æſtus, detrahit veſtem ſibi,
Et ceteris quoque impedimentis eam
Non dubitat ſuper ingerére, nil dum ſuſpicans,
Quanto prope eſſet Bajulus infelix malo
Ut conficeretur denique. Enimverò in viâ
Grave offendiculum cùm fefelliſſet pedem,
Simul ille cadit, & ſarcinâ oppreſſus perit.
Qui minimus, ſæpe ſummus eſt mali gradus.

FABULA XIV.

Superba Anxietas, sive Musca, Trochilus, & Troſſulus. t

ÆSTATE mediâ concitati ſex equi
Currum trahentes, putre quatiebant ſolum,
Et excitato pulvere fugabant diem.
Temone in ipso tenuis intereà ſedens :
O quantus, inquit Musca, premit equos labor,
Quantusque ſudor irrigat, dum me trahunt !
Sic prævalenti conſidere cùm vult trabe,
Quæ quinque craſſas facilè ſuſtineat boves ;
Pusillus ille, ex alitum gente infimâ,
Prætentat illam Trochilus u, & ſuperſilit
Similis timenti, ferre ſe ne non queat.
Sic impudenti Troſſulorum de grege
Aliquis, ineptus, adminiſtris imperî

t Benserade, Fab. XXXI. Le Noble, Fab. CXCVII. Abſtemius, Fab. XVI. Faernus, Fab. XLV. Camerarius, Fab. CCCCXCII.

u Regulus vulgò dicitur. Plinius Hiſt. Lib. X. Cap. LXXIV. *Dissident .... Aquila & Trochilus, si credimus, quoniam Rex appellatur avium.*

Multùm exhibere ſe negotii putat ;
At, ille vivat x, an ſecùs, hi nil ſentiunt.

FABULA XV.

Avarus & Theſaurus. y

THESAURUM Avarus foſsâ condiderat humo :
Quem ſubodoratus clanculum fur ſuſtulit.
Ergo ille rediens, vacuum ut invênit locum,
Sortem execrari cœpit omnibus modis z.
Tum quidam ſapiens : Quid, ait, incaſſum furis ?
Ubi pondus auri ſterile poſueras, ibi
Repone lapidem ; tibi tantumdem proderit.

FABULA XVI.

Lupus Filium erudiens.

LUPUS erudire filium, viſum ſibi
Nimis ferocem, voluit ad mores bonos :
Generi, inquit, noſtro multa multi exiſtimant
Jure exprobrari, turpem quæ mereant notam :
Sævi, rapaces, furtis atque cædibus
Aſſueti vivere latrones, Lupi audiunt :
Iſti ſunt tituli, iſtæc honorum inſignia.

x Cicero Philipp. XIII. Cap. XVI. *Vivat, an mortuus ſit, quis aut ſcit, aut curat?*
y La Fontaine, Lib. IV. Fab. XX. Benſerade, Fab. CLVI. Æſopus, Fab. LIX. Faernus, Fab. XLVIII.
z Terentius Eunuch. Act. II. Sc. III. V. 92.
Et quæ nos ſemper omnibus cruciant modis.

Quibus adornare nos plerique hominum ſolent ;
Et, si fateri quod res eſt, nobis licet,
A veritate non aberrant plurimùm :
Quod ut refutes, Nate, moderato tuo
Vivendi more, & exemplis, quantùm potes,
Sanctis, & omni furto, fraude vacantibus,
Falsum eſſe tandem oſtendas, te multùm precor.
Hæc juniori cauſam plausibilem Lupo,
Et honeſtam habere credita eſt oratio ;
Animoque penitùs ille jam receperat
Monitus paternos, &, reluctantem licèt,
Ad obsequendum comparabat indolem.
At ecce, quæ fòrs dereliquetat gregem
Deerraveratque, his interim aspicitur ovis :
Simulque victus cessit, ac evanuit
Amor honeſtatis, cujus ſuccessit loco
Sævæ rapacitatis, cædis impiæ
Libido victrix. Subitò ad prædam curritur :
Capitur, necatur, manditur misera bidens :
Bona huc consilia recidêre. Sed utrum putas
Præsignavisse ſceleri patrandó viam ?
Ipse, erudierat qui præceptis tam bonis,
Fuit ipse ductor ſceleris patrandi pater.
Hanc pædagogis expolivi fabulam,
Qui ſancta verbis, prava ſed exemplis docent.

FABULA XVII.

Edera & Agricola.

FRUTICABAT Edera, frondibusque humum ſuis
Tegere contenta, non audebat altiùs
Erigere ſese, & proximam sibi arborem

Digitized by Google

Amplecti, & excelsa adminicula prosequi:
Sed rapere ſpatium properabat, quàm maximum
Poterat, avaris hinc & inde lapsibus,
Ita ut feracis hortuli partem bonam
Malè occuparet. Quod animadvertens, ſtatim
Evellere malam ſtirpitus frugem incipit
Agricola prudens. Illa tum: Noſtras, ait,
Temerare frondes, barbarus quis te furor
Impellit? contine, oro, violentas manus;
Parce immerentem abolere natali ſolo,
Ubi pullulantes humilis inſterno comas,
Inglorioque simplex otio fruor,
Nec noceo quidquam. At ille: Sed prodes nihil;
Meoque in horto quod nihil prodeſt, nocet.
Atque hæc locutus, inſtat diligentiùs
Perpurgare omnem ſtirpibus malis locum.
  Ad otiosos cives fabula pertinet.

FABULA XVIII.

Muſtela & Mures. a

MUSTELA ſenior, ac deserta viribus,
Mures, ut olim, non valebat aſſequi.
Dolum ergo cœpit ſtruere, quo prædam sibi
Ullum citra laborem venari queat.
Ore tenus in farinam ſese condidit.
Accedunt Mures: at farinam ſtrenuo
Dente ſubigentes ubi Muſtela proſpicit;
Ungues ſceleſtos exerit, & prædam capit.
  Solertia ſæpe virium præſtat vicem.

a Barlandus, Edit. Rob. Steph. pag. 146. Phædrus, Lib. IV. Fab. I. Vid. not. ad Lib. II. Fab. XLII.

FABULA XIX.

Puer & Colonus.

DUM vallem amœnam cupidus explorat Puer;
Pulchrosque flores pulchrior ipse dum legit:
Colonus, eſſe nil ſatis tutum, monet;
Sibi namque viſas proſerpentes beſtias,
Quarum videlicet inopinis morſibus
Infligeretur vulnus inſanabiſe:
Itaque prudenter ageret; aut potius loci
Nimium maligni amœnitatem ſperneret,
Diſcederetque, ſi ſaperet. Exterritus
Hæſit Puer; avidamque continuit manum.
At mox recreſcit b viribus pollens novis
Cupido, mox & imperat pulſo metu.
Ergo ille genio liberè indulget ſuo.
At violam, quæ micabat inter gramina,
Ungue temerarius improbo cum carperet,
Attingit inſcius, excitatque Viperam
Ibi latentem: quæ ſimul dente aſpero
Hunc pungit, & veneno letali imbuit.
Ubi eſt voluptas, eſſe ibi periculum
Non facilè credi, oſtendit hæc narratio.

b T. Livius, Lib. XXVI. Cap. XLI. ſub fin. *Vos modò, Milites, favete nomini Scipionum, Soboli Imperatorum veſtrorum, velut accisis recreſcenti ſtirpibus.*
Ovidius Herold. Epiſt. II. V. 5.
Luna quater latuit; pleno quater orbe recrevit.

FABULA XX.

Anicula & ejus Ancillæ. c

DUAS habebat Anicula Ancillas domi;
Easque ad cantum Galli gallinacei,
Quem ſibi ad idipſum nutrîbat, quotidie
Ipſa excitabat, antequàm luceſceret;
Ut facerent opus. At illæ motæ denique
Tam pertinacis tædio vigilantiæ,
Obtruncant Gallum, ſperantes, hoc mortuo,
Se poſſe ſomno longiore jam frui.
Sed mox earum ſpem fefellit exitus;
Hera namque, poſtquam Gallus occiſus fuit,
Jam ſurgere ipſas nocte intempeſtâ jubet.
 Mortales aliquod evitare dum ſtudent
Leve malum, in aliud ſæpe gravius incidunt.

FABULA XXI.

Vulpis, Aſinus & Leo. d

IN ſaltus nemorum devios proceſſerant
Vulpis, Aſinusque, venarentur ut ſimul.
Dum curſitaret Vulpis, occurrit Leo;
Utque illa vidit imminens periculum,

c La Fontaine, Lib. V. Fab. VI. Benſerade, Fab. CLXIV. Æſopus, Fab. LXXIX.
d Richer, Lib. IV. Fab. XVI. Æſopus, Fab. CXVI. Faernus, Fab. LXXXII. Camerarius, Fab. CDLXXXI.

Digitized by Google

Acceſſit, & ſodalem juravit ſuum,
Eumque vinctum, tradituram ſe Fero,
Impunitatem ſi promitteret ſibi.
Qui cùm illam ſeſe dimiſſurum diceret;
Aſinum ſceleſta in caſſes incautum trahit.
Sed hunc effugere non poſſe ut Leo videt,
Vulpem ipſam primò comprehenſam devorat,
Ad Aſinum edendum convertit ſe poſtea.
Se perdunt *e* ſæpe, ſocios qui perdunt ſuos.

FABULA XXII.

Miluus ægrotans. *f*

DICEBAT Matri Miluus ægrotans ſuæ:
Quid lamentare fruſtra? quin potiùs Deos
Precibus exoras, Mater? Illa ſic refert;
Deorum, Nate, quis miſerebitur tuî?
Nullus vocatur precibus ac votis Deus,
Cujus aliquando templa non fœdaveris,
Et conſecratas non violaveris dapes.
At unde nunc venit iſta religio tibi
Tam ſubita ſummam Cœlitum in potentiam,
Quam, dum valeres, ſolitus es contemnere?
Rarò in periclis impius conſtat ſibi.

e Cicero de finib. bon. & mal. Lib. I. Cap. XV. *Multi amicos... plerique autem ſeipſos penitus perdiderunt.*
f Æſopus, Fab. CXXXII. Faernus, Fab. XIII. Gudius append. ad Phædr. Fab. I.

FABULA XXIII.

Pardus & Vulpis. g

MELIUS cavillâ *h*, quàm gravi ſententiâ,
Reprimitur ſæpe ſtulta gloriatio.
Superbiebat Pardus, quòd varius color
Suo datûs eſſet corpori. At Vulpis jocans:
Meus, inquit, animus & varium, quoties libet,
Capere colorem didicit; ac tantò magis
Te noſtræ oportet dignitati cedere,
Quantò plus vili præſtat animus corpore.

FABULA XXIV.

Deus Ligneus. i

FREQUENS colebat Ligneum quidam Deum
Paganus; & rogabat, ut aliquid boni
Sibi tribueret: ſed fiebat interim
Res ejus omnis in dies anguſtior.
Ergo vehementi denique irâ percitus,
Deum, apprehensis cruribus, magno vibrans
Conatu intorquet; ac muro illidit caput.

g Benserade, Fab. CXXI. Bourſault Comœd. Æſopicâ II. Act. III. Sc. III. Philib. Hegemon, Fab. XVI. Æsopus, Fab. CLXII. Avienus, Fab. XL.

h Plautus Aulul: Act. IV. Sc. IV. V. 11.
Aufer cavillam: non ego nunc nugas ago.

i La Fontaine, Lib. IV. Fab. VIII. Benserade, Fab. LXXXIII. Æsopus, Fab. CXXVIII.

At ecce, quanta ne fuit in votis quidem,
Effracto capite magna vis auri effluit:
Quam lætus ille dum recolligit: Mihi
Nil, inquit, profuiſti, quamdiu bene
Tibi feci; nunc, cùm noceo, prodeſſe incipis?
Abi autem procul, inepte, & futilis Deus!
Iſtis nihilo plùs improbis famulis vales,
Qui, nisi malè habiti, nullum opus faciunt bonum.

FABULA XXV.

Juvenes duo & Ursus. [k]

Cum Pellione Juvenes duo transegerant [l]:
Ille ſtipulatam [m] tradidit pecuniam;
Hi promisêre pellem villosissimam
Ursinam, eamque amplissimam: Nondum quidem
Necatus ipse eſt Ursus nobis, inquiunt;
At, quod tantumdem eſt, ubi ſtabulet, notavimus:
Imus: necatum qui deglubant, mittito.
Hinc nemus ingreſſi dum invicem ſese excitant,
Ut omni corde porrò propellant metum;
Ecce latebroso, prædam odoratus, ſpecu
Erumpit Ursus. Illi simul exterriti
Trepidare. At alter, ut erat agilis, & levis,
Quam primam reperit, altam ſcandit arborem;
Humi decubuit alter; sive didicerat,
Ursis id eſſe moris, ut depascerent

k La Fontaine, Lib. V. Fab. XX. Benserade, Fab. CI. Æsopus, Fab. CCLIII. Avienus, Fab. IX. Abſtemius, Fab. XLIX.

l Cicero ad Attic. Lib. II. Epiſt. IV. *Amabo te, cura, ut cum Titinio, quoquo modo poteris, transigas.*

m Cicero Orat. pro Rosc. Com. Cap. V. *Hæc pecunia neceſſe eſt, aut data, aut expensa lata, aut ſtipulata sit . . . . . ſtipulatam non eſſe taciturnitas teſtium concedit.*

Digitized by Google

Viventium artus, mortuorum ſpernerent;
Seu potiùs ipse fregerat hominem metus,
Proſtraveratque non absimilem mortuo.
Hunc versat omnes Ursus in partes; ſuum
Ad os jacentis, & nares, roſtrum applicat;
Nullumque poſtquàm ſpiritum ſensit: Procul
Abeamus, inquit; iſtud omnino liquet
Cadaver eſſe; jamque fœtere incipit.
Quem cùm prospexit abscesſiſſe longiùs,
Ex arbore tandem timidus descendit comes,
Sociumque prendens *n*: Plurimùm tibi gratulor,
Amice, dixit, tanto quem periculo
Ereptum video: ſed rescire pervelim,
Ad te jacentem cùm propiùs accederet,
Tecumque tacitè Fera videretur loqui,
Tibi fortè moniti si quid inſtillaverit.
Me monuit, inquit, ut ne pellem vendere
Viventis Ursi collibeat unquàm mihi.

FABULA XXVI.

Bos & Equus.

SALUBRIS inter prati delicias dabant
Omnem ſuam operam corpori augendo Boves;
Quorum unus, advenire cùm inciperet sibi
Bonórum ab ipsâ nimietate *o* tædium,
Juncos rigentes proximi lacûs petit,
Sperans ibi aliquod irritamentum gulæ

n Terentius Phorm. Act. IV. Sc. III. V. 14.
Visum eſt mihi, ut ejus tentarem ſententiam:
Prendo hominem ſolum: Cur non, inquam, Phormio, &c.

o Columella, Lib. VI. Cap. XXIV. *Nimietate verni pabuli pecudes exhilaratæ lasciviunt.*

Digitized by Google

Poſſe reperiri : ſed ſimul veſtigium
In orâ posuit udâ , crassi corporis
Obesitate *p* defixus , inhæsit luto.
Illum tenacibus impeditum anguſtiis ,
Cùm ſe expedire *q* quæreret , ſocii vident ;
Illumque , longis cùm sibi mugitibus
Opem , dare vellent , imploraret , audiunt :
Neque commoveri eos tamen ſentit miser.
Intereà macer , & maximis laboribus
Exercitatus , multisque miseriis , Equus
Prope hinc advertit infortunium Bovis ;
Et ſubvenit ultro , & utilem simul incipit
Operam adhibere : nam lutum partim ejicit ,
Teritque partim calcibus , & sic deprimit ;
Facilemque demum tramitem Bovi facit.
Qui tale gratus ad beneficium ſtupens :
Satis unquam , dixit , hancce misericordiam
Laudare poſſum ? ſed quid autem te impulit
Ut me adjuvares , cùm propinqui etiam mei
Me derelinquant omnis auxilii indigum ?
Equus simpliciter : Hi ſuâ videlicet ,
Usque affluentes dum bonis vivunt , frui
Felicitate tantùm poſſunt ; aſt ego
Miseris *r* adeſſe didici haud ignarus mali.

p Idem ibid. *Ne eas ſteriles reddat nimia corporis obesitas.*
q Vid. not. ad Fab. XIV. Lib. I.
r Virgilius Æn. Lib. I. V. 634.
Non ignara mali miseris ſuccurrere disco.

FABULA XXVII.

Puer & Turbo. s

DUM verbere torto Turbinem t exercet Puer :
Cur te, inquit, ut agitere motu idoneo
Pulſare cogor ? Turbo reſpondet : Statim
Iners jacerem, niſi animos plagæ darent.
Multis neceſſe eſt vexari, ne torpeant.

FABULA XXVIII.

Leo, Agnus & Cerva. u

AGNUM vorare dum Leo inventum parat,
Cervam, nec procul hinc accubantem, conſpicit ;
Simulque prædæ melioris cupidine
Pellectus, petit hanc ; viliorem, quam tenet,
Reſpuit. At hujus Cerva venientis ſono
Admonita, promptos in pedes ſe conjicit ;
Et inſequentem pernici eludit fugâ.
Hanc denique ille non valere ſe aſſequi
Ubi videt, primam, quam ſtultè reliquerat,
Prædam repetere ſtatuit : at ſerò redit :
Agnus enim tuto jam recepit ſe loco.
Ita Leo, nimiùm quòd cupierit, nil tenet.
Hos fabula notat, qui, meliora dum petunt
Non obtinenda, præſens amittunt bonum.

s Regnerius, Part. I. Fab. X.
t Virgilius Æn. Lib. VII. V. 378.
Ceu quondam torto volitans ſub verbere turbo ;
Quem pueri . . . . exercent. . . .
Dant animos plagæ.
u Æſopus, Fab. CCXXVIII.

FABULARUM ÆSOPIARUM

LIBER QUINTUS.

PROLOGUS.

Hôs annos ante ſeptuaginta libris
Stilò Latino rite compoſitis ſuus
Honos erat adhuc, ſuaque laus in Galliâ.
Nunc tale vix eſt qui ſuis opus velit
Subjicere prælis Typographus; vel ſi audeat
Aliquis, periclum eſt, emptor ne ſuus librò,
Suusque lector deſit. Tanto obnoxiam
Latinitatem fecit deſpicatui
Indocta morum facta commutatio!
Etenim profectò hanc imperitis moribus
Objicio culpam; quòd virum Gallum, ingeni
Cui vis, & apta diſſerendi copia
Conceſſa fuerit, nunc plerique vix putent
Hominem eſſe ſanum, ſi Latinè ſcripſerit;
Saltem inficeto, pravoque ejus indolem
Fuiſſe ſtudio corruptam dijudicent.
Atqui Latinum quemque ſcriptorem optimum
Vetuſtum aſſiduâ rectè verſari manu

Digitized by Google

Pars noſtrorum hominum ſanior nondum negat.
Ergo & tentare, an illa, quæ toties legas,
Imitando demum aliquatenus *a* valeas tuis
Æquare ſcriptis linguâ eâdem differens,
Conatus eſt dicendus haud inutilis:
Et adjuvanda eſt talis æmulatio *b*.
Ita nempe fiet uſitatior in dies
Latinitatis aureæ ſcientia;
Ejusque porrò varias optimas opes
Frequentiori diſtrahere commercio
Cunctis licebit. Sin minùs; brevi accidet
Ex vanæ *c* Gentis arrogantiâ, ut ſibi
Occludat ipſa limpidos fontes bonæ
Antiquitatis: cujus ingenuæ quidem
Veneres, ſaleſque lepidi, & ars æquabilis
In libris, quos nunc Gallica expolit manus,
Pleriſque nullum jam ferè inveniunt locum.
Hâc ipſe commotus aliquantulùm fui
Iniquitate temporum, & deterritus *d*,
Ne quid Latinè ſcriptum mandarem typis.
At primùm in iſtis, quas polivi, fabulis
Satis expedita cùm ſit ſimplicitas ſtili,
Brevitaſque, & ſenſûs varietas probabilis;
Eſſe placituras aliquâ parte credidi

a Vox *aliquatenus* Voſsio de Vitiis Sermonis, Lib. I. Cap. XXV. Falsò admodum ſuſpecta eſt: quippe quæ permultis Columellæ, Senecæ, Plinii Hiſtorici, & aliorum exemplis comprobetur.

b Cicero Tuſculan. Lib. IV. Cap. VIII. *Æmulatio autem dupliciter illa quidem dicitur; ut & in laude, & in vitio nomen hoc ſit: nam & imitatio virtutis æmulatio dicitur.*

c Cicero de Divinat. Lib. I. Cap. XIX. *Irrideamus Haruſpices: Vanos, futiles eſſe dicamus: quorumque diſciplinam & ſapientiſsimus vir, & eventus, ac res comprobavit, contemnamus.*

d Scioppius in infamiâ Famiani, pag. 43. Edit. 1658. Damnat hanc vocem; pro quâ Famianum Stradam admonet, dici ab ipſo *territum*, vel *conterritum* oportuiſſe. Verumtamen Phædrus, Lib. V. Fab. IV. V. 7. Dicit ſe fabulæ reſpectu deterritum: Ovidius Metam. Lib. X. V. 600. Hippomenem juvenum eventu deterritum memorat: atque Cicero ad Attic. Lib. X. Epiſt. XV. Pudore deterritum narrat Antonium.

Venturasque etiam in multitudinis manus.
Tum si longè aliter accidat, paucissimis
Contentus eſſe decrevi lectoribus;
Satis beatus, hi modò sint similes tuî,
Optime SALERI, qui lepore candido,
Et arte lucidâ, & opibus cunctis bonæ
Antiquitatis jam diu mentem tuam,
Bonam ipsam & alacrem, naviter adornaveris.
Nunc si increpabit lector impatiens moræ
Hunc fortè paulò longiorem Prologum,
Saltem hanc inibit gratiam ex me, quòd sibi
Verboſa nulla fiet excuſatio:
At fabularum quæ mearum pars erit
Extrema *e*, quintum protinus librum dabo.

FABULA I.

Camelus. [f]

PRIMUM ut Camelus visus eſt, perterriti
Homines fugêre: procedente tempore
Considerârunt ejus mansuetudinem,
Quâ cognitâ aliquis ausus eſt accedere.
Sed ubi compertum eſt nullam in tantâ belluâ
Ineſſe bilem *g*, sic eam contemptui
Habuerunt, ut capiſtrum cogerent ſequi *h*,
Puerisque parvis circumagendam traderent.
Fabella oſtendit, usu, & aſſuetudine
Minui timores, ſensimque evanescere.

e Extrema. Lege: *non ultima*.
f La Fontaine, Lib. IV. Fab. X. Æsopus, Fab. CXVIII. Faernus, Fab. XVIII.
g Plinius Hiſt. Lib. XI. Cap. XXXVII. *Fel.... Cameli... non habent.*
h Horatius, Lib. I. Epiſt. X. V. 48.
Tortum digna ſequi potiùs, quàm ducere funem.

FABULA II.

Viator & Lapides.

ISTI me Lapides herclè conficiunt gravi
Labore, curſumque etiam, nec mediocriter,
Præpediunt; talem cur moleſtiam fero,
Inquit Viator ſaxoſam ingreſſus viam?
Simulque Lapides, quotquot obſtant, incipit
Tollere, & ejicere, & expurgare limitem,
Seſe faciliùs agere quà poſſent pedes.
Sed quis enimverò fructus hinc demum redit?
Duplum laboris, duplum is impendit moræ.
Homines hoc ſæpe, ſufferendum quod venit,
Minuere ſtultè dum volunt, augent malum.

FABULA III.

Vulpis & Cervus.

MALEVOLA Vulpis, & inimico percita
Livoris æſtu, Cervum inceſſerat probris:
Sed quanquam acuta, ac diligens malignitas
Perviderat omnia, unam adextremùm tamen
Exilitatem tibiarum objecerat.
Cui non modò nihil asperum contra refert
Cervus, ſed ipſe gratulans etiam ſibi:
Omni meâ, inquit, me eſſe contentum ſatis
Specie decebit, livor in quâ perſpicax
Id unum vitii, tantulumque, notaverit.

Digitized by Google

Invidia quædam eſt, quæ, quos carpſerit, juvat:
Quod non vituperat, laudat malevolentia.

FABULA IV.

Carbonarius & Fullo. [i]

FULLONEM cùm rogaret Carbonarius,
Ut unà ſecum, quam domum conduxerat,
Habitare vellet: Quod rogas, non expedit,
Reſpondet Fullo; quæ facerem enim candida,
Carbonibus ea ſimul infuſcares tuis.
Malè ſocientur, quæ naturâ diſcrepant.

FABULA V.

Cervus & Vitis. [k]

VENANTES fugiens Cervus in vitem incidit,
Et pullulantes latuit inter palmites:
Sed mox pericli oblitus, & nefariâ
Frondis tenellæ pellectus cupidine,
Vitem, licèt ipſi, quòd vivat adhuc, debeat,
Vitem ſacrilegis carpere cœpit dentibus:
Ecce autem, dum liberiùs obſequitur gulæ,
Ramuſculorum motus excitatior,
Suam hic adeſſe prædam, Venantes monet;

i Richer, Lib. VI. Fab. XV. Benſerade, Fab. CXXIII. Æſopus, Fab. XII. Faernus, Fab. LXIII.

k La Fontaine, Lib. V. Fab. XV. Benſerade, Fab. CLXXV, Æſopus, Fab. LXV. Faernus, Fab. LXX. Jſius Biblioth. Rhet. Tom. 1. pag. 75.

Digitized by Google

Qui ſubitò adorti Cervum figunt ſpiculis.
Tunc ille moriens : Patior hanc meritò vicem,
Dixit, meam qui ſervatricem læserim.

FABULA VI.

Canis & Vulpis. l

DUM gloriatur, dumque Vulpe ſe Canis
Fœcundiorem prædicat ; Vulpis refert ;
Fœcunda magis es ; catulos at cæcos *m* paris.
Vanâ intumescit gloriâ fœcunditas,
Perfectione juſtâ ſi fœtus carent.

FABULA VII.

Ager, in quo Thesaurus. n

SIBI advenire ſentiens ſummam diem
Agricola, jussit Filios accedere ;
Agrumque, dixit, quem relinquo, vos mala
Cavete ne dissidia cogant vendere :
Defoſſus illic namque Thesaurus latet ;
Quâ parte lateat, id verò ignorat pater ;
Atenim monenti credite, ac ligonibus

l Æsopus, Fab. LXIX.

m Plinius Hiſt. Lib. VIII. Cap. XL. ſub fin. *Quidam tradunt, si unus* (Catulus) *gignatur, nonò die cernere : si gemini, decimo : idemque in singulos adjici, totidemque eſſe tarditatis ad lucem dies.*

n La Fontaine, Lib. V. Fab. IX. Benserade, Fab. CLXIX. Æsopus, Fab. XXII. Faernus, Fab. XXXV. Jaïus Biblioth. Rhet. Tom. 1. pag. 753. cujus verba nonnulla retinuimus.

Digitized by Google

Raſtriſque glebas partem in omnem vertite :
Confidite ; labor Theſaurum eruet improbus ,
Ditabitque omnes. Interim moritur ſenex.
Illi imperata facere (ſpes enim lucri
Stimulat) terramque fodere , quàm longa eſt dies.
Theſaurus , qualem cupierant , non eſt quidem
Inventus uſquam ; ſed agrum dum ſic excolunt ,
Cultura peperit ipsa perpetuas opes
  Homini Theſaurus ingens , aſſiduus labor.

FABULA VIII.

Venator , Palumbes & Cornix.

TENDEBAT arcùm Venator collineans o ,
Viſâ Palumbe : cui Cornix : Quid reſtitas ?
Quæ tibi minatur , hanç ſagittam non vides ?
Video , inquit illa , ſed quam Venator retro
Reducat ad ſe , petere me nedum velit.
Dum ſic Palumbes miſera ſe ipſam decipit ,
Volans ſagitta improvidam transverberat.
  Maledica vidi lingua cùm reſtringeret
Sua tela , gravius hinc tamen vulnus daret.

o Collineare , eſt ictum rectâ lineâ ad id , quod proponitur , dirigere. Vide Ciceron. de finib. bon. & mal. Lib. III. Cap. VI, tum de Divinat. Lib. II. Cap. LIX.

FABULA

FABULA IX.

Equulus & Equus.

EQUULUS habebat herbas in prato affatim
Pingues, tenellas: luxus at guſtum obtudit,
Ipsaque creavit ſatietas faſtidium.
Eòdem, vires reficiendi gratiâ,
Deductus fortè cùm fuiſſet Quadrupes
Senior; adit eum Pullus, & multâ rogat
Prece, impetratque, ne gravetur pascua
Hinc ad meliora ducere. Erumpunt simul,
Et per depreſſa vallium, ardua collium,
Planaque camporum promovent celeres gradus.
At duplicari ductor umbras cùm videt,
Cursum reflectit, perque vias notas ſibi
Senſim reducit ad relicta pascua:
Quò dum reveniunt *p*, intereà ſol occidit.
Nox itaque Pullo facilè causam præbuit,
Cur falleretur: qui exertis, quantùm poteſt,
Herbam apprehendit, commolitque dentibus.
Pulchre ſatullum *q* dulcis excipit ſopor.
Rerum at colores orta lux ubi retulit,
Expergefactus, & oculos circumferens,
Hui! fallor, inquit, an hoc idem aspicitur ſolum
Quod ſpreveram? herba hæc ſuavis quo facta eſt modo?

p Vorſtius de Latinitate falsò ſuspectâ, Cap. XVI. *Quòd hodierni Galli* REVENIR *dicunt, non putandum vocem* REVENIRE *inde ortam eſſe: ſed è contrario gallicum* REVENIR *ex vetere latino* REVENIRE *originem trahit.*

q Varro de re ruſt. Lib. II. Cap. II. non longè ante fin. *Hoc item faciunt mane, antequàm matres in pabulum exeant, ut agni ſatulli ſiant lacte.*

F

Reſpondit ſenior : Ex labore ſcilicet
Collecta cœnam condit r inſuavem fames.

FABULA X.

Gallina & Ova ſerpentis. s

SERPENTIS Ova Gallina olim reperit,
Et incubavit, dum fœtus excluderet;
At illi vitâ vix incœperunt frui,
Altricem diris enecârunt morſibus.
Malum ſibi fovet, quiſquis educat malos.

FABULA XI.

Vulpis & Rubus. t

FUGIEBAT acta Canibus Vulpis : in Rubum
Denſum, ac rigentem, ſe conjecit; & Canes
Eluſit : & cùm pungeretur ſentibus :
Etiamne, dixit, qui me ſervant, ſauciant?
At ſaucient, dum ſervent : Nam didici malum
Ferendum eſſe leve, ut evitetur maximum.

r Cicero de finib. bon. & mal. Lib. II. Cap. XXVIII. *Socratem. . . . audio dicentem, cibi condimentum eſſe famem.*

s Le Noble, Fab. LXXXVIII. Æſopus, Fab. CXVII. Faernus, Fab. LXXIX.

t Le Noble, Fab. CLXXIX. Gabrias, Fab. VIII. Camerarius, Fab. CCCLXIX.

Digitized by Google

FABULA XII.

Piſcator & Thunnus. [u]

PISCATOR olim totam qui conſumpſerat
Multo diem labore, nihilque ceperat,
Litus repetebat triſtis, cùm ſubitò in ſcapham
Thunnus, inimicum dum fugit piſcem, inſilit:
Quem capiens: Longus efficere, ait, quod labor
Non potuit, id fortuna quàm citò efficit!

FABULA XIII.

Delphinus & Simius. [x]

MELITÆA [y] Athenis jam propinquabat ratis:
Exorta ſubitò dira tempeſtas eam
Fregit, pontoque diſſipavit. Hoc videns,
Miſeretur, & quoſcumque Delphinus poteſt,
Juvat, rapitque ab undis homines naufragos,
Terræque reddit: quos & inter, non ſatis
Diſcernens genera, Simium in dorſo levat.
Hunc dum ſic veheret, quâ domo eſſet, quæſiit;
An Athenienſis? Sum, inquit, ipſâ ſcilicet
In urbe mediâ natus; & mihi ſunt quidem
Parentes primi civium. Ergo tu probè

u Æſopus, Fab. XVII.
x La Fontaine, Lib. IV. Fab. VII. Benſerade, Fab. CXVI. Æſopus, Fab. LXXXVIII. Faernus, Fab. XXXVI.
y Plinius Hiſt. Lib. III. Cap. ult. *Melita, unde Catulos melitæos appellari Callimachus auctor eſt.*

Digitized by Google

Piræum noſti ? Sic, ait, nemo ut magis ;
Amicum quippe, ſanguine & junctum mihi.
Hîc autem portum Simius nimis loquax
In hominem vertit. Quod simul ſensit, caput
Reflexit, erroremque Delphinus ſuum
Intelligens, remisit in aquas beſtiam.
Sibi ipsa ſemper vana loquacitas nocet.

FABULA XIV.

Fures & Gallus. z

CUM Fures captum dedere pararent neci
Gallum ; rogabat ille, ſe ut dimitterent,
Hominibus quippe qui didicerit utilem
Operam navare ; eosque noctu ſuscitet
Opus ad diurnum. At illi : Tu tantò *a* magis
Moriere ; quòd sic nos furari vix sinis.
Nemo placere bonis & malis simul poteſt.

z Richer, Lib. VIII. Fab. IX. Æsopus, Fab. XCVII.
a Terentius Andr. Act. IV. Sc. IV. V. 35.
Suam gnatam non dabit ? tantò hercle magis dabit.

FABULA XV.

Corvus, Aſellus & Agaſo. b

In prato Aſellus dum tranquillè paſcitur,
Exulceratum in ejus dorſum devolat
Corvus, tunditque roſtro ſauciam cutem.
Rudit ille, ſaltat; nec poteſt depellere
Volucrem importunam; tamque lepidos ſic jocos
Præbet, ut Agaſo non modò ipſe Bajulo
Suo infelici non ferat opem; at rideat.
Heu me! ait Aſellus, bis patior hæc vulnera,
Quòd ridet ille, ferre opem qui debuit.

FABULA XVI.

Amnis & Fons. c

Ex quo trahebat fonte originem ſuam,
Hunc ſprevit Amnis: vix exili murmure
Scaturientem audiri, & inter herbulas
Tenuem, ac egenum deliteſcere dictitans;
At ſe per populos, urbeſque celeberrimas
Fragore magno volvere fluctus ſuos.
Senſit ſuperbum: & : Noſtra, Fons inquit, niſi
Suppeditet urna, quid habeas, quòd jactites?
Fabella eorum damnat inſolentiam,
Suæ qui auctores dignitatis vituperant.

b Æſopus, Fab. CXV. Faernus, Fab. LXXXIX.
c Benſerade, Fab. CLXXXIV. Bourſault Comœd. Æſop. II. Act. III. Sc. IX. Abſtemius, Fab. LVII.

Digitized by Google

FABULA XVII.

Culex & Taurus. [d]

IN cornu Tauri parvulus quondam Culex
Conſedit; ſeque dixit, mole ſi ſuâ
Eum gravaret, avolaturum illico.
At ille: Nec te conſidentem ſenſeram.
Dictum ſit illis, qui ſe, cùm ſint futiles,
Viros tamen eſſe magni ponderis putant.

FABULA XVIII.

Simia & Nux.

ADHUC virenti cortice obductam Nucem
Cùm reperiſſet Simia, ipſam mordicus
Decorticare cœpit; & : Gravis quidem
Amaritudo eſt hujus, inquit, corticis;
At nucleus tantò dulcior mihi accidet.

d Richer, Lib. II. Fab. VIII. De la Motte, Lib. I. Fab. XIII. Æſopus, Fab. CCXVII. Tanaq. Faber ex arabico Locmani, Fab. XIII. Burmannus append. ad Phædr. Fab. XXXI.

Digitized by Google

FABULA XIX.

Sus opima. e

FORTE in culinam Sus ſe opima contulit ;
Ibique pernas , larda , botulos , dum videt ;
Hæc ſunt Suilla , dixit ; & abiit gemens.
Placere nulla conditio felix poteſt ,
Cujus odioſus prævidetur exitus.

FABULA XX.

Cera & Later. f

CERA invidebat Lateri duritiem ſuam ;
Quam comparari ab ignium violentiâ
Cùm comperiſſet , ſe ipsa in ignes dejicit :
At misera penitùs liquitur , & conſumitur.
Quod uni prodeſt , alteri ſæpe id nocet.

e Camerarius , Fab. CCLXXVI.
f Abſtemius , Fab. LIV. Camerarius , Fab. CCCXIX.

Digitized by Google

FABULA XXI.

Lupus & Mulus. g

MULUM voraturus erat inventum Lupus ;
At nomen ejus ſcire cùm vellet priùs :
O ! *h* qui vocaris , inquit ? Iſtud me quidem
Latet *i* , ait Mulus ; audire memini tamen :
A matre , nomen eſſe mihi ſcriptum pedis
In ipsâ dextri poſterioris ungulâ ;
Quod ſcire si vis , accede huc , legas licet.
Lupus legendi gratiâ cùm accederet ,
Pedem ille dextrum poſteriorem ſuſtulit ,
Hujusque fronti , quantâ vi potuit , simul
Impegit , ac ſemianimem proſtravit ſolo.
Lupus ad ſe tandem vix reverſus : Heu ! mali
Quantum creavit ſtulta curioſitas ,
Dixit lamentans , & boni quantum abſtulit !

g La Fontaine , Lib. XII. Fab. XVII. Camerarius , Fab. CCXXXV. Menagius , Fab. III. Jaïus , Tom. II. pag. 148.

h Vide Terent. Adelph. Act. V. Sc. VI. V. 3.

i Non audiendus eſt Scioppius ; dum in infamiâ Famiani pag. 104. non magis latinum eſſe *latet me* , quàm *patet me* , contendit , & hunc eſſe ſolœcismum disertè pronuntiat. Vide Varron. de re ruſt. Lib. I. Cap. XL. Virg. Æn. Lib. I. V. 134. Ovid. faſt. Lib. V. V. 361. Plin. Hiſt. Lib. II. Cap. XX.

Digitized by Google

FABULA XXII.

Fluvii duo, alter perſtrepens, alter silens. k

AD Fluvium magno perſtrepentem murmure
Quidam viator cùm veniſſet, reſtitit,
Timuitque: ſed mox auſus eſt tamen vadum
Tentare; & undas mirans altitudine
Carere, ripam facilè ulteriorem attigit.
Ad alium deinde Fluvium pervênit, ſuos
Lentè, & quietè fluctus qui provolveret:
Hunc, inquit, pertransire, minimus eſt labor
Tam lenem, tamque pacificum; ab iſto altero
Rapido, & irato tam facilè cùm evaſerim.
Simul hæc locutus intrat; & abſorbet ſimul
Ipſum profunda vorticis malignitas.
 Diffide, si quis taceat infenſus tibi:
Pleni minarum longè metuendi minùs.

FABULA XXIII.

Pica & Columba. l

COLUMBAM Pica interrogâſſe dicitur,
Cur ova eodem poneret ſemper loco,
Hinc pullos non ignara ſemper abripi.
Reſpondit illa: Sic ſoleo videlicet,

k Camerarius, Fab. CCXC.
l Abſtemius, Fab. VI.

F v

Digitized by Google

Aliterque facere simplicitas me non sinit.
At Pica : Stulta eſt iſta simplicitas , ait ,
Noto ex periclo quæ non fit prudentior.

FABULA XXIV.

Avarus & ejus Filius. m

EXIMIA poma Avarus in domûs ſuæ
Secretiori parte collocaverat ;
At nulla , nisi quæ tabida inficeret lues ,
Suam inde permittebat in mensam extrahi.
Quod ejus poſtquàm Filius graviter ferens
Objecit fruſtra , denique invênit viam ,
Pomorum in ipsum quâ penetraret horreum :
Sed etiam amicos unum & alterum sibi
Comites adjunxit. Optima quæque ſcilicet
Poma hi capeſſunt. Factum rescivit Pater ,
Succensuitque Filio damnum exprobrans :
Qui rem confeſſus ultro : Quid damni tibi
Intulimus , inquit ? poma tantùm putrida
Tu comedis ; integra ſola nos comêdimus.
Nil perdit , id qui amittit , quo uti nesciat.

m Abſtemius , Fab. CLXXIX.

Digitized by Google

FABULA XXV.

Arbores. n

Rectæ, & proceræ contemnebant Arbores
Unam inter ipſas, torta quòd, & humilis foret:
Lignarius autem cùm veniſſet huc faber,
Cæduntur omnes illæ; at hæc relinquitur.
Minimi fuiſſe pretii, multis profuit.

FABULA XXVI.

Vulpis ſine caudâ. o

Vulpis retentam laqueo caudam amiſerat,
Elapsa, vitamque hoc pretio redemerat.
Sedenim pudore mixtus affligit dolor
Miſellam, quòd ſe deinde ſic oporteat
Curtam ambulare. Socias ergo, tunc ſimul
Ut fortè magnâ coierant frequentiâ,
Adit, ſedetque, ſuasque perprimit nates
Prudens, tegitque causam mœroris ſui:
Dehinc: Iſtam, inquit, caudæ longitudinem p,
Natura generi quam dedit noſtro nimis
Benigna, cur, ſorores, non abscindimus?
Eâ lutosam verri humum numquid juvat?

n Abſtemius, Fab. XII.
o La Fontaine, Lib. V. Fab. V. Benserade, Fab. CLXVI. Æsopus, Fab. VII. Faernus, Fab. LXI. Jaïus, To. II. pag. 744.
p Phædrus, Lib. I. Fab. VIII. V. 8.
Gulæque credens colli longitudinem.

Digitized by Google

Ego verò amitti tale onus, lucrum puto.
At, quæ reſcierat hujus infortunium,
Sic retulit una: Conſilium non improbo,
Cujus nec dubito momentum tibi grave
Dandi quin fuerit; perſuadere ſed mihi
Nil poteris, tergum ni priùs obvertas, ſoror.
Hic omnium ingens irriſio Vulpeculam
Caudâ minorem exire cœtu perpulit.
  Quâ quis laborat, ſi queat cum pluribus
Communicare infamiam, reputet levem.

FABULA XXVII.

Piſcis fluviatilis, & Piſces marini.

TORRENTE raptus alveò fluviatilis
Marina Piſcis ſubierat fortè æquora:
Occurrit incolarum turba, & advenam
Hortantur omnes, regna Neptuni velit
Incolere ſecum. Nimiam hic undarum objicit
Amaritudinem. Illi contra ſe negant
Sentire tale quidpiam. Veſtrum malum
Ne ſentiatis, inquit, ipsa pravitas
Guſtûs, & ipsa aſſuetudo mali vetant.
  Civilibus undis maxima pars Mortalium
Immerſa, fluctus inter amaros volvitur,
Bis miſera, ſe miſeram eſſe ſi non ſenſerit.

Digitized by Google

FABULA XXVIII.

Bubulcus & Hercules. q

CURRUM sibi videns penitus hæſiſſe in via
Bubulcus auriga, invocavit Herculem
Queribundus; expectansque, dum auxilium Deus
Afferre vellet, otioſus reſtitit.
Adfuit, inertemque Hercules hominem volens
Corrigere: Lapidem hunc, inquit, obſtantem ejice;
Limum hunc tenacem comminue; humero hanc rotam
Impelle, ſublevaque: punge nunc boves.
Hui! plauſtrum volvitur! Ergo memineris Deos r
His opitulari, qui admovent operi manum.

FABULA XXIX.

Simia, Porcus & Vulpis.

SUAVES, tenellos fœtidis Porci auribus
Simia jocando flores alligaverat:
Hinc ſtolidus ille factum ſe bellum putans,
Sibi placebat, & videbatur sibi
Dignus profectò qui placeret omnibus;
Simulque ineptis tripudiabat s motibus.

q La Fontaine, Lib. VI. Fab. XVIII. Avienus, Fab. XXXII. Faernus, Fab. XCI. Camerarius, Fab. CCCLIX.

r Varro de re ruſt. Lib. I. Cap. I. *Dei facientes adjuvant.*

s Male primam ſyllabam in *tripudiare* longam fecit Fortunatus, Lib. VIII. Carm. 4. V. 4.

Creditur & ſacro tripudiare gradu.

Digitized by Google

Quod fortè Vulpis cùm videret, sic eum
Monuiſſe fertur : Quam ipsa turpem finxerit
Natura formam, ornatus hanc si ſplendidus
Illuſtrat, auget ipsam turpitudinem.

FABULA XXX.

Leo & Musculus [t]

Leonis olim dormientis per jubas
Lasciviendo cùm excurriſſet Musculus ;
Cúmque excitatus ipsum cepiſſet Leo :
Veniam is rogavit imprudentiæ daret ;
Eamque facilè misericors Leo dedit ;
Pecudem necare quippe tantulam pudet.
In retia ille paulò poſt fortè incidit ;
Quibus expedire cùm ſe, fruſtra perſurens,
Nequiret, rudere [u] cœpit immanem in modum.
Audit, simulque proximo è cavo exilit
Musculus ; & : Adsum tibi, ait, beneficii memor :
Statimque teretes dente corrodit plagas,
Maculasque ſolvit, & Leonem liberat.
Gratia referri ab infimis etiam poteſt.

Nam Catullus, Carm. 64. V. 27.
Quò nos decet citatis celerare tripudiis.
Cujus versûs quintam ſedem occupat dactylus, ultimam anapæſtus.

[t] La Fontaine, Lib. II. Fab. X. Benserade, Fab. XVI. Æsopus, Fab. CCXXI. Gudius append. ad Phædr. Fab. IV. Jaïus, Biblioth. Rhet. Tom. v. pag. 743.

[u] Virgil. Æn. Lib. VII. V. XVI.
Hinc exaudiri gemitus, iræque Leonum
Vincla recusantum, & ſerâ ſub nocte rudentum.
Rugire autem de Leonibus dictum apud idoneum nullum Latinitatis auctorem inveni.

FABULA XXXI.

Aſellus onuſtus Sale, deinde Spongiis. x

Vide, quidquid agis, an res conveniat loco;
Nam multa, quæ feciſſe quondam juverit,
Poſt vicibus immutatis si fiant, nocent:
Fruſtraque dictum ne sit, exemplum dabo.
Cùm Fluvium Aſellus tranſiſſet onuſtus Sale,
Et, in aquas dorsum demittens, aliquandiu
Jacuiſſet, onere ſe levatum ſenſerat:
Ergo aliquot ille poſt diebus hùc iter
Dum facit onuſtus Spongiis, similem ſibi
Eventum ſperat; & decumbit: at graves
Aquâ ſubeunte Spongiæ miserum opprimunt.

FABULA XXXII.

Cucurbita & Arbor. y

Creverat adhærens Arbori Cucurbita,
Hujusque trunco & ramis ſuſtinentibus,
Evecta fuerat, magnam in altitudinem.
Hinc gloriatur, & etiam præ ſe, impudens,
Contemnere audet hanc, ſine quâ reperet humi:
Quot, inquit, annos expectare oportuit,

x La Fontaine, Lib. II. Fab. X. Benserade, Fab. CLXXIX. Æsopus, Fab. CCLVIII. Faerrus, Fab. VI.

y S. Cyrillus, Lib. III. Fab. IV. Camerarius, Fab. CCLXXIV. Commirius, Tom. I. pag. 316. Edit. 1714.

Digitized by Google

Donec ea caperet magnitudinem ſuam !
Ego autem evasi tanta paucis mensibus.
At olitor illùc paulò poſt cùm accederet,
Factam fuiſſe maturam Cucurbitam,
Ejusque ſtirpem exaruiſſe jam videt;
Deducit ergo hanc; & reluctantem licèt,
Seque implicantem ramis, in ſolum trahit.
Citò emersiſti? ne citiùs recidas, time.

FABULA XXXIII.

Lepus & Teſtudo. [z]

TARDIS euntem passibus Teſtudinem
Vidit, ſuperboque Lepus aggrediens joco:
Tam propera, dixit, quò tuam portas domum?
Quid si, inquit illa, pedibus me dicam tibi
Præſtare? Totis hic enimverò artubus
Lepus exilire: &: Hanc, ait, tuam mihi
Exprome celeritatem; meque, si potes,
Aſſequere. Id, inquit Tardipes, ego ac lubens
Experiar; atenim præsignemus terminos,
Statuamusque simul, quo certemus pignore.
Utrique poſtquàm jurata eſt conventio:
Age tu porro, avibus, i bonis, inquit Lepus,
Ego dum quietus hîc jaceo, & obdormio.
Teſtudo pergit interim, & ipsâ diligens
In tarditate, lento feſtinat gradu;
Demumque victrix occupat metam viæ.
Tunc Lepus evigilat, & cursu rapido volans,

z La Fontaine, Lib. VI. Fab. X. Benserade, Fab. LXVII. Æsopus, Fab. CCXCII. Locmanus, Fab. XX. Jaïus Biblioth. Rhet. Tom. I. pag. 744. cujus verba non pauca retinuimus.

Digitized by Google

Priorem hanc perveniſſe nequicquam dolet.
  Dotibus eximiis, unde abeſt prudentia,
Prævalet, ubi etiam ſolus eſt, prudens labor.

FABULA XXXIV.

Caseus & Felis. [a]

In cellâ opimum cùm poſuiſſet Caseum
Ruſticus; ineſſe Murem, qui corroderet,
Advertit: ideo miſit huc Felem. At ſimul
Captum illa Murem, Caseumque devorat.
  Ad vindicanda damna ſi improbos legas,
Plerumque gravius hi tibi damnum inferent.

FABULA XXXV. [b]

Struthiocamelus altiùs volandi cupidus.

Mente id ferebat anxiâ, quòd veriùs
Se ſubſilire, quàm volare cerneret
Struthiocamelus [c], utpote brevioribus
Inſtructus alis, & majore corporis
Mole impeditus. Ergo cùm perdiſcere

[a] Le Noble, Fab. XXI. Abſtemius, Fab. CXVI. Camerarius, Fab. CDXL.

[b] Camerarius, Fab. CCLXVIII.

[c] Plinius Hiſt. Lib. X. Cap. I. *Grandiſsimi, & penè beſtiarum generis Struthiocameli* (gallicè Autruches) *.. ad hoc demum datis pennis, ut currentem adjuvent. Ceterò non ſunt volucres, nec à terrâ tolluntur.*

Artem volandi cuperet, in rupis jugum
Erepsit, unde ſe demisit. At gravi
Actus deorsum lapsu fregit tibias.
Sic ferri in altum qui cupiebat æthera,
Is jam ambulare ne potuit quidem ſolo.
Ad altiora, quàm natura fert ſua,
Qui tendere audent, noſtra fabella hos monet.

FABULA XXXVI.

Lupi fides. d

FORE ut jam nullis veſceretur carnibus;
Sed herbas, aut ad ſummum pisces manderet,
Laqueo prehensus olim cuidam Ruſtico
Dixit, ſpopondit, jurejurando Lupus
Fidem obligavit, & sic evasit necem.
Hinc ſe dum recipit in nemus, Porcum videns,
Paludis atro ſe volutantem vado:
Hic, inquit, certè piscis eſt; & eum vorat.
Malè agere qui vult, nusquam non causam invenit.

d Camerarius, Fab. CDLIX.

Digitized by Google

FABULA XXXVII.

Vulpis & Ericius. e

SUPERBA Vulpis dixit olim Ericio *f*
Pollere centum ſe artibus, quas omnium
Adhibere ſciret hoſtium contra dolos;
Eumque ſprevit, unam qui ſe diceret
Callere tantùm. Paulò poſt venatici
Hùc advolârunt, prædam odorati, canes.
Ericius artem tunc recurrit ad ſuam;
In orbem ritè convolvit corpusculum,
Suisque ſpinis protegit, & canum feros
Eludit ictus. Poſtquàm sic periculum
Evasit omne, prospicit; & Vulpem videns
Urgeri canibus, apprehendi denique:
Huccine, ait, recidis cum tuis centum artibus?
O quantò potior una, si sit optima?

FABULA XXXVIII.

Olitor & Sepes. g

ISTA, inquit Olitor, cùr Sepes terram occupat
Sterilis? quin evello, ſpatiumque olusculis
Amplifico? Dixit; incipitque evellere

e La Fontaine, Lib. IX. Fab. XIV. Benserade, Fab. LXX. Camerarius, Fab. CCCXCIV. Jaïus, Tom. II. pag. 241.
f De Ericio. Vide notam ad Fab. V. Lib. I.
g Abſtemius, Fab. CLXXXIX.

Hortumque furibus omnem pervium facit.
Prudentia nimis inquieta eſt, quæ malum
Arceſſit ingens, damnum ut avertat leve.

FABULA XXXIX.

Alba-Spina & Ficus. h

AMICTA nitidis Alba-Spina floſculis
Cùm ſe jactaret, & ficum contemneret,
Ornatam ſolâ viriditate frondium:
Sic illa retudit ejus arrogantiam:
Florere me natura non voluit quidem;
Sed ſimul ac tempus autumnale venerit,
Homines accedent ad me onuſtam fructibus,
Quos regibus ipſis apponent, videlicet
Succo refertos optimo, & ſuavissimo.
E deſpicatis fetibus interim tuis
Aliquot egentes aviculæ victum petent.
Quàm multa flores quæ tulerant pulcherrimos,
Ingenia fructus aridissimos *i* ferunt!

h S. Cyrillus, Lib. II. Fab. XXIII.
i Auctor Dialogi de Oratorib. Cap. XIX. *Quidquid aridiſſimis Hermagoræ, & Apollodori libris præcipitur, in honore erat.*

FABULA XL.

Sol & Noctua. [k]

SOLI, quòd ejus ſuſtinere Noctua
Radios non poſſet, fecerat convicium:
Non me, ſed oculos, Sol ait, culpa tuos.
Cæcus, & ineptus oſor quiſquis eſt bonæ
Antiquitatis, noſtra fabella hunc monet.

FABULA XLI.

Amygdalus & Pyrus. [l]

CUM ſe videret innumeris Amygdalus [m]
Floribus opertam, ſibi plaudebat, & Pyrum
Spernebat; ut quæ germina vix protruderet,
Sed, fraudulentâ qui receſſerat fugâ,
Aquilo revertens flores hujus abſtulit,
Spemque ſimul omnem fructuum disperdidit.
Monentur tenera ingenia ne properent nimis
Florere, ad frugem [n] pervenire ſi velint.

k Camerarius, Fab. CD.
l De la Motte, Lib. IV. Fab. II.
m Quæ Amygdalus nobis, ea eſt Amygdala Columellæ, Plinioque, at Palladium, auctorem latinitatis non ſpernendum, qui Lib. I. Cap. XV. de eâdem diligentiſſimè ſcripsit, ducem ſecuti ſumus.
n Quintilianus Inſtitut. Lib. I. Cap. III. *Illud ingeniorum velut præcox genus non temere unquam pervenit ad frugem.*

Digitized by Google

FABULA XLII.

Agricola & Arbores.

AGRICOLA quidam, recto quas digeſſerat
Ordine, novellas educabat Arbores:
Quarum una, cæcis obsecuta motibus
Male ſubeuntis ſucci, abibat paululùm
Diversa ab aliis. Monitus eſt, ut indolem
Vitioſam vinclis ocyùs compeſceret.
At, inquiebat, nulla nos ratio jubet
Adhibere tam ſeveram diligentiam:
Et adhuc tenellam vincla forsan læderent.
Expectat igitur: Interim creſcit malum,
Et invaleſcit: tunc voluit, at ſeriùs,
Corrigere, factum *o* quippe robuſtum nimis.
Fabella pueros, ni citò fingantur, docet
Pleroſque fieri mox inemendabiles.

o Cicero, Philipp. V. Cap. II. *Omne malum naſcens facilè opprimitur; inveteratum fit plerumque robuſtius.*
Ovidius, Remed. Amor. V. 91.
Principiis obſta: ſerò medicina paratur,
Cùm mala per longas invaluere moras.
Quintilianus, Inſtitut. Lib. I. Cap. III. *Frangas enim citiùs, quàm corrigas, quæ in pravum induruerunt.*
Virgilius Georg. Lib. II. V. 272.
. . . . Adeò in teneris conſueſcere multum eſt!

FABULA XLIII.

Catellus, Ovis & Cuniculus.

CUNICULUS, Ovis & Catellus venerant
In campum eumdem : ſed diverſa ſingulis
Cauſa veniendi fuerat. Nam genio ſuo
Catellus indulgerê quæſiit, & leves
Captare luſus. Simplex autem ſe bidens
Ad decerpenda contulit, ſi quæ ſibi
Bona viderentur pabula. At Cuniculum
Fodiendi terram cupiditas traxit mala.
Triplex notatur hîc mihi lectorum genus.

FINIS.

Digitized by Google

Digitized by Google

FRANCISCI-JOSEPHI
DESBILLONS
Societatis Jesu
FABULARUM ÆSOPIARUM
LIBRI QUINQUE ALTERI,

Nunc primùm editi.

G

Digitized by Google

Digitized by Google

JOSEPHO OLIVETO.

ET noſtras aliquid eſſe ducis fabulas,
JOSEPHE; & illas cùm facilè perspexeris
Non invenuſti ſpecie blandâ corticis
Allicere furtim mentes ad frugem bonam;
Omnemque noſtram tendere huc induſtriam,
Ut ſuavitate condiatur Veritas,
Plerisque acerba, & utiles inter jocos
Ludat verecundè innocens ſtili indoles:
Hinc approbantis animi teſtimonium
Benevolus ultro gratificatus es mihi.
Quapropter aliquam ut iſti jucundissimæ
Urbanitati gratiam rependerem,
Hos fabularum quinque decrevi libros
Tibi dedicare; eosque præ quinque alteris
Polire ſtudui tantò diligentiùs,
Quòd eruditus non latino sis minùs,
Quàm gallico ſermone, ſcribendi artifex:
Etenim decorum, delicatum, lucidum
Servas, in utroque genere, verborum ordinem;

Digitized by Google

Pariterque, quas res invicem annecti velit.
Arguta ratio, visque judicii potens,
Egregiè calles; & bonâ reconditum
Sub mente guſtum laudis utriusque obtines:
Idemque, ſpero, facilè mecum ſentiet,
Quicumque libros legere ſuevit optimos:
Omnes per Orbis Literarii plagas
Tam juſtâ famæ celebritas de te viget,
Tamque diuturna, ut is fere convicio
Adurgeatur, qui refragari velit.
Jam verò id omne quidquid eſt munusculi
Ut judicarem non tibi ingratum fore,
Tua singularis induxit me humanitas;
Amas rependere omnibus videlicet
Officia liberalis indulgentiæ;
Censoriæque virgulæ amaritudinem
Adhibere nunquam, nisi perinvitus, ſoles.

FABULARUM ÆSOPIARUM

LIBER SEXTUS.

PROLOGUS.

Me rurſus ergo fabulæ aſſerunt ſibi ;
Devinciuntque mitibus ductum jocis.
Lubens, meritóque tale ſcribendi genus
Sequor : exhibet enim candidos, lepidos ſales ;
Habetque prætereà utilitatis plurimum,
Unde ſimul horum, qui me rectè legerint,
Et meamet ipſa vita fiat doctior.
  Namque licèt, ut plerique mortales ſolent,
Meam quoque ipſe manticam *a* in humeris geram ;

a Catul. carm. 22. V. 20.
. . . . Suus cuique attributus eſt error :
Sed non videmus, manticæ quod in tergo eſt.
Horat. Lib. II. Sat. 3. V. 299.
Reſpicere ignoto diſcet pendentia tergo.
Phædr. Lib. IV. Fab. VIII.
Peras impoſuit Jupiter nobis duas :
Propriis repletam vitiis poſt tergum dedit :
Alienis ante pectus ſuſpendit gravem.

Digitized by Google

Sæpe tamen ante pectus propono mihi
Utramque peram, ne vitia tantummodò
Aliena ſpectem, oblitus in tergo alteram
Pendere vitiis peram mihi propriis gravem :
Neque liberalem hunc eſſe cenſorem puto,
Qui, dum caſtigat alios, ignoscit sibi.
Ergo generatim quæ ponuntur omnibus
Documenta, capere singulatim nos decet,
Sibi prout quisque convenire intelliget.
Sed, ut erunt paulò triſtiora forſitan
Exempla, si quis illa judicaverit
Ad ſe attinere, & asperam graviter ferens
Reprehenſionem, doluerit ; ne mutiat,
Suadebo, at potius ſapiat edoctus ; nisi
Suam ipſe malit prodere turpitudinem.
Hunc denique tamen oro multùm, & obſecro,
Ut mentis erga quemlibet affectu malo
Prorſus alienum exiſtimare me velit :
Quippe qui vivo mihi propè uni cognitus :
Nullumque novi ex iſtis terræ filiis,
Regifica quorum prandia examen leve
Famelicumque Literatorum colit :
Neque eruditis verſor in conventibus,
Unde mihi furtim ſub pectore inoleverit,
Et efferbuerit acrior æmulatio ;
Tum mentis ægritudo, livor poſteà,
Demum ſimultas, & odium coaluerint.
Sed inhonoratus invidendam nemini,
Placidamque vitam ſolus in tenebris ago ;
Ac, ſi quid fortè calleo de moribus
Hominum, illud omne debeo unicè libris,
Quos conſulere amo lector non indiligens.

FABULA I.

Villicus & Canis.

VETULUM, factumque minùs idoneum gregi
Cuſtodiendo, vel tuendæ à furibus
Nocturnis domui, Villicus habebat Canem.
Ingratus, operam cujus utilem diu
Sibi fuiſſe meminit, hunc, ſenio gravem,
Tardumque, morti devovere ſuſtinet.
Ergo apprehendit nec reluctantem: ſimul
Coactos in faſciculum connectit pedes;
Lapidemque collo denique magnum ſubligat.
Sic exornatum protrahit, ſub proximæ
Paludis undam detruſurus. At Senex:
Nam quid, here, dixit, facinoris feci miſer,
Ut agas tam acerbè, tamque inhumanè; & meam
Tam longam ſervitutem ſic remuneres?
Vim veritatis ſentit herus: hanc opprimit;
Et fraudulentam comparat calumniam:
Ten' vivere, inquit, liceat, quem rabies tenet
Contagioſa? moxque demerſum necat.
Qui ſtatuit aliquem perdere inviſum ſibi,
Si juſta ratio nulla ſit, falſam invenit.

Digitized by Google

FABULA II.

Urſus & Uxor ejus. [b]

DUM vult amoris mutui gratam vicem
Lepidis, venuſtis excitare lusibus,
Oculum revellit Urſus Uxori ſuæ:
Simulque violens proprii ultor criminis
Ungues ſceleſtos ſibi revellere incipit.
At illa mœrens: Quid, ait, incaſſum furis?
Hoc facere decuit, me priusquàm tangeres:
Nunc & tibi noces, & mihi prodes nihil.
Hæc fabula docet, facti pœnitentiam
Seram eſſe, damno quæ mederi non poteſt.

FABULA III.

Boves & Lanius. [c]

PLURIMI apud Lanium detinebantur Boves:
Accedit ille, unumque mactat. Ceteri,
Obſiſtere vellent, tot conjunctis viribus
Servare ſocium poterant; at contra impetum
Nil commoventur, dum ſe quisque decipit,
Similisque ſperat cladis immunem fore.
Sic Lanius omnes, alios poſt alios, necat.
Nullus alienum reputet homo hominis malum *d*.

b Abſtemius, Fab. CXLVII.
c Camerarius, Fab. CCXXVII.
d Terent. Heautont. Act. 1. Sc. 1. V. 25.
Homo ſum: humani nihil à me alienum puto.

Digitized by Google

FABULA IV.

Aquila & Pavo. [e]

DUM gaudet Aquila, turba quòd avium frequens
Ipſam eſſe dicat omnium pulcherrimam,
Pavo indignatur; nec tamen audet intimos
Aperire ſenſus, propter Reginæ metum:
Sic ergo murmurat: Iſtam pulchritudinem
Non pennæ, at ungues, & roſtrum tibi arrogant.
Suſpecta laus, quam ſumma poteſtas obtinet.

FABULA V.

Jupiter, Apollo, & Momus. [f]

QUAM *quisque nôrit artem, in hâc ſe exerceat.* [g]
Proverbium illud antiquiſſimum novâ
Placet brevique comprobare fabulâ.
Laudem canendi Apollò cùm propriam ſibi
Haberet, hanc invidiâ motus Jupiter
Præripere voluit; & peritiâ ratus
Se prævalere poſſe: Uter meliùs canat,
Nunc experiamur, inquit, Momo judice.
At Momus: Canat Apollo; Jupiter tonet.

e Abſtemius, Fab. CVII.
f Benserade, Fab. CCIX.
g Cicero Tusculan. Lib. I. Cap. XVIII. *Bene*, inquit, *illo proverbio Græcorum præcipitur:*
Quam quisque nôrit artem, in hâc ſe exerceat.
Iſtud autem proverbium adhibuit in *Veſpis* Ariſtophanes.

Digitized by Google

FABULA VI.

Puer & Scamnum.

DUM celſiore parvus in Scamno Puer
Se jactat, & ſuperbit, & humili loco
Stantem catervam deſpicit ſupereminens,
Aliquem de genere ſe gigantûm credidit:
Et: Hæc videtur quàm minuta plebs, ait,
Homunculorum! quàm brevibus corpuſculis
Finita! Talem tunc vocem Scamnum edidit:
Deſcende; minimum te omnium ipſe noveris.
Immerito honoris qui locatus in gradu,
Stultè hinc ſuperbit, hâc notatur fabulâ.

FABULA VII.

Murium conventus. [h]

COIERE Mures, conſulendi gratiâ,
Quânam arte poſſent felis, in gentem ſuam
Quotidie furentis, ungues aſperos
Vitare. Poſtquàm plures in ſententias
Diverſus abiit cœtus ſtudio inutili;
Demum unus ſenior, altâ mente rem diu
Meditatus: Aures, inquit, hùc advertite:
Scelere nos hoſtis fraudulento perfidus

h La Fontaine, Lib. II. Fab. II. Benſerade, Fab. CIII. Abſtemius, Fab. CXCV. Faernus, Fab. XLVII. Regnerius, part. 1. Fab. I.

Digitized by Google

Plerumque adortus imprudentes opprimit :
Sonum ergo ſi quem nuntium adventûs ſui
Præmittat ille deinceps ; admonebimur
Mali propinqui, & fugere poterimus necem.
Quapropter ejus collo tintinnabulum
Eſſe alligandum cenſeo. Ingens omnium
Hîc verò plauſus approbantium fuit.
At poſtmodùm tamen unus aliquis junior ;
Quis porro certum, quis paratus eſt, ait,
Adire pro re publicâ periculum ?
Tacent ; operamque difficilem eſſe ſentiunt.
 Periculoſis Conſiliarius frequens
In rebus aderit, exſecutor non item.

FABULA VIII.

Ranunculus & Rana. i

AQUIS luto refertis natus, & viâ
Ipsâ educatus publicâ Ranunculus
Audire Ranam, proximi ſtagni incolam,
Monentem, ut ad ſe, communem habiturus locum,
Migrare vellet, noluit. Quid enim mihi
Triſte hîc futurum timeam, ait ; cùm tamdiu
Ibidem ab omni vixerim immunis malo ?
Sed ille dum ſic computat, plauſtrum advenit,
Et adhuc loquentis os & artus conterit.
 Plenis pericli ſedibus tantò magis
Malum propinquat, quò diutius abfuit.

i Æſopus, Fab. LXXXIV. Faernus, Fab. XXXVIII.

Digitized by Google

FABULA IX.

Nitedula & Muſtela. k

REPSERAT in cumeram frumenti Nitedula *l*
Exilis : aptam rimula dederat viam.
Famelica mandit ſtrenuè oblatam dapem ;
Gulæque sic obsequitur ; sic ventri gula
Subservit ; ut refectum intra paucos dies
Jam plena tendat obesitas corpusculum.
Tunc, si maneret hoc diutius in loco,
Ne sibi grave aliquod appararetur malum,
Verita ; redire voluit ad proprium larem :
Notum ergo repetit aditum ; at fruſtra nititur
Transire : pinguem tenuis ille non capit.
Prope hinc miſellam sic laborantem videns
Muſtela : Quod, ait, profuit, nunc id nocet :
Cibus auxit corpus, minuat abſtinentia :
Ingreſſa macra es ; macra poteris egredi.
  Hoc argumento oſtenditur, quædam bona
Debere omitti, quæ, poſtquàm receperis,
Nisi dimittantur, obfutura ſunt tibi.

k La Fontaine, Lib. III. Fab. XVII. Benserade, Fab. XLVII. Le Noble, Fab. CXLVI. & CLXXX. Boursault, Comœd. Æsopicâ 1. Act. 1. Sc. 2. Gabrias, Fab. XLVII. Avienus, Fab. XVI. Horatius, Lib. I. Epiſt. 7. V. 29.

l Nitedula, mus agreſtis, gallicè *mulot*.

Digitized by Google

FABULA X.

Quercus & Arundo. m

DEPRESSA quantùm ad Inferos radicibus,
Tantùm propinquans Superis alto vertice,
Annosa Quercus dixit olim Arundini:
Quid te, Miſella, fiet; ſi perflaverit
Iratus Aquilo; cùm te nunc mitiſſimi
Inflectat aura blandiens Favonii?
Retulit Arundo: Quælibet vis ingruat,
Summiſſa vereor; & illa fit clemens mihi.
Quercus: Ego nullis, inquit, cedo viribus;
Nimbos, procellas, ac deprælantium
Quascumque ſperno, frango ventorum minas.
Dum ſic ſuperba gloriatur, *frigido* n
Ab axe repentè ſe erumpunt Phrenetici
Septentrionum filii. Se flexilis
Arundo ſponte dejicit. Prætervolant
Illæsam. Quercus obluctatur: at ſimul
Violento adorti turbine illam proruunt.
Vis ſumma humiles omittit, elatos domat.

m La Fontaine, Lib. I. Fab. XXII. Benserade, Fab. LXV. Aphtonius, Fab. XXXVI. Faernus, Fab. L. Jaïus Biblioth. Rhet. Tom. 2. pag. 743.

n Verba ſunt M. Ter. Varronis in Marcipore, fragmentor. pag. 118. Edit. Scriverii.

Digitized by Google

FABULA XI.

Puer & Pædagogus. °

PAUCIS inepti monitoris præpoſteram
Loquacitatem carpere lubet verſibus.
Profundi ad oram fluminis ludens Puer
Pede lapsus eſt : at prensa labentis manu
Salix opem dat, pendulumque ſuſtinet,
Ne pereat, undæ mersus in voraginem.
Hùc Pædagogus cùm veniſſet : Hoc sinam,
Hoc patiar, inquit, iſtos nebulones meos
Sic evagari? sic mihi non obsequi?
Præsenti eripiam te quidem periculo,
Proterve ludio : at non certè, non feres
Impune : namque te modò, simul ac domum
Reduxero, flagris perbellè admonitum dabo,
Quantùm ſatis erit, facti ut memineris diu.
Puer externatus diro flagrorum metu,
Salicem relinquit, & obrutus fluctu perit.

° La Fontaine, Lib. I. Fab. XIX. Lockman, Fab. XXV.

FABULA XII.

Puella ruſtica & lactis cymbium. p

SUMMO repoſitum capite lactis cymbium
Puella dum fert ruſtica, tacito in ſinu
Reputare cœpit quidquid hinc poſſet boni
Emergere ſibi: Vel nihil, inquit, ex meo
Conficiam Lacte, vel pecuniæ ſatis,
Ut ova centum comparem: pulli tribus
Simul à Gallinis excludentur: eſt quidem
Aſtuta Vulpis; horum non adeò tamen
Numerum diminuet, ut Porco non ſint pares
Emendo: tenuis emptus eſt Porcus mihi;
Pinguescit; jamque multum fecit corporis;
Venditur: emiturque Vacca & ejus inſuper
Vitulus, in arvo qui jam exultat florido. . . .
Hîc, oneris oblita ſui, gaudio exilit
Puella, ſpeſque cum Lacte evertit ſuas.
Mortalium pleroſque fabella hæc monet,
Qui ſomniare magna vigilantes ſolent.

p La Fontaine, Lib. VII. Fab. X. Specimen Sapientiæ Indorum, Sect. 6. pag. 337. Edit. Starkii.

Digitized by Google

FABULA XIII.

Leo Bellum parans. q

BELLUM parabat, in exteram gentem Leo;
Ejusque regni diverſis è partibus
Jam variæ ad ipſum Belluæ convenerant,
Rem promovere certæ conſilio & manu.
Dux monuit, ut diverſa belli munera,
Quæ convenirent ſingulis, capeſſerent.
Tunc latos humeros Elephas oſtentans ſuos,
Vaſtamque dorſi pandens amplitudinem:
Ego, inquit, omnem ſarcinam, omnes machinas,
Inſtrumentum omne bellicum facilè feram;
Nec me gravabunt, ſi qui præterea volent
Noſtro ſedere tergo, ut pugnent commodè.
Ego cataphractus miles, Rhinoceros ait,
Ultro periclis obvius, feriam ſimul,
Simulque ſuſtinebo hoſtiles impetus.
Laceſſere hoſtem cominus, meum eſt, Lupus
Exclamat; dentes jam mihi exerti crepant.
Totas ego unus poſſum, ait ferox Aper,
Evertere acies more r fulmineo ruens.
Ego, Vulpis inquit, inſidiatoris vicem
Implebo; virtus & dolus aderunt mihi.
Me, Simius ait, perſtare in caſtris decet;
Regem oblectabo dulcibus præſtigiis,
Feſſumque gravibus curis reficiam caput.
Partes ſibi ſuas quiſque dum ſic vindicat;

q La Fontaine, Lib. V. Fab. XIX. Abſtemius, Fab. XCV. Jaius Biblioth. Rhetor. Tom. 1. pag. 744. cujus etiam verba quædam agnoſcere hîc licet.

r Ovid. Metam. Lib. X.
Fulmen habent acres in aduncis dentibus Apri.

Digitized by Google

Demiſſis Aſinus interim auriculis ſilet ;
Siletque pariter corpore contracto Lepus ;
Stuporis ille , at hic timoris conſcius :
Et utrumque carpunt ceteri , & onerant probris ;
Et eſſe caſtra liberanda dictitant
Stolido ac inerti pecore ; ſed Leo negat :
Et : Hi quoque operam conferent , ait , utilem :
Clangentis Aſinus buccinæ imitetur ſonos :
Lepus curſoris defungatur munere.
Nemo eſt tam ineptus , à perito qui duce
Ad aliquid aptus inveniri non queat.

FABULA XIV.

Paſtor & Moloſſus. s

MOLOSSUM habebat Paſtor mirâ præditum
Virtute , cuſtodemque præclarum gregis :
Sed dum voracem , dum famelicum nimis
Conqueritur ; aliquis perſuaſit , uti venderet
Iſtum helluonem , & hinc duos , vel tres canes
Redimeret alios , operam qui poſſent parem
Simul adhibere , & levibus impenſis ali.
Ergo generoſus , & fidelis , & vetus
Ejicitur hoſpes. At ubi ſenſit jam procul
A grege valentem abeſſe cuſtodem Lupus ,
Longo metu ſolutus , deſertas oves ,
Modò hanc , modò illam , invadit , & facilè rapit.
Unde redit ingens lucrum , ne impenſas dole.

s La Fontaine , Lib. VIII. Fab. XVIII. Jalus Biblioth. Rhetor. Tom. 1. pag. 743.

Digitized by Google

FABULA XV.

Oſtrea & Viatores. t

In litus Oſtream expulerat fluctus maris,
Expulſamque, citò refugiens, reliquerat.
Hanc ſimul hiantem duo Viatores vident,
Simulque properant: Et: Mea eſt, vidi prior,
Ait unus. Aſt ego prior ſenſi, alter refert.
Dum ſic decertant, tertius ſupervenit.
Tu Judex eſto, dicunt. Ego verò ac lubens,
Respondet ille; neque morabor vos diu.
Statim & capeſſit, & abligurit Oſtream.
Stupentibus ad hæc, teſtam utramque dividit,
Suamque cuique porrigit; tum ſubjicit:
Lis eſt dirempta; vos quieti cedite.
Fabella ſtultos litigatores monet.

FABULA XVI.

Sculptores duo & Æſopus.

Duo Sculptores olim ejuſdem marmoris,
Æqualem utrinque, venditam & pretio pari,
Suam ſibi quiſque partem comparaverant.
Sed cùm peritus alter ſculpendi artifex,
Et alter imperitus admodùm foret;
Æſopus hunc ſic admonuiſſe dicitur:

t La Fontaine, Lib. IX. Fab. IX. Boileau. Epiſt. 2. & ex hujus gallico Moneta carm. 10. atque Godellus pag. 189.

Digitized by Google

Non bellè egiſti ; quid enim hinc erues boni ?
Tuum at ſodalem callidum emptorem puto :
In marmore ſuo pretiosam videlicet
Sentit latere ſtatuam ; & hanc facilè eruet.
Materiam habere idoneam parum eſt, niſi
Illam expolire doctus nôrit artifex.

FABULA XVII.

Asini duo & Vulpis. u

QUOD vulgò dicitur, *Asinus Asinum fricat*,
Dixere Veteres, *Mutuùm Muli ſcabunt* : x
Id quò pertineat, ut Asini bipedes queant
Faciliùs pervidere, fabulam hanc dabo.
Par inficetum, & illaudatum, Asini duo
Opiparè pranſi, dulcibusque carduis
Bene recreati, dum inter ſe colluderent :
Heus, inquit unus ; ut placet, frater, tibi
Conditio noſtra ? Corporis noſtri decor
Qualis videtur ? Et iſthæc oris dignitas,
Iſti modò acuti, modò graves vocis ſoni,
Iſte aurium ſubtilis & nitidus apex,
Hæc cuncta quantum laudis habent & gloriæ ?
Reſpondet alter : Cur tacere nos pudor
Cogat, quod ipſa veritas loqui jubet ?
Nos ambo nempe belluli toti ſumus :
Res vacua ab omni controverſiâ patet.
Invidia ſi quid forsan obtrectaverit,
Quid tum ? more ſuo fecerit : ſolet invehi
In optima quæque : obtrectet igitur, & gemat.

u La Fontaine, Lib. XI. Fab. V.
x Vide Eraſm. Adagior. chil. 1. centur. 7. proverb. 96.

Digitized by Google

Ut omnia Vulpis audierat : Vos ô nimis
Felices , inquit , Beſtiæ , quibus licet ,
Ab omnibus negata , laudum munera ,
Vobis ab ipsis invicem accipere , & frui !

FABULA XVIII.

Philomela , Corvus , & Bubo. y

NATURA vernis pinxerat coloribus
Fetus repullulantes ; formoſiſſimi
Ridebat anni blanda tempeſtas : dies
Feſtivitati candidæ ſimillimus
Locum beatæ finiens reliquerat
Tranquillitati : Solis aurei calor
Extulerat ab agris molliter tepentibus
Subtilem odorum copiam , quam paululum
Noctis ſerenæ frigus addensaverat ,
Et in parentis regna telluris ſinens
Recidere , florum , floridarumque arborum
Diurnum odorem odore vincebat novo.
Philomela tales avida delicias capit ,
Penitusque condit eruditis ſenſibus.
Sed efficaci mox ſcientiæ obſequens
Inflat canorum guttur , & ad omnes modos
Intendit : acrem nunc , & argutam vibrat
Animoſa vocem more clangentis tubæ :
Nunc languida premit , frangit , obſcurat ſonos ;
Et deficere videtur , & medullitus
Amore tenero tota colliqueſcere.
Favonius , quem lilia inter & roſas
Dulci tenebat inertiâ vinctum ſopor ,

y Richer , Lib. II. Fab. XVIII.

Digitized by Google

Evigilat ; haſque mirans tam volubiles
Tam delicati flexiones gutturis,
Ne ceſſet illa, metuit. Evigilat quoque
Corvus ; at inepto præditus guſtu, & ſibi
Quòd ſomnus abrumpatur ægrè etiam ferens :
Quæ te mala, inquit, cuncta ubique dum ſilent,
Libido cogit, tam moleſtè ut perſtrepas ?
Tibi videris bella cantrix : at tuæ
Mihi cantilenæ, moneo, valde diſplicent ;
Illiſque jam nunc abſtinere ni velis,
Ex me feres grande aliquod infortunium.
Philomela atroces verita minas obmutuit ;
Multoque manè cùm vix diluceſceret,
Periculoſam præpotentis Alitis
Viciniam reliquit, & ſe contulit
Celeriter in remotam ſolitudinem.
Ibi ſeſe doctis artibus operam dare
Impunè tandem poſſe credit : & leves
Per ſumma gramina zephyrorum ſpiritus
Cùm dulcè fremerent, ſibilumque [z] ludicrum
Mobilibus arbor frondibus omnis redderet,
Et Phœbus etiam candidâ purus face
Innubilas per auras lucem ſpargeret ;
His illa paret incitamentis : canit ;
Simulque varias celebrat agreſtis loci
Amœnitates, & voluptatem ſuam.
Sed in cavato proximæ trunco arboris
Somno ſepultus qui latebat, horridus
Bubo [a] excitatur ; quamvis & lucem oderit ;
Paulùm progreſſus ; voce ferali increpat ;
Et : Inficetos ni ſtatim cantus, ait,
Finieris, iſtam vocem importunissimam

[z] Virgil. Eclog. V. V. 82.
Nam neque me tantùm venientis ſibilus Auſtri, &c.

[a] Gallicè *Chat-huant.* Plinius Hiſt. Lib. X. Cap. XII. *Bubo funebris, & maximè abominatus . . . . deſerta incolit . . . . noctis monſtrum ; nec cantu aliquo vocalis, ſed gemitu.*

Ultor ego, vitamque simul eripiam tibi.
Hîc denique ſuum miſera Avis ſtudium abjicit;
Timensque Corvos nocte, Bubones die,
Silet, dolorve si urgeat, tantùm gemit.
Fabella ſcripta eſt in homines quosdam feros,
Quibus omnis Musa ſuavior bilem movet.

FABULA XIX.

Columba & Turtur.

COLUMBA multùm conquerens, cum Turture
Communicabat luctus & metus ſuos:
Inſtare ſemper Miluum; geminos sibi
Rapuiſſe pullos nuper; quos nunc educat,
Hos pariter ſe metuere ne rapiat brevi,
Ipsamque matrem. Cui Turtur proprii immemor
Pericli, & hujus miſeriam tantùm intuens:
Secede mecum, dixit; nidulus eſt mihi
Prope hinc locatus; huc vos recipiam lubens,
Et te, tuamque ſobolem Milui impios
Contra furores protegam. Illa ſed refert:
Eheu! Miſelle, quid mihi auxilii potes
Præſtare, noſter quem Tyrannus, si ingruat,
Simili pavore afficiet, & pari nece?
Periclitanti bellicosus & valens
Adeſſet Ales, fiderem; ſed humilibus
Succurrere humiles, non potentes aſſolent.

Digitized by Google

FABULA XX.

Pica & Columba.

Pica & Columba Pavonem convenerant
Benignitatis officioſæ gratiâ.
Dum redeunt: Iſte quàm mihi Pavo diſplicet,
Malevola dixit Pica! Quàm inſuaves ſonos
Emittit ore luctifico! Cur non silet?
Pariterque turpes cur non obtegit pedes?
At innocens Columba contra sic refert:
Vitia hujus observare non licuit mihi;
Præſtantis autem corporis ſpeciem inclytam,
Caudæ nitorem & æmulum gemmis decus
Mirata ſum, & laudare non ſatis queo.
Mali requirunt, carpere quæ possint, mala;
Laudare contra, quæ bona ſunt, amant boni.

FABULA XXI.

Pueri duo.

Duo, ſtultus alter, alter autem callidus,
Pueri in commune *b* invenerant aliquot nuces.
Quas cùm fregiſſet callidus, ſtulto dedit
Putamina caſſa, nucleos ſumpsit sibi.
Fruſtra ille, quod tenet, experitur, quid queat
Prodeſſe, deceptumque ſeſe intelligit.

b In commune conferendas ſcilicet. Eſt enim Ellipsis in hâc antiquâ loquendi formulâ. Vide not. ad Lib. IV. Fab. XXI.

At non decipiet ultra, dixit; & probè
Ulciſcar ejus fraudem, ſi qua fors ferat.
Hi poſtmodùm ambo ſimiliter quodam die
Invenere oleas: quique nuperam ſibi
Inſtructam fraudem corrigere pari dolo
Cupiebat: Id quod intra eſt, inquit, da mihi;
Tibi, quod eſt extra, tolle. Gaudet in ſinu
Socius; jubentique alacriter morem gerens,
Putamina capit mollicula, dulcem cibum;
Duros miſello tradit ultro nucleos.
  Nil uſus adjuvat, ubi deeſt prudentia.

FABULA XXII.

Noctua & Gallus. c

ASSUETA tenebris, claram & illuſtrem magis
Lunam eſſe Sole, contendebat Noctua:
At Solis Gallus adventantis nuntius,
Fuge, cæca, dixit; Luna pallet, Sol redit.
  Calumnia nunquam certius refellitur,
Quàm cùm impugnata virtus emergit palàm.

c Richer, Lib. IV. Fab. III.

FABULA

FABULA XXIII.

Apis & Eruca. [d]

ROSÆ obſtinatam rodere micantes ſinus
Apis indignata vidit Erucam: Mala,
Inerſque Beſtia, inquit, hos tam fulgidos
Tam delicati, tali odore præditi
Floris colores te perimere non pudet?
Imò, refert illa, tam boni ſucci dapes
Præ ceteris natura me cogit mea
Eligere; mihi ſunt mel merum, mera ſuavitas;
Nihil & veneno, quo meum corpus viget,
Eſſe faciendo magis idoneum puto.
  Mulctatur hujus acerbitate fabulæ
Criticorum acerbum & lividum quoddam genus.

FABULA XXIV.

Pica, Cornicula, & Vulturius.

EXASPERATA trucibus in Corniculam
Odiis Vulturium Pica famelicum videns,
Sic allocuta eſt: Quæ tenet aves ceteras,
Corniculam in ulmo nidulantem e proximâ
Viſendi num te cupiditas pariter tenet?

d Richer, Lib. VIII. Fab. XXII.
e Varro, Lib. I. Hebdomadum, apud Nonium Cap. II. Sect. 589. *Halcyones hieme in aquâ nidulantur.* A. Gellius Lib. II. Cap. 29. *Nomen eſt Caſſita; habitat, nidulaturque in ſegetibus.*

Digitized by Google

In me quidem ejus nulla ſunt, quæ prædicem,
Officia; laudem agnoſcere tamen quamlibet,
Vel in hoſte, cogor veritatis *f* viribus;
Dicam ergo, quæ mirata ſum: prolem educat
Teneramque, pulchramque, & matri ſimillimam;
Namque ipſa pulchra eſt; &, quod aliis matribus
Fortaſſe nullis antea unquam contigit,
Pariendo, & educando, priſtinæ ſuæ
Habitudinis illa non modò amiſit nihil;
Sed etiam evaſit inde corpulentior. *g*
Hoc excitatus perfido præconio
Suam Vulturius ſentit augeri famem;
Corniculæque celeriter nidum petit;
Matremque, prolemque pariter necat, & vorat.
Ultro malevoli laudant, ubi laudem magis
Eſſe nocituram, quàm calumniam, ſciunt.

FABULA XXV.

Boves duo.

VALIDI & opimi perpetuis laboribus
Se deſtinari cùm ſcirent Boves duo,
Ægrè ferebant: quorum contumacior
Unus recuſat operam; & detrectat jugum.
Quapropter illum, quando pinguis eſt ſatis,
Corpulentus, debitumque officium negat
Præſtare, nec prodeſſe alio poteſt modo,
Interficit herus. Quod videns alter, ſua
Sic fata ſecum diſputat; Proponitur

f Phædrus, Lib. I. Fab. I. V. 9.
Repulſus ille veritatis viribus.
g Plautus Epidic. Act. I. Sc. I. V. 8.
Corpulentior videre, atque habitior.

Digitized by Google

Malum mihi duplex, labor, aut mors; mors eſt quidem
Finis laborum, at ipsa maximus labor:
Minima malorum ſemper eligenda ſunt;
Ergo laborare ſatius, inquit, quàm mori.

FABULA XXVI.

Quercus & Edera. h

PRÆCLARA Quercus, arboribusque ceteris
Excelsior, in omne dominabatur nemus.
Huic Edera nexu circûm adhærens lubrico:
Numquid, ait, iſta te juvat tanta arborum
Frequentia, quòd sic tè ambiat, sic te premat?
At nonne potiùs nimis obumbrando nocet?
Tum Quercus: O, tace, invida; tu ſola hîc noces.

FABULA XXVII.

Cuculus & Luscinius.

SUUM Cuculus cantum ab omnibus videns
Rideri, ſecum, quidquid illud eſt malum,
Rem tacitus omnem pensat; & bonâ fide,
Non bellè canere ſese, demum intelligit.
At inde cauſam credit infortunii
Eſſe repetendam, quòd duos tantùm modos
Iterare nôrit. Luscinium *i* ergo musicæ

h Richer, Lib. V. Fab. XV.
i *Luscinius* æquè dicitur, ac *Luscinia*. Vide Phædrum, Lib. III.

Digitized by Google

Artis magiſtrum pretio precibus illicit,
Melicam ut docere varietatem ſe velit.
Sed ille fruſtra cùm tentâſſet indolem
Diſcipuli ineptam: Didiceris vocem licèt
Rite modulari, nil tibi, inquit, proderit;
Vox dura reddet ſemper insuaves ſonos.
Artis ope fruſtra variam natura induit
Vitioſa formam, si vitioſitas manet.

FABULA XXVIII.

Aquila & Corvus.

AQUILA exprobrabat Corvo infamiæ notam,
Quòd projectorum putridis cadaverum
Veſci ſoleret carnibus. Sed utrius,
Amabo, ait ille, facinus odioſum eſt magis?
Corvi, qui nullas devorat, nisi mortuas,
Pecudes; an Aquilæ, vivas quæ depaſcitur?
Illuſtria quædam ſcelera ſunt; at maxima
Sæpe ibi pudendi cauſa eſt, ubi minimè pudet.

Fab. XVIII. & Senecam Epiſt. 76. paulò longiùs ab initio, ad fidem quinque manuſcr. Palatin. emendatum.

Digitized by Google

FABULA XXIX.

Canis mutare conditionem coactus.

ALIQUOT per annos vixerat Canis domi,
Si non planè otiosus, at levissimis
Variare ſolitus otium laboribus;
Profeceratque non ineptis lusibus,
Familiam ut omnem benevolam sibi redderet:
Sed herus ab illo poſſe cùm magis utilem
Operam dari intelligeret, ipsum denique
Cuſtodiendo addixit Agnorum gregi.
Obtemperavit; at perinvitus, Canis,
Talemque obivit triſticulus provinciam.
Ægram videlicet huic moleſtiam creat
Pecudum inquieta ludibundarum indoles,
Simulque earum maxima imbecillitas.
Procedente tamen tempore, ut blandissimæ
Mitissimæque Gentis innocentiam,
Moremque vitæ simplicem exquisitiùs
Cognovit, hanc amavit; & munus ſuum
Incœpit aliquâ cum voluptate exsequi.
Sæpe ibi voluptas, ubi necessitas fuit,
Paulatim ab ipsâ nascitur aſſuetudine.

Digitized by Google

FABULARUM ÆSOPIARUM

LIBER SEPTIMUS.

PROLOGUS.

Æsopiarum ut fabularum dignitas
Magis magisque commendetur, hîc libet
Narrare, quantum laudis ad faſtigium
Memoria Æsopi gentem apud doctissimam
Evecta fuerit. Nam ille, poſtquàm Delphici
Facinore populi damnatus obiit necem,
Cùm jam per omnem Græciam cognomine
Sapientes ſeptem nuncuparentur viri,
Sapientum octavus non reputatus eſt modò;
Statuas ſed inter iſtis positas, Attici
Voluere formâ, insigniore *a* ceteris,
Hunc ſtare fabricatum Lysippi manu.

a Phædrus, Lib. II. Epilog. V. 1.

Æsopo ingentem ſtatuam posuere Attici.

Sed & Agathias Antholog. Lib. IV. ſub fin. Lysippum Sicyonium, Sculptorem eximium, laudat, quòd Æsopum posuerit ante ſeptem ſapientes :

Ἑπτὰ σοφῶν ἔμπροσθεν.

Hos enim cogere ad bene agendum, illum autem escâ blandâ & eximiâ invitare.

. . . . καλὸν ἔχει δέλεαρ.

Et meritò : nam Cleobulus, Pittacus, Solon,
Thaleſque, Chilonque, Perianderque, & Bias
Præcepta vitæ tradiderunt aspera,
Durasve leges, aut graves ſententias :
At veritatem callidè Phryx noverat
Hominibus approbare, quippe qui jocis
Dulcibus elueret ejus amaritudinem :
Et his fuiſſe mihi videtur artibus
Tantò ſapientibus aliis præſtantior,
Quantò ille Medicis omnibus longè foret
Exiſtimandus doctior, qui ſuavibus
Quoscumque morbos remediis depelleret.

FABULA I.

Perdix & Canis venaticus.

ODORE Perdix quæ ſe prodiderat ſuo,
Venaticum consiſtere ſubitò Canem,
Et ſubsidere, & omnem frangere impetum,
Et quasi cavere ne quid officeret, videns,
Nihil timendum jam sibi eſſe credidit.
Sed iſta volucrem decipiebat credulam
Species dolosa fictæ mansuetudinis ;
Eratque signum, gressibus tacitis hero
Huc ſe inferenti, præda ut innotesceret :
Et rem ille pulchrè intelligit ; & ubi ſatis
Accessit, aliquo motu Perdicem excitat,
Et avolantem missili plumbo necat.

A. Gellius pariter Lib. II. Cap. 29. *Æsopus . . . . haud immeritò*, inquit, *ſapiens exiſtimatus eſt . . . . non ſeverè, non imperiosè præcepit . . . . ut Philosophis mos eſt ; ſed feſtivos, delectabilesque Apologos commentus, res . . . . . in mentes, animosque hominum cum audiendi quâdam illecebrâ induit.*

Digitized by Google

Nocitura nunquam certiùs eſt malignitas,
Quàm cùm personam lenitatis induit.

FABULA II.

Viator & Platanus. b

LABORE, & æſtu Solis ardentissimi
Feſſus Viator Platani in umbrâ languidos
Deponit artus: dumque zephyrorum leves
Admittit auras, & vapores igneos
Caulas *c* per omnes corporis ſensim ejicit;
Torvis pererrat oculis beneficam Arborem;
Ipsamque duris appetit conviciis;
Quòd tam formosis, tamque densis frondibus
Exuberaret; at careret fructibus.
Respondet illa: Túne maledicas mihi,
Ingrate? ſaltem oportuit laudabilem
Hâc me videri parte, quòd prosim tibi.

b Æsopus, Fab. CCLV. Benserade Fab. CXXXV.
c Lucretius; Lib. VI. V. 839. de avibus intereuntibus:
Dispergunt animas per caulas corporis omnes.

FABULA III.

Luporum Legati ad Anglorum Regem. d

LEGATOS olim Regem e ad Anglorum Lupi
Miſerunt. Unum genere de ſuo marem,
Unamque feminam ejus in terras rogant
Portare liceat. Providus Rex abnuit;
Iſtique, dixit, recipiantur si duo,
Mox facilè creſcant milliarium in gregem:
Etenim f malorum citò propagatur genus.

FABULA IV.

Canis & Herus. g

CANIS ex herili qui domo migraverat
Fugitivus, ab hero poſtmodùm inventus ſuo,
Herumque ſe benignum cur sic linqueret,
Interrogatus: Te quidem fateor mihi
Et liberalem, ſemper, & mitiſſimum.

d Furetiere, Fab. XLVIII.

e Camdenus in ſuâ Britanniâ Edit. Lond. 1600. In-4. pag. 592. *Numeroſi ovium greges in his* (Walliæ) *montibus errant; nec ullum eſt à Lupis periculum: qui tunc per univerſam Angliam deleti erant, cùm Edgarus Rex* (circa annum 960.) *Ludvallo harum regionum principi tricenos Lupos, in singulos annos, vectigalis nomine, imperaret.* Et pag. 640. *Qui* (Lupi) *jam in Angliâ nuſquam compârent, ne in ipſis versùs ſcotiam limitibus, cùm sint tamen in Scotiá frequentiſſimi.*

f Minutius Felix Edit. Balduini 1560. pag. 17. *fecundiùs nequiora proveniunt.*

g Abſtemius, Fab. XXXVI. Faernus, Fab. LII.

Fuiſſe dominum, dixit; at tua interim
Omnis familia perpetuis cæsum malè
Verberibus hùc me denique miserum impulit
Ut hoc defugerem, non quòd infortunium
Intuleris, at quod te prohibere oportuit.
Quisquis, cùm possit, alii ne faciant malum,
Vetare, non vetat, idem *h* facienti facit.

FABULA V.

Jupiter & Ruſticus. [i]

QUÆDAM agri jugera ab ipso maximo Jove
Locata quidam Ruſticus conduxerat;
Tranſegeratque, & pactionem fecerat,
Ut conſtitutos intra limites agri
Sibi ordinandas tempeſtates traderet.
Lætissimus ergo, ſpesque animo magnas movens
Proscindit arvum; mandat, occat ſemina:
Et ſudum, & imbres, & calorem, & frigora
Inducit, utcumque optimum fore autumat:
Tamen adextremum pessimas ſegetes metit.
Secum querentem commiseratus Jupiter
Compellat ultro: Teque, dixit, an ſciam
Moderari meliùs, & varias anni vices
Utiliùs ducere, experiri nunc decet.
Cumque abſtuliſſet annuenti Ruſtico
Imperium ineptis male gubernatum artibus:
Hortatur, operam is ut velit modò impiger
Adhibere: tempeſtates ipse digerit

h Horatius Art. Poet. V. 467.
Invitum qui ſervat, idem facit occidenti.
i La Fontaine Lib. VI. Fab. IV. Faernus Fab. XCVIII.

Ratione ſolitâ; & hujus agro largiens
Emiſſiones lege communi ſtatas,
Demum paternis omnia curis temperans,
Ad eos facit rem progredi ſenſim exitus,
Ut redeat ampla meſſis: quam dum Ruſticus
Colligere properat, gratus hanc vocem edidit:
Divinâ qui ſe Providentiâ regi
Sinit, unicè illum ſapere nunc intelligo.

FABULA VI.

Lepores, Canes, & Vulpes.

Effugere ſemper impetus primos Canum
Cùm cogerentur Lepores, maximum licèt
Conflare ſæpe didiciſſent exercitum;
Vulpinam ad gentem ſupplicatum deníque
Miſêre, vellet auxiliares copias
Sibi commodare. Vulpes, quas odium vetus,
Et ira ſtimulat jugis adversùs Canes,
Auxilia ſpondent: coeunt: ad pugnæ locum
Properant frequentes: at, quibus operam dicant,
Stare otioſos, utpote imbelles, jubent,
Ne fortè ſolitâ timiditate exterriti
Corrumpant animos dimicantûm ſtrenuè.
Lepores promittunt, legibus ſe inertiæ
His, quanquam turpibus, obſecuturos fore.
Pugnam ergo placidi ſpectant. Poſtmodùm tamen
Et numero & aſtu ſuperiores Vulpium
Phalanges Canibus prævalere cùm vident,
Concurrere audent, ſi queant aliquam ſibi
Aſſerere partem laudis & victoriæ.
Sed ubi intuentur propiùs in teterrimis

Fœdè excubantes vultibus hoſtium minas,
Cæco pavore omnes simul versi retro
Fugêre; turmisque socialibus malo
Exemplo ſuasere, similem ut caperent fugam.
Pugnarė ſolos bellicosos expedit;
Imbellium agmen officit, nedum adjuvet.

FABULA VII.

Leo furiosus & Lepus. k

LEO furiosus factus eſt: clamat Lepus:
Nos, heu! pusillos quanta pernicies manet!
Quod vix ferendum, quamdiu is ſanus fuit,
Credidimus, quale nunc videbitur jugum?
Spes denique omnis infimos tum deserit,
Furor *l* ubi comitem ſe poteſtati dedit.

FABULA VIII.

Canis mordax. m

MORDERE prætereuntes aſſueto Cani
Appenderat herus parvum tintinnabulum,
Ab eo cavendum ut omnibus noteſceret.
Hoc ille signo gloriatus eſt, quasi

k Gabrias, Fab. IV. Camerarius, Fab. CXLIX. Faernus, Fab. V.

l Publius Syrus, V. 789.
Fulmen eſt, ubi cum poteſtate habitat iracundia.

m Benserade, Fab. XCIX. Æsopus, Fab. CCXIV. Avienus, Fab. VII.

Digitized by Google

Virtutis eſſet præmium ſibi datum.
Quod aliquis animadvertens : Fruſtra, ô peſſime,
Tibi plaudis, inquit : nam æris iſtius ſono
Quiſque admonetur de tuâ pravâ indole.
Fabella quoſdam carpit, vertere qui ſibi
Tentant honori infamiæ turpem notam.

FABULA IX.

Hirundo & Luſcinius. [n]

Obstrepere ſolita quamlibet circa domum
Hirundo amœnam fortè ſolitudinem
Petierat. Ibi Luſcinium, qui lauro ſuper
Victrice placidus otiaretur, videns :
Suaves canoro gutture te quidem ferunt
Iterare cantus, dixit : nil tamen hactenus
Ejuſmodi ex te audire nobis contigit :
Ego verò ubique perſonans vocis meæ
Impertio lubens omnibus dulcedinem :
At tu canendi ſingularis artifex
Si jure diceris, urbes cur porro fugis,
Hominumque cœtus ? Ne tibi laudes negent
Meritas, vereris ? an times potiùs, tuam
Dum conſcius ipſe agnoſcis imperitiam,
Ne fortè coram judicibus idoneis
Siſtaris irridendus ; & prudens lates ?
Retulit Luſcinius : Urbes, & homines habent,
Quæ mihi placere poterant : tamen ante omnia
Molles beati ruris deliciæ placent ;
Ac inter illas vivere, & mori velim
Inglorius. Huncce cur libeat morem ſequi,

n Camerarius, Fab. CCCLXIV.

Digitized by Google

Turpes mihi causas imperitiæ objicis :
Tamen ipse dicam simpliciter : cantus meos
Dare combibendos delicatis auribus
Minimè refugiam, si qua necessitas ferat ;
Neque me despicio, neque peritos judices
Horresco ſtultè timidus : at facile eſt mihi
Urbis carere turbulentis æſtibus,
Placidoque ruris otio dulce eſt frui.
Neque te videre poſſum quid tantùm juvet
Circùm ſuperbas ædes, & palatia
Volitare, cùm debueris ipsa ſæpius
Perspicere, quantùm cunctis auribus tuæ
Afferre ſoleant cantilenæ tædium.
  Plerumque contra, quàm fas & ratio velint,
Lucem indoctus amat publicam, doctus fugit.

FABULA X.

Ensis & Vomer. °

PROCUL hinc recede, ſordidâ ne me inquines
Conſortione, dixit Ensis Vomeri.
At ille contra : Cur me, ait, sic despicis,
Superbe ? Ferrum tibi pater eſt ; eſt & mihi.
Deinde mihi quantùm debeas, an te latet ?
Nam si otiosus non proscinderem ſolum,
Ut fruges, quæ tuam herilem reficiant manum,
Nascantur, illa nonne mox languesceret ?
Tunc te quid fieret autem ? in umbrâ ſcilicet
Tenebricosâ duceres turpem situm.
  Agricola eodem prorsus, ac Miles luto
Confictus eſt ; ſed ille præſtat alteri,
Quòd operam nobis præbeat magis utilem.

° La Motte, Lib. III. Fab. XIV.

FABULA XI.

Hariolus sibi non providens.

HARIOLUS olim cùm ſoleret in foro
Suam futuri venditare ſcientiam,
Miserosque pauper ageret interim dies;
Nasutus aliquis: Quonam, ait, pacto fidem
Tibi possim habere, cùm ipse non prævideris
Tua fata, teque certò periturum fame,
Artem nî abjicias hanc modò tuam futilem,
Aliamque discas, quâ tibi victum pares?
Malè prævidet ille, qui sibi non providet.

FABULA XII.

Opilio & Oves. p

ADEONE vobis cæcus illudit pavor,
Ut, cùm coactæ sitis in tantum gregem,
Unus, nec ipse mole major corporis
Vos terreat, in fugamque convertat Lupus,
Demumque prædam facilè sic tollat ſuam?
At si Latronem occidere, ac discerpere
Nimis benigna veſtra non ſert indoles,
Obsiſtere ſaltem audete, ne quid audeat.
Orationem hanc Opilionis approbant;
Deincepsque vim ſe vi repulsuras fore
Spondent Bidentes. Credit Opilio bonus;

p La Fontaine, Lib. IX. Fab. XIX. Abſtemius, Fab. CXXVII.

Ratuſque tempus ſatis idoneum ſibi,
Aliquam quietis capere quo partem queat;
Seceſſit, & ſupinus ſomno ſe dedit.
At mox gregatim celeri pede fugientium
Multus Bidentum ſtrepitus ipſum ſuſcitat.
Fugæ ille cauſam quærit, & nullam invenit,
Perflante niſi quòd vento inhorruit *q* rubus.
Augetur ipſo imbellium numero pavor.

FABULA XIII.

Ardea & Piſces. r

PRÆFIXA longis, gracilibuſque cruribus,
Longoque collo, roſtro longo prædita
Stabat ſilentis Ardea lacûs in vado;
Et expectabat, ſi qua fors occurreret
Idonea ſibi præda. Piſces adnatant:
s Barbus, Cyprinus, Perca, Tinca, Lucius,
Eunt, redeuntque: accedere propiùs videt,
Ut eligendi, capiendique jam labor
Superſit unus: at vel exiles nimis,
Parumve dignos, qui gulam ſibi mulceant.

q Horatius de Hinnuleo, Lib. I. Od. 23. V. 5.
Nam ſeu mobilibus vepris inhorruit
Ad ventum foliis, ſeu virides rubum
Dimovêre Lacertæ;
Et corde, & genibus tremit.

r La Fontaine, Lib. VII. Fab. IV. Bourſault in ſuâ Comœdiâ Æſopicâ ſecundâ. Act. I. Sc. IV.

s Barbum, Tincam, Lucium, qui gallicè vocantur *Barbeau*, *Tenche*, *Brochet*, Auſonius in ſuâ Moſellâ memorat, V. 134. 125. 122. Cyprinus, & Perca, dicti gallicè *Carpe*, *Perche*, à Plinio memorantur, Hiſt. Lib. XXXII. Cap. XI. Carpam autem pro Cyprino legère me apud Auctorem latinum nullum memini Caſſiodoro antiquiorem: qui quidem Lib. XII. Epiſt. IV. *Deſtinat*, inquit, *Carpam Danubius*.

Tam delicatam, reputat illa; & singulos
Superba omittit. Interim aliò Piscium
Sua turbam levitas, aut libido pervehit;
Abitque tempus; & ſupervenit fames
Immodica. Vilis ac pusillus Gobio
Tunc fortè cæno emersus hùc adremigat.
Advertit omni vacua jam faſtidio
Ardea; ſatisque ſe beatam exiſtimet,
Donare ventri talem si prædam queat.
Hiantis ergo roſtri longitudinem
Demittit in aquas ſubitò: ſed citatior
Aviditas frangit omnis vim ſolertiæ;
Vadumque turbat tantùm aberrans impetus.
Hîc mœſta quidquam perfici poſſe Ardea
Desperat; infelixque litus deserit:
Abscedit, & limacem in immundum incidit;
Ipsumque, ſprevit quæ optimos Pisces, vorat.
Sua qui faſtidiosus respuit bona,
Meritò ille pœnas ſtultæ dat ſuperbiæ.

FABULA XIV.

Asellus.

OPERA Maronis quidam Asellus reperit;
Simul improbavit, atque discerpsit jocans.
Audaciorem ſtupiditas Criticum facit.

Digitized by Google

FABULA XV.

Talpa & Olitor.

Sub humo intubisque [t], rapulisque consitâ
Tenebricosum Talpa fodiebat larem:
Et: Fuerit Olitor, inquit, Argo oculatior,
Tam bene latentem si me deprehenderit.
Sed glebulas dum trudit, & ſurſum aggerit,
Fit tumulus, operam qui latentis indicat.
Advertit Olitor; insidiasque faucibus
Collocat in ipsis latebræ, & incautum capit.
  Malefici ſemper aliquâ ſe produnt viâ.

FABULA XVI.

Ollæ duæ. [u]

Ollæ peregrinari voluerunt duæ;
Una ænea, altera fictilis. Dixit prior:
Nam quò diversa sic abis, ſoror? Mihi
Comes adhæresce proximè quantùm potes:
Ab offendiculis liberam tibi viam
Præſtabo; teque dura fragilem protegam.

[t] Virgilius Georg. Lib. I. V. 120.
. . . . . . Et amaris intuba fibris.
Ad quem locum Pierius: *ſcribendum*, inquit, *INTUBA per* u, *ex antiquis plerisque codicibus tam Virgilianis, quàm Plinianis: Latina enim dictio eſt, neque admittit* y.
[u] La Fontaine, Lib. V. Fab. II. Benserade, Fab. CII. Æsopus, Fab. CCXCV. Avienus, Fab. XI. Faernus, Fab. I.

Digitized by Google

Imprudens illa paruit. Sed invicem
Dum gradibus ambæ, quippe tripedes, ambulant
Male temperatis, dura fragilem conterit.
 Ne ſocietatem inire cum potentibus
Velitis, homines, fadula vos, tenues, monet. *x*

FABULA XVII.

Milui & Columbæ. y

OLIM efferatis hinc & inde partibus
Inter latrones Miluos exarserat
Civile bellum. Jam protervis traditas
Ludibria ventis mutuus crebras furor
Avulserat alas; multa jam teterrimis
Transverberata roſtris, lacerata unguibus
Data leto fuerant corpora; jamque plurimus
Alto caducus ab æthere pluerat cruor.
Tenero Columbas corde præditum genus
Luctifica ſpecies tam horridæ cladis movet:
Miserisque, dicunt, media nisi pax venerit,
Brevi eſt futurum ut deleatur funditus
Gens Miluina. Hoc ſcilicet reputant malum
Benignæ, & eſſe præcavendum judicant.
Igitur precando, commonendo hoc denique
Proficiunt, animos ut feroces molliant;
Induciasque ſuadeant, mox & rato
Utrinque fœdere ſanciant pacis fidem.
Aſt ubi reliquit Miluos discordia,

x Ecclesiaſticus, Cap. XIII. V. 2. 3. *Ditiori te ne ſocius fueris. Quid communicabit Cacabus ad Ollam? quando enim ſe colliserint; conſringetur.*

y La Fontaine, Lib. VII. Fab. VIII. Abſtemius, Fab. XCVI. Jaius, Biblioth. Rhetor. Tom. I. pag. 742.

Digitized by Google

In ejus expultrices omnis impetus
Sceleratæ gentis versus eſt. Tunc ſentiunt
Miseræ Columbæ, tutius nunquam bonis
Ævum eſſe, quàm cùm dissidium eſt inter malos.

FABULA XVIII.

Puella & Naïas.

PUELLA quædam lucidum ad fontem ſedens
Suam in liquoris ſpeculo pulchritudinem
Contemplabatur. Crevit interea ſitis:
Hanc ut levaret, hausit aquam cavâ manu:
At omnis inde perturbatus eſt liquor.
Ergo illa, quòd nil cernere jam possit, dolet,
Queriturque. Naïas imi fontis incola ɀ
Emergit: Et: Te cernere ut possis, ait;
Quam tu fugâſti, expecta dum redeat quies.
Se noscere ipsum qui cupit, placidum ſibi
Ut ſe ipse ſiſtat, hâc monetur fabulâ.

FABULA XIX.

Catellus & Moloſſus.

NUMMIS Catellum viginti exiguissimum
Venire in urbe cùm videret Ruſticus:
Tantine fieri, dixit, animal tantulum?
Quid autem, quid si corporis amplitudine

ɀ Phædrus, Lib. I. Fab. VI. V. 6.
. . . . . . quædam tum Stagni incola.

Digitized by Google

Æqualis eſſet canibus noſtris? Eugepæ!
Nos facere talem mercaturam convenit.
Rus ergo mox ille ad ſuum revertitur;
Moloſſumque ſimul horridum, immanem eligit;
Extrahit in urbem; ſpeque præſumens lucrum,
Venalem exponit nobili mulierculæ:
At hujus famulis traditus ludibrio,
Fructum labori ridiculo parem tulit.
Non omnis, quò magis ampla, merx proba eſt magis:
Eſt, quam commendat delicata exilitas.

FABULA XX.

Equus ſeneſcens.

ANNOS apud herum divitem multos Equus,
Omni bonorum inſtructus affluentiâ,
Et dulce, nulloque unquam corruptum gravi
Labore captans otium, peregerat.
At cùm ſenectus adveniret, & dies
Auferret aliquod uſque ſpolium corporis,
Mox ille cœpit negligi, mox deſpici,
Mox odio haberi: pertrahendo denique
Plauſtro admovetur. Tum ſuam infelix vicem
Dum queritur; alius quadrupes; cui ſe additum
Tam duro in opere faciendo ſocium dolet;
Age ſanus, inquit, hoc reputa, laboribus
Nos eſſe natos perferendis maximis:
Vaniſque ſortem exaſperare queſtibus
Jam deſine. Triſtis autem ſocius hæc refert;
Disparibus agimur fatis: miſerias enim
Tu nôſti tantùm; eaſque paſſus tamdiu,
Ferre didiciſti: contra verò mollibus

Ego in deliciis antea usque vixeram;
Et nunc eò redire adextremùm mihi
Rem video, ut illum proprio exemplo probem
Bis eſſe miserum, qui ex beato fit miser.

FABULA XXI.

Avis ſolitaria. [a]

PROCUL remota ab omni consuetudine
Volantum, & imæ vallis in sinu latens
Amœna, placidos quædam Avis agebat dies.
Vitæ ſed illa ſolitariæ tamen
Sensit aliquando tædium; & ſe protinus
Inferre ſtatuit cœtibus gentis ſuæ.
Migrat. Strepentem Corvorum in turbam incidit:
Hos turpibus rapinis ſuetos vivere,
Edacitate fœdâ percitos, gulâ
Stimulante atroces, pro cibis levissimis
Querelas, rixas, pugnas roſtro & unguibus
Movere ferreâ obſtinatos indole,
Discordiarum perpetuus agitat furor.
Paulisper ergo ſuſtinere vix poteſt
Avis pacifica tale contubernium:
Refugit. Hinc ad Aquilarum contendit gregem.
Nobilibus illæ, & gloriosis artibus
Se devoverunt: laudis ad faſtigium
Animos volentes usque & usque ſuscitant
Generosa ſtudia: ſed simul ambitio mala,
Simul ferocibus odiis crudelitas
Exasperata nunc per occultum nefas,
Nuncque per apertos & violentos impetus

a Richer, Lib. III. Fab. XXI.

Digitized by Google

Patrare ſuadent omne criminum genus ;
Nec judicatur quidpiam illicitum , modò
Huic dignitatem grandis eventus paret.
Simul atque ſenſit factiones improbas
Avis modeſta , & auſus tam nefarios ,
Exhorruit , & receſſit. Paulò poſt videt
Valle in reductâ ſerpere tenues aquas ,
Frondere denſas arbores : audit ſonos
Arte modulatos muſicâ : hùc delabitur ,
Aveſque gaudet reperiſſe deditas
Studio canendi : Ibique , quam quæro , niſi
Habitet voluptas , non habitat , ait , uſpiam.
At miſera doctas Cantrices diſſenſio
Perturbat : omnes laudis immodicus tenet ,
Et macerat amor : nulla ferre ſuam poteſt ,
Dignamve laude juſtâ cenſere æmulam :
Hinc livor , & ſimultas , & calumnia
Ultro , citroque commeantes ſæviunt ,
Luctumque ſpargunt. Hæc mala videt , & gemit
Avis benigna ; mox & infidum nemus ,
Sedeſque falsâ ſpecie blandas deſerens :
Repetamus , inquit , noſtram ſolitudinem ;
Quod cupimus , noſtro gerimus in ſinu bonum ;
Alibique fruſtra quæritur felicitas.

FABULA XXII.

Muſtela, Cuniculus, & Felis. b

MUSTELA vacuam cùm Cuniculi domum
Fòrs reperiſſet, ſubiit, & propriam ſibi
Facere decrevit. Interim è paſtu redux
Cuniculus, ubi vidit hoſpitam novam,
Hos jure monuit eſſe hæreditario
Suos penates: egredique protinus
Vellet, rogavit. Illa verò quamlibet
Terræ partem eſſe cuilibet propriam negat;
Et ſe juvari lege Naturæ, & frui
Primi occupantis jure, contumax refert.
Contentioni poſtquàm inutili datus
Utrinque locus eſt, Felem adextremùm placet
Adhibere litis finiendæ judicem.
Hæc vetula, vitam quæ nefariam ſibi
Aſſiduis aucta furtis prorogaverat,
Sanctoque vultu tegere fraudes impias
Pulchrè didicerat, læta clientes excipit:
Et lis, ait, omnis veſtra dirimetur brevi;
Accedite modò; namque paulò ſurdior
Effecta ſum; ætas attulit id incommodi
Longæva; propiùs, filioli, hùc accedite.
Parent. Satis illa ſibi propinquos ut videt,
Injicit utrique hinc inde falcatas manus;
Litemque dirimit, litigantes dum vorat.
Periculoſum eſt hominibus, cùm diſſident,
Potentiorem ad arbitrum recurrere.

b La Fontaine, Lib. VII. Fab. XVI. Jaïus Biblioth. Rhetor. Tom. I. pag. 750. Specimen ſapientiæ Indorum, Sect. IV. pag. 265. Edit. Starkii.

FABULA

Digitized by Google

FABULA XXIII.

Senex & Mors. c

ANNOS homo centum totos qui peregerat,
Demùm advenire Mortem ſenſit ; & , nimis
Properanter illam ſic agere ſecum , querens ,
Petiit , ne vitâ cedere priùs cogeret ,
Perfecta quàm eſſent ſua quædam negotia :
Saltem expectaret , dum ex nepote filii
Brevi futuras concluſiſſet nuptias ,
Factoque rite teſtamento ab omnibus
Remotam rixis familiam relinqueret :
Quòd ſi migrandum hinc ſibi fuiſſe tam citò
Præmonitus eſſet . . . Hìc Senem ultra Mors loqui
Non paſſa : Funeris habet mille nuntios
Senectus longa , dixit ; & prædam abſtulit.

FABULA XXIV.

Teſtudo & Anates duæ. d

PEREGRINANDI varias in mundi plagas
Cupido quondam ridicula Teſtudinem
Inceſſit. Adeò , dici quod vulgò ſolet ,
Verum eſt : Tardipedes ſtare vix poſſe in loco.

c La Fontaine , Lib. VIII. Fab. I. Abſtemius , Fab. XCIX.

d La Fontaine , Lib. X. Fab. III. Specimen ſapientiæ Indorum , Sect. I. pag. 119. Edit. Starkii. Camerarius , Fab. CCCLXXX. Jaïus Biblioth. Rhetor. Tom. I. pag. 749. cujus verba non pauca retinuimus.

Digitized by Google

Hæc conſpicata fortè paſcentes duas
In litore Anates : Vos ô felices , ait ,
Quibus remotas viſere licet , cùm libet ,
Regiones ! Noſtra nõn obeſſet tarditas ;
Et illa , quam geſtare cogimur , domus
Non impediret ; hâc mihi ſolum protinus
Deſerere , meque terras hinc ad ultimas
Transferre libeat. Iſta ne te maceret
Libido , dicunt Anates ; ipſam , ſi velis ,
Nos ambæ facilè explere , ſtatimque , poſſumus.
Se ſpondet autem beneficii memorem fore
Teſtudo. At illæ , ramus ut fortè arboris
Exciſus aderat , tollunt , atque : Tu , inquiunt ,
Hunc ſtringe medium dentibus , quantùm potes ;
Aptanteſque per os Domiportæ ſimul inſerunt ;
Monentque , caveat , ne de causâ quâlibet
Dimittat unquam ſic arreptum mordicus :
Ipſæque mox , ejuſdem extremis virgulæ
Partibus utrinque pariter admorſis , volant ,
Noſtram & per auras efferunt Teſtudinem.
Res viſa cùm eſſet proximi pagi incolis ,
Stupuerunt omnes inſolens ſpectaculum ;
Et clamitantes ire per arduum æthera
Teſtudinem , imò Reginam Teſtudinum ,
Eam ſalutant. Stulta geſtit in ſinu ;
Et : Sum Regina , gaudii impotens ait :
Ita ſanè ; nihil eſt verius , Regina ſum.
Tacuiſſet illa , feciſſet prudentiùs :
Namque os apertum ſuſtinentem virgulam
Poſtquàm reliquit , ipſa duris cautibus
Illiſa periit. Sic , mala curioſitas
Quod metuit , inepta gloriatio dedit.

FABULA XXV.

Ad Isaacum Belletum Doctorem medicum.

Formicæ duæ.

Tua, Bellete, jucundâ morum indole,
Tuâ doctrinæ varietate amabili,
Tuâque facilis & elegantis ingenî
Feſtivitate huc usque dumtaxat mihi
Aut ægritudo mentis, aut hujusmodî
Averruncari quodpiam potuit malum:
Tuâ ſed artis *e* medicinæ ſcientiâ
Aſſiduâ & efficaci bis veterem meum
Amicum morte liberâſti proximâ:
Quapropter habeo gratiam tibi maximam.
Mihi verò talem ne ſalutiferam tuam
Cogaris olim similiter operam dare,
Caveo meherclè diligenter: & cibus
Ob id ipsum mihi vulgaris ac tenuis placet;
Potentiumque vito mortiferas dapes:
Et aliqua verbis ut meis auctoritas
Accedat, eſto talis exempli fides.
Viles, parabileſque contentæ *f* cibos
Adhibere, vitam ſuſtinebant commodè
Duæ Formicæ. At una quondam tædio
Affecta, ſortisque melioris appetens,
Peregrinari cœpit paulò longiùs,
Dum perveniret denique in quoddam horreum

e Varro de Linguâ Latinâ, Lib. IV. pag. 24. Edit. Scriverii. *Ab arte medicinâ Medicus.* Hyginus, Fab. CCLXXIV. *Athenienſes caverant, ne quis ſervus aut femina artem medicinam disceret.*

f Vell. Paterculus, Lib. II. Cap. XLIX. *Contentus cum unâ legione titulum retinere provinciæ.*

Bellariorum omni refertum copiâ.
O Jupiter ; inquit, hoſpitalis, quod bonum
Mihi venit hodie, perpetuum facias precor!
Simulque dulcem ſacchari dapem eligit ;
Comeditque, si non, aviditas quantum jubet,
At parva quantum continere alvus poteſt.
Opiparè pranſa pauperem ad cellam redit ;
Limenque vix ingreſſa narrare incipit
Omnem munificæ Sortis oblatam ſibi
Benignitatem ; & hujus in partem boni
Invitat ultrò ſociam, & admovet preces
Sollicita blandas. Illa verò pertinax
Repugnat : Cùmque nunc ſatis bene ſit mihi,
Periculoſum judico, inquit, ô ſoror,
Meliùs habendi cupiditate diſtrahi :
Et renuit explorare fortunam novam.
Sed altera nil jam, niſi deguſtatas ſemel
Delicias, cupiens ; ordinariam terit
Eſcam ſuperbo dente, & in ægram nauſeans
Demittit alvum ; & quàm licet ſæpiſſime
Reviſit, quod jam diligit unicè, horreum.
Intemperanti dum ſic obſequitur gulæ,
Se facere credit ſtulta multum corporis :
At vilibus olim venter aſſuetus cibis,
Offenditur iſtis delicatioribus,
Quorum uſus etiam largior damnum aggravat.
Demum illa vitam dum ſibi vult reddere
Jucundiorem, multò breviorem efficit :
Miseræque funus Beſtiolæ curat ſoror,
Mœſta quidem, ſano ſed vigens corpuſculo.
Admonitus hoc exemplo magna Divitum
Contemnere pauper facilè poſſum prandia.

FABULA XXVI.

Arbuſcula, Arbor, & Colonus.

JUNIPEROS inter, & alios hujuſmodi
Frutices, tenebat principatum Arbuſcula.
Inde procul Arborem eximiam dum reſpicit;
Et ejus omnem perſpicere præſtantiam
Ne poſſit, ipſa dum vetat longinquitas,
Ac tenuis etiam nebula viſum decipit;
Exiſtimare cœpit, illi ſcilicet,
Si contra ſtaret, præferendam ſe fore.
Quapropter, omnibus ut facultas ſuppetat
Utramque comparandi, maximâ prece
Orat Colonum, tollere hinc ipſam velit,
Et collocare in Arboris viciniâ.
Recuſat ille primùm: at importunitas
Hunc denique cogit facere, quod valde improbat.
Natalis ergo ſtirpitus è terræ ſinu
Avellit, & reponit optato loco.
Sed illam totam ſic puſillam cùm videt
Latere in umbrâ magnâ vicinæ Arboris,
Irridet: Et: Te quantò, ait, ſatius fuit
Juniperis, & Geniſtis, & Caprifoliis
Dominari, tantæ quàm invidere tantulam;
Et anteponi velle magnitudini!
Virgilii, Homerique æmulos quoſdam, ſibi
Palmam arrogantes, fabula, ut ſapiant, monet.

FABULARUM ÆSOPIARUM
LIBER OCTAVUS.

PROLOGUS.

Bis mille ante annos, terque centum circiter,
Fortunæ crimen alti dotes ingenî
Cùm vindicâſſent, Phryx Æsopus exiit
E ſervitute, Sardibusque floruit,
Regnante Crœso ; hic forte prosperâ fruens ;
Suoque ſummè gratiosus Principi,
Quas, libertate dum careret, fecerat,
Collegit ipse, & publicavit fabulas.
Mox notuere in Græciâ ; has & favor
Excepit ingens, has Librarius frequens
Exscripsit, omnium his insudavit manus :
Et quia potentes, & humiles ; pueri, & ſenes,
Sophique, & ipse Socrates eas probè
Discebant, ac tenebant etiam memoriter ;
Quosdam impulere hæc, falsam ut induerent sibi
Persuasionem, nullas unquam literis
Mandâſſe Æsopum fabulas ; tantummodò
Recitâſſe, quas feciſſet ; denique has diu

Digitized by Google

Non aliter, hominum quàm per ora, traditas
Percrebuiſſe. At Græcis illum ceteris
Scriptoribus omnis annumerat Antiquitas *a*.
Neque tamen omnes, quæ ſub ejus nomine
Circumferuntur, Apologorum texuit
Narrationes : imò verò vix licet
Dubitare, quin pleraſque temeritas rudis
Librariorum eas interpolaverit ;
Quáſque edidit, harum plurimas affinxerit
Planudes *b* ille Maximus prænomine,
Re fabulator, & nugator maximus.
Sed fraude quamvis barbarâ fere omnibus
Æſopi, quales nunc habemus, fabulis
Inducta forma eſt deterior ; illæ tamen
Facetæ adhuc ſunt, & valent reconditis
Sententiarum, luminumque dotibus.
Certè Apologorum ſemper unus hic mihi
Theſaurus eſſe viſus eſt doctiſſimus.
Secutus ergo exempla multorum, hinc opes
Aſſumere mihi idoneas non deſtiti ;
Iſthuncque porro confeci omnem prologum,
Ne quis beneficii immemorem me diceret.

a Ariſtophanes in Avibus, V. 471.

Οὐδ᾽ Αἴσωπον πεπάτηκας :

Æſopum non triviſti. Dicere autem Ariſtophanes recte non potuiſſet auctorem hunc teri, ſive legi, cujus ſcripta non exſtitiſſent. Vide etiam ſcholia veteris Interpretis ad hunc locum.

b Maximus Planudes vitam Æſopi ſcripſit, vel potiùs ineptè diffinxit, fabulaſque edidit, quæ ſub ejus nomine circumferuntur, niſi quòd ex earum numero centum triginta ſex, nomen ejus, à quo editæ fuerint, non præſeferentes, è Bibliothecâ Palatinâ deprompſit Iſaacus Nicolaus Neveletus, typiſque excuſas luce publicâ donavit anno 1610. Conſtat autem Planudem noſtrum anno 1347. adhuc inter vivos exſtitiſſe : at longè abſunt à vero, qui vixiſſe illum decimo quinto ſeculo, Concilioque Basileenſi interfuiſſe comminiſcuntur.

Digitized by Google

FABULA I.

Momi cenſura. c

Opus quisque ſuum abſolverant, Taurum quidem
Neptunus, hominem Jupiter, Pallas domum:
Momum advocârunt: Et: Super his quid ſentias,
Ediſſere nobis, inquiunt. Poſtquàm ſatis
Cuncta ille ſeſe examinâſſe credidit:
Cur non ſua Tauro cornua infra oculos, ait,
Sunt collocata, ut meliùs ictum dirigat?
Certè Hominis pectus perfidis plenum dolis
Non occulendum, ſed feneſtrandum *d* fuit.
Iſtique Domui nonne oportuit rotas
Submitti, ut poſſit, quò libet, circumvehi?
Induſtria quidquid ſumma, & eximius labor
Perficiant, ſemper aliquis obtrectaverit.

FABULA II.

Papilio & Apis. e

Papilio volucer, florum amator frivolus
Dum levibus alis viſere ad cunctas opes
Redolentis horti properat; & violæ modò;

c Richer, Lib. II. Fab. IV. Æſopus, Fab. CXCIII. Faernus, Fab. XCII.
d Plin. Hiſt. Lib. XI. Cap. XXXVII. paulò longiùs ab initio: *Media eorum* (oculorum) *cornea feneſtravit pupilla*. Vitruvius, Lib. III. init. *Memoratur* (Socrates) *dixiſſe, oportuiſſe hominum pectora feneſtrata & aperta eſſe*.
e Commirius, Tom. I. Edit. 1714. pag. 308.

Modò Calthæ inane libat osculum, & fugit,
Apim inſidentem purpureæ calici roſæ,
Dulceſque ſuccos extrahentem naviter,
Vidit, & accedens ſubſtitit aliquantulùm,
Tam pertinacem illius diligentiam
Ut irrideret. At ea nihilo ſegniùs
Opus exſecuta: Futiles, inquit, jocos
Refellere verbis neque lubet, neque expedit;
Illud monebo tantùm: Qui dulce utili
Miſcuit, is omne meritus eſt ſuffragium.

FABULA III.

Divinus. f

VENTURA fallax dum Divinus in foro
Prænuntiaret, verus illi nuntius,
Suam patere foribus effractis domum,
Neque reliquum intus eſſe jam quidquam boni,
Repentè vênit. Ergo, quò dammum vocat,
Homo meus ire properat. Tunc adſtantium
Unus: Alienam quis jam, ait, ſortem putet
Te prævidere, cùm tuam haud prævideris?
Ad hos fabella pertinet, qui res amant
Alienas curare, propriaſque negligunt.

f Benſerade, Fab. CLXXII. Æſopus, Fab. XL. Faernus Fab. LXXII.

Digitized by Google

FABULA IV.

Accipiter & Noctua. g

ACCIPITER olim Noctuæ promiſerat ,
Et obligârat jurejurando fidem ,
Pullis ab ejus ; quamvìs urgeret fames ,
Et roſtrum & ungues cohibiturum ſe fore.
At ne qua forsan cupiditas , inquit , mala
Olim in Tuorum damna me inscium ferat ,
Ediſſere , hos porro quibus agnoſcam notis.
  A ceterarum fetibus Avium meos
Diſtinguere tibi eſt facile , dixit Noctua :
His nulla namque Mater unquam protulit ,
Unquamve , ſpero , deinde proferet pares ;
Adeò venuſtam corpore ſpeciem gerunt ,
Tam singulari florent pulchritudine !
Probè meminero cuncta , discedens ait
Accipiter ; & cavebo , ne noſtra indoles
Aliquid in tales formas audeat mali.
  Poſtridie auras dum volando circinat *h*
Jejunus , ultra ferre nec poteſt famem ,
Turris vetuſtæ Latibula ſubitò petit :
Ibi per omnes quæritat prædam cavos ;
Pullosque demum Noctuæ ipsos invenit :
Tenebricoso nidulo extrahit : videt
Triſtes , horridulos : Noſtraque his tam turpibus
Amica , dixit , vitam certè non dedit ,
Quæ tam venuſtos , tamque pulchros educat :

g La Fontaine , Lib. V. Fab. XVIII.
h Ovidius Metam. Lib. II. V. 720.
  Sic ſuper Actæas agilis Cyllenius arces
  Inclinat cursus , & eaſdem circinat auras.

Digitized by Google

Nec plura ; ſimulque eviſceratos devorat.
Hæc inficetum fabula indicat librum ,
Quem ſi modeſto venditari nuntio
Critici viderent , fòrs illæſum omitterent ;
At , ſi elegantem ſtultus Auctor prædicet ,
Hi rite expenſum acuto diſcerpunt ſtilo.

FABULA V.

Melezia & Larix.

ORTA eſt in nemore Transpadani litoris
Meleziam inter & Laricem contentio.
Melezia prior : Sorte , ait , fatis meâ
Me gloriari , & eſſe contentam licet :
Apud omnes quippe Phyſicos noſtri temporis
Peritiores noſtrum & nomen & decus
Celebratur : dum te venditatam judicant
Scriptorum inani veterum teſtimonio ,
Priſcâque laude deſtitutam vituperant
Critici ſagaces. Contra ſic retulit Larix :
Adjicere , ſtulta , debueras ; etiam mihi
Has nunc negari dotes , ipſa quas dedit
Natura [i] ; miram nempe in altitudinem
Me ſurgere , quam tu ſic puſilla vix potes
Aſpicere ; quolibet intemeratam tempore
Conſiſtere mihi viriditatem frondium ,
Ut nuda tu videbis , omni te ſimul
Honore Boreas ingruens ſpoliaverit ;

i Plin. Hiſt. Lib. XVI. Cap. X. *Picea minùs alta , quàm Larix . . . . . perpetuò virent . . . . . Laricis morbus eſt , ut tæda fiat . . . . Nec ardet , nec carbones facit ; nec alio modo ignis vi conſumitur , quàm lapides . . . . Materies præſtantior longè , incorrupta vis , emori contumax.* Vide & Vitruv. Lib. II. Cap. XI. ſub fin.

Ac denique nullis ignium me viribus
Verti in favillas poſſe, quod certis ſibi
Notum eſſe multisque experimentis graves
Et eruditi docuerunt olim viri.
Quid plura ? debes vel tuis præconibus
Fidem habere nullam, vel credere & id, quod volunt,
Me, qualis adsum nunc tibi, me ſcilicet
Nunquam extitiſſe; teque flammis tam citò
Aboleri facilem, te caducis frondibus
Inſtructam, Laricis eſſe reputandam loco.
Meum at tam dispar, tam longè præſtans tuo
Genus reverere; cujus excellentiam,
Laudemque fictas æſtimare fabulas
Critici si pergant, hoc sibi dictum putent:
Non ſemper inficiari licet, ubi non liquet.

FABULA VI.

Edera & Murus.

PERMITTE, dixit Edera Muro blandiens,
Ut fragilis, & me ſuſtinere nescia
Tibi tam ſtabili, tamque firmo adhæream.
Haud renuit ille; at ſentiens hanc poſtmodùm,
Stirpibus hâc, illâc fúrtim permeantibus,
Cæmenta ſolvere, & lapidum compaginem
Laxare, queritur; herumque communem rogat,
Disrumpere velit nexibus consortium
Malè ominatis initum, & ejicere procul
Plantam nocivo ſibi jugatam fœdere.
Audit querentis herus preces, & approbat;
Stirpesque tentat noxias revellere;
At cùm per omnes Muri penetrâſſent cavos,
Tenacibusque hærerent internodiis,

Digitized by Google

Non poſſe jam revelli eas intelligit,
Quin ipse Murus parte labefactus ſuî
Majore, vel inclinetur, vel etiam ruat:
Ideoque, damnum ne eveniat majus, timens,
Malum dirimere non audet commercium.
Hunc fabula monet, quisquis arcto ſe sinit
Temere alligari ſocietatis vinculo.

FABULA VII.

Simioli & Pyra.

PRÆCEPTOR olim diligens sibi traditos
In disciplinam Simiolos inſtruxerat
Moribus honeſtis: tamque mites, & probos,
Et temperantes esse factos credidit,
Ut non dubitârit illos Domino siſtere,
Sperans Lucellum, induſtriæ videlicet
Fructum, & laboris, ſe recepturum fore.
Sed intromissi cùm fuere belluli
Minervæ Alumni, fortè ſepositum vident
Plenum Pyris caniſtrum, &, abjectâ simul
Omni modeſtiâ, uno pariter impetu
Illuc, cupiditas quò trahit victrix, ruunt,
Prædamque, fœdis etiam rixantes modis,
Diripiunt. Hîc Magiſtrum penitus afficit
Dolor pudore mixtus: ingemuit miser;
Et: Arte, dixit, expellatur quâlibet,
Tamen *k* recurret usque vitiosa indoles.

k Horatius, Lib. I. Epiſt. X. V. 24. quanquam ſensu diverso: Naturam expelles furcâ; tamen usque recurret.

Digitized by Google

FABULA VIII.

Perdix & Auceps. [1]

ALITIBUS Auceps insidias tetenderat :
Incauta Perdix in laqueos ſeſe induit.
Senſit periclum : certam ut effugeret necem ,
His Aucupem tentâſſe verbis dicitur :
Agro in propinquo ſociæ paſcuntur meæ
Multæ ; ſine modò , huc illas adducam tibi ,
Menſâ ut paretur præda dignior tuâ :
Poſtquàm rediero , nec mihi parces , ſi voles ,
Vel , ſi placuerit officium , vitam dabis.
  Agnoſcit Auceps callidus inanem dolum ;
Avemque capiens garrulam : Ut credam tibi ,
Reſpondet ? Ullam tu mihi ut ſerves fidem ,
Socias quæ prodis ipſas ? Hæc aliis cane :
Intereà capſam ingredere , ſi largam minùs ,
At delicatam præbitura mihi dapem.
  Inimico vanis ſe promiſſis perfidus
Obligat , amicos prodere ipſos qui poteſt.

1 Richer , Lib. I. Fab. XI. Æſopus , Fab. CLXVII. Jaïus Biblioth. Rhetor. T. I. pag. 739. cujus verba pleraque retinuimus.

FABULA IX.

Paraſitus & Piſciculi. m

QUIDAM Paraſitus, & facie, & facetiis *n*
Ridiculus, audax ſcurra, deliciæ popli, *o*
Ad Publicani ſumptuoſam divitis
Menſam ſedebat imus. Is neptunios
Sibi eſſe poſitos tantùm Piſciculos dolens,
Dum grandia monſtra ponerentur ceteris,
Suos minutos anxiâ tollit manu,
Orique primùm, & auribus dehinc ſuis
Alios poſt alios mimico geſtu admovet.
Hîc omnium ingens curioſitas fuit.
Audire facti cauſam flagitantibus:
Me cura, dixit, magna ſollicitum tenet
De ſorte amici, qui longinqua jam diu
Per maria currit: ergo ab his ponti incolis
Exquiro, numquid de illo fòrs reſciverint:
At juniores ſe eſſe reſpondent mihi;
Interrogemque grandiores, me monent.
Inexpectatum callidi ſcurræ jocum
Convivæ riſu excipiunt, & grandes ſimul
Dilargiuntur Piſces, quos interroget.
Ingenium avarus acuere ſtomachus ſolet.

m La Fontaine, Lib. VIII. Fab. VIII. Abſtemius, Fab. CXVIII. Jaïus Biblioth. Rhetor. Tom. I. pag. 755.
n Cicero ad Attic. Lib. I. Epiſt. 13. circa med.
o Plautus Moſtell. Act. 1. Sc. 1. V. 14.

Digitized by Google

FABULA X.

Apis & Jupiter. p

APIS Jovi olim mellis obtulit favum.
Admovit ori dulce munus Jupiter:
Cúmque approbâſſet Aviculæ ſolertiam:
Age, inquit; opta quid tibi rependi velis.
Has, retulit illa, noſtras involat in dapes,
Et eas profanat cupida gens mortalium:
Da vindicare poſſe prædones malos,
Plagamque facere pungendo insanabilem.
Votum improbavit Deus, & tantam tantulæ
Crudelitatem volucris indignè ferens:
Tibi certa mors eſt, dixit, si quem læseris;
Animamque in ipso irata linques vulnere. *q*
Plerumque pœnas vindictam auctori ſuo
Consciscere graves, hoc exemplo discimus.

FABULA XI.

Leænæ Apotheosis. r

LEONIS uxor è vivis deceſſerat:
Solemnis ergo dicitur exsequiis dies;
Miſſique circùm Feciales admonent

p Æsopus, Fab. CCXLIV. Camerarius, Fab. CCXLIII. Jaius Biblioth. Rhetor. Tom. 1. pag. 747. cujus verba aliquoties adhibuimus.
q Virgil. Georg. Lib. IV. V. 238.
r La Font. Lib. VIII. Fab. XIV. Abſtemius, Fab. CXLVIII.

Digitized by Google

Regni incolas : Adeſſe pompæ funebri
Qui volet , acceleret. Nullus non , vel adfuit ,
Vel excusavit per alios absentiam.
Turbam ut frequentem vidit , ingentes Leo
Causas dolendi præsignificare omnibus
Longo ejulatu cœpit : adflere Aulici ,
Parique luctu luctum Regis prosequi.
Unus tot inter fletus fletibus abſtinet
Cervus. Sibi namque meminit uxorem feris
Nuper Leænæ devoratam dentibus.
Advertit , & æſtuantis Rex iræ impotens :
Sic ergo noſtros concelebras luctus , ait !
Potes eſſe lætus in dolore publico ?
At non Leonis vindicabitur impetu
Tam turpe crimen : ruite in impium , Lupi ,
Reginæque piis Manibus inferias date.
Nihil moveri visus ad triſtes minas ,
Sic placidè causam Cervus oravit ſuam :
Rex magne , ſatis eſt luctui datum hactenus ;
Recepta Cælo flere nos ultra vetat
Auguſta Conjux. Namque dum ereptam mihi
Uxorem queror , & Mortis inclementiam
Accuſo , inane luctûs ad ſolatium ;
Vidi Leænam curru ſublimem rapi ,
Interque collocari cæleſtes Feras.
Quapropter alacris lætitia jam nos decet.
Hâc fraude lepidâ Leo placatur credulus ;
Recreatque dono , deſtinebat quem neci.
Amant Potentes , quæ canit adulatio ,
Licetque falsa judicent , rarò improbant.

Jaïus Biblioth. Rhetor. Tom. 1. pag. 747. cujus etiam verba plurima uſurpavimus.

FABULA XII.

Agnus, Canis, & Lupus. ſ

STUDIOSA mater, & ſagax dederat Ovis
Fidelem, si quis unquam alius, Canem ſuo
Cuſtodem Agniculo. Non erat ille bellulus,
Neque aliquis unus ex illis, qui comiter
Adblandiuntur; àt generosus, & valens,
Acerque, & omnes qui ferox hoſtis Lupos
Usque allatraret, arceretque longiùs.
Cuſtodis hujus imprudentem tæduit
Alumnum; cúmque de tutelari fide
Furtim exeundi occasionem quæreret,
Lupus ecce occurrit, artibus inſtructus malis
Veterator, tectus pelle ovillâ, qui ſuam
Dissimulans vocem sic eum alloquitur prior:
Mihi Fors bona favet, qui te ſolum invenerim,
Amicule; operam jam antea tibi meam
Impendere utilem, animo deſtinaveram.
Dic autem, amabo: quid tibi cum iſtâ Belluâ
Triſti & ſeverâ, cujus in cuſtodiam
Te traditum eſſe, sic amabilem, audio?
Moderator ille eſt, chara quem dedit Parens,
Respondit Agnus. Huic Lupus retulit: Suum
Egregiè Alumnum, & eruditè ſcilicet
Inſtituere ille nôrit, aliud qui nihil,
Præter latrare, didicit! si credis mihi,
Doctorem ſanus invenuſtum deseres.
Me ſequere: disces quidpiam, quod sit magis
E re tuâ, magis etiam placeat tibi.

ſ Jaïus Biblioth. Rhetor. Tom. 1. pag. 745.

Lupi conſiliis paret Agnus perfidis :
At vix uterque proximum intravit nemus ,
Comitem miſellum ſtrangulat impius Latro.
Bonus ille cuſtos , qui ſeverus & probus
Propulsat ; non qui blandus importat malum.

FABULA XIII.

Homines duo & Thesaurus. t

INOPIA quidam perditus ſtatuit mori :
Laqueum paravit ære quod ſuperfuit ,
Collo alligavit ; veteri ſemirutæ domûs
Parieti clavum fixit , unde pendulus
I longum faceret. At in ruinam cùm foret
Paries propensus , ſuſtinendo ponderi
Impar ſecutus ultro eſt ; & magnam ſimul
Effudit auri copiam. Ille , qui nigras
Præter Erebi umbras cogitaret jam nihil ,
Ubi ſic dejectum , & illæsum etiam ſe videt ,
Stringente nodo ſe eximit , laqueum abjicit ,
Fortunæ munus oblatum recolligit ,
Repetitque dulci gravis onere ſuos lares.
Intereà , hunc ipsum ibidem qui locaverat
Thesaurum , Avarus advenit , & exterritus ,
Victusque damno cognito : An meos mihi
Amores , heu ! fuiſſe ſublatos feram ,
Vivamque ? miſero vivere quid prodeſt , ait ?
Visoque laqueo ſe ſuspendit , & perit.
Ubi quis desperat , confiditve maximè ,
Ratum crede nihil : nam repentè , ſi velit
Fortuna , res utrinque mutabunt vicem.

t La Fontaine , Lib. IX. Fab. XVI. Abſtemius , Fab. CLXIX.

Digitized by Google

FABULA XIV.

Corvus & Lepus.

PER odora rura dum thymum paſcit Lepus;
Volans per auras hunc ſimul Corvus videt,
Simulque venatores aſpicit procul:
Miseramque pecudem niſi, ait, admoneam citò,
His facilè fiet præda venatoribus.
Delapsus ergo poſtquàm conſedit ſolo,
Leporem quietum hortatur monitor anxius,
Fugiat, ſuoque ſe recipiat latibulo,
Ac venatorum vitet adventum, & necem.
His monitis ille paruit, falsis licèt:
Nam venatores aliò cursum verterant.
At Corvus, ut humo tollere ſe tentat, pedes
Retineri ſentit impeditos caſſibus,
In quos latentes induit ſe improvidus,
Saluti alterius providere dum cupit.
Rebus alienis qui ſtudent vigilantiùs,
Quàm ſit opus, hi ſæpe nihil in propriis vident.

FABULA XV.

Porcus & Sturni. [a]

INTER vetuſta rudera dum terram fodit,
Glebasque roſtro Porcus evertit putres,
Erumpere cogit vermiculos: Sturni advolant;

a Richer, Lib. III. Fab. XI.

Foſſorem ſtipant ; & capessunt ſtrenuè
Insecta lubrica , & avidè liguriunt.
Meus ille ſtupidus agmen aligerum sibi
Honoris causâ hùc advolâsse credidit ;
Sola parasitos excitaverat fames.

FABULA XVI.

Pica & Acanthis. x

Sua ſola Picam futilem loquacitas
Domino jucundam , amabilemque fecerat.
Procacibus illa perſtrepens clangoribus ,
Modò objurgabat omnem familiam , modò
Potum sibi darent , poſtulabat , aut cibum ;
Statimque , quidquid vellet , habebat affatim.
Eâdem Acanthis y quæ latebat in domo ,
Iterare blandos didicerat tantùm ſonos ;
Mulcensque cantu ſolitudinem ſuam ,
Durabat , omni ſe abſtinens querimoniâ ,
Nec dignabatur poſtulare quidpiam.
Interdum ad ejus lene & argutum melos
Familia , & ipse Dominus , attenti aurium z
Operam dicabant , deliciasque musicas
Remunerabant ultro magnis laudibus :

x Richer , Lib. II. Fab. XVII.
y Virgil. Georg. Lib. III. V. 336.

. . . . . . Cum frigidus aera vesper
Temperat , & ſaltus reficit jam roscida Luna ,
Litoraque Alcyonem resonant , & Acanthida dumi.

Quam , inquit Servius ad hunc locum , *alii Lusciniam eſſe volunt* , *alii verò Carduelem*. Quidam autem animadvertentes tempus hîc à Virgilio memorari , quo Luscinia cantare ſolent , non Carduelis ; Lusciniam ibidem ſatis apertè designari contendunt.

z Plautus Bacchid. Act. 4. Sc. 9. V. 72.

Ubi lubet , recita : aurium operam tibi dico.

Sed alia raro conferebant munera.
Ergo, quibus etiam ſuſtineret ſpiritum,
Avis miſella ſæpe caruit victibus;
Emarcuitque, ac denique periit fame.
Hinc literati nempe diſcunt, ô dolor!
Modeſtiam nocere doctis artibus,
Valere ineptas, quas juvet impudentia.

FABULA XVII.

Muſtela & Columba.

MUSTELA catulos cùm quotidie ſuos a
Transferret; hanc Columba, quid toties locum
Mutare, tamque ſollicitam eſſe cogeret,
Interrogavit. Illa reſpondit: Tuos
Cùm te viderem pullos in eodem loco
Uſque educare, & hos tibi uſque ſubripi;
Tua iſta fecit me anxiam ſecuritas.

FABULA XVIII.

Sidera & Sol.

DE principatu contendebant Sidera:
Sol oritur: omnis deſinit contentio.

a Plin. Hiſt. Lib. XXIX. Cap. IV. *Hæc autem* (Muſtela domeſtica) *catulos ſuos, ut auctor eſt Cicero, quotidie transfert, mutatque ſedem.*

Digitized by Google

FABULA XIX.

Leo iratus. [b]

DUM quærit olim iratus elapſum Leo
Alium Leonem, quem mactet odio furens,
In puteum offendit: inſpicit; ſuam videt
Pictam in liquore imaginem; quem vult, ſibi
Hoſtem hunc adeſſe credit; irruit, & perit.
Sæpe furioſi plus ſibi, quàm aliis, nocent.

FABULA XX.

Erucæ duæ. [c]

IN Caule eodem Erucæ *d* creverant duæ,
Et ſocietatem iniverant ſororiam.
At una pennas cùm repentè cerneret
Sibi adveniſſe, Papilionum ſe gregi
Statim immiſcere cupiens, ſurſum enititur,
Fertur per auras, veterem amicam negligit,
Et hujus, Erucarumque omnium immemor,
De gente ſe iſtâ unquam fuiſſe pernegat.
Homines repentè emerſos ex humili loco
Tolerare poſſim, ni ſuum ſpernant genus.

b Le Brun, Lib. V. Fab. XXIII. Specimen ſapientiæ Indorum, Sect. 1. pag. 75. Edit. Starkii.
c Richer, Lib. VII. Fab. XVII.
d Plin. Hiſt. Lib. XI. Cap. XXXII. *Progignitur vermiculus parvus, & triduo mox Eruca .... Hæc Eruca, quam Chryſalidem appellant, rapto deinde cortice volat Papilio.*

Digitized by Google

FABULA XXI.

Fur deceptus. e

RECONDERE aliquis thesaurum in terræ ſinu
Cùm vellet, unum è vicinis vocaverat,
Qui ſe adjuvaret, ſecretique conſcius
Fieret. At ille occasione mox datâ
Fidem fefellit, ſeque teſte conditas
Clam ſuſtulit opes. Dominus illùc poſtmodùm
Solus revertens vacuum ut invênit locum,
Dijudicavit id quod res erat, ſuo
Esse imputandum amico perfido ſcelus,
Adit hunc; dicitque thesauro jam condito
Adjungere aliam velle ſe pecuniam:
Adesset ergo ſimilem poſterâ die
Daturus operam. Se adfuturum ſcilicet
Promittit iſto Fur lætatus nuntio;
Speratque ſummam pariter hanc poſſe abripi,
Suoque properat reddere alteram cavo:
Quam Dominus ut recepit, abscondit domo,
Nihilque Furi, præter *f* animo dejici,
Relinquens, docuit, plerumque artibus ſuis
Cæcam improborum cupiditatem decipi.

e La Fontaine, Lib. X. Fab. V.
f Horatius, Lib. II. Sat. 5. V. 68.
. . . . . . tacitus leget, invenietque
Nil sibi legatum, præter plorare, ſuiſque.

FABULA

FABULA XXII.

Vulpis & Lupus. g

PLENÆ simulachra Lunæ dum ſpeculo ſuo
Placidus profundi redderet putei liquor ;
Accessit illùc fortè , victum quæritans ,
Jejuna Vulpis ; at , ubi prospexit , fames
Malesuada perpulit , uti pinguem crederet
Summis ſuper aquis innatare caſeum.
Ergo duobus , alternabant qui vices ,
Pensilibus altâ è machinâ ſitulis itus
Cùm facilis eſſet usque puteales aquas ,
In eum , quem levitas propria , & alter prægravans
Extulerant ſursum ad marginem , ſeſe injicit :
Delapsa ſed mox luget errorem ſuum ;
Seque perituram deputat. Animum tamen
Vitamque misera ſuſtinet. Jam biduum
Erat consumptum ; cùm Lupus tandem advenit ;
Quem conspicata : Situlum , ait , te in hunc citò
Immitte ; properaque in mei partem boni :
Opimus hîc eſt mihi repertus caseus :
Comêdi , quantùm cupiditas ſuasit mea ;
Nunc ſatura cogor hunc , sic abraſum , ut vides ,
Deserere. Luna ſcilicet decreverat ,
Et simul imago Lunæ. Stultè credulus ,
Avidusque prædæ inanis , obsequitur Lupus ;
Præponderatque corpore , & fundum petens
Sursum propellit Vulpem ; quæ parum anxia ,
Lupo quid fieret , liquit hærentem vado.
Quod h cupimus , id verum eſſe facilè credimus.

g La Fontaine , Lib. XI. Fab. VI.
h Cæsar , de Bello Gall. Lib. III. *fere libenter homines id , quod*

FABULA XXIII.

Cervus æger. [i]

MORBO laborans Cervus cùm decumberet ;
Cervi prope omnes nemoris ejusdem incolæ
Ad eum venêre , dictitantes , maximam ,
Quidquid doleret , capere ſe partem mali.
Suam ille gratus hos ita benignè vicem
Dolere viſos , benevolis affectibus ,
Aptiſque verbis , quando id unum nunc poteſt ,
Remuneratur ; & pietatis ſedulæ
Officia laudat ; ſeque , non obſtent modò
Fata nimis aſpera , memorem ſpondet fore.
At priſtina brevì cùm revertiſſet ſalus ,
Exſurgit ; viſit , quo ſuæ ſint res loco ;
Videnſque ab iſtis ſolatoribus ſuis
Abſumpta circùm ſua fuiſſe pabula :
Officia , dixit , ſancta quantò veneunt !

volunt , credunt. Quam ſententiam felici forſan eventu aptaviſſemus fabellæ noſtræ concinnatam hoc modo :
Fere libenter , quod volumus , id credimus.

i La Fontaine , Lib. XII. Fab. VI. Richer , Lib. VIII. Fab. XV. Tanaq. Faber , Fab. III. ex Locmani arabico.

Digitized by Google

FABULA XXIV.

Graculus. k

OLIM ſuperbus, impudensque Graculus,
Fur ipſemet ille, qui Alitis Junonii *l*
Radiantibus ſe pennis exornaverat,
Revulsas Ardeæ alas fortè reperit;
Hasque sibi, ſtultè cupidus, quo potuit modo,
Aptavit. Ultra nubes ſe jam præpetem
Ferri volatu poſſe ſublimi autumat.
At vix ſe in auras craſſiores ſuſtulit,
Miserè impeditur, talis remigii insolens,
In humumque prono capite præceps decidit.
Ineptos fabula plagiarios notat.

FABULA XXV.

Musarum Alumnus & Bombyx. m

MUSARUM Alumnus junior, nugax, levis,
Osor librorum, cubiculumque, quo ſuus
Ipsum magiſter deſtinebat ſedulò,
Horrere ſolitus pejùs atro carcere,

k Richer, Lib. VIII. Fab. VIII. Galli quidem, qui latinè ſcire ſe credunt, si quando dicant, *le Geai de la Fable*, Graculum intelligi volunt. At in commentario quodam noſtro ad Phædrum oſtendimus Latinorum Graculum, si minùs Cornicula ipsa sit, avem certè eſſe, non varii, at prorsus nigri coloris.
l Vide Phædr. Lib. I. Fab. III.
m Richer, Lib. VIII. Fab, XIII.

Digitized by Google

Luctum ut fugaret, falleretque tædium,
Bombycem alebat. Hunc videns ſubtilibus,
Quæ neverat ipse, filis ſese involvere:
O ſtulta Beſtia, iſtis quæ laboribus
Consumeris, ait, ut tibi carcerem ſtruas!
At ille retulit: Tale opus ni fecero,
Eruca cogar repere, nec unquam mihi
Continget, ut venuſtum muter in Alitem.
Fabella pueros, ut laborent, admonet,
Doctisque vigilent ſtudiis, repere ni velint.

FABULA XXVI.

Formica & Jupiter. n

FORMICA ſortem conquerebatur ſuam:
Ævum ſe innumeris trahere obnoxium malis;
Timere ſemper, ruſticæ plebis gravi
Ne conteratur plantâ, vel perdicibus
Jucunda fiat eſca: O Jupiter, mihi
Concede pennas, inquit, ut, quæ me ambiunt,
Possim evolare tot procul à periculis.
Motus querelâ pervicaci Jupiter
Pennas concessit imprudenti Beſtiæ.
Ergo illa gaudet munere novo, & ſe levis
Tollit per auras: at simul ab hirundine
Aspicitur; in eam devolans rapido impetu
Avis famelica nec opinantem vorat.
Stultè appetentes, dum annuit, plectit Deus.

n Richer, Lib. VII. Fab. II.

FABULA XXVII.

Cultor Arborum Imperitus. o

Cum cupidus aliquis agriculturæ foret,
Animique vanâ elatione turgidus,
Suam latere vellet imperitiam;
Fictâ ambulandi causâ Agricolam convenit
Valde peritum: ſolitis hunc laboribus
Fungentem paulùm observat; atque etiam videns,
Fruticationes Arborum ſuperfluas,
Vagos ſtolones, parasitosque ramulos
Eum amputare: Cur, ait, tantam facis
Lignique, frondiumque cædem? Hinc ſcilicet,
Inquit Colonus, uberior fructus redit.
Neque ille plura quæsiit; & prudentiam
Sese artis omnem jam aſſecutum credidit;
Abiitque. Fundum mox reversus ad ſuum,
Capit ſecurim; & obvios quosque Arborum,
Bonos, malosque, ramos abscindit miser;
Spemque furiosus resecat omnem palmitum.
Docet fabella, ſæpe ab exemplis bonis
Capere imperitos peccandi fiduciam.
Sed & ſevera Stoicorum ſanctio p
Hîc quoque notatur, animi nullum quæ probat

o La Fontaine, Lib. XII. Fab. XX. A. Gellius, Lib. XIX. Cap. XII.

p A. Gellius, Lib. XIX. Cap. XII. hanc fabulam refert ex Herode Attico; cujus etiam conclusionem adversùs Stoicos talem exhibet: *Sic iſti apathiæ ſectatores, qui videri ſe eſſe tranquillos, & intrepidos, & immobiles volunt; dum nihil cupiunt, nihil dolent, nihil irascuntur, nihil gaudent; omnibus vehementioris animi officiis amputatis, in corpore ignavæ & quasi enervatæ vitæ conſenescunt.* Ubi pro, *corpore*, nemo huc usque, quod ſciam, animadvertit eſſe legendum, *torpore.*

Digitized by Google

Affectum, at omnes penitus exscindi jubet.
Illi quidem altæ ſemina mentis indita
Habuere, plenaque utilis ſapientiæ
Sanxere multa; & auſus hæc olim fui q
Celebrare quodam carmine: ſedenim omnium
Præſtare cùm ſe motuum expertes volunt,
Nec Dî videntur eſſe, nec homines mihi.
Quid? Excitatam miſericordiæ indolem
Cohibere, frænare pietatem, extinguere
Virtutis etiam igniculos: hæc virtus erit?
Talis apathia dici virtus si poteſt,
Virtutis ergo ſummum in automatis latet.

FABULA XXVIII.

Ad Reverendum Patrem Carolum de Neuville.

Columba, & ejus Pullus; Buboque, & Aquila.

ILLUD profectò, Carole, dat animos mihi,
Quòd laus tua ſingularis eloquentiæ,
r Sapientiæque ſumma vis te non vetant
Has penitus intueri fabellas leves,
Quas arte finxi, & expolivi tantulâ:
Etiamque, quâ ſint parte commendabiles,
Quâ parte peccent, ponderare te ſinunt.
Age noſtris æquam perge porro luſibus
Præſtare mentem. Judex en inducitur

q Quod carmen, cùm à peritis quibuſdam expeteretur, nunc jam edendum, & in Appendice hujuſce voluminis extremâ reponendum eſſe judicavimus.

r Cicero, Oratoris Cap. LXX. *Eſt*, inquit, *eloquentia, ſicut reliquarum rerum, fundamentum ſapientia.*

Digitized by Google

Regina volucrum : quæ tuam ſatis probè
Vicem an ſuſtineat, diſpicere nunc te velim.
 Columba Pullum excluſerat, gratum sibi,
Studioque magno vigilans educaverat.
Videbat hunc plerumque apud gentem ſuam
Ornari laudibus ; & gaudebat in sinu.
Suffragia tamen blanda multitudinis
Benevolæ ſecum tacita dum conſiderat,
Timet, immodeſtus verba ne dederit favor,
Illuſeritque. Veritatis appetens,
Bubonem, ſolitum turris in faſtigio
Reſidere, vitamque agere ſolitariam,
Nil dubitat unà cum ſuo Columbulo
Adire, sincerumque judicium rogat
Super hujus omni sive virtutum indole,
Sive vitiorum. At ille, dotes quælibet
In quâlibet ipsi luce ponantur, truces
Obliquat oculos ; quæque, recto si velit
Examinare intuitu, forsitan probet,
Statim repudiat, antequàm perſpexerit.
 Matrem miſellam diſcruciat ingens dolor
Pudore mixtus : neque Bubonis tetrici
Vim judicandi pravis ductam affectibus
Cognoſcere ejus nimia simplicitas sinit.
Relinquit ergo mœſta ſcævum Judicem ;
Metuensque, caræ vera ne nimis nota
Inuſta fuerit Proli, hanc reſpicit, & gemit ;
Neque tamen, oculis ſedulò quanquam utitur ;
Obnuntiatam turpitudinem poteſt
Videre ; Bubonisque vereatur licèt
Auctoritatem, tamen aſſenſum ſuſtinet.
 Sed cùm meminerit, Aquilam dici ceteris
Volantibus unam magis acutùm cernere,
Suum coram illâ Judice ſiſtit filium :
Trepida, humiliſque, cauſam veniendi docet,
Et obſecrat, uti ſe nimis diu anxiam

Digitized by Google

Ab inquieto liberet erroris metu,
Omnemque certo judicio rem finiat.
  Haud renuit Aquila: hos in Columbulum simul
Defigit oculos, aspicere Solis facem
Rutilam irretorti qui valent. Poſtquàm ſatis
Pervidit omnia: Iſto, dixit, optimus
Toto vigeſcit ſuccus in corpuſculo:
Formæ decenti veneres non deſunt ſuæ,
Nitore blando, munditiisque simplices:
Quædam at nec abſunt negligentiæ [s] mala,
Quæ delicatis asperam censoribus
Creare possint nauseæ moleſtiam.
Plumisque, pennisque varius color insidet,
Quem cura facilis, & naturalis decor
Concentu amico ad elegantiam inſtruunt:
At ſuavitatem pauló concitatior
Animaret utinam virtus, & nusquam aureæ
Mediocritatis lumen elangueſceret!
Imbelle roſtrum, & innocens, rixam fugit,
Parabilesque, & obvios tantùm cibos
Adhibere novit: ſed animosiùs velim
Converteretur in omne noxium pecus;
Et in ciborum delectu cupiam quoque,
Guſtûs adeſſet doctior ſagacitas.
  Hunc tu tamen, pia Mater, gaudeas licet
Genuiſſe talem: Candida ratio vetat,
Maculis offendi paucis, plura dum nitent.

s Phædrus, Lib. III. Fab. VIII. V. 15.
Tu formam ne corrumpas nequitiæ malis.

Digitized by Google

FABULARUM ÆSOPIARUM

LIBER NONUS.

PROLOGUS.

PERICULOSAM miles ingreſſus viam
Non tam ſollicitè ab hoſtium insidiis cavet,
Quàm veritus ego ſum, & anxius operam dedi,
Ne quempiam hisce fabulis offenderem.
Quòd si ſecus contingat: haud crimen meum,
Sed malevolorum injuſta criminatio,
Hominumve ſtultè errantium vaniſſimæ
Suspiciones, quælibet ſpecies mali
Mihi imputetur, hanc omnem conflaverint.
Cœptus quàm honeſtâ fuerit hic meus labor
Ratione, quantumque habeat innocentiæ,
Monere toties, nescio an quidquam mihi
Sit profuturum: ſed nihil certè magis
Mihi expetendum, quàm laus ingenuæ & probæ
Integritatis, *a* & nihil magis expeto.

a Cicero ad Attic. Lib. VII. Epiſt. 2. *Dedit* (Cato) *integritatis, juſtitiæ, clementiæ, fidei mihi teſtimonium.*

FABULA I.

Anguilla & Anguis. b

ANGUILLA dixit Angui : Cur noſtrum genus
Quotidie homines prehdunt, deglubunt, edunt ;
Dum vos refugiunt, ac timent attingere ?
Respondit Anguis : Hi ſciunt videlicet,
Nos prodesse nihil, & nocere plurimùm.
Improbitas ipsa ſæpe tuetur improbos.

FABULA II.

Piscis. c

EBULLIENTEM miſſus in ſartaginem
Piscis, ab immodico ut ſe calore ſubtrahat,
Resilit ; at prunas miser in ipsas decidit :
Sic ergo, frixus ne pereat, aſſus perit.
Quem pertinacis ira Fortunæ premit,
Mutat aliquando, nec tamen vitat malum.

b Abſtemius, Fab. XVII. Faernus, Fab. XXVII.
c Abſtemius, Fab. XX.

Digitized by Google

FABULA III.

Sus & Apes. [d]

APICULA teneram læſerat Suis cutem :
Iratus ille, tantulæque tam levem
Punire volucris punctiunculam volens,
Aggreditur ipſum diſjicere apiarium,
Quaſſatque roſtro : totum at examen ruit,
Et mille punctum aculeis hoſtem fugat.
Qui vindicare injurias leves cupit,
Ille ſibi plerumque graviores concitat.

FABULA IV.

Receſſus Pictus & Columba. [e]

PICTAM in pariete imaginem blandiſſimam
Taciti Receſſûs, temere poſitas Arbores,
Has permeantem cyanei lucem Ætheris,
Interque Gramina fugientem Rivulum,
Vidit Columba, cúmque premerétur ſiti,
Hùc celeritate, quantâ potuit, ſe intulit :
At miſera ſolido offendit ; & in ipſo impetu
Male vulnerata, præceps ad humum corruit.
Hæc fabula homines heu ! nimis multos monet,
Quos vana ſpecies ad ſuum damnum trahit.

d Abſtemius, Fab. XXXVIII. Le Noble, Fab. XXVII.
e Æſopus, Fab. CXX. Locmanus, Fab. XXVII. Camerarius, Fab. CXIX.

Digitized by Google

FABULA V.

Paſtor & Rex. f

OVIUM regebat magnum & eximium gregem
Paſtor beatus : cujus cùm prudentiam,
Induſtriamque cognoviſſet proximæ
Rex Civitatis ; hunc, ut ovibus, sic quoque
Aptum regendis hominibus fore judicans
Ad ſe vocavit, &, reluctantem licèt,
Regni Adminiſtrum fecit. Ille, qui ſatis
Ingenii haberet, vique judicii bonâ
Inſtructus eſſet, virtutesque ceteras,
Quarum usus indigeret, facilè consequi
Studio & labore poſſet, rem Domini simul
Populiqué rectè gessit, & tulit datas
Utrinque laudes. Quosdam at Aulæ Principes
Livor malignus impulit, ut mendaciis,
Dolisque turpibus in animum Regis graves
Suspicionum injurias inducerent.
Hunc insusurrant furtis ditari ſuis;
Pecuniamque publicam corradere :
Arcam fuiſſe viſam in ejus cubiculi
Secretiore parte, clausam ſedulò,
Multisque lamnis communitam ferreis :
Illìc recondi ſcilicet raptas opes.
His Invidorum machinationibus
Rex denique victus arcam recludi jubet.
Nil perturbatus ille, ſuæque conscius
Integritatis : Magne Rex, inquit, cave,
Ne fiat id, quod poſteà infectum velis :

f La Fontaine, Lib. X. Fab. X.

Digitized by Google

Crede innocenti : neſciam labis meam
Semper fuiſſe, & eſſe adhuc teſtor fidem :
Ultra ne inquire. Sed cùm proficeret nihil,
Arcam recludit ipse ; simulque proferens
Singula, Cucullum ſcilicet paſtorium,
Sagumque ruſticum, & Panariolum, & Pedum,
Et Fiſtulam : Thesaurus en, inquit, meus :
Hunc olim amare ſuetus, hoc uno frui
Deinde volo : forsan invidere desinent
Malevoli. Rex pudore confuſus gemit ;
Et exsecratus ſcelera gentis invidæ :
Ne me, ait, amice, miserum amicum desere.
At ille durus fugit, & oves redit ad ſuas.
 Invidia nunquam vincitur : hanc Virtus ſemel
Experta cedat, si sibi ipsa conſulat.

FABULA VI.

Ruſticus & Sophus. g

LONGINQUAM ad oram vi procelloſi maris
Alliſa quondam navis Ruſticum & Sophum,
Mersis profundo ceteris, ejecerat,
Potûs, cibique, & omnium rerum indigos.
Omnem ſuam illi miseriam poſtquàm ſatis
Habuere perſpectam, & vident jam ſe fame
Eſſe perituros, aliquid opis ni ſuppetat,
Mœrent, silentque : mox tamen Sophus prior :
Bono, inquit, animo es ; me duce, ſperari poteſt
Fortuna melior : hinc in urbem proximam
Citò ambulemus : uberes ſcientiæ
Fontes aperiam : quid malum ſit, quid bonum,

g La Fontaine, Lil. X. Fab. XVI.

Quid turpe, quid decorum, Gentem barbaram
Docebo; mentibus ingeram novitiis
Honeſti amorem; omnesque ſanctis legibus
Excultos facilè deducam, ut ſuas opes
Quascumque participare nobiscum velint.
At Ruſticus: Quis, inquit, antequàm tuas
Tot artes, tamque difficiles persuaseris,
Efficiet, misera ne fames nos enecet?
Alimenta ventri, inani jam nimis diu,
Paranda ſunt quamprimùm; & hac ipsâ die
Cœnare cupio; provisoque protinus,
Ne desit id quod flagitat necessitas.
Dixit; simulque proximum petit nemus;
Ramos defringit arborum, mundat, ligat,
Defert in urbem, venales pronuntiat,
Vendit, cibosque factâ emit pecuniâ.
Ars optima, ſuo quæ Domino victum parat.

FABULA VII.

Ad Josephum Farsettium, Patricium Venetum, & in Academiâ * Florentinâ ſocium.

Felis & Mus.

TUSCI ſermonis illius veteris, boni
Sanè, & faceti, & elegantis; integram
Urbanitatem versibus adhibes tuis,
Jucunde Farsetti; & poeticam simul
Nôſti latinam, ſcriptor haud incallidus.
Avitum honorem his perge porro mitibus
Ornare ſtudiis: at voluptatem ſequi

* Della Crusca.

Malam, improbive delicias miſerabiles
Amoris ullo ne libeat unquam tibi
Celebrare cantu, fabula ſequens admonet.
Felis doloſa Murem incautum ceperat:
Gulæ voracis impetus primùm fuit
Prædam comedere; ſed malam urget Beſtiam
Alia cupiditas, prævalensque, paululùm
Differre cogit: fraudulentis ſcilicet
Priùs oblectare collibet ſe luſibus.
Suum ergo, fingens ſe miſereri, mitibus
Oculis connivens etiam, & obvertens caput,
Captivum omittit; at fugientem mox levi
Curſu aſſecuta recipit: gaudio exilit,
Circúmque ſubſilit, & reſilit, & inſilit;
Et rurſum omittit; & fatigatum metu,
Sævóque ludo, mulcet, ac demitigat
Clemente plantâ, vel ciet aliquantulùm
Exertis unguibus ad inutilem fugam;
Tum ſemivivum, more pilæ, ſurſum vibrat;
Jactat, receptat, vexat, ac demum vorat.
Animum inſcientem retibus poſtquàm ſuis
Amor impedivit, barbarus & exlex Amor,
Blanditur atrox, & jocatur perfidus,
Demumque luctu perditum immolat ferox.

Digitized by Google

FABULA VIII.

Villicus , Vulpis , & Canis. [h]

ADVENERAT nox , immemorque Villicus
Liquerat apertas gallinarii fores.
Jejuna Vulpis ſenſit ; & ſomno gravi
Dum familia omnis , & Canis cuſtos jacent ,
Hùc avida ſiccis faucibus ingreditur : nihil
Diſcernit , an gallina , vel pullus neci
Mandetur ; prima quæque maſtat corpora ;
Prædamque ſecum , quantam ferre poteſt , rapit.
Ubi ſua damna poſtero agnovit die ,
Doloris impos Villicus objurgat Canem ,
Cæditque fuſte. At ille contra : Cur , ait ,
Me plectis immerentem ? an ideo ſum nocens ,
Quòd tu ipse fueris negligens rei tuæ ?
  Herus ubi peccat , ſæpe ſervus plectitur.

FABULA IX.

Cycnus. [i]

CYCNUS canorâ voce placuerat diu ,
Multamque laudem , dulce cantûs præmium ,
Retulerat : at pertædet illum denique

[h] La Fontaine , Lib. XI. Fab. III. Abſtemius , Fab. CXLIX. Jaïus Biblioth. Rhetor. Tom. II. pag. 752.

[i] Richer , Lib. III. Fab. VIII. Bourſault in ſuâ Comœdiâ Æſopicâ primâ , Act. I. Sc. VI.

Digitized by Google

Quòd usque eodem canere dicatur modo.
Igitur, natura & usus quod perfecerant,
Omne id repudiat, & novos tentat ſonos.
Os diſtorquetur: dura vox extruditur:
Neſcio quid canitur gutture invito inſolens.
Laudare ſoliti vituperant, ſi qui audiunt;
Iſtumque, dicunt, Cycnum, an Anſerem licet
Credere? figura Cycni, vox eſt Anſeris.
Hùc ſequere, quà Natura tibi monſtrat viam.

FABULA X.

Simius & Speculum. [k]

QUI, qualis eſſet, neſciebat Simius,
Et ſe putabat bellulum, effigiem ſuam
Pictam fideli vidit in Speculo. Nihil
Ad ſe attinere tale ſimulachrum ratus,
Gaudet videndo; ridet; acres & jocos
Subamarus inficetam in Beſtiam jacit:
Induſtriamque laudat Artificis manum.
Sed Aliquis: Heus, te, dixit, ignoras? Tua eſt
Ipſa hæc imago. Cùm ſenſiſſet aſperam
Vim veritatis Simius, jam tum incipit
Damnare Speculum, quod priùs laudaverat.
Qui Fabularum proprium nôrit genus,
Et Specula cunctis poſita has eſſe meminerit;
Quò tale ſpectet argumentum, intelliget.

k Richer, Lib. VII. Fab. I.

Digitized by Google

FABULA XI.

Gallus & Cochlea. [1]

Ad culmen excelsæ Arboris dum nititur
Gallus ſe tollere volitando, nec poteſt;
Hùc perveniſſe Cochleam attonitus videt.
Efficere id autem quonam licuerit modo
Pennis carenti, audire discupiens, rogat.
Quid tum, inquit illa, si volare neſcio?
Artem allabendi calleo magis utilem.

FABULA XII.

Serpens & Talpa.

Me cæcitatis admodùm miseret tuæ,
Talpæ inquiebat Serpens; namque vix potes
Erumpere foras, & aliquantùm progredi,
Quin te ſalutis offeras periculo.
Hæc cura, retulit Talpa, ne te maceret:
Raró ambulare cupio; latibulum colo;
Meisque vitam tutus in tenebris ago.
Te verò, qui tam acutùm cernere diceris,
Nullane pericula premunt? Audivi tamen
Jacêre plura gentis veſtræ corpora,
Quàm noſtræ, acerbæ quæ data fuerint neci.

l Richer, Lib. IX. Fab. XI.

Digitized by Google

FABULA XIII.

Culex. m

Ab avidâ Procne cùm ſuam opprimi Culex
Gentem videret, aeriis cessit plagis;
Et ſe recepit Ruſtici vilem in casam:
Sed usquequaque retia hîc extendere
Videns Arachnen, dixit: Heu! misero mihi
Quid quæsii? Iſte plenus insidiis locus,
Plenus periclis. Ergo Textricem ſuæ
Inimicam Genti abominatur, & fugit.
Hinc ad ſuperbam Divitis volat domum,
Furtimque ſplendidum in conclave permeat:
Latet aliquandiu, animi dubius, an ſatis
Sibi omnia tandem tuta sint. Poſtquàm metum
Abjecit omnem, ex angulo erumpit levis:
Atque: Bona, dixit, has ædes habitat Salus:
Lautè, beatè, tutò vivere hîc licet.
Nox interim advenit; accenduntur lumina:
Novus iſte Culici fulgor insueto placet:
Hùc ergo ruit; at uſtulatur, & crepat.
Sæpe hoſtes ſapiens qui ſuos fûgit, ſuâ
Sibi hoſtis ipse deinde ſtultitiâ perit.

m Richer, Lib. I. Fab. VI.

Digitized by Google

FABULA XIV.

Mulus & Porcus.

MACERQUE, onuſtusque graviore ſarcinâ
Tardè ambulabat, & ſuam crebrò gemens
Vicem dolebat Mulus: hunc Porcus, ſua
Quem pariter impediebat n nimia obesitas,
Sic consolandi gratiâ allocutus eſt:
Age verò, frater, hos inanes comprime,
Parumque honeſtos gemitus: æquo animo ſequi
Sua quisque fata debet: omnes te ſciunt
Natum gerendis oneribus, quæ si libens
Alacrisque gerere detrectaveris; nihil
Profeceris; illa namque cogêris tamen,
Nolensque, triſtisque, gerere. At me denique
Inspice; tuamque disce fortunam pati.
An leviùs eſſe, quàm te, onuſtum me putas?
Adverte quantum pinguitudinis geram:
Meum illud onus eſt, quo quidem totus premor
Eò usque, vix ut ingredi liceat mihi:
Et vita noſtra peragitur nihilominùs
Satis jucundè; nec curis edacibus,
Ullisve porro gemitibus corrumpitur.
Orationem Porci Mulus respuens:
Sortem, ait, utrinque disparem eſſe non vides?
Eſſem beatus, si carerem ſarcinâ;
At tu miser eris, cùm tuum amittes onus.

n Varro de re ruſt. Lib. II. Cap. IV. pag. 73. Edit. Scriverii: *Sus usque adeo pinguitudine creſcere ſolet, ut ſeipsa ſtans ſuſtinere non poſſit, neque progredi usquam.*

Digitized by Google

FABULA XV.

Vulpis. o

DUM Vulpis furtim Villici chortem ſubit,
Queritur, meatus quôd ſit anguſtus nimis:
Sed inſequentem poſthac dum refugit Canem,
Queritur, meatus quòd ſit multò laxior.
A ſe ipſa Ratio humana ſæpe diſcrepat.

FABULA XVI.

Rubus & Ovis. p

PLUVIA imminebat: ſic hortatus eſt Ovem
Rubus: Procellam non vides? quid reſtitas?
Hùc te celeriter in meos recipe ſinus,
Tua ne tam nitida permadeſcant vellera.
Diffidere cuiquam neſcia Bidens paruit;
Utque Rubi denſis protegeretur frondibus,
Spinoſa ſe hujus brachia inter condidit.
Pluviam quidem vitavit: at beneficium
Hoſpitis avari pretio magno conſtitit:
Abire nullo quippe jam potuit modo,
Quin lanæ id omne, quod fuiſſet ab improbis
Semel apprehenſum brachiis, relinqueret.
Fabula rapaces ad Patronos pertinet.

o Richer, Lib. V. Fab. XIX. Faernus, Fab. XLIV.
p Richer, Lib. XI. Fab. XI. La Motte, Lib. III. Fab. X.

Digitized by Google

FABULA XVII.

Villicus & Columba.

CIBUM Columbæ Villicus dum poneret,
Grana, inquit, iſta doleo certè quod tibi
Afferre cogor: quantò juſtiùs Bovi
Apponerentur, cujus irrigata ſunt
Sudore multo? vili & insuavi tamen
Contentus ille fæno vitam ſuſtinet:
Sed te otiosam, desidemque tam bonis
Gaudere vitæ ſubsidiis, ægrè id fero.
Retulit Columba: Talibus granis doles
Me refici; at illa delegiſti ſedulus
Toto ex acervo pessima, reservans tibi
Quæcumque bona ſunt. His operarium Bovem
Fuiſſe longe digniorem *q* judicas:
At natura ejus non petit tales cibos.
Me denique otiosam ac desidem vocas:
Ingrate! noſtris perfrui te fetibus
Potes oblivisci? mihine Pullos educo,
An tibi, qui ſæpe, cùm teneram lanuginem
Vix induerunt, hos mihi abripis, & voras?
Tuam ergo curam desine tam levem queri,
Unde tibi tanto fenore pretium redit.

q Virgil. Æneid. Lib. IX. V. 212.
Te ſupereſſe velim: tua vitâ dignior ætas.

FABULA XVIII.

Cornicula & Columba. r

CORNICULA olim cùm Columbam inviſeret,
Fecunditatem gratulari cœperat,
Quæ ſingulis progeniem menſibus ederet.
At illa: Ne mei, inquit, commemores mihi
Cauſam doloris. Parere toties quid juvat?
Quoſcumque Pullos educo, Dominus rapit
Avarus, fetibusque diteſcit meis,
Plerùmque miſera eſt ſervilis fecunditas.

FABULA XIX.

Pſittacus. s

PROBE educatum, prænitentem corpore,
Ac prævalentem Pſittacum vir nobilis
Emerat: hunc Atrienſi curandum dedit;
At ille totum id rejicit negotii
Ad Janitorem, Janitor ad Topiarium,
Demum Topiarius ad inertes Pediſequos;
Qui, ſat bene habeat, necne, infelix Pſittacus,
Flocci æſtimantes, illum ſæpe & ſæpius
Cibique, potûſque indigentem negligunt,
Adiguntque, ſortem ut priſtinam recolens gemat;
Et: Vita, dicat, paupere mihi ſub caſâ

r Æsopus, Fab. 121.
s Furetiere, Fab. XLIII.

Digitized by Google

Heri prioris quantò erat beatior !
Quas convenire ſciſſet naturæ meæ ,
Cautè eligebat , præparabat ſedulò ,
Et copioſè largiebatur dapes ,
Altor mihi ſolus ille quidem , ſed optimus.
Nunc in ſuperbâ hujusce Nobilis domo ,
Ubi meliorem mihi fore ſortem credidi ,
Vita mea ſervis commendatur plurimis ,
Longâque miſer intereà conficior fame.
Benefaciendi curam ſi ſuſceperit
Idoneus unus , præſtat multitudini.

FABULA XX.

Vulpis & Lupus. t

CITATIORE dum viam carpit gradu ,
In foveam Vulpis inopinanter decidit.
Accedit hùc fortè Lupus , & dum prospicit :
Age , inquit illa , amice , quod facilè potes
Dare , perituræ ne mihi auxilium nega :
Aliquot recisos quære ramos arborum ,
Et injice , qui me ad reſiliendum ſublevent.
Lupus ad hæc : Sine modò , quod petis , faciam lubens :
Sed dic , amabo , num diu eſt , cùm ſic jaces ?
Tuque adeò , quam prudentem & callidam ferunt ,
In has incurrere insidias quonam modo
Potueris , ego profectò ſcire pervelim.
Ohe , reclamat Vulpis impatiens moræ ,
Nunc iſta deſine , quæſo : me primùm adjuva
Ex hoc periculo ut reducar ocyùs :
Tibi noſtra tum omnis hiſtoria narrabitur,

t Benserade , Fab. LXXIII. Abſtemius , Fab. CXV. Faerrus , Fab. XLIX.

FABULA

FABULA XXI.

Viatores duo & Latro. u

Duo Viatores dum ſimul faciunt iter,
Marſupium unus aureis plenum invenit.
Eia, inquit alter, x in commune. Sed lucri
Ille negat ullam poſſe ſe partem dare;
Totumque jure uni reservandum ſibi
Contendit, unus cùm ipse ſit, qui invenerit.
Intereà utrique armatus occurrit Latro.
Nummorum tunc poſſeſſor: Eia, dexteram
Confer, ait; vimque vi repellamus: duos
Non vincet unus. Pauper at retulit Comes:
Non tanti eſt: quid enim possit hic vacuo mihi
Abripere? ſed tu, habere qui ſolus bonum
Volueris, ſolus jure nunc malum feres.

FABULA XXII.

Mercurius & Sculptor. y

Mercurius in cujusdam Sculptoris domum
Cùm divertiſſet, Patris effigiem ſui
Aſpexit; & quæſivit, quanti venderet.

u Æſopus, Fab. LXXXII.
x Seneca Epiſt. CXIX. *Quoties aliquid inveni, non expecto donec dicas, in commune; ipse mihi dico.* Phædrus, Lib. V. Fab. VI. V. 3.
Eia, inquit, in commune quodcumque eſt lucri.
y Richer, Lib. IV. Fab. VI. Æſopus, Fab. XC. Faernus, Fab. XLVII.

Ubi hanc audivit aſſibus totis decem
Sibi eſſe emendam, riſit, lætus in ſinu
Venire magnum pretio tam vili Jovem.
Sed hîc ſuum quoque ſtare ſimulachrum videns;
Multò majoris æſtimandum credidit:
Quanti, inquit, iſtud? Sculptor autem: Si alterum
Stipulatâ ſignum compares pecuniâ,
Iſtud tibi, mercedis in cumulum, dabo.
Ridicula quàm ſit humiliorum vanitas,
Tunc, juſta cùm ſit æſtimatio, patet.

FABULA XXIII.

Gallus & Vultur. [z]

IMPERIUM latè gentem in gallinaceam
Sibi aſſeruerat victo Gallus æmulo:
Hinc ſe ſuperbus tollit ad culmen domûs,
Suam ipſe cantu celebret ut victoriam.
At Vultur audit, & advolans illum rapit.
Impunè victor nullus inſolens fuit.

z La Fontaine, Lib. VII. Fab. XIII. Benſerade, Fab. CLIII. Æſopus, Fab. CXLV. Aphthonius, Fab. XII. Locmanus, Fab. XXXV.

FABULA XXIV.

Canis domeſticus & Canis externus. a

CONVIVIUM ſolemne Canis domeſticus
Videns parari, invitat externum Canem,
Secum ut futuri particeps fiat boni.
Benignitatem hanc ſperat ille credulus
Fore efficacem; quódque ſperat, jam ratum
Sibi eſſe reputat; resque ſuæ quo sint loco,
Et varietas quos quanta commendet cibos,
Ut videat, ad culinam vadit: at Coquus
Eum apprehensis derepentè cruribus
Præcipitem de feneſtrâ projicit in viam.
  Quicumque ſe ſpondet aliorum de bonis
Fore liberalem, noſtra fabella hunc notat;
Culpatque pariter ejus imprudentiam,
Qui tam caducæ ſponsioni habet fidem.

FABULA XXV.

Simia & ejus Filius. b

SUUM ad Tribunal omnes olim Jupiter
Mercurium juſsit convocare Belluas;
Ut pulchriores edidiſſe filios

a Richer, Lib. X. Fab. VI. Benserade, Fab. CLXVIII. Æsopus, Fab. CXXIX. Faernus, Fab. LXXX.
b Benserade, Fab. CV. Le Noble, in ſuâ Comœdiâ Æsopicâ, Act. V. Sc. IV. Avienus, Fab. XIV.

Digitized by Google

Quas judicâſſet, has donaret præmio.
Accurrit ergo Simia, & turpem offerens
Simiolum: Is, inquit, Bellulus meus mihi
(Cedite, Parentes ceteræ) palmam exigit.
Malus auctor fetus nunquam bene novit ſuos.

FABULA XXVI.

Avium & Piſcium fœdus. c

CUM Piſcibus olim fœdus inierant Aves;
Ut invicem opibus ſe juvarent mutuis.
Sed hinc, & illinc publica res cùm poſtulat,
Ut obligatam facta liberent fidem;
Neque gens natantum ſeſe in auras tollere,
Neque gens volantum permeare undas poteſt.
Inutilis ibi ſocietas conjungitur,
Ubi via dividit invia, & diſpar genus.

FABULA XXVII.

Arbuſcula & Quercus.

LAUDABAT Quercûs arduæ præſtantiam
Sub ejus educta foliis Arbuſcula.
Meum quidem, inquit Quercus, altum in æthera
Surgit cacumen; rami etiam circùm undique
Latè procurrunt; & in omne dominor nemus;
At quò magis præcello Arboribus ceteris,

c Camerarius, Fab. CCCI.

Digitized by Google

Tantò faciliùs venti, grandinis, nivis,
Fulminis atroces me petunt injuriæ.
Hâc fabulâ homines commonentur infimi,
Summis ſuam invidere ne ſortem velint.

FABULA XXVIII.

Auceps. d

IRRETIENDIS laqueos explicaverat
Volucribus Auceps; alliciendi gratiâ
Poſuerat escam: demum in insidiis cubans
Expectat. Agmen mox ſatis magnum advolat;
Sed nimis avaro visa hæc nimia paucitas:
Nihil ergo tentat ille, in hotam differens,
Dum multitudo accederet frequentior.
Aliæ poſt alias interim abscedunt Aves;
Novissimæque ſuccedunt prioribus
Longè minore numero: adextremùm, cibi
Egenus, & macer, unicus Paſſerculus
Jam ſuperat; & in occasum cùm ſol vergeret,
Auceps, ne vacuus redeat, laqueos contrahit;
Et illam denique futilem prædam capit.
Meliora dum vis, ne bona amittas, cave.

d Abſtemius, Fab. XXXIX.

Digitized by Google

FABULA XXIX.

Ruſticus & Canis. [e]

CUNIS jacentem filium valido Cani
Cuſtodiendum Ruſticus commiſerat :
Adrepsit hydra immanis , artus parvulos ,
Et delicatos devorare jam parans.
Sed obſtitit enim , correptamque mordicus
Illam fidelis cuſtos magno vulnere
Infregit , incaſſumque tollentem minas
Demum interemit ; at puerum , & cunas simul ,
Amore pugnæ cæcus , evertit ſuper
Extinctâ peſte. Paulò poſt revertitur ,
Cunasque Ruſticus hinc eversas ut videt ,
Inde efferatum rictibus Canem aſpicit
Adhuc cruentis ; hunc , dolore percitus ,
Ligone , quem tenebat , impacto ferit ,
Interficitque , nil morari ſuſtinens ,
Animi furentis impetum dum vindicet.
At cunas ubi reſtituit , ac demortuo
Super angue puerum vivum , illæsum reperit ;
Tum verò mœſtus egit pœnitentiam ,
Et ſe incusavit ipsum , & agnovit gemens ,
Iræ malum reverti ad auctores ſuos.

e Camerarius , Fab. CCCLXXXIX. Specimen ſapientiæ Indorum, Sect. VII. pag. 341. Edit. Starkii.

Digitized by Google

FABULA XXX.

Accipiter & Luſcinia. f

CAPTAM tenebat diris Luſciniam unguibus
Accipiter. Illa : Si me dimittas modò ,
Tibi , ſuave pretium , quàm potero doctiſſimos
Iterabo cantus , dixit , quibus etiam tuas
Tentabo laudes , & mei clementiam
Victoris efferre. At mihi , retulit latro ,
Non auribus bene eſſe , ſed ventri volo.
Canant Poetæ ; at meminerint , quædam fera
Ingenia nullis artibus humanis capi.

FABULA XXXI.

Gutta , Pontus , & Oſtreum.

CUM tenuis alto Gutta cadens ab æthere
Vaſtos devolveretur in Ponti ſinus :
Heu ! tantula , inquit , tantæ quid voragini
Prodeſſe poſſum , primo fluctu ſcilicet
Exhaurienda , & interitura funditus ?
Dum ſic miſella deprimit ſortem ſuam ;
Patulo dehiſcens ore ſummis Oſtreum
Emergit undis , hancque delapsam excipit ,
Penitus recondit , induratam perficit :
Quæ Gutta fuerat , unio demum extitit. g

f Abſtemius , Fab. XCII. Jaïus Biblioth. Rhet. To. I. p. 752.
g Uniones in Oſtreis ex rore concepto naſci crediderunt veteres. Vide Plin. hiſt. Lib. IX. Cap. XXXV.

Digitized by Google

Nos fabula docet, quàm ſit momentum leve;
Quo dignitas ab humilitate diſcrepat.

FABULA XXXII.

Corvus & Lupi. h

MULTAM ſecutus per diem Corvus Lupos,
Prædam his potitis officium jactat ſuum,
Sibique partem retribuant aliquam, rogat.
Reſpondet unus: Gratum id eſſet forsitan,
Si cura noſtrî te comitem nobis daret:
At ſola prædæ cupiditas hùc te impulit,
Ad quam obtinendam cùm operæ potueris nihil
Conferre, meritò te vacuum dimittimus.
Notat Comedones officioſos fabula.

FABULA XXXIII.

Cuculus, Philomela, & Aſellus. i

CUM cantaviſſent coram Aſello judice
Cuculus, ac Philomela; & hic quidem unicum,
Quem nôrat, usque & usque repetîſſet ſonum;
At illa diviſiſſet egregium melos,
Sonosque mirâ varietate volubiles;
Poſtremò Aſellus dixit hanc ſententiam:
Philomelæ cantus paulò eſt intricatior;

h Camerarius, Fab. CCLXXXV.
i Camerarius, Fab. CCCCXVI.

Digitized by Google

Placet Cuculus, magis æquabiliter canens,
Noſtraſque, pugnæ præmium, laudes feret.
Quæcumque capere intelligendo non poteſt
Judex ineptus, ea plerumque deprimit.

FABULA XXXIV.

Equus & Seſſor imperitus.

LORIS sinebat currere admiſſis Equum
Vehementem Sessor imperitus : quod videns
Clamavit aliquis : Ni caves, tuum brevi
Immodicus ille deſeret ruptum impetus
Cursorem : age ergo, lora prudens contine.
Extimuit, at ſe dum putat *k* meus hic ſtupor
Præſtare, quod monetur, conatu aſpero,
Subitoque frena concutit; Equus & ferox
Simul erigit ſe, non ferens moleſtiam,
Præcepsque retro lapsus Sessorem opprimit.
Quàm temperatum ſibi moderamen expetant
Homines regendi, ex hac fabellâ diſcimus.

FABULA XXXV.

Porcus & Nautæ.

CUM navem acerbum fluctibus iratis mare
Vexaret, & turbaret exanimes metu
Nautas; jacebat Porcus intereà gravi

k Catul. carm. 17. V. 21.
Talis iſte meus ſtupor nil videt, nihil audit.

Sopore merſus. Illi deſidem excitant,
Et exprobrantes tam ſupinam inertiam:
Commune, clamant, non ſentis periculum?
Dormire, mortem cuncta dum intentant, potes?
Trepidate, ſtulti, grunniens Porcus refert;
Iſta ſapientem me decet *l* ſecuritas.
Nautæ reponunt: Imò ſocordem decet.
Apathia, tantis Stoicorum laudibus
Celebrata, rurſus *m* hac notatur fabulâ.
Illam eſſe dicunt Stoici conſtantiam;
Mihi videtur eſſe mentis tarditas.

FABULA XXXVI.

Juvenci duo & Pratulum. [n]

Quæ ſuppetebant gramina ſatis, affatim,
Erantque idonea ſtomacho ſimul, & gulæ,
Duo Juvenci in colle dum depaſcerent,
Procul aſpexere viriditatem Pratuli;
Ejuſque ſubito deſiderio perciti,
Hùc ſe transferre properant. Aliquantum viæ
Confecerant: frutetum ſe denſum objicit;
Hàc permeandum: tentant; & aditum ſibi
Inveniunt: at prædator irruit Lupus;
Utrumque ferus oppugnat; unum ſtrangulat:
Evadit alter propellente agilis metu,
Tandemque Pratulum ad expetitum pervenit.

l Diogenes Laert. Lib. IX. *Navi aliquando ferebatur* (Pyrrho) *& cùm ſocii, tempeſtate acti, dejectiores eſſent, ipse, tranquillo animo, porcellum in navi edentem oſtendebat, dicens oportere ſapientem hanc illius imitari ſecuritatem.*

m Vide Lib. III. Fab. XXVII.

n Richer. Lib. IV. Fab. I.

Digitized by Google

Laboris ergo jam ſolatio frui
Parat ; aviduſque ſe teneris ingurgitat
Graminibus. At recepit letiferas dapes ,
Simulque virus ſauciâ cute combibit.
Videlicet omnis infeſtus erat is locus
Serpentibus atris , herbis & nocentibus :
Ergo miſer inde cùm reverſus eſt domum ,
Languere cœpit , & obiit mortem brevi.
Quemcumque ſtulta cupiditas cogit ſuum
Relinquere bonum , meritus hic malum invenit.

FABULA XXXVII.

Urſus & Vulpis.

QUOD mortua Urſus corpora nulla manderet ,
Humanitatem idcirco jactabat ſuam :
At Vulpis : Imò vis , ait , humanus mihi
Videri ? mande mortua , vivis abſtine.
Tam facinoroſa neminem vita inquinat ,
Qui laude ſe aliquâ dignum non exiſtimet.

FABULARUM ÆSOPIARUM

LIBER DECIMUS.

PROLOGUS.

Acerbitatis multum, & acrimoniæ
Semper habet omnis ſatyrarum feſtivitas :
Quapropter, hominum ut eſt plerumque præferox
Natura, proclivisque ad iracundiam,
Quoscumque ſe exercere in hoc ludo juvat,
Consciscere ſibi grave periculum ſolent.
At propria cùm ſit Fabularum humanitas
In corrigendo, & in docendo ſuavitas;
Miror, quòd optimus harum Phædrus artifex
Ab inſtitutâ paulisper abierit viâ
Diverſus; animique ægritudini obſequens,
Viro potenti turpem inuſſerit notam.
Sed qualis illum maximas injecerit
In calamitates culpa, narrare hîc libet.
Par dignitate, ſuperior potentiâ
Cæſaribus, uno Principe Tiberio minor,
Sejanus homines despiciebat ceteros
Longè remotos infra ſe; imò traditas

Digitized by Google

Imperii habenas temperabat improbus
Dominator. Humilis, ac tenuis homunculus,
Qui gereret animos ſorte majores ſuâ,
Triſtem, at verendam immanitatem non tulit.
Libertus, omnia fortè nondum priſtinæ
Qui ſervitutis argumenta amiſerat,
Tali, tantoque ſempiternam inurere
Sejano Phædrus ausus eſt infamiam.
Nam cùm ille factus in dies magis insolens
Sibi poſtulâſſet Livillam uxorem dari,
Livillam Drusi filiam Germanici,
Quam deindè magni Caïus Auguſti nepos,
Mox Drusus etiam natus Tiberii unicus,
Adhuc bonâ ætate viduam reliquerant:
Rumor per urbem de malo hujus ambitu
Diſſeminatus continuò percrebuit;
Plebemque, & Proceres, mox & ipsum Principem
Commovit. Hominis exagitandi commodam
a Occasionem Phædrus hanc ratus, arripit:
Doctam, facetam, & elegantem fabulam *b*
Concinnat: Sol uxorem ducere quòd velit,
Ranas inducit conquerentes cum Jove,
Furis beati nuptias celebres notans.
Brevi rescivit crimen illatum sibi,
Sensitque Sejanus, & auctore cognito,
c Aliam de Ranis sibi Regem petentibus,
Quam nil dissimulans publicam ille fecerat,
Fabellam ad ipsum pertinere Tiberium
Facilè probavit. Ergo accusat hunc reum,
Et crimine læsæ Majeſtatis alligat.
Hinc iſta luctûs significatio tam frequens
Auctoris afflicti, & graves querimoniæ.

a Quas hîc causas, cur Phædrum vexaret Sejanus, tanquam certas exponimus, has conjecturâ tantùm probabili in quodam noſtro ad Phædri fabellas commentario inſtituimus.

b Lib. I. Fab. VI.

c Lib. I. Fab. II.

Digitized by Google

In aliquod etiam vitæ diſcrimen miſer
Fuerit adductus; quod & ipse ſatis innuit: *d*
Certè irrogatas vixit ærumnas diu
Perpeſſus. Emendatus exemplo ſuo,
In ſcriptitandis nihiloſegniùs tamen
Fabellis poſuit operam, at innocentibus,
Et his dolorem delenivit remediis: *e*
Felix, qui ſortis asperæ inclementiam
Tam ſuavi ſtudio mitigare noverit;
Feliciorque, si nunquam, hoc ipso malè
Abusus, illam ſibi feciſſet asperam!

FABULA I.

Glires & Fagus. f

PROCERA Fagus *g* fructibus Glires ſuis
Enutriebat, & cavo etiam conditos
Trunco tegebat, commodam præbens domum:
Aſcendere tamen toties, ac descendere,
Victûs petendi gratiâ, ignavos piget;
Suamque demum altricem ſtatuunt impii
Evertere. Omnes ergo, junctis viribus,
Effodere certant, ſtrenuique, dentium

d Lib. III. Prol. Lib. IV. Epil. & alibi.
e Lib. III. Prol. V. 41.
Quòd si accusator alius Sejano foret,
Si teſtis alius, judex alius denique;
Dignum faterer eſſe me tantis malis,
Nec his dolorem delenirem remediis.

f Abſtemius, Fab. XXXV.
g Plin. Hiſt. Lib. XVI. Cap. VI. *Fagi glans muribus gratiſſima eſt, & ideo animalis ejus una proventus. Glires quoque ſaginat.* Isidorus Origin. Lib. XII. Cap. III. *Glires dicti ſunt, quia pingues eos facit ſomnus: nam* GLISCERE *dicimus* CRESCERE. Glis autem gallicè vocatur *Loir.*

Digitized by Google

Sæpe repetitis circùm abroſas ictibus,
Stirpes recîdunt; donec oppugnantibus
Impulsa ventis Fagus infelix ruat.
Tum glandis illi facilè quidem quantum volunt,
Comedere poſſunt : ſed ubi consumptus fuit
Proventus omnis, non alias rursum dapes
Suppeditat arbor exsiccata funditus :
Gliresque tandem longa fames cogit mori.
  Benefico ingratus dum nocet, nocet sibi.

FABULA II.

Piscator. [h]

Retia ſub amne Piscator præpanderat :
Tum conto inſtructus omne verberat vadum,
Motoque penitus fundo limum dissipat.
Quæsivit aliquis, perlucentes antea
Cur sic liquores reddidiſſet turbidos :
Ni facerem, dixit; vacuus hinc forsan domum
Repetere cogar : ſed operâ dum sic meâ
Turbatur amnis, Piscibus lucem eripit,
In retia ut illi temere palantes ruant.
  Fabella quosdam ſpectat ad cives, quibus
E turbulentis rebus emergit lucrum.

h Æsopus, Fab. LXXXVII.

Digitized by Google

FABULA III.

Rex & Ludi Magiſter. i

LUDI Magiſtro Rex Asinum mandaverat,
Ut illum humanas edoceret literas;
Pollicitus amplum collocatæ præmium
Operæ, ſatis si fieret: sin minùs, graves
Interminatur pænas. Talem is ut videt
Non poſſe legem rejici, injuſtam licèt;
Se præſtiturum ſpondet, quod Rex expetit:
Sed Asinum reddere doctum, ut eſt opera admodùm
Difficilis; annos orat, & impetrat, decem
Sibi dari, dum rem ad exitum perduceret.
Amicis interim ipsius miseram vicem
Dolentibus, qui ſe operæ inexplicabili,
Periculo etiam capitis, obligaverit:
Nil metuite, inquit; ſpatium intra datum mihi
Vel Rex, vel Asinus, vel ego obierimus necem.
Procraſtinatum ſensim abit periculum.

i La Fontaine, Lib. VI. Fab. XIX. Abſtemius, Fab. CXXXIII.

Digitized by Google

FABULA IV.

Muſculus, Felis, & Gallus. k

PROBE educatus olim quidam Muſculus
Cùm præterire anguſtias vellet cavi
Natalis; ipſum provida monuit Parens,
Prudenter ageret, & caveret ſedulò,
Ne calamitatem ſibi fortaſſe maximam
Ab improborum adſciſceret commercio.
Nil temere ſe promittit auſurum fore
Muſculus; & alacri gaudio exſiliens ſimul
Erumpit. Ubi progreſſus aliquantùm fuit,
Felem modeſtâ præditam ſpecie videt,
Secum otiantem leniter: cujus malum
Nil ſuſpicatus ingenium, ipſam protinus
Adire ſtatuit, si liceatque, mutuum
Ferire fœdus: at ecce, dum ſtultam parat
Propenſionem improvidæ mentis ſequi;
Supervenit, canitque Gallus. Aſpero
Exterritus ille vocis argutæ ſono,
Fugit, cavumque quàm celerrimo pede
Repetit: &: Audi, mater, audi, clamitat;
Tuique miſeram filii vicem dole:
Formâ elegânte Belluam invêni modò,
Mitem, quietam, totam amabilem: nitet,
Ridetque facies blanda: ſpecioſum caput
Breves, acutas, rectas auriculas gerit:
Tum nulla pars eſt delicati corporis,
Quam non pilorum mollis obtegat ſeges.

k La Fontaine, Lib. VI. Fab. V. Benſerade, Fab. CXVII. Camerarius, Fab. CCCXCII.

Digitized by Google

Volui Animantis tam bene ornatæ fidem
Tentare : adibam ; cùm ſe ſubitò hùc intulit
Criſtatus Ales , tibiis exilibus ,
Nudisque nixus , oculis ardens igneis ,
Vultu minaci , & corneo roſtro ferox ;
Simulque gutture eluctatùs horrido
Cùm triſtes & peracutos truderet ſonos ,
Fugere coegit me prope exanimem metu.
O Nate , retulit Mater , plaudo , & gaudeo ,
Quòd fûgeris : nam mitis iſta Bellua
Fugienda , & exsecranda eſt ; quâ fallacior ,
Gentique noſtræ inimicior nulla exſtitit :
At nihil hic Ales horridus nobis nocet.
Cognosce penitus , antequàm dijudices ,
Externa ſpecies imprudentem decipit.

FABULA V.

Ranæ & Junci. [1]

RANÆ in palude Juncis obsitâ diu
Tutæ latuerant. Cepit illas tædium
Obscurioris vitæ : prospectum ſibi
Omnem videlicet adimi , graviter ferunt ;
Et ſe fieri ipsas aspectabiles velint.
Odiosis ergo ſtirpibus ut purget vadum ,
Suis quemdam adigunt Ruſticum clamoribus.
At variæ peſtes , Ardeæ , Ciconiæ ,
Vulturii , mox ut ictibus cunctis vident
Eas patêre , hùc advolant identidem ,
Carpuntque miseras , ſeminecesque glutiunt.
Tenues & humiles hac monentur fabulâ
Illuſtriorem ne ſtâtum vitæ ambiant.

1 Camerarius , Fab. CCCCXXVI.

Digitized by Google

FABULA VI.

Arbores duæ.

FRUGIFERI generis Arbores quidam duas
Habebat : unam vase clausit ligneo ,
Ut ingruentis ab hiemis moleſtiâ
Defenderetur ſub tepenti fornice :
At alteram patente posuit in ſolo ,
Ut ferret , aliis unà cum compluribus ,
Quascumque pluviæ , frigoris , & æſtûs vices.
Quid accidit autem ? fructus illa præcoces ,
Maloſque : ſeros hæc , bonoſque protulit.
Hinc discimus , puerilis inſtitutio
Privata quàm sit poſthabenda publicæ.

FABULA VII.

Viator , Tygris , & Corcodilus.

MINUS aliquando simplici duplex malum
Nocere , vera oſtendit hæc narratio.
Quidam Viator in regione Bengalâ
Rupem arduam inter , Gangis & crepidinem
Dum carperet iter , efferum aspexit Tygrim
Hùc irruentem : ferre vult retro gradum ;
At Corcodilus [m] parte ab hac etiam furens

[m] *Corcodilus* apud Auctores optimos multò ſæpius , quàm *Crocodilus* , ſcriptum invenitur. Vide Phædri Fabul. XXV. Lib. I. & ad eam peritiorum quorumque Criticorum notas.

Digitized by Google

Accurrit. Ergo geminæ ſe miſerum videt
Et hinc, & illinc pariter expoſitum neci;
Nullâque utramvis belluam poteſt viâ
Effugere; & in prædam involare jam parans
Tygris exerebat ungues: ecce autem ſimul
Pernix eòdem Corcodilus advenit,
Omiſſoque homine, ſerratis hunc dentibus
Medium apprehendit, & ſub aquas ſecum rapit:
Malumque duplex qui timuit, neutrum ſubit.

FABULA VIII.

Navis & Nauta.

IMPOSITO Navis onere cùm ingemiſceret,
Nautam rogavit, ipsam ut antennis ſuis,
Rudentibusque, armamentisque ceteris
Levaret; omnem ſic magis celerem ſibi
Et expeditum dictitans curſum fore.
At ille: O ſtulta, quid petis, ait? maximè
Juvabit id quod impedimentum putas.
Fabella quorumdam hominum ſtultitiam notat,
Qui liberos præſtare ſeſe dum volunt,
Sibi res maximè utiles abjudicant.

Digitized by Google

FABULA IX.

Serpens & ejus Filius.

SERPENS monebat filium, ut adeſſet ſibi,
Serpentem in alium dum rueret, ac mordicus
Corriperet, & glutiret. Tam nefarium
Tune, inquit ille, ut perpetres facinus, Pater?
De gente noſtrâ is unus eſt . . . Tace, tace,
Inepte: ſic agere expedit: Serpens *n* enim,
Serpentem ſi non devoret, non fit Draco.
  Hos ad Potentes fabula noſtra pertinet,
Qui creſcere ſolent ex alienis cladibus.

FABULA X.

Canis Aſtutia.

UT inter homines, ita quoque inter belluas
Ingenia quædam ſingularia eminent.
Præſtare ſtulto callidus nihiliomagis
Videtur, quàm cata vulpis fœtidæ ſui,
Cui pro ſale data eſt anima, ne putreſceret. *o*
Sed aliquæ belluæ, intra proprium genus
Conſideratæ, quantùm intelligentiâ

n Eraſm. Adag. Chil. III. Centur. III. Proverb. LXI.

o Cic. de Nat. Deor. Lib. II. Cap. LXIV. *Sus . . . cui quidem, ne putreſceret, animam ipſam pro ſale datam dicit eſſe Chryſippus.* Varro, de re ruſt. Lib. II. Cap. IV. p. 73. Edit. Scriverii: *Suillum pecus donatum ab naturâ dicunt ad epulandum: itaque iis animam datam eſſe proinde, ac ſalem, quæ ſervaret carnem.*

Videantur olim ſociis antecellere,
Brevi hoc exemplo nunc mihi probandum venit.
Tres in culinâ dum ad focum cubant Canes
Tempore hiemali, quartus en ſupervenit;
Qui cùm relictum idoneum locum sibi
Nullum videret, hanc adinvênit viam
Id obtinendi, quod volebat: ſe foras
Repentè proripit; & quàm maximis poteſt
Viciniam omnem commovet latratibus:
Quibus excitati, qui cubabant ad focum,
Statim allatrantes exeunt: at hic simul
Furtim regreſſus in culinam, quem locum
Sibi arbitratur commodiſſimum, occupat.
Animalia autem hujusmodi, quis eſt ſophus
Qui persuadere possit, nihiloplus meris
Automatis ſapere? si Cochlea, vel Oſtreum
Dicantur eſſe machinæ versatiles,
Parum repugnem: noſtrum at hunc Canem, ſuis
Furtim inservire commodis tam callidum,
Normannus ac si veterator *p* aliquis foret,
Quicumque ſensu deſtitutum dixerit,
Rationis expers ipse videbitur mihi.

FABULA XI.

Canis Venaticus & Molossi. q

Et cursu, & aſtu ſuperior Venaticus
Leporem excitatum latibulo cepit Canis.
Prædam ſtatim vorare ſuadebat fames;

p Qualem Cicero, de finib. bonor. & malor. Lib. II. Cap. XVI. memorat: *Omnia callidè referentem ad utilitatem, acutum, verſutum, veteratorem.*

q Camerarius, Fab. CCCCXXXVIII.

Digitized by Google

Persuasit aliud ſtulta gloriatio.
Namque is, Molossi non procul ut erant duo,
Hùc ſe repentè contulit, oſtentans ſuæ
Pernicitatis pignus ac ſolertiæ.
Leporinum at illi vix odorem ſenſerant,
Simulque vanum in oſtentatorem ruunt,
Prædamque, ſtulta quam cupiditas gloriæ
Inexpectatam detulit, avidè vorant.
  Ne quære laudem, ubi fruendam rem tenes.
Dum frueris etiam te silere juverit,
Ne te ipse forsan indicio prodas tuo:
Quod & ſequente comprobatur fabulâ.

FABULA XII.

Corvus nimiùm loquax.

REPERERAT olim Corvus pinguem caseum,
Cùm debuiſſet tacitus hac prædâ frui, *r*
Sua crociendo *s* significare gaudia,
Bonamque ſortem ovante gutturis ſono
Annuntiare maluit, nimiùm loquax.
Corvi ergo plures advolant famelici,
Ruuntque, rixasque vehementes excitant,
Demumque opimam diripiunt hujus dapem.

r Horat. Lib. I. Epiſt. XVII. V. 50.
Sed tacitus pasci si poſſet Corvus, haberet
Plus dapis, & rixæ multò minus invidiæque.

s Plautus Aulul. Act. IV. *Sc.* III. V. 11
Non temere eſt, quòd Corvus cantat mihi nunc ab lævâ manu;
Semel radebat pedibus terram, & voce crocibat ſuâ.

Digitized by Google

FABULA XIII.

Ovis & Canis. t

QUO veſtiatur, laneum abripit mihi
Tegmen Herus, dixit invidens Ovis Cani;
Is autem quid retribuit? ingratus jubet
Me victitare fortuito gramine;
Dum te saginat pane, cibisque ceteris,
Quibus ipse vescitur. At Canis contra refert;
Ingrata es ipsa, tale ciborum quæ genus,
Studii & laboris præmium, invideas mihi:
Nam ratio victûs quo melior me recreat,
Noſtram, Luporum quoslibet contra impetus,
Hoc magis alacriter tibi operam ſentis dari.
Hos fabula monet, qui sibi indignè ferunt
Minùs bene eſſe, quàm ſuis cuſtodibus.

FABULA XIV.

Equus & Muscæ. u

EQUUM macerrimum, ulceratum, & insuper
Caudâ minórem dira Muscarum cohors
Aculeis pungebat pertinacibus.
Hanc ille poſtquàm nullâ vi moleſtiam
Excutere potuit; denique Volucres malas
Rogare cœpit, ultro ipsæ discederent,

t Camerarius, Fab. CCCXCVIII.
u Furetiere, Fab. XLVI.

Suamque

Suamque miſeram omitterent cutem, horridam
Ulceribus; aliumque ſimul oſtendens Equum
Pinguem & nitentem, ſuadet ut in hunc devolent,
Meliorem quippe potaturæ ſanguinem.
Reſpondet una: Fortè fieret quod rogas,
Niſi ille nimiùm corpulentus, & ferox,
Nimiúmque longâ præditus caudâ foret.
Fabella quaſdam ad ſanguiſugas pertinet,
Quæ vexant miſeros, à beatis abſtinent,

FABULA XV.

Orator ad Statuas. x

STATUAS ad veteres, quæ, docti Artificis manu
Politæ, fictis exprimebant vultibus
Monſtra vitiorum varia, qualia ſunt Amor
Illicitus, Ira, Livor, Ambitio, Furor,
Dum verba copioſus Orator facit,
Acerque fulminat, & ſuadere nititur,
Ut ad bonam recipere ſe frugem velint:
Commonet Amicus, canere ſurdis deſinat,
Suamque potiùs ad homines facundiam
Convertat. Ille verò: Méne, homines licèt
Adhorter, inquit, plus profecturum putas?

x Richer, Lib. XI. Fab. XVII.

Digitized by Google

FABULA XVI.

Turdi. y

AMANS quietis, & periculum timens
Unus de multis, qui petebant exteras
Regiones, peregrè abire Turdus abnuit;
Suoque victitare natali ſolo,
Si fors beate minùs, at certe tutiùs,
Maluit. Acutum poſt ubi remisit gelu,
Hiememque veris pellere cœperunt vices,
Ad ſe reverti Peregrinos tandem videt
Duos omnino. Cùm niterent hi quidem,
Etiamque mole pinguiori corporis
Diſtenderentur, ſortem jactabant ſuam:
Tuque, inquiebant, si voluiſſes hunc locum
Deserere, & eſſe noſtri incepti particeps,
Non sic langueres invenuſtus, & macer.
Contra ille retulit: Mihi, macro quantumlibèt,
Et invenuſto, vividæ vires tamen
Vigescunt: at validior eſto ſanitas,
Meliorque noſtrâ vos corroboraverit;
Quantis repertum eſt hoc bonum periculis
Obnoxíum? Abire tanto quos vidi grege,
Cur video vos redire vix centesimos?
  Trans Oceanum opes qui peregrinas petunt,
Hi fabulam ad ſe pertinere exiſtiment.

y Faernus, Fab. VIII.

Digitized by Google

FABULA XVII.

Aſellus & Rivus. z

AD Rivum Aſellus venerat : egregios videt
In margine ſatos ulteriore carduos :
Sollicita jejunum hùc porro impellit fames ,
Suadetque , dulcibus agens illecebris , ſtatim
Trajicere Rivum ; quod & aquæ ſinunt breves : *a*
At delicatos tingat ſi lymphis pedes ,
Timet inepta pecus , ne rigeſcant ſcilicet :
Expectemus , ait , omnis aqua dum defluat. *b*
Expectat ergo , at tamdiu , dum languidos
Deficiat artus penè conſumptus vigor.
Trajicere tandem ſi queat , tentat vadum :
Sed fruſtra : inertem limus impedit tenax
Et lubricus , ne ad dulces perveniat cibos.
Qui rem gerendi ſtultus horam prorogat ,
Bonis , quibus eget maximè , meritò caret.

z Richer , Lib. XII. Fab. XXVI. Camerarius , Fab. CCCLIII.
a Vide notam ad Fab. XXIII. Lib. III.
b Horat. Lib. I. Epiſt. II. V. 41.
Incipe. Qui rectè vivendi prorogat horam ,
Ruſticus expectat ; dum defluat amnis : at ille
Labitur , & labetur in omne volubilis ævum.

Digitized by Google

FABULA XVIII.

Iris & Phœbus. c

TRIPLEX ſuperbam cùm feciſſet Irida
Puniceus, viridis, atque purpureus color,
Contemnere illa præ ſe Phœbum cœperat;
Cui color ineſſet, quamlibèt nitido, unicus.
Sentit, & inanem ut reprimat ſuperbiam,
Reſpicere Phœbus illam deſinit; & ſimul
Vaneſcit ejus omnis & color, & decor.
Hos qui vituperant, quorum præſidio ſuos
Debent honores, hâc monentur fabulâ.

FABULA XIX.

Cervus & Piſcator. d

IN litore maris Cervus iter dum carperet:
Nullum, ait, opinor, eſt periculum mihi
Ab aquis timendum; verùm ab agris non item.
Hùc ergo tantùm reſpicit, malum ſibi
Infligat ne quis fortè venator, cavens.
Piſcator autem cymbulâ vectus levi
Senſim propinquat, oram & extremam legit,
Jactoque telo malecautum ſternit Ferum.
Undique cavendum eſt: ex loco minimè omnium
Suſpicioſo *e* calamitas ſæpe advenit.

c Richer. Lib. XII. Fab. III.
d Richer, Lib. XII. Fab XXI. Æſopus, Fab. LXIII.
e Cicero, Lib. I. ad Famil. Epiſt. VII. *Semper tua laudi fa-*

Digitized by Google

FABULA XX.

Mus & Talpa. f

Mus inconſultus hùc, illùc dum curſitat,
Paſcentem in ipſo cavi aditu Talpam videt:
Compellat ultro; reſpondetur: invicem
Confabulantur. Hunc oculis captum g ferunt;
At cautus eſt, & facilè quemlibet ſonum
Paratus aurè ſemper arrectâ excipit.
Murem sic admonere cœpit: Heu! miſer,
Cur tam ſollicitos, tamque tibi parum utiles
Amas iterare curſus? Quid tantùm juvat
Ferri, referri, & inquietum pertrahi,
Utcumque prava curioſitas jubet?
Quietus, & beatus in tuo potes
Latibulo vivere: illud, an te ipſum fugis?
Ibine ſolùm inviſus occurris tibi?
An verò neſcis, te, ſimul erumpis foras,
Multiſque, gravibuſque objici periculis?
Nihil unquam audîſti perniciosâ Felium
De gente, quàm sit agilis, aſtuta, & rapax,
Tuumque quantis cladibus afficiat genus? . . .
At, at, mihi aures perculit aliquis ſonus:
Latibulum ſubeo: tu vale, & fuge, si ſapis.
Nihil eſt, Mus inquit; omnia tuta tu times;
Manedum. Sed ille jam cavo latet ſuo.
Simulque Felis (nam ipſa furtim repſerat,
Prædam ſecuta) proſilit, & Murem capit.
Vivit beatus ille, qui tutus latet.

vere viſus eſt, etiam ipſo ſuſpicioſiſſimo tempore Caniniano.
f Richer, Lib. IV. Fab. VIII.
g Plin. Hiſt. Lib. XI. Cap. XXXVII. paulò longiùs ab initio:

FABULA XXI.

Chamæleon. h

CHAMÆLEONTIS quis color proprius foret,
Duo Viatores diſputabant: Viridis eſt,
Ait unus: imò violaceus, alter refert.
Delitigantes cùm viam procederent,
En ipſe, cauſa jurgii, Chamæleon
Occurrit, in calice heliotropii insidens;
Flavusque totus visus eſt. Stupentibus:
Color omnis, præter candidum & rubrum, mihi i
Rerum, inquit, omni ſpecie ab objectâ venit.
Turpis Adulator hoc sibi ſcriptum putet:
Namque ille, niveam præter innocentiam,
Pudoremque verecundum, imitatur omnia.

FABULA XXII.

Villicus, Felis, & Caseus. k

CLAUSAM in cubiculo Villicus Felem inſcius,
Expoſitumque ſimul Caseum reliquerat.
Ergo illa prædam tam parabilem videns,

Talpis visus non eſt: oculorum effigies ineſt, si quis prætentam detrahat membranam. Et Lib. X. Cap. LXIX. *Liquidiùs audiunt Talpæ.*

h Richer, Lib. IX. Fab. VIII. De la Motte, Lib. II. Fab. IX.

i Plin. Hiſt. Lib. VIII. Cap. XXXIII. *Mutat* (colorem Chamæleon) *redditque ſemper quemcumque proximè a tingit, præter rubrum, candidumque.*

k Richer, Lib. IX. Fab. V.

Digitized by Google

Nil dubitat ilicet & capeſſere, & frui.
Herus domum reversus, vacuum Caseo
Reperit catinum, tersumque: dolet: respicit:
Sedentem clunibus aspicit Felem, pii,
Blandique vultûs doctâ dissimulantiâ
Magnum exhibentem ſpecimen innocentiæ:
At iſta ſpecies, inquit, non me decipit,
Scelerata: certo certiùs meum ſcio
Te ſurpuiſſe opimum Caseum mihi.
Imò hunc comêdi, Felis ait; nec pœnitet:
Tuæque munus largitatis credidi:
Namque tua sinere non potuit prudentia,
Cuſtodiendum Feli Caseum ut dares.

FABULA XXIII.

Imago picta ſub Camerâ.

QUIDAM ſub altâ camerâ pictam Imaginem
Miratus: Illa quanto, dixit, ſuaviùs
Teneret oculos, si prope adſtaret mihi,
Quæ tam procul remota tam valdè placet!
Secretiores ergo per ſcalas levi
Aſcensu ad ipsam pervenit teſtudinem:
Sed omnia vaſta lineamentis videns
Crassisque, diductisque in enormem modum:
Stupet, & agnoscit denique errorem ſuum.
Quàm multi in alto collocati culmine
Oculos hiantes infimorum detinent
Errore blando, quos propiùs si inspexeris,
Grandes patescent turpitudinis notæ!

Digitized by Google

FABULA XXIV.

Homo & Urſus. [1]

HOMO nemoroſi montis inter devios
Receſſus vitam agebat ſolitariam.
Aliquando tamen hunc ſolitudinis ſuæ
Cùm tædium cepiſſet, proximum ſibi
Adscivit Urſum ſocietate mutuâ.
Magno ille ſtudio, & ſingùlari percitus
Amore, inhabilis indoles quantùm ſinit,
Juvare ſocium curis, & laboribus,
Et genere quovis officiorum nititur:
Ipſi modò luſtrat omne venator nemus,
Affertque varias, quas prædatus eſt, feras;
Modò fidus ipſi janitor ſervat casam:
Etiamque muscas, ſi per æſtivos dies
Moleſtas eſſe dormienti viderit,
Abigere didicit: una ſed Hominis genas
Cùm inſtaret olim pungere contumaciùs,
Et ſæpe abacta, ſemper hùc reverteret;
Arripuit lapidem, robore quem magno vibrans
Impegit, muscamque, & Hominem leto dedit.
Stultus inimico ſæpe Amicus plus nocet.

1 La Fontaine, Lib. VIII. Fab. X.

FABULA XXV.

Vulturius, Oſtrea, & Vulpis. m

VULTURIUS olim invenerat grandem Oſtream:
At ſquama prædam durior cùm clauderet,
Suam ille fruſtra explere conatur famem:
Idoneum ergo à Vulpe conſilium petit.
Quæ delicatæ pariter appetens dapis:
Operam, inquit, omnem miserè perdideris tuam,
Si frangere roſtro ſquameam velis domum:
Sed altè in auras evola, quantùm potes;
Hinc rupem in iſtam mitte durum corticem:
Facilè frangetur, & apertam dapem offeret.
His ultro monitis ille ſtultus paruit.
At liberatam carcere Oſtream ſuo
Poſtquàm videt dolosa Vulpis, hanc vorat,
Squamasque tantùm Vulturio linquens, fugit.
Hos fabula docet imprudenter conſuli,
Ad quos redire conſilii fructus poteſt.

m Richer, Lib. I. Fab. XIV. Le Noble, Fab. CXXXIII. Camerarius, Fab. CXCVI. Le Jay, Biblioth. Rhetor. To. I. pag. 749. Cujus etiam verba quædam, ut & in Fabulâ proximè ſequenti, retinuimus.

Digitized by Google

FABULA XXVI.

Aves de creando Rege deliberantes. n

REGEM creare cùm ſibi vellent Aves,
Gens omnis in vetuſtum convenit nemus;
Ibíque ſciſſæ ſtudiis dum partes ſtrepunt,
Et fluctuantur animis alternantibus,
Comitia Pavo luſtrat intereà, rotat o
Superbus, omnes caudæ gemmas explicat.
Tam nitidus oculos vulgi præſtringit decor;
Nomenque Regis ac decus Junonio.
Quin deferatur Aliti, jam nil moræ eſt.
At Pica renuit; conſiliumque reprobans
Male auſpicatum: Pulcher, & comptus quidem
Rex, inquit, ille eſt, quem placet nobis dari;
Sed bella si excitentur, si hostes ingruant,
An fortis ultor vindicabit impetum?
Inertia fortè redimitur prudentiâ.
Ipsius at mens tam cæca eſſe dicitur,
Quàm cæci, quotquot oculos in caudâ gerit.
Aſſentit omnis Cœtus, & plauſu dato
Picæ ſagaci, damnat errorem ſuum.
 Species inanis imperitos decipit:
Peritus in re nil nisi ipsam rem videt.

n Richer, Lib. VI. Fab. X. Benſerade, Fab. LXXXV. Æsopus, Fab. LIII. Faernus, Fab. XXII. Le Jay, Biblioth. Rhetor. Tom. I. pag. 739.

o Columel. de re ruſt. Lib. VIII. Cap. XI. ſub med. *Semetipſum* (Pavo) *veluti mirantem cauda gemmantibus pinnis protegit: idque cum facit, rotare dicitur.* De eodem tunc quoque dicitur gallicè: *il fait la roue.*

Digitized by Google

FABULA XXVII.

Puer & circumlitæ ſaccharo Nuces. p

SATIS quidem capacis alvi, at gutturis
Paulò arctioris vitreum vas ſaccharo
Circumlitas tenaci ſervabat Nuces,
Quarum albicantis illecebras corticis
Pellucida clauſtra cùm foras transmitterent,
Tantam bonorum copiam ſimul aspiçit,
Simul fruendi cupidus accedit Puer.
Facilè, quò properat, vacua descendit manus;
Evadere autem plena nimis jam non poteſt:
Et renuit ille amittere prædam, quam tenet;
Et obſtinatus pugnat, nilque proficit:
Flere ergo cœpit. Stultam pervicaciam
Miſeratus aliquis: Tot ſimul, ait, ſi velis
Capeſſere, nullam habere fas erit tibi;
Sed habebis omnes, ſingulas ſi ſumpseris.
  Jam monui, & rurſus id monere juverit:
Sibi ipſa ſemper nimia cupiditas nocet.

FABULA XXVIII.

Philomela & Veſpertilio. q

CAPTIVA totos muta peragebat dies
Philomela: tantùm, nox ubi multa venerat,
Canere ſolebat, luctûs ad ſolatium:

p De la Motte, Lib. II. Fab. III.
q Richer, Lib. VIII. Fab. VII. Æſopus, Fab. LXXVII.

Digitized by Google

Cauſam cùm peteret quidam Veſpertilio ;
Reſpondit : Quia diurnis cantibus meis ,
Ut me miſellam caperet , adduxi aucupem.
Statim ille retulit : Si ſic feciſſes priùs ,
Quàm capta in huncce trudereris carcerem ,
Laudarem ; at iſtas , cùm tibi proſunt nihil ,
Nunc te recurrere ad artes , ſtultum judico.

FABULA XXIX.

Myrtus & Arbor magna. [r]

QUASSATA ventorum importunis flatibus ,
Suadet Colono Myrtus , ut ſe transferat
Locetque in umbrâ vaſtæ , & excelsæ Arboris :
Sed cùm Arbor illa tanta parvis in ſinu
Terræ parentis inhæreret radicibus ,
Simul atque Boreas ingruit violentior ,
Cadit , ruinâque opprimit Myrtum ſuâ.
Miſeram Clientum ſortem fabella indicat.

FABULA XXX.

Avarus & Graculus. [s]

FURAX Avaro nummos aliquot Graculus
Surripuit , abditoque repoſuit cavo.
Mox furtum Avarus cùm bene haberet cognitum ,

r Richer , Lib. V. Fab. X.
s Richer , Lib. X. Fab. I. De Graculo vide notam ad Fabulam XXIV. Lib. III.

Digitized by Google

Velletque furem comprehenſum plectere :
Mala Beſtia , inquit , nam quis te meos mihi
Abripere nummos furor adegit ? Quid tibi
Prodeſſe poſſunt ? Hos edules an putas ?
Non eſſe edules ſcio , reſpondet Graculus :
Eos tamen , deceptus exemplo tuo ,
Prodeſſe mihi tam poſſe , quàm tibi , credidi.

FABULA XXXI.

Gallina plumis ſpoliata. t

GALLINAM Vulpis rapuerat famelica ;
Nec ſuſtinens , dum tuto manderet hanc loco ,
Differre , plumis jam ſpoliaverat ſuis
Plus parte mediâ. Facinus advertit Canis ;
Accurrit ; in Prædonem vehemens irruit ,
Avidisque prædam extorquet illi è dentibus.
Gallina malè *u* mulcata cùm gentem ſuam
Reviſeret : O Sorores , quàm parum abfuit ,
Clamat , ut acerbâ vobis eriperer nece !
Hinc fortè in agros paululùm diverteram :
Scelerata Vulpis me nec-opinantem rapit ,
Miſeramque , validus ni Canis ſuccurreret ,
Voràſſet. Tum retractat , flebiliter gemens ,
Quantis ſuam omnem iniqua ſors vitam malis
Vexare jam ſæpe anteà obſtinaverit :
Et verbis , ut dolentûm mos eſt , aſperis ,

t Richer , Lib. XII. Fab. XVIII.

u *Mulctare* quidem *punire* eſt , *mulcare* autem eſt *malè tractare.* Terentius , Eun. Act. IV. Sc. VII. V. 4. *Male mulcabo ipsam.* Phædrus , Lib. I. Fab. III. V. 9. *Male mulcatus Graculus.* Cicero de clar. orat. Cap. XXII. *Addebat etiam .... Scriptores illos male mulcatos exiſſe cum Galbâ.* Vide etiam quæ jam anteà notavimus ad Fab. XIV. Lib. II.

Digitized by Google

Etiamque paulò significantioribus,
Suum renarrat infortunium recens,
Dulcem excitare cupiens miſericordiam.
At illæ murmure glocientes *x* barbaro:
Fuge hinc, inepta, cum tuis querimoniis;
Tibique apud aves quære deplumes locum.
Si miſera es, ipſa, quidquid advênit mali,
Tibi advocâſti moribus indoctis tuis:
Cúmque ea parumper renueret, ferociunt,
Roſtriſque ſævis abigunt, extrudunt foras.
Ubi eſt calamitas, ibi culpa eſſe creditur.

FABULA XXXII.

Ictericus.

QUODCUMQUE ſive Ars, ſive Natura exhibet
In Orbe variis præditum coloribus,
Ictericus omne id reſpuebat intuens;
Et indignatus conquerebatur, nihil
Occurrere uſquam ſibi, quod flavum non foret.
Sed aliquis, iſtam non ferens calumniam:
Cognoſce teipſum, dixit; atque ſedulò
Proviſe *y*, morbum, quo laboras, ſi queat
Suis Medicina remediis expellere:
Videre ſano res, uti ſunt, fas erit.

x Pompeius Feſtus: *Glocire, & glocitare, Gallinarum proprium eſt.*
y Terentius Andr. Act. V. Sc. V. V. 1.
Proviſo, quid agat Pamphilus.

Digitized by Google

FABULA XXXIII.

Asinus pelle Leonis indutus. z

ASINUS Leonis fortè pellem invenerat :
Suo ſtatim illam corpori aptans induit.
Ita nempe vitii id omne, quod ſibi indidit
Natura, facilè corrigi poſſe autumat :
Etiamque calidos jam ſe habere ſpiritus
Miratur, &, eorum insolens, ſibi adſtupet.
Hinc ſe ergo contra silvicultrices *a* Feras
Bellator infert ; ſeque terribilem putans :
Tremite, pavescite ; hoſtis en adsum ferox,
Immisericorsque, ſtrage qui multâ domos
Implerè veſtras animo deſtinaverim.
Dixit ; alacrique rapidus impetu ruit,
Simulque, bellum nuntians, validè rudit,
Et ab ore vaſto clamorem horrificum ciet.
Fugêre primo territæ aspeĉtu Feræ,
Sonusque celerem duplicat auditus fugam.
At cantilena callidam non decipit
Asinina Vulpem : Pecudis Arcadicæ melos
Probè illa novit : ſeque fert ipsa obviàm :
Asinumque, vel sic, inquit, eſſe te liquet ;
Quod & iſtæ auriculæ, quarum apex furtim emicat,
Teſtentur etiam, quamvìs ipse deneges.
Tunc Belluarum cetera, expulso metu,
Plebs revenit *b* ultro : & ambit ; & acerbè jocans
Cucullum ineptæ Pecudi alienum deripit ;

z La Fontaine, Lib. V. Fab. XXI. Æsopus, Fab. CXXXIII. Faernus, Fab. LXXXVIII.

a Catullus carm. 64. V. 72.
Ubi Cerva silvicultrix, ubi Aper nemorivagus.

b Vide notam ad Fab. IX. Lib. V.

Digitized by Google

Iſtuque crebro inertem cædit; & probris
Onerat, fatigatque omni contumeliâ.
Ibi militaris nil juvat ſpecies, ubi
Occaſione deficit animus datâ.

FABULA XXXIV.

Felis & Canis. c

FELEM, Canemque longa contubernii
Neceſſitudo ita invicem conjunxerat,
Ut etiam ſæpe mutuùm colluderent.
Miratus aliquis, quòd Animalium in genus
Tam diſpar caderet tanta familiaritas,
Naturæ quandam conciliatricis fidem
Occultam, tantò firmiorem credidit
Subeſſe utrinque, quantò rarior foret.
At mox, utrique cùm ciborum reliquias
Projiceret in commune, ut advertit pari
Contentione prædam ab illis diſtrahi,
Rixamque concitari, pugnam denique
Pugnari, ut Feles inter & Canes ſolet:
Veſtra, ô malæ, inquit, Beſtiæ, indoles patet:
Vos, video, nulla vis amicitiæ priùs
Conjunxit, ſola ſed libido perpulit:
Nam vix utrique commoda res proponitur,
Diſcordia ſimul media vos inter venit.

c Furetiere, Fab. XXXIV.

Digitized by Google

FABULA XXXV.

Agricola & ejus Filius. d

AGRICOLA curam filio mandaverat
Agrum excolendi vetere ſqualentem ſitu,
Fruticantibusque ſentibus latè horridum.
Tanti laboris ille ſpeciem non tulit;
Silvamque fœdam vix oculis luſtraverat,
Exterritus recubuit, & vel otio,
Vel etiam ſomno totam consumpsit diem.
Quod ita accidiſſe propter ægritudinem
Hujus malè desperantis ut advertit Pater:
Age, Nate, dixit, quid operæ sit opus, vide:
Nunc iſte, latus quinque dumtaxat pedes,
Purgandus, excolendus angulus eſt tibi.
Is cùm annuiſſet, & factu facillimum
Opus hoc diurnum comperiſſet; alterum
Consimile pensum sibi datum poſtridie
Aggreſſus ultro eſt, & pari absolvit modo:
Aliisque deinde ſe diebus ad Patris
Implenda juſſa morigerum sic præſtitit,
Cultum ut pars agri nulla non receperit.
Objecta rerum magna moles territat?
Partem intuere, & hanc aggredere naviter;
Quæ facilè votis ubi tuis responderit,
Aliæ ſequentur similem habentes exitum.

d Camerarius, Fab. CCCCXXXVII.

Digitized by Google

FABULA XXXVI.

Nux & Arbores infructuoſæ. [e]

FABULA XXXVII.

Perdices duæ & Auceps.

De ſorte cùm Nux gloriaretur ſuâ,
Aliasque multas Arbores contemneret
Infructuoſas; una dixit: Fructibus
Ubi tuis aliqua acceſſerit maturitas,
Simul omnes fuſtibus, & lapidibus te petent,
Et exspoliando mille plagas ingerent.
Tunc ſterilitatem noſtram hanc optabis tibi,
Hanc ipsam, quam tu nunc ſuperba despicis.
Confidere ſuis divites opibus vetat
Fabula. Rapaces copia invitat manus,
Ut non modò gravi ſæviant injuriâ,
Sed & aliquando perniciem ſummam afferant:
Quod altera hæc ſabella teſtatum dabit.
Pullos eodem in agro Perdices duæ
Simul educabant, una complures quidem,
At altera duos tantùm. Ditior Parens
Contemnere cœpit iſtam præ se pauperem:
Quantisque, dixit, me affici damnis priùs
Eſſet neceſſe, quàm mea ſimilis tuæ
Fortuna fieret! hanc Parens paupercula
Cùm ſuſtinere non poſſet ſuperbiam;
Diversa paulùm abscessit. Intereà ſuis

e Camerarius, Fab. CCCCLXXIX. La Motte, Lib. II. Fab. VIII.

Digitized by Google

Inſtructus Auceps omnibus dolis, gradu
Tacito furtivus hùc accedit : hanc videt
Cum prole geminâ, respuitque : at alteram
Stipante cinctam tanto Pullorum grege
Ut pariter aspicit, eò confert unicè
Induſtriam, cæcosque pedicarum dolos :
Matremque, & omnem familiam simul capit.

FABULA XXXVIII.

Os & Oculi.

ORI invidebant oculi, quòd varias dapes
Huic usque & usque, sibique nunquam porrigi
Ullas viderent : ergo id injuſtum putant,
Expoſtulantque cum manibus. Iſti manus
Solatium aliquod ægritudini ut ferant,
Mel invenire quod licuit ſuavissimum
Peramanter ipsis admovent : at melleam
Hi non modò nullam ſuavitatem ſentiunt,
Sed & gravi torquentur acrimoniâ.
  Non appetenda quælibet bona ſunt tibi ;
At ſola, quæ naturæ conveniant tuæ.

Digitized by Google

FABULA XXXIX.

Adamas & Artifex imperitus.

OLIM imperiti cùm veniſſet in manus
Artificis Adamas, ſubter illapsis quidem
Granis notatus arenulæ, at levissimis,
Perpauculisque, cetera commendabilis
Et magnitudine, & nitore, & pondere:
Is obſtinatus nil non, ut vitium extrahat,
Tundendo, radendo experitur; at ſuum
Denique Adamantem comminuendo perdidit.
Periculosum eſt vitia quædam tollere.

FABULA XL.

Pratum, Apis, & Vipera.

PLANTIS ſcatebat innumeris Pratum ferax;
Sed ut ſalubres multas, & ſuavissimis
Passim offerebat præditas coloribus,
Odoribusque, sic & aliquot fetidâ
Contagione, peſtiferoque noxias
Veneno alebat. Hùc adrepsit Vipera,
Apisque pariter advolavit: at fuit
Utriusque ſtudium longè dispar: hæc enim
Generandi mellis cupida, qui gratissimus,
Simulque fuerit optimus, florem hunc petit,
Huic diligente pertinaciâ insidet,
Hujus liquores exquisitos exprimit.

Digitized by Google

At Vipera, ſuum ut augeat virus, malam
Carpit cicutæ frugem, & hâc ſe ingurgitat,
Succosque triſtes corpore atro combibit.
Boni bene, mali male geſta ex omni ſolent
Hiſtoriâ legere, propria quæ faciant sibi.

FABULA XLI.

Sorex & Mus. f

Cum cantitare bellè ſese crederet
Sorex, acutos ore ſtridulo ſonos
Ciere ſolitus, geſtiebat, & sibi
Plaudebat; Muris etiam carpebat jocans
Taciturnitatem. At ille: Si ſaperes, ait,
Pariter taceres. Quo dicto, ſubiit cavum.
Mox autem inepti crebrescente Soricis
Stridore Felis admonita ſupervenit,
Tacitoque greſſu accedens incautum occupat.
Atque ita ſuo ille proditus indicio perit. g
Damnosa ſtulto ſemper eſt loquacitas.

f Camerarius, Fab. CCCCLXXX.
g Terentius Eunuch. Act. V. Sc. VII. V. ult.
Egomet meo indicio miser, quasi Sorex, hodie perii.

FABULA XLII.

Urſa & Leæna.

QUÆDAM Urſa h Catulos ut figuraret ſuos
Laborioſè & anxiè cùm lamberet ;
Vidit Leæna : Lambe, ait, quantùm voles,
Non fiet, Urſos ut non educaveris.
Raró elegantem cura reddit hunc librum,
Quem ſemel informem partus infelix dedit.

FABULA XLIII.

Leo & Villicus. i

FAME coactus Villici chortem Leo
Subierat. Ille facilè ſe prædâ ratus
Tantâ potiri poſſe, clauſit oſtium.
At vix regreſſum ſibi negari ſenſerat,
Ilicèt atroces corde flammato Ferus
Concepit iras : diris infremuit modis,
Simulque, rapidus quò furor pepulit, ruens
Crudelitatis ſpecimen horrendum dedit.
Namque violentus irrumpit in Ovilia,

h Plin. Hiſt. Lib. VIII. Cap. XXXVI. *Hi* (fetus urſini) *ſunt candida, informiſque caro, paulò muribus major, ſine pilo; ungues tantùm prominent : hanc lambendo paulatim figurant.*
i Æſopus, Fab. CCXXIV.

Digitized by Google

Et in Bubilia; miſerasque ſtrangulat,
Laceratve pecudes. Tunc dolore perditus
Suam exſecratur temeritatem Villicus;
Trepidansque furtim patefacit, quantam poteſt,
Viam Leoni: qui mox egreditur quidem,
At victor, at cruore plenus, & ſatur.
Ad incitas redactus hoſtis præferox
Quàm ſit timendus, illud exemplum docet.

EPILOGUS.

His luſibus ego leniebam tædium,
Si quod erat, ut fit, ſolitudinis meæ;
Et veriſimiles comminiſcens fabulas,
Conabar omne non modò ferarum genus
Animare, ſed res etiam quæ ſenſu carent;
Mundique concentum univerſi reddere
Vocaliorem: ut inde poſſit ad bonos
Regina noſtra hæc Ratio mores inſtrui.
Nec pœnitet me, quòd inhonoratos dies
Tenuibus hiſce deditus ſtudiis agam:
Sed in remoto præſepultus angulo
Seneſcere velim, ne quid illius, illius
Immanitatis impiæ, quæ nunc viget,
Aſpicere cogar. Quid? Vivi pervênimus,
Ut Religionis patriæ contra ſacros,
Veteresque ritus ſeſe homunculus frequens
Inferre pugnax audeat? Ut omnem Dei
Abolere cultum tentet? Ut ſanctiſſimis,
Certiſſimisque nobiles Auctoribus
Leges revellat: conſecratam rideat
Laudem Pudoris: Temperantiam, Fidem;

Etiam efferatis , barbarisque Gentibus
Verenda nomina , pro meris nugis putet ?
At hæc mihi quando per tenuitatem meam
Domare monſtra non licet , fugere expedit.

FINIS.

FABULARUM

Digitized by Google

FABULARUM ÆSOPIARUM

APPENDIX.

JOCI.

I.

Arbor felix. a

REFERAM, quod Cicero falsè dictum credidit,
Et poſuit inter non inutiles Jocos.
Maritus olim conquerebatur bonus,
De ficu ſuſpendiſſe ſe uxorem ſuam:
Amabo te, inquit aliquis nasutus, mihi
Ex Arbore iſtâ ſurculos da, quos feram.

a Cicero de Orat. Lib. II. Cap. LXIX. Commirius, Tom. I. Edit. 1714. pag. 352.

Digitized by Google

II.

Scipio Nasica, & Ennius Poeta. b

NASICA ab oſtio Ennium cùm quæreret,
Ancilla dixit non domi eſſe; ſed probè
Hanc Domini juſſu ſic locutam intelligit.
Ad ſe ergo paucis poſt diebus Ennium
Venientem ut audit, abeſſe ſe clamat domo...
At tu tamen ades; vocem & agnosco tuam...
At tu tamen homo es pervicax, qui nunc mihi
Non credis ipſi, Ancillæ qui nuper tuæ,
Te non domi eſſe, tam faciliter credidi.

III.

Præceptor & Puer.

PUERUM fruentem leniter ſuavi otio
Præceptor excitavit: & : Honeſtus labor
Eritne ſemper, inquit, invisus tibi?
Non eſt, ait ille, invisus; at tantummodò
c Vellem, ut laborare eſſet id, quod nunc ago.

b Cic. ibid. Cap. LXVIII.
c Cic. ibid. Cap. LXXI.

Digitized by Google

IV.

Curiositas eluſa.

Cum ferret aliquis neſcio quid ſub pallio
Abſconditum ; alius neſcio quis exquiſiit ,
Quidnam rei eſſet ? At ille , quidquid eſt , ait ,
Si manifeſtare vellem , non abſconderem ?

V.

Alexander & Apelles. d

Cum divertiſſet olim Apellis in domum ,
Sententiamque magnus Alexander ſuam
Cœpiſſet omni de arte pingendi palam
Proferre ; in ejus ſummus Artifex ſtatim
Aurem insuſurrans : Oh ! ſile , inquit , obſecro ;
Vel voce ſaltem hujuſmodi res diſputa
Submiſſiore ; ne pueri te , dum terunt e
Mihi colores , audiant , & rideant.

d Philibert Hegemon , Fab. IV.
e Plin. Hiſt. Lib. XXXV. Cap. X. *Sed & in officinâ imperitè multa diſſerenti* (Alexandro) *ſilentium comiter ſuadebat* (Apelles) *rideri eum dicens à pueris , qui colores tererent.*

Digitized by Google

V I.

Senex oſor nivium.

QUIDAM, rigentem nivibus injectis aquam
Ut bibere vellet, cùm rogaretur Senex:
Ætas mea, inquit, frigore contenta eſt ſuo.

V I I.

Antiſthenes & Socrates.

ANTISTHENES cùm venditaret olim Socrati
Vile, lacerumque, quod gerebat, pallium;
Reſpondit ille: Laudo virtutem tuam;
Verumtamen te præcavere oportuit,
Ne pallii hujus ipſa per foramina
Tua ſe videndam vanitas furtim daret.

Digitized by Google

VIII.

Cleanthis monitum.

QUEMDAM Cleanthes ambulantem reperit
Solum : rogavit , quid ageret ? Mecum loquor ,
Respondit ille. Tu tamen , retulit Sophus ,
An non loquaris homine cum improbo , vide.

IX.

Æschines & Socrates.

IN diſciplinam Socratis cùm ſe Æschines ,
Traderet : Id unum , quod habeo , dono tibi ,
Meme , inquit , ipsum. At ille : Te perquàm libens
Ego nunc accipio ; teque meliorem tibi
Ut deinde reddam , diligentem operam dabo.

X.

Crœsus & Solon.

OBAMBULABAT veſte Crœsus regiâ
Stultè ſuperbus : ex Solone quæsiit ,
Usquamne quidquam contigiſſet pulchrius
Videre ? Vidi Psittacos , inquit , Solon ,
Qui plus niterent , & ſuperbirent minùs.

XI.

Cynicus & Rex.

CYNICUS talentum à Rege cùm peteret sibi :
Plus , inquit ille , quàm decet Cynicum , petis.
Denarium ergo jam petit. Petis minùs ,
Ait ille rursus , quàm decet Regem dare.
Inventa sic eſt causa , cur daret nihil.

Digitized by Google

XII.

Emptoris fides. [f]

SEXAGINTA aliquis vendidit nummis equum
Hac lege : nummos Emptor ut daret ſtatim
Triginta , ſe debere triginta alteros
Juraret. Aliquot menſibus poſt Venditor
Emptorem convenit , & repoſcit debitum :
At ille nummos ſe ſoluturum negat...
Quid ? te obligatum jurisjurandi fide
Meminiſtin' , an non ?... Memini , & idcirco tibi
Neque volo quidquam , neque etiam poſſum dare :
Nam debitorem me eſſe juravi tibi ;
Atqui non eſſem debitor , si ſolverem ;
Ipsum ergo jusjurandum ſolvere me vetat.

XIII.

Novus Orpheus. [g]

DE nocte quidam ſubditus Amoris jugo
Hispanus ægrâ lacrymabundus lyrâ
Duras Puellæ ſupplicabat ad fores.
At illa blandum miseri Amatoris melos
Saxis repentè depluentibus obruit ;
Saltem obruiſſe credidit : ſed Musicus
Pulsâ canit adhuc obſtinatiùs lyrâ ;

f Camerarius , Fab. CCCCLVIII.
g Democritus ridens , pag. 4.

Digitized by Google

Retroque cedens gradibus ad numeros graves
Bene temperatis : Orpheus *h* ego pol novus,
Dixit, canoris ſaxa qui traham ſonis !

XIV.

Cæna Iberiaca. *i*

AD cænam Iberus Teutonem invitaverat :
Raphani fuere cæna. Teuto epulum ratus
Id eſſe primum : Patriâ, inquit, in meâ
Raphani, ubi cæna vergit in finem, ſolent
Apponi. Et illud itidem apud nos ferculum,
Retulit Iberus, ultimum apponi ſolet.

h Hujuscemodi nomina diphtongo finiri, quam diſtrahere duas in vocales non liceat, falsò arbitrati ſunt nonnulli. Phædrus, Lib. V. Fab. I. V. 1.

Demetrius, qui dictus eſt Phalereus.

Auctor Culicis. V. 116.

. . . . Orpheus Hebrum
Reſtantem tenuit ripis, silvasque canendo.

Palladius, Virgil. Catalect. pag. 174. Edit. Lindenbr.

Moresque agreſtes expolivit Orpheus.

i Democritus ridens, pag. 230.

Digitized by Google

X V.

Parasitus impransus. k

QUIDAM impudenti de Parasitorum grege
Lautas in ædes commeabat ſæpius
Sub tempus ipsum prandii. Assiduum nimis
Convivam abigere cupiens, horam prandii
Pater familias prorogari juſſerat.
Parasitus alvi motum inanis non ferens:
Hodiéne, dixit, in hacce prandetur domo?
Quem ſubdolè hospes intuens: Nondum quidem
Advênit, inquit, hora prandendi; at ſtatim
Adveniet, hinc tu tandem ubi discеſſeris.

X V I.

Sera poſt mortem ultio. l

DOMINO potenti gratiosus Morio
Cum fletu ad ipsum venerat: quemdam sibi
Mortem fuiſſe interminatum conquerens.
Jubet eſſe Princeps bono animo: quòd si minas
Hic exsequatur, patibulo ſpondet ſcelus
Statim expiandum. At imò, dixit Morio,
Uno priùs, quàm morte me afficiat, die
Fac ille vitam finiat ſuspendio.

k Idem, pag. 221.
l Idem, pag. 219.

XVII.

Accedendum ad Rempublicam, tanquam ad Ignem.

SOCRATICÆ alumnus disciplinæ Antiſthenes
Interrogatus ab aliquo, quonam modo
Accedere expediret ad Rempublicam:
Accede, dixit, tanquam ad Ignem; algent enim,
Qui longiùs abſunt; qui ſtant propius, æſtuant.

XVIII.

Carbonarius ad Principatum Civitatis evectus.

FORTUNA ludum cùm inſolentem ludere
Voluiſſet olim, quemdam Carbonarium
Ad principatum Civitatis extulit.
Confeſtim amici, cum propinquorum grege
Numeroso, ad ejus genua multivoli accidunt:
Sed hos ſibi eſſe cognitos omnes negat;
Stupentibusque: Quid, ait, admiramini,
Quòd neſciam vos? Memetipsum neſcio.

Digitized by Google

XIX.

Calvus & Cæsaries factitia. m

EQUO dum vehitur Calvus, quam factitiam n
Cæsariem habebat, improviſi turbinis
Impetus hanc ipſi derepentè ſuſtulit:
Statimque riſus omnium ingens tollitur.
At ille: Quid mirum, inquit, Crines, qui mei
Nunquam fuêre, ſi recedant; hi quoque,
Fuerant qui mecum nati, cùm receſſerint?

XX.

Recens Maritus & Sophus.

RECENS Maritus à Sopho cùm quæreret,
Arcana quænam uxore poſſet cum ſuâ
Communicare: Quælibet, retulit Sophus,
His tantùm exceptis, quæ taceri oporteat.

m Æſopus, Fab. CCLXXXVIII. Avienus, Fab. X. Benſerade, Fab. CXXXIV.

n Longa eſt in vocibus hujuſcemodi antepenultima ſyllaba, ut patet ex hoc Porcii verſu octonario, quem refert Suetonius in vitâ Terentii:

Eorum ille operâ ne domum quidem habuit conductitiam.

Digitized by Google

X X I.

Thales & Ancilla. o

Cœli meatus ore ſublimi Thales
Intentus obſervabat : in foveam incidit.
Quem ſic fuiſſe irriſum ab Ancillâ Plato *p*
Memorat : Tuumne tam procul ſupra caput
Remota poſſe perſpicere ſperaveris,
Dum poſita quæ ſunt ante pedes non perſpicis ?

X X I I.

Doctor Veterinarius. q

Doctoris Medici equos olim rhedarios
Cùm curaviſſet Doctor Veterinarius,
Et acceptare nollet oblatam ſibi,
Operæ efficacis præmium, pecuniam:
Nunquam, ait, id obtinebis, ut gratis tibi
Non inſervierim : cuncta quo deceat modo
Agi inter homines artis ejuſdem, ſcio.

o La Fontaine, lib. II. Fab. XIII. Æſopus, Fab. CLXIX. Faernus, Fab. LXXIII.
p In Theæteto.
q Democritus ridens, pag. 231.

Digitized by Google

NARRATIUNCULÆ.

I.

Titi humanitas.

Amator, & amor generis humani Titus
Et jure potuit, & citra jactantiam,
Quicumque rerum curſus eſſet, dicere:
Felicitatem omnes mihi referunt ſuam;
Luctus per orbem ſi quis eſt, nemo imputat.
Cùm ſterilis illi fortè abiviſſet dies,
Quo contigiſſet neminis ægritudinem
Levare, ſortemve ex malâ meliuſculam
Facere, vel etiam reddere ex bonâ optimam;
Cænæ ſub ipſum tempus occurſat gravis
Memoria: ſubitò conticeſcit, ingemit;
Interque motus cordis auguſti pios
Divina tinxit lacryma regales genas.
Hîc magna Proceres cura ſollicitos movet;
Triſteſque Dominum, quid mali doleat, rogant.
Reſpondet ille: Nemini me contigit
Hodie benefacere: diem, Amici, perdidi.

Digitized by Google

II.

Socratis patientia. [r]

UXOREM [s] habebat Socrates, qualem tibi
Exoptet ultro, qui malam tibi rem velit;
Difficilem, acerbam, feminæ plus quàm ſolent.
Aliquando voces illa dum rabido vomit
Furore plenas, & onerat conviciis
Virum innocentem; impar Sophus nefariæ
Cedit procellæ, & aure demiſsâ silens,
Gradumque celerans, Dominus egreditur domo,
Furiamque ſolo fervere [t] in campo sinit.
Ipsas ſedebat ad fores placidus, nihil
Sibi ſuſpicatus eſſe metuendum mali,
Poſtquàm remisit nobilis totum decus
Triumphi. At illa, non sibi obsisti dolens,
Novas ad artes confugit, bilem viro
Si quâ movere possit; hocque rem modo
Tentat: ſuperius ſcandit in conclavium;
Aperit feneſtram; & inde vas plenum nimis
Humore quodam, olente non opobalsamum,
In Socratem, ô pudor! impiâ effundit manu:
Nec gutta periit una, miserum quæ Sophum
Non inquinâſſet. Ille nihilo motior,
Excutere ſordes, linteo vultum & caput

[r] Democritus ridens, pag. 29.

[s] A. Gellius, Lib. I. Cap. XVII. *Xantippe Socratis Philosophi uxor morosa admodùm fuiſſe fertur & jurgiosa.... Alcibiades... interrogavit ..... cur mulierem tam acerbam domo non exigeret. Quoniam, inquit Socrates, cùm illam domi talem perpetior, insuesco & exerceor, ut ceterorum quoque foris petulantiam & injuriam faciliùs feram.*

[t] Terent. Adelph. Act. IV. Sc. I. V. 18.
Cùm ſervit maximè, tam placidum, quàm ovem, reddo.

Fricare cœpit. Impudentem feminam ,
Virumque mitem , hàc fortè si qui transeunt ,
Mirantur : At more tamen , inquit Socrates ,
Id fit , ubi multùm tonuit , ut demum pluat.

III.

Vana nobilitas.

ALIQUIS vetuſtâ laude avorum nobilis
Homuncio , quamvis ejus in titulis foret
Planè omnis ipsum causa laudandi , tamen
Superbiebat ; & ſuam memorans domum ,
Ægrè ferebat additum quemdam sibi
Socium fuiſſe ; gente quem natum licèt
Agreſti ad altos propria extulerant gradus
Merita : maliſque vellicans dicteriis
Eum lacessit , & genus vile exprobrat.
At ille : Patrem si tibi , inquit , ut mihi ,
Habere ſorte contigiſſet ruſticum ,
Hodieque *u* rure delitesceres tuo.

u Scioppius Animadvers. in Vossium Cap. XXI. *Hodieque* pro *hodie quoque* dici vetat : Inscitè ; quippequi exemplis Auctorum veterum innumeris refelli possit.

I V.

Avarus Scyllam inter & Charybdim deprehensus. [x]

VIR quidam, Avarus quanquam erat, amicis ſuis
(Habere amicos si tamen Avarus poteſt)
Geniale quondam ſtruxerat convivium.
Nemo è vocatis non adeſt : properant frui
Benignitate tam novâ : accumbunt. Duos
Ille assidentes, helluonum par vorax,
Sedebat inter medius ; ac dum ſtrenuè
Nudant catinos, & ſcyphos exhauriunt,
Dolore homo meus interim consumitur ;
Stupetque mœſtus. Aliquis hortatur, bonam
Præbere læti ut hospitis frontem velit :
At, egóne læter, inquit, illætabiles
Sic usque & usque dum aperiunt misero mihi
Scylla & Charybdis hinc & hinc voragines ?

V.

Fœnerator Concionatoris ſacri ſtudiosus.

IN Urbe quâdam Concionator *y* fuit,
Qui vitia Sanctæ Religioni maximè
Opposita grandis eloquentiæ gravi

x Democritus ridens, pag. 173.
y De ſignificatione, quam huic voci tribuimus, multa doctè

Et efficaci profligaret impetu.
Is inter alia debellata fortiter
Portenta ſcelerum, fœnebrem aliquando lucem
Ita impugnavit, ut fere omnes, huic malo
Qui deditii eſſent, ad bonam coegerit
Redire frugem: at ex horum collegio
Reſtabat unus, qui quamvis eſſet frequens
In concione, nil tamen deterritus,
Rem facere, ut ante, diligenter inſtitit,
Sed & Oratoris inclyti facundiam
Ultro, palamque magnis effert laudibus;
Adit etiam ipsum, & gratulabundus ſacris
Tribuit honorem debitum ſuccessibus.
  Quod ille mirans: Atenim, ait, te credidi
Unum de Gente Fœneratorum. Bonus
Cui Fœnerator, minimè falsus es, refert;
Sum Fœnerator; atque eò ſtudiosiùs
Meâ hâc in arte me exercere nunc libet,
Quòd eadem mecum munia exsequentium
Fervente nuper impeditum copiâ
Me liberâſti; ſolus ut jam fœnebris
Percipere fructum possim omnem pecuniæ:
Memor ergo totum id eſſe muneris tui
Fateor; tibique gratias ago maximas.

Olaus Borrichius contra Ger. Joan. Vossium diſputat in ſuis de Linguâ Latinâ cogitationibus, Hafniæ editis, an. 1675. *in*-4°. pag. 69. & ſequentibus.

SELECTA

Philoſophorum veterum placita.

PRÆFATIO.

CUM *hoc poema nondum curis poſterioribus caſtigatum, quale nunc exhibetur, at paulò deteriùs figuratum, in quorumdam manus clam perveniſſe reſciſſem, edendum eſſe judicavi. Pleraque autem ſententiarum lumina, quæ in eo continentur, ex variis Senecæ Philoſophi libris excerpta ſunt, ita, ut ipſamet hujus verba ſæpe agnoſci poſſint. Loca quidem uſurpata notâſſem omnia, ſi prævidiſſem, opuſculum, quod olim mihi, & amicis quibuſdam meis concinnaveram, emittendum eſſe aliquando in lucem publicam: nunc præſtare id cùm vellem, neque facile eſt, neque per tempus licet. Paucula tamen hæc præfanda fuerunt, ne quis me non ingenuè feciſſe diceret, qui non indicâſſem, per quem præcipuè profecerim.*

Digitized by Google

QUISQUIS es, ingenium cui nobile, ſpiritus acer,
Excellens animus, mens & divinior, almæ
Sinceræque fovent immenſum laudis amorem,
Hùc ades; & longos durato corde labores
Aggredere: en Virtus vocat ipsa, cietque morantem.
Nec tecum reputans ignava hæc ſenſa revolve:
Multa mihi paſſo veniet quæ denique merces?
Merces ampla ſatis, Virtus: per ſe una beatum
Efficit illa virum, qui fortiter utitur ipsâ.
Intereà monitis adverte fidelibus aurem,
Dum præclara tibi Sapientûm effata retexo;
Et quæ tot veteres diæ Virtutis Alumnos
Penè pares Divis vivendi regula fecit,
Hanc blando mulcens conor deſcribere verſu.
Sola ſuum Virtus, varii dum cetera casus
Pervertunt, ſervat, nunquam violanda, tenorem.
Mortalesque rapit, mortaliaque omnia tempus;
Nescit at illa mori; violentaque ſecula vincit
Durando. Vel si resolutis nexibus Orbis
Corruat, involvantque graves elementa ruinæ;
Perſtat, & ipsa ſuo fulcit ſe pondere Virtus.
Illa bonos inter, qui ſe objecere, malosque
Eventus rerum, cœpit quò tendere, pergit,
Insidiasque sibi positas utrinque repellens,
Regina incedit reverendo prædita faſtu.
Vivit enim Sapiens casus in utrosque paratus;
Eſtque bonorum idem rector, victorque malorum.
Huic si contigerint, quos appellare favores
Fortunæ ſuemus; quanquam nil ſenſa movebunt
Interiora animi, tamen haud excludet; & ultro
Fortunam, quanta eſt, patietur degere ſecum;
Exlegemque regens, ad formam finget honeſti.

Si mala, quæ dicunt, adverſi incommoda Fati
Adveniant, his occurſat generosus, & æquo
Responſat vultu, & præcelso corde reſiſtit;
Aut etiam ſuper inſtat agens, dum vincere demum
Discat, & ipse ſuum victis infundere morem.
Divitias ergo Sapiens admittit; at illas
Tecto, non animo, recipit, liberrimus hoſpes.
Divitiæ ſubsunt Sapienti: ſervit Avarus
Divitiis, quis ſi ſpoliabitur, omnia perdet.
At pereant; Sapiens ſibi nil periiſſe dolebit.
Ablatæ ut fuerint, ipſi tamen omnia reſtant:
Namque has qui rapuit, nil abſtulit ille, niſi ipſas.
Nec tamen illa tuæ ſurgat ſententia menti: z
Humanæ ſortis Sapientem excedere fines
Poſſe ratos, penitusque omnes extinguere motus,
Quos ipse inſevit Naturæ providus Auctor.
Naturæ ſimilis communi lege teneri
Quemque hominum, verum eſt: affectus ergo rebelles
Et Sapiens patitur; ſed & illos nempe coercet,
Ordine præſtringens recto; vinctosque catenis,
Fruſtra obluctantes, domat, & manſuescere cogit,
Et ſolers etiam domitos apponere lucro,
Ritibus informat variis, quorum indiget usus.
Haud aliter, ſi fas rebus componere tantis
Vile miniſterium, Tygrimve, ferumve Leonem,
Solerti intentus ſtudio, cicuravit Agytta,
Irasque & calidas Lybiæ ſitientis arenas
Oblitos regit imperio, vocemque Magiſtri
Noviſſe, inſertamque ori aſſuefecit herilem
Non læſiſſe manum; per vicos denique, doctis
Moribus his bellè inſtructos, perque omnia circuit
Oppida Præceptor ducit faſtosus Alumnos,

z Stoicorum hic, & aliis quibuſdam in locis, molliorum ſententiam exponimus: nam rigidiores omnem animi affectum penitus eſſe exscindendum ſanxerunt; Apathiamque tentârunt inſtituere univerſam; quam deinde etiam propugnârunt Maſſaliani hæretici, ut refert Nicetas Choniates, Lib. de Fide Orthodoxâ, Cap. XXXVI.

Digitized by Google

Ac turbam ludo ſolemni paſcit hiantem ,
Hincque etiam dulci ſentit ſe augescere quæſtu.
Crebra homines quamvis infligant vulnera , nulli
Pervius eſt animus Sapientis : quippe feriri
Ille poteſt , nequit offendi , undique tutus , & ipsis
Par Superis , nisi quòd moriendi lege tenetur.
Hunc animum , dixit quidam de Gente Sophorum ,
Membra quidem inclusum cohibent ; at ſemine vitam
Undique ſubnixam immortali ducere ſese
Conscius ille sibi , retinentia vincula perfert ,
Liberque intereà perituro in carcere regnat.
Ac si quid vel fraus hominum importuna , vel acres
Morborum appulsus potuere infligere damni ,
Carcer , non animus damnum hoc quodcumque recepit.
Extrema hæc metà eſt : omnis pertingere tantùm
Vis hùc usque poteſt ; ultra si tendere certat ,
Offendit ſolido , retroque remittitur ictus.
Si tamen appetitur graviori vulnere pectus ,
Naturæ motûs paulùm laxare fideles ,
Ingemere , ex oculis etiam demittere fletum ,
Servatâ gravitate , licèt : ſed vulnera quanquam
Crudescunt , contra , oh ! ne corporis ulla voluptas ,
Ipso nempe malo pejor medicina , paretur.
Luctus , plaga ferox ; ubi verus : mollibus uti
Parcite fomentis : curanda ſeveriùs illa eſt.
Nec tibi , quantumvis atrox hinc inde malorum
Impellat rabies , veniat tam dira cupido ,
Ut miserâ demum ſtatuas excedere *a* vitâ ,
Dejectusque animo properes arceſſere mortem ,
Versantem his terris te noli credere totum
Eſſe tui juris : non hùc sine numine Divûm
Veniſti ; neque , si renuant , exire licebit.
Quid prosit ve mori ? Non omnis morte peribis ;
Parsque tuî melior , resoluto corpore , vivet ;

a Cicero de Seneſt. Cap. XX. *Vetat Pythagoras injussu Imperatoris , id eſt Dei , de præsidio & ſtatione vitæ decedere.*

Heu ! vivet pœnis æternùm addicta, ratum si
Ante diem injuſſus vitæ ſtatione recedas.
Præterea vitam pro luctûs fine paciſci,
An virtus illa eſt ? Imò eſt ſocordia. Vive.
Vive tamen ſævæ media inter vulnera Sortis,
Non vitæ, at ſolo ductus Virtutis amore.
Hanc fruſtra laudant Epicuri de grege Porci,
Quam vapido emiſit Mecænas pectore vocem :
In cruce diſtorquete : bene eſt, ſi vivere fas eſt.
Qui vitam exoptet tali mercede redemptam,
Quocumque hanc etiam mercari crimine poſſit.
Eſt hominis varium vitæ ſentire laborem,
Ferre viri eſt. Fortuna gravi licèt undique vultu
Ingruat, immotâ vir fortis mente reſiſtit
Uſque ſuî ſimilis, mollitaque Fata receptum
Virtutis dominæ cogit ſervare colorem.
Maximus ille Cato invitam dum fortiter audet
Tutari Patriam, & grandes impendere curas,
Funeſtoſque uſus & iniquum tollere morem
Conatur, ſolo ſubnixus pectore Prætor ;
Spernitque effrænos ſtultâ cum Plebe Tribunos ;
Ecce furens ſubito Plebs circumfuſa tumultu
Invaditque, ruitque, nefas immane ! Catonem ;
Detractâque togâ ejiciunt, pugniſque propellunt,
Probriſqne, ſputiſque, & crebro verbere lædunt.
Ille autem hæc inter ſcelerata crimina Sortis
Qualis erat ? Credis ſceleratâ Sorte minorem
Inclyta fœdaviſſe inhoneſto pectora planctu ?
Imò aliud. Namque ut quondam Sol aureus, atram
Si contra agglomerent nebulam exhalata paludum
Suffimenta, putrique involvant omnia nocte,
Nil patitur damni ; at raptos Mortalibus ægris
Colligit in ſeſe radios, Superiſque, ſibique
Redditus ; & majori etiam ſe luce coronat.
Sic ille hæc inter poſitus ſimulachra malorum
Arduus incolumi ſecum Virtute triumphat.

Digitized by Google

Hic vir hic eſt : felix ! si, tot nunc dura ferendo
Qui superat, non ferre olim graviora recuset.
Heu, fragiles hominum mentes ! Tam ſplendida Virtus
Dudum perſtiterat victrix, poteratque videri
Omnia poſſe pati, nisi contra insurgat, & ipsum
Vincere cum victo Cæsar velit Orbe Catonem.
Debuerat perferre Cato, quod Fata negabant
Corrigere : extremam hanc durando vincere ſortem
Debuerat : ſed enim fractus, totoque minutus *b*
Corde, malis cessit ; ſeque ipsum, ipsosque, tueri
Quos voluit fruſtra, Romanæ Gentis honores
Polluit infando ſcelere ; & conscivit iniquam
Ignavamque sibi violento vulnere mortem.
At ſæpe insontes furiosa Calumnia vitas
Afficit obscœno tactu ; morsuque laceſſens
Peſtifero maculis inspergit candida nigris :
Et quâ ſacrilegæ Peſtis ſubtile venenum
Vitari arte queat ? Quò ſese purior offert,
Hòc fraudi magis eſt impuræ obnoxia Virtus.
Attamen inferri quæcumque infamia possit,
Quid nocet insonti ? ſummam tentantia pellem
Spicula quid corde admittis ? Procul hæc age damna
Excute ; non tua ſunt. Sentis ? tibi propria reddis.
Dum silet, & ſecum Virtus immota quiescit
Socratis : Evigila, clamant ; enitere vitam
Excusare tuam, cui non infligere ceſſat
Turpes vis inimica notas. Fruſtra, inquit, Amici,
Inſtatis ; quasi sim, quem fœda Calumnia tangat :
Non me, ſed ſceleratum hominem petit inscius error.
Denique non magis eſt damnosa calumnia Juſto
Prudentique viro, quàm si quem corpore ſanum,
Prævaſidumque, gravis tentatum vulnere morbi
Decubuiſſe ferant : at viribus ille probatis
Innixus ſtultæ ridet mendacia linguæ.

b Cicero de finib. bonor. & malor. Lib. I. Cap. XVIII. *Alii minuti, & anguſti, aut omnia ſemper desperantes, &c.*

Inprimis animos, rurſus rurſuſque monebo,
Profuerit vicibus duris aſſueſcere rerum:
Has appone lucro ſapiens: his robur adultæ
Virtutis magis atque magis firmare memento.
Si mala, quæ venient tibi cumque ferenda, negabis
Ferre bonus; tamen hæc cogêris ferre, malusque.
Obſequere, ò! ducunt clementia Fata volentem,
Nolentem imperioſa trahunt, duplicantque ruinam.
Solvere ſe æterno qui tentat ab Ordine, tentat
Emendare Deos. Fer ſponte ferenda; volenſque
Obſerva legem, quam te decet uſque vereri,
Nolentemque licèt, tamen obſervare neceſſe eſt.
Lætificos ſine nube dies, multiſque fluentes
Deliciis agitas tranquillo corde: nec unquam
Molliculos turbant ulla infortunia ſenſus.
Quid gaudes, demens? vitam hanc ne crede beatam.
Adveniet quandoque, truci comitante malorum
Agmine, torva tuens Luctus: Jamque efferus, atrox
Inſuetum diris cruciare doloribus ardet;
Jamque tibi ingentem molitur fortè ruinam.
Quo vultu, miser, aſpicies tam ſæva minantem?
Quove animo crudos ferientis cominus ictus
Tiro feres nullo bellorum exercitus uſu?
Ni tibi, ni magno firmatum robore, triſtes
Adverſùm caſus, dura experientia rerum
Munierit pectus; verbis mercabere fruſtra
Magnificis famam illuſtrem: te denique fortem
Unde probas, ſi nondum ullos deviceris hoſtes?
Bella probant animos. Facile eſt extrinſecus alto
Splendida Virtutis mentiri inſignia vultu,
Omnia dum molli compoſta in pace quieſcunt:
Non, niſi conflictu in medio, ac diſcrimine belli
Fulmineo, ſeſe generoſi Militis acres
Oſtendunt animi. Tibi tunc ſub pectore vires
Conſtare indomitas ullà ſine fraude patebit,
Victor ubi adverſæ triſtem ſuperaveris iram

Fortunæ

Digitized by Google

Fortunæ : nos intereà nescimus , & ipſe
Tu neſcis , quantùm valeas , dum teque , tuasque
Prodat opes aliquis graviori vulnere casus.
Lydius hic Lapis eſt , quo ſe probat Aurea Virtus.
Et generoſo etiam ſenſu exultare decebat ,
Et ſua teſtari Sapientem gaudia vultu ,
Si quando Fortuna truces denuntiet iras
Multa minans , duróque paret certare duello.
Sic voto pugnam anticipat Mavortius Heros :
Huncque ciet pulsans , animoſaque corda fatigat ,
Flagranteſque vago depaſcitur igne medullas
Laudis amor , ſimul inſtructæ fulgentibus armis
Conſtiterunt acies , feralique horrida cantu
Signa dedêre tubæ , multæque pericula mortis
Per medias ingentes animas pepulere volentes.
At nullo quanquam urgeri discrimine magno
Contigit , ipſe tamen teſtis mihi conſcius , inquis ,
Gratulor igniculos Virtutis , gratulor aptum
Motibus egregiis pectus , neque caſibus olim ,
Si qua ferox Fortuna ferat , gravioribus impar.
An verò , quos nunc jactas , incommoda duræ
Vel paupertatis , vel ademptæ laudis iniquas
Per fraudes hominum , aut urentis viſcera morbi ,
Senſus non tibi ſint confectatura ſuperbos ,
Res eſt ambiguis nimium ſemota ſub umbris ,
Cùm vivas opibus florens , & honoribus auctus ,
Et ſano demum vigeant in corpore vires :
Hæc ſunt fallaci plerumque infida colore
Velamenta hominis ; fuerint detracta , patebit
Quantus erit. Nitido ſic quæ medicamine vultum
Oblevit mulier , faciem tegat illa decoram ,
An turpem introrſum , certò dignoſcere judex
Nemo poteſt : ſed rem tunc unicuique videndam
Lux manifeſta dabit , ſi perfida larva recedat.
Ergo age , jucundo rerum diffide tenori :
Ac licèt horriſono veniat violenta paratu

Digitized by Google

Fortuna , intrepidus lætusque occurre furenti ;
Illuſtriſque juvet tentare pericula pugnæ :
Nec pugnare priùs , quàm debellaveris hoſtem ,
Desine : certamen pulchrum eſt , dignusque triumphus
Spectatore Deo. Perſta modò : protinus ictum ,
Quemcumque intentet rabies inimica , retundant
Æs animi triplex & vis adamantina cordis
Immoti ; ærumnasque graves tolerantia frangat.
Nec tu crede fera hæc media inter bella ſeveros
Numinis æterni magno ſub pectore ſenſus
Obriguiſſe tibi : teſtis respectat ab alto
Ipse Pater , pugnæque idem juſtissimus auctor.
Nempe Deus , quem præcipuo dignatur amore ,
Per longos exercet agens plerumque labores ;
Induransque malis dignum ſibi format Alumnum.

FINIS.

INDEX
FABULARUM.

A

Accipiter & Cuculus. Lib. III. Fab. 38.
Accipiter & Luscinia. IV. 30.
Accipiter & Noctua. III. 4.
Adamas & Artifex imperitus. X. 39.
Æthiops. III. 33.
Ager, in quo Thesaurus. V. 7.
Agnus, Canis, & Lupus. III. 12.
Agricola & Arbores. V. 42.
Agricola & Ciconia. III. 2.
Agricola & ejus Filii. II. 12.
Agricola & ejus Filius. X. 35.
Agricola & Fortuna. II. 38.
Agricolæ & Mercurius. I. 20.
Alba-Spina & Ficus. V. 40.
Amnis & Fons. V. 16.
Amygdalus & Pyrus. V. 42.
Anguilla & Anguis. IX. 1.
Anicula & ejus Ancillæ. IV. 20.
Aper & Cerva. III. 31.
Apes & ipsarum Dominus. II. 25.
Apis & Jupiter. VIII. 19.
Aquila, Corvus, & Paſtor. I. 3.
Aquila & Corvus. VI. 28.
Aquila & Mus. I. 21.

Digitized by Google

Aquila & Pavo. VI. 4.
Aquila & Sol. I. 28.
Aranea & Hirundo. III. 40.
Arbores. V. 25.
Arbores duæ. X. 6.
Arbuscula, Arbor, & Colonus. VII. 26.
Arbuscula & Quercus. IX. 27.
Ardea & Pisces. VII. 13.
Aries & Taurus. I. 18.
Asellus. VII. 14.
Asellus, ejusque Herus. VIII. 21.
Asellus & Equus. II. 18.
Asellus & Rivus. X. 17.
Asellus onuſtus ſale, deinde ſpongiis. V. 31.
Asellus viridis. II. 36.
Asini duo & Vulpis. VI. 17.
Asinus Dominos mutans. III. 30.
Asinus & Equus. III. 31.
Asinus pelle Leonis indutus. X. 33.
Asinus silveſtris & Asinus domeſticus. II. 26.
Asinus, Simia, & Talpa. II. 30.
Avarus & ejus Filius. V. 24.
Avarus & Graculus. X. 30.
Avarus & Thesaurus. IV. 15.
Auceps. IX. 28.
Auceps, Palumbus, & Serpens. III. 20.
Aves de creando Rege deliberantes. X. 26.
Avis, ejusque Pulli, & Villicus. III. 27.
Avis ſolitaria. VII. 21.
Avium & Piscium fœdus. IX. 26.
Digitized by Google

B

Bos & Equus. IV. 26.
Bos & Vitula. III. 15.
Boves duo. VI. 25.
Boves & Lanius. VI. 3.
Bubulcus & Hercules. V. 28.
Bubulcus & Leo. II. 7.

C

CAMELUS. V. 1.
Camelus & Jupiter. III. 7.
Cancer & ejus Filius. I. 19.
Cancer & Vulpis. III. 12.
Canis aſtutia. X. 10.
Canis domeſticus & Canis externus. IX. 24.
Canis & Aſinus. III. 14.
Canis & Bos. III. 5.
Canis & Herus. VII. 4.
Canis & Lepores duo. I. 26.
Canis & Vulpis. V. 6.
Canis infidelis & Paſtor. II. 34.
Canis mordax. VII. 8.
Canis mutare conditionem coactus. VI. 29.
Canis venaticus & Moloſsi. X. 11.
Capo. I. 10.
Capones duo. III. 39.
Carbonarius & Fullo. V. 4.
Caseus & Felis. V. 34.
Catella. IV. 12.
Catellus & Moloſſus. VII. 19.

Catellus, Ovis, & Cuniculus. V. 43.
Cera & Later. V. 20.
Cerva, Venator, & Leo. II. 23.
Cervus æger. VIII. 23.
Cervus & Hinnuleus. II. 1.
Cervus & Piscator. X. 19.
Cervus & Vitis. V. 5.
Chamæleon. X. 21.
Columba & ejus Pullus, Buboque & Aquila. VIII. 28.
Columba & Turtur. VI. 19.
Columba plumipes & Columba ſaxatilis. I. 9.
Columbæ & Accipiter. III. 18.
Cornicula & Columba. IX. 18.
Corvus, Asellus, & Agaso. V. 15.
Corvus & Lepus. VIII. 14.
Corvus & Lupi. IX. 32.
Corvus & Serpens. III. 25.
Corvus & Urna. III. 23.
Corvus nimiùm loquax. X. 12.
Crocodilus & Vulpis. III. 28.
Cuculus & Luscinius. VI. 27.
Cuculus, Philomela, & Asellus. IX. 33.
Cucurbita & Arbor. V. 32.
Cucurbita, Glans, & Ruſticus. I. 14.
Culex. IX. 13.
Culex, Leo, & Aranea. III. 17.
Cultor Arborum imperitus. VIII. 27.
Cycnus. IX. 9.
Cycnus & Anser. I. 22.
Digitized by Google

D

DELPHINUS & Simius. V. 13.
Deus ligneus. IV. 24.
Divinus. VIII. 3.

E

EDERA & Agricola. IV. 17.
Edera & Murus. VIII. 6.
Enſis & Vomer. VII. 10.
Equus ægrotans & Canis. II. 32.
Equus & Aſinus. I. 23.
Equus & Equulus. V. 9.
Equus & Lupus. IV. 9.
Equus & Muſcæ. X. 14.
Equus & Seſſor imperitus. IX. 34.
Equus ſeneſcens. VII. 20.
Ericius & Talpa. I. 5.
Erucæ duæ. VIII. 20.

F

FELIS & Canis. X. 34.
Felis & Mus. IX. 7.
Femina mortem pro marito appetens. II. 29.
Fluvii duo, alter perſtrepens, alter ſilens. V. 22.
Formica & Cicada. I. 2.
Formica & Columba. II. 24.
Formica & Jupiter. VIII. 26.
Formicæ duæ. VII. 25.
Fringuilla. II. 21.

Digitized by Google

Fur deceptus. VIII. 21.
Fures & Gallus. V. 14.

G

GALLINA & Ova Serpentis. V. 10.
Gallina ova pariens aurea. II. 15.
Gallina plumis ſpoliata. X. 31.
Gallus, Asinus, & Leo. IV. 7.
Gallus & Cochlea. IX. 11.
Gallus & Vultur. IX. 23.
Glires & Fagus. X. 1.
Graculus. VIII. 24.
Grues & Anseres. II. 8.
Gruis & Pavo. I. 12.
Gutta, Pontus, & Oſtreum. IX. 31.

H

HARIOLUS sibi non providens. VII. 11.
Hirundo & Luscinius. VII. 9.
Hœdus & Lupus. III. 36.
Homines duo & Thesaurus. VIII. 13.
Homo & Ursus. X. 24.

J

ICTERICUS. X. 32.
Imago picta ſub camerâ. X. 23.
Invidus & Avarus. IV. 6.
Iris & Phœbus. X. 18.

Jupiter, Apollo, & Momus. VI. 5.
Jupiter, Modeſtia, & Virtutes ceteræ. III. 42.
Jupiter & Ruſticus. VII. 5.
Juvenci duo & Pratulum. IX. 36.
Juvenes duo & Ursus. IV. 25.

L

LACERTA & Teſtudo. I. 4.
Leæna & Ovis. IV. 10.
Leænæ apotheosis. VIII. 11.
Leo, Agnus, & Cerva. IV. 28.
Leo, Asinus, & Vulpis. IV. 4.
Leo bellum parans. VI. 13.
Leo & Capra. II. 19.
Leo & Musculus. V. 30.
Leo & Rana. II. 37.
Leo & Villicus. X. 43.
Leo Filiam Ruſtici amans. III. 16.
Leo furiosus & Lepus. VII. 7.
Leo iratus. VIII. 19.
Leo, Lupus, & Vulpis. I. 6.
Leo ſenex & Vulpis. II. 20.
Leo, Simius, & Vulpis. I. 27.
Lepores, Canes, & Vulpes. VII. 6.
Lepores & Ranæ. II. 2.
Lepus & Teſtudo. V. 33.
Liber & Prelum. I. 29.
Lilium. I. 1.
Lucius latè regnandi cupidus. II. 35.
Lupi fides. V. 36.
Luporum Legati ad Anglorum Regem. VII. 3.
Lupus & Anicula. II. 16.

Digitized by Google

Lupus & Hœdus. III. 8.
Lupus & Hyſtrix: II. 31.
Lupus & Mulus. V. 21.
Lupus & Ovis. II. 14.
Lupus Filium erudiens. IV. 16.
Lupus ovillâ pelle indutus & Paſtor. I. 24.
Lupus pœnitens. I. 15.

M

MALA aurea. I. 13.
Malus exspoliata. I. 25.
Melezia & Larix. VIII. 5.
Membra & Venter. III. 4.
Mercurius & Sculptor. IX. 22.
Milui & Columbæ. VII. 17.
Miluus ægrotans. IV. 22.
Miluus, Corvus, & Aquila. IV. 8.
Miluus & Agricola. II. 28.
Momi censura. VIII. 1.
Mors & Ruſticus. II. 10 & 11.
Mula. II. 9.
Mulier & Gallina. III. 11.
Mulus & Porcus. IX. 14.
Mures duo. I. 17.
Murium conventus. VI. 7.
Mus & Talpa. X. 20.
Mus in ciſtâ natus. II. 27.
Musarum Alumnus & Bombyx. VIII. 25.
Muscæ. III. 34.
Musculus & Felis. IV. 5.
Musculus, Felis, & Gallus. X. 4.
Musicus. III. 13.

Digitized by Google

Muſtela, Cuniculus, & Felis. VII. 22.
Muſtela & Columba. VIII. 17.
Muſtela & Mures. IV. 18.
Myrtus & Arbor magna. X. 29.

N

NAVIS & Nauta. X. 8.
Nitedula & Muſtela. VI. 9.
Noctua & Gallus. VI. 22.
Nux & Arbores infructuoſæ. X. 36.

O

OLITOR & Sepes. V. 39.
Ollæ duæ. VII. 16.
Opilio & Oves. VII. 12.
Orator ad Statuas. X. 15.
Os & Oculi. X. 38.
Oſtreæ & Viatores duo. VI. 15.
Oves & Lupi. III. 9.
Ovis & Canis. X. 13.
Ovis & Cornicula. II. 17.

P

PAPILIO & Apis. VIII. 2.
Paraſitus & Piſciculi. VIII. 9.
Pardus & Vulpis. IV. 23.
Paſtor & Mare. IV. 3.
Paſtor & Moloſſus. VI. 14.
Paſtor & Rex. IX. 5.
Perdices duæ & Auceps. X. 37.

Digitized by Google

Perdix & Auceps. VIII. 8.
Perdix & Canis venaticus. VII. 1.
Philomela, Corvus, & Bubo. VI. 18.
Philomela & Vespertilio. X. 28.
Pica, Cornicula, & Vulturius. VI. 24.
Pica & Acanthis. VIII. 16.
Pica & Columba. V. 23.
Pica & Columba. X. 20.
Piscator. X. 2.
Piscator & Pisciculus. III. 3.
Piscator & Thunnus. V. 12.
Pisces. II. 41.
Piscis. IX. 2.
Piscis fluviatilis & Pisces marini. V. 27.
Porcus & Nautæ. IX. 35.
Porcus & Sturni. VIII. 15.
Pratum, Apis, & Vipera. X. 40.
Psittacus. IX. 19.
Puella & Naïas. VII. 18.
Puella ruſtica & Lactis cymbium. VI. 12.
Puer & Agricolæ. II. 6.
Puer & circumlitæ ſaccharo Nuces. X. 27.
Puer & Coluber. II. 42.
Puer & Colonus. IV. 19.
Puer & Fortuna. III. 6.
Puer & Pædagogus. VI. 11.
Puer & Paſſer fugitivus. IV. 2.
Puer & Scamnum. VI. 6.
Puer & Turbo. IV. 27.
Pueri duo. VI. 21.
Pueri & Ranæ. II. 40.
Pueruli Fratres. I. 7.

Digitized by Google

Q

QUERCUS & Arundo. VI. 10.
Quercus & Edera. VI. 26.

R

RANÆ duæ. II. 22.
Ranæ & Junci. X. 5.
Ranunculus & Rana. VI. 8.
Rex & Ludi Magiſter. X. 3.
Rosa & Amarantus. II. 43.
Rosæ & Papilio. I. 8.
Rubus & Ovis. IX. 16.
Ruſtici & Sarmenta. III. 26.
Ruſticus & Asellus. IV. 13.
Ruſticus & Canis. IX. 29.
Ruſticus & Silva. II. 3.
Ruſticus & Sophus. IX. 6.

S

SCULPTORES duo & Æsopus. VI. 16.
Senex & Mors. VII. 23.
Serpens & ejus Filius. X. 9.
Serpens & Talpa. IX. 12.
Sidera & Sol. VIII. 18.
Simia & ejus Filius. IX. 25.
Simia & Nux. V. 18.
Simia, Porcus, & Vulpis. V. 29.
Simioli & Pyra. VIII. 7.
Simius & Hinnuleus. I. 11.
Simius & Speculum. IX. 10.

Digitized by Google

Sol & Aquilo. III. 1.
Sol & Noctua. V. 41.
Sorex & Mus. X. 41.
Struthiocamelus altùm volandi cupidus. V. 35.
Superba anxietas, sive Musca, Trochilus, & Troſſulus. IV. 14.
Sus & Apes. IV. 3.
Sus & Leæna. IV. 1.
Sus opima. V. 19.

T

TALPA & Olitor. VII. 15.
Tauri quatuor & Leo. II. 13.
Taurus & Caper. III. 22.
Teſtudo & Anates duæ. VII. 24.
Teſtudo & Aquila. II. 5.
Tubicen & Hoſtes. III. 37.
Tulipa. II. 39.
Turdi. X. 16.

V

VENATOR & Leo. III. 24.
Venator, Palumbes, & Cornix. V. 8.
Veſpertilio & Muſtelæ duæ. III. 35.
Viator & Lapides. V. 2.
Viator & Platanus. VII. 2.
Viator, Tygris, & Corcodilus. X. 7.
Viatores duo & Latro. IX. 21.
Villicus & Canis. VI. 1.
Villicus & Columba. IX. 17.
Villicus, Felis, & Caseus. X. 22.
Villicus, Vulpis, & Canis. IX. 8.

Digitized by Google

Vir eruditus & Troſſulus. II. 33.
Vir ſapiens & ejus Inimicus. IV. 11.
Ursa & Leæna. X. 42.
Ursus & Vulpis. IX. 37.
Ursus & Uxor ejus. VI. 2.
Ursus, Leo, & Lupus. III. 29.
Vulpis. IX. 15.
Vulpis, Asinus, & Leo. IV. 21.
Vulpis & Canis. I. 16.
Vulpis & Caper. III. 10.
Vulpis & Cervus. V. 3.
Vulpis & Ericius. III. 41.
Vulpis & Ericius. V. 37.
Vulpis & Gallina. II. 4.
Vulpis & Lupus. IX. 20.
Vulpis & Rubus. V. 11.
Vulpis sine caudâ. V. 26.
Vulturius, Oſtrea, & Vulpis. X. 25.

INDEX JOCORUM ET NARRATIUNCULARUM.

A

ACCEDENDUM ad Rempublicam, tanquam ad ignem. Joc. 17.
Æschines & Socrates. J. 9.
Alexander & Apelles. J. 5.
Antiſthenes & Socrates. J. 1.
Arbor felix. J. 1.

Avarus Scyllam inter & Charybdim deprehensus. Nar. 4.

C

CALVUS & Cæsaries factitia. J. 19.
Carbonarius ad principatum Civitatis evectus. J. 18.
Cleanthis monitum. J. 8.
Cæna Iberiaca. J. 14.
Crœsus & Solon. J. 10.
Curiositas elusa. J. 4.
Cynicus & Rex. J. 11.

D

DOCTOR veterinarius. J. 22.

E

EMPTORIS fides. J. 12.

F

FŒNERATOR Concionatoris ſacri ſtudioſus. N. 5.

N

NOVUS Orpheus. J. 13.

P

PARASITUS impranſus. J. 15.
Præceptor & Puer. J. 3.

Digitized by Google

R

RECENS Maritus & Sophus. J. 20.

S

SCIPIO Nasica, & Ennius poeta. J. 2.
Senex osor nivium. J. 6.
Sera poſt mortem ultio. J. 16.
Socratis patientia. N. 2.

T

THALES & Ancilla. J. 21.
Titi humanitas. N. 1.

V

VANA nobilitas. N. 3.

APPROBATIO

Cenſoris Regii.

JUSSU illuſtriſſimi Franciæ Cancellarii legi Franciſci-Joſephi DESBILLONS, è Societate Jesu, *Fabularum Æſopiarum Libros decem, earumque Appendicem*: quorum omnium editionem Literatis omnibus pergratam fore cenſeo. Pariſiis, die 18 Maii, anno 1758,

GIBERT.

Digitized by Google

PERMISSIO

R. P. Præpoſiti Provincialis S. J.

Ego Petrus-Claudius Frey, Soc. Jeſu, in Provinciâ Franciæ Præpoſitus Provincialis, poteſtate mihi factâ à Reverendo admodùm Patre noſtro Joanne-Antonio Timone, ejusdem Societatis Vice-Præpoſito Generali, facultatem concedo, ut *Patris Franciſci-Joſephi* Desbillons *Fabularum Æſopiarum Libri decem cum Appendice*, à viris doctis è Societate noſtrâ lecti & approbati, typis mandentur. In cujus rei fidem has literas, manu meâ ſubſcriptas, & officii mei ſigillo munitas, dedi. Pariſiis, die 24 Maii, anno 1758.

P. C. FREY.

PRIVILEGE DU ROI.

Louis, par la Grace de Dieu; Roi de France & de Navarre : A nos amés & féaux Conſeillers, les Gens tenant nos Cours de Parlement, Maîtres des Requêtes ordinaires de notre Hôtel, Grand Conſeil, Prévôt de Paris, Baillifs, Sénéchaux, leurs Lieutenans Civils, & autres nos Juſticiers qu'il appartiendra : Salut. Notre amé Hyppolite-Louis Guerin, Libraire-Imprimeur à Paris, Nous a fait expoſer qu'il déſireroit imprimer & donner au Public un Ouvrage qui a pour Titre : *Fabularum Æſopiarum Libri quinque*, s'il Nous plaiſoit lui accorder nos Lettres de Privilege pour ce néceſſaires. A ces causes, voulant favorablement traiter l'Expoſant, Nous lui avons permis & permettons par ces Pré-

ſentes, d'imprimer ledit Ouvrage autant de fois que bon lui ſemblera, & de le vendre, faire vendre & débiter par tout notre Royaume, pendant le temps de ſix années consécutives, à compter du jour de la date des Préſentes ; Faiſons défenses à tous Imprimeurs, Libraires, & autres personnes de quelque qualité & condition qu'elles ſoient, d'en introduire d'impression étrangere dans aucun lieu de notre obéiſſance ; comme aussi d'imprimer, ou faire imprimer, vendre, faire vendre, débiter, ni contrefaire ledit Ouvrage, ni d'en faire aucun extrait, ſous quelque prétexte que ce puiſſe être, ſans la permission expreſſe & par écrit dudit Exposant, ou de ceux qui auront droit de lui, à peine de confiscation des Exemplaires contrefaits, de trois mille livres dlamende contre chacun des contrevenans, dont un tiers à Nous, un tiers à l'Hôtel-Dieu de Paris ; & l'autre tiers audit Exposant, ou à celui qui aura droit de lui, & de tous dépens, dommages & intérêts ; à la charge que ces Présentes ſeront enrégiſtrées tout au long ſur le Regiſtre de la Communauté des Imprimeurs & Libraires de Paris dans trois mois de la date d'icelles ; que l'impression dudit Ouvrage ſera faite dans notre Royaume, & non ailleurs, en bon papier & beaux caracteres, conformément à la feuille imprimée, & attachée pour modéle ſous le contre-ſcel des Préſentes, que l'Impétrant ſe conformera en tout aux Réglemens de la Librairie, & notamment à celui du 10 Avril 1725. qu'avant de l'exposer en vente, le Manuscrit ou Imprimé qui aura ſervi de copie à l'impression dudit Ouvrage ſera remis dans le même état où l'Approbation y aura été donnée, ès mains de notre très-cher & féal Chevalier Chancelier de France, le Sr de LAMOIGNON ; & qu'il en ſera ensuite remis deux Exemplaires dans notre Bibliothéque publique, un dans celle de notre Château du Louvre, un dans celle de notredit très-cher & féal Chevalier Chancelier de France, le Sieur DE LAMOIGNON, & un dans celle de notre très-cher

Digitized by Google

& féal Chevalier Garde des Sceaux de France, le Sieur DE MACHAULT, Commandeur de nos Ordres; le tout à peine de nullité des Préſentes. Du contenu deſquelles Vous mandons & enjoignons de faire jouir ledit Expoſant & ſes ayans-cauſe, pleinement & paiſiblement, ſans ſouffrir qu'il leur ſoit fait aucun trouble ou empêchement. Voulons que la copie des Préſentes, qui ſera imprimée tout au long au commencement ou à la fin dudit Ouvrage, ſoit tenue pour duement ſignifiée, & qu'aux copies collationnées par l'un de nos amés & féaux Conſeillers Sécrétaires, foi ſoit ajoutée comme à l'Original. Commandons au premier notre Huiſſier ou Sergent, ſur ce requis, de faire pour l'exécution d'icelles, tous actes requis & néceſſaires, ſans demander autre permiſſion, & nonobſtant clameur de Haro, Charte Normande, & Lettres à ce contraires: CAR tel eſt notre plaiſir. DONNÉ à Verſailles le 26 Avril l'an de Grace 1756. & de notre Regne le quarante-uniéme. Par le Roi en ſon Conſeil. *Signé*, LE BEGUE.

Nous avons cédé à M. BARBOU, Libraire-Imprimeur à Paris, le Privilége par nous obtenu le 26 Avril 1756. pour l'Impreſſion du Livre intitulé: *Fabularum Æſopiarum Libri quinque*. A Paris ce 11 Fevrier 1758.

Signés, H. L. GUERIN & DELATOUR.

Régiſtré ſur le Régiſtre XIVe de la Chambre Royale des Libraires & Imprimeurs de Paris, fol. 275. conformement aux Réglemens & notamment à l'Arrêt du Conſeil du 10 Juillet 1745. A Paris le 14 Février 1758.

Signé, P. G. LE MERCIER.

Literæ quibus impreſſus eſt hic Liber, à P. S. FOURNIER juniore incisæ ſunt.

Digitized by Google

ERRATA.

Pag.	*Lin.*	*Menda.*	*Emendatio.*
46	13	si	sic.
50	5	Quadoque	Quandoque.
209	28	deſtinebat	deſtinabat.
219	18	deſtinebat	detinebat.

In Notis.

2	24	non	nos.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

This book should be returned to the Library on or before the last date stamped below.

A fine of five cents a day is incurred by retaining it beyond the specified time.

Please return promptly.

MAY 23 1921

Digitized by Google

Digitized by Google